EVELYN WAUGH

Vargingi kūnai

KLASIKA

Romanas apie auksinį jaunimą

TYTO ALBA

EVELYN WAUGH

Vargingi kūnai

ROMANAS

Iš anglų kalbos vertė
Rasa Drazdauskienė

VILNIUS 2010

UDK 820-3
Va379

Evelyn WAUGH
VILE BODIES
Penguin Books, London, 1996

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai.
Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl komisija negali būti laikoma atsakinga už bet kokį jame pateikiamos informacijos naudojimą.

Švietimo ir kultūros GD

Programa „Kultūra“

ISBN 978-9986-16-785-3

Su meile – Bryanui Moyne'ui ir Dianai Mosley

– Mūsų šalyje, – vis dar gaudydama dvasią žiopčiojo Alisa, – paprastai patenki į kokią nors kitą vietą, jei taip ilgai bėgi.

– Lėta šalis! – atsakė Karalienė. – Čia reikia bėgti kiek įkabini, kad išsilaikytum toje pačioje vietoje. O jei nori patekti kur nors kitur, reikia bėgti mažiausiai dvigubai greičiau negu mudvi.

– Jei nebūčiau tikra, – atšovė Alisa juokdamasi pro ašaras, nes viskas atrodė taip juokinga, – tai negalėčiau verkti.

– Tik jau nelaikai šių ašarų tikromis? – su didžiausia panieka pasakė Dudutis.

Levis Carroll
„Alisa Stebuklų šalyje ir Veidrodžio karalystėje“*

* Iš anglų kalbos vertė Kazys Grigas.

Pirmas skyrius

Visi ženklai rodė, kad kelionė bus sunki.

Nuolankiai kaip azijietis tėvas Rotšildas SJ pastatė lagaminą baro kampe ir išėjo ant denio. (Lagaminas buvo mažas, dirbtinės krokodilo odos. Gotiškomis raidėmis jame įspausti inicialai nepriklausė tėvui Rotšildui, nes lagaminą jis rytą pasiskolino iš viešbučio, kuriame buvo apsinakvojęs, *valet-de-chambre**. Lagamine buvo apatinių drabužių pamaina, šešios svarbios naujos knygos šešiomis kalbomis, priklijuojama barzda ir gausiai pastabų prirašinėtas mokyklinis atlasas su vietovardžių sąrašu.) Stovėdamas denyje tėvas Rotšildas užkėlė alkūnes ant turėklų, pasirėmė delnais smakrą ir nužvelgė trapu atlipančių keleivių procesiją; kiekvieno veide buvo matyti mandagiai slepiamas baugulys.

Beveik visi jie buvo pažįstami jėzuitui, turinčiam palaimingą gebėjimą įsiminti viską, ką pavykdavo sužinoti apie visus svarbesnius asmenis. Jis stovėjo iškišęs liežuvio galiuką, ir jei keleiviai nebūtų taip susirūpinę savo bagažu ir oro sąlygomis, veikiausiai būtų pastebėję nepaprastą jo panašumą į gipsines Dievo Motinos katedros gargulių kopijas, kurių galima rasti dailininkams skirtų reikmenų krautuvėlių vitrinose, nudažytų „sendinto dramblio kaulo“ spalva, įdėmiai spoksančių iš už

* Patarnautojas (*pranc.*).

piešinių trafaretų, plastilino bei akvarelinių dažų tūtelių. Virš jo galvos temstančio dangaus fone siūbavo kelionėse nudrengtas ponios Melrouz Eip automobilis *Packard*, apkibęs trijų žemynų dulkėmis, o vedančiais į denį laiptais angelų būrio priešakyje žengė ponia Melrouz Eip, garsi pamokslininkė.

– Tikyba.

– Aš čia, ponia Eip.

– Artimo Meile?

– Aš čia, ponia Eip.

– Ištverme?

– Aš čia, ponia Eip.

– Skaistybe... Kur Skaistybė?

– Skaistybei pasidarė negera, ponia Eip. Ji nulipo į apačią.

– Ta mergina – vienas vargas. Kai tik prireikia krauti daiktus, Skaistybei tuoj pat darosi negera. Ar kitos irgi čia – Kuklybė, Apdaira, Dievo Rūstybė, Malonė, Tiesa ir Kūrybos Pastanga?

– Kūrybos Pastanga pametė sparnus, ponia Eip. Užsišnekėjo traukinyje su vienu ponu... Ak, štai ir ji.

– Radai? – paklausė ponia Eip.

Kūrybos Pastanga uždususi linktelėjo galva, neįstengdama pratarti nė žodžio. (Sparnus angelai nešiojosi nedidelėse juodose dėžutėse, primenančiose smuiko dėklą.)

– Tai gerai, – pareiškė ponia Eip, – nuo šiol atidžiau juos saugok ir mažiau šnekėkis traukiniuose su ponais. Jūs – angelai, ne pantomimos šokėjos, ar supratai?

Angelai nesmagiai mindžiukavo. Baisu, kai ponia Eip taip nusiteikusi. Na ir prižnaibys jos Skaistybę ir Kūrybos Pastangą, kai galiausiai liks vienos ir rengsis miegoti. Tarsi būtų negana, kad kelionėje visas kamuos jūros liga, tai dar reikia, kad ir ponia Eip imtų kabinėtis.

Pamačiusi jų sutrikimą ponia Eip suminkštėjo ir nusišypsojo. Ne veltui ją visi vadino „charizmatiška".

– Na, merginos, – tarė ji, – man jau reikia eiti. Sako, kad jūra audringa ir kelionė bus sunki, tačiau jūs netikėkite. Jei širdyje ramybė, skrandžiui nieko nenutiks; ir atminkite, kai pasidarys iš tiesų *bloga* – giedokite. Tai geriausias vaistas.

– Iki pasimatymo, ponia Eip, labai ačiū, – atsiliepė angelai, dailiai tūptelėjo, apsisuko ir nuskubėjo į antrosios klasės saloną. Ponia Eip geraširdiškai žvelgė iš paskos, paskui išsitiesė ir tarsi tikras jūrininkas (tik tiek, kad praktiškai be barzdos) ryžtingai patraukė į pirmosios klasės salono barą.

Įlipo ir daugiau įžymybių, labai nepatenkintų prastu oru; stengdamiesi išvengti jūros ligos, jie ėmėsi įvairiausių civilizacijos palaimintų raganysčių, kuriomis ir patys nelabai tikėjo.

Čia buvo panelė Ransibl, Mailsas Malpraktisas ir būrelis Auksinio jaunimo. Rytą jie labai linksmai klijavo pleistrais vienas kitam pilvukus (vaje, kaip rangėsi ir kikeno panelė Ransibl).

Įlipo ir gerbiamas parlamento narys Volteris Autridžas, praėjusią savaitę buvęs ministras pirmininkas. Rytą prieš pusryčius (kurie dėl to gerokai nukentėjo) ponas Autridžas išgėrė dvi didžiausias leistinas patentuoto chloralio dozes, o vėliau iš liūdesio traukinyje pabaigė buteliuką. Jis slinko visiškai apsvaigęs, o iš paskos sliūkino du labai oficialios išvaizdos sekliai. Paryžiuje jie neatsitraukdami lydėjo poną Autridžą, todėl žinojo viską apie jo darbelius, o jei ką ir pražiopsojo, tai tik niekam neįdomias (bent romano autoriaus požiūriu) smulkmenas. (Tarpusavyje jie vadino jį „ponu Eržilu", bet veikiau šaipydamiesi iš pavardės negu kritikuodami parla-

mentaro meilės romanus, kuriuos regzdamas jis, tiesą sakant, regimai drovėdavosi ir greit puldavo į paniką.)

Ledi Trobing ir ponia Blekvoter, seserys dvynės, kurių portretas, tapytas Milė, neseniai *Christie's* aukcione buvo parduotas už rekordiškai mažą kainą, sėdėjo ant vieno iš kietmedžio suolelių, valgė obuolius ir gėrė „butelaitį burbulų", kaip elegantiškai ir deramai vėlyvajam Viktorijos karaliavimo laikotarpiui sakė ledi Trobing; ponia Blekvoter gėrimą vadino egzotiškiau, *champagne*, kirčiuodama paskutinį skiemenį, kaip tai daro prancūzai.

– Žiūrėk, Kite, štai ten ponas Autridžas, praėjusios savaitės ministras pirmininkas.

– Nesąmonė, Fane, kur?

– Anava, priešais tuos du vyrus su katiliukais, greta kunigo.

– Tikrai, panašus į savo fotografijas. Kaip jis keistai atrodo.

– Visiškai kaip vargšas Trobingas... pernai visus metus...

– ...O mes nė neįtarėme... kol galiausiai radome tuos buteliukus jo drabužinėje, po grindimis... vis manėm, kad tai nuo gėrimo...

– Žinai, man atrodo, šiais laikais nedaug beliko tokių *rinktinių* ponų kaip ministras pirmininkas, ar ne?

– Sako, kad poną Autridžą paveikti gali tik *vienintelė* persona...

– Iš Japonijos ambasados...

– Žinoma, brangioji, tik ne taip garsiai. Bet, Fane, rimtai man pasakyk, ar tikrai manai, kad ponas Autridžas turi TAI?

– Jo figūra visai nebloga kaip tokio amžiaus vyrui.

– Taip, bet vis dėlto *amžius*... tokie į bulius panašūs tipai

labai dažnai nepateisina lūkesčių. Dar taurę? Kai laivas pajudės, man padėkosi.

– O aš maniau, kad mes jau *pajudėjome*.

– Kokius tu niekus šneki, Fane, ir vis tiek negaliu nesijuokti.

Ir abi įkaušusios senutės, įsikibusios viena kitai į parankę, kretėdamos iš juoko nusileido į savo kajutę.

Kiti keleiviai kimšosi ausis vata, pora užsidėjo akinius tamsintais stiklais, keletas graužė sausus kapitono džiūvėsius iš popierinių maišelių nelyginant indėnai, kurie, kalbama, valgo gyvatės mėsą, kad įgytų jos klastingumo. Ponia Hup karštligiškai kartojo formulę, kurią Niujorke buvo išmokusi iš jogo. Keli „patyrę jūrininkai", kurių lagaminai buvo papuošti daugelio kelionių lipdukais, ryžtingai žingsniavo rūkydami mažas, dvokiančias pypkutes ir rinkdami ketvertuką bridžo partijai.

Likus dviem minutėms iki paskelbto išplaukimo laiko, dar nenutilus įspėjamajam švilpukui ir šūksniams, nešinas kelionės krepšiu į laivą įlipo jaunuolis. Jo išvaizda buvo niekuo neišsiskirianti. Atrodė lygiai taip, kaip visi tokio tipo jaunuoliai, o krepšį – kuris buvo nemaloniai sunkus – nešė pats, kadangi nebeturėjo nė vieno Prancūzijos franko ir beveik visai nebeturėjo jokių kitų pinigų. Jis du mėnesius gyveno Paryžiuje, kur rašė knygą, o dabar keliavo namo, nes per tą laiką laiškais susižadėjo ir ketino tuoktis. Jis buvo vardu Adamas Fenvikas-Saimsas.

Tėvas Rotšildas draugiškai jam nusišypsojo.

– Abejoju, ar mane prisimenat, – tarė jis. – Buvome susitikę prieš penkerius metus Oksforde, pietavome su Baliolio kolegijos dekanu. Norėčiau perskaityti jūsų knygą, kai ją išleis – girdėjau, tai autobiografija? Ir gal leisite vienam iš

pirmųjų jus pasveikinti sužadėtuvių proga? Deja, būsimas uošvis jums veikiausiai pasirodys gan ekscentriškas... ir užmaršus. Šią žiemą jis sunkiai sirgo bronchitu. Namą kiaurai smelkia skersvėjai – o ir pats jis mūsų laikams gerokai per didelis. Na, man jau laikas leistis apačion. Jūra audringa, o aš prastas jūrininkas. Dvyliktą dieną susitiksime pas ledi Metroland, o gal, tikiuosi, ir anksčiau.

Adamui dar nespėjus atsakyti, jėzuitas dingo. Staiga jo galva vėl išlindo.

– Laive yra nepaprastai pavojinga ir be galo nemaloni moteris – ponia Eip.

Tai taręs, jis vėl išnyko, ir beveik tą pačią akimirką keltas pajudėjo, sukdamas uosto žiočių link.

Laivas tai pakrypdavo ant šono, tai įnirtingai siūbavo, tai visiškai sustodavo ir sudrebėdavo, pakibęs virš tamsios vandenų bedugnės; staiga, nelyginant vaizdingu maršrutu skubantis traukinys, puldavo į bevėję daubą ir netrukus išlėkdavo aukštyn, į vėtrą; kartais, virpėdamas ir vinguriuodamas, rausdavo vagą tarsi terjeras triušio urvą, o kartais tiesiog krisdavo iš didelio aukščio kaip liftas. Būtent šis judesys keleiviams kėlė didžiausią paniką.

– Oi, – vaitojo Auksinis jaunimas. – Oi, ojojoi.

– Jaučiuosi lyg atsidūręs kokteilių plaktuvėje, – tarė Mailsas Malpraktisas. – Brangioji, kokia tavo veido spalva – *eau de Nil*[1], kitaip nepasakysi.

– Koks siaubas, net bloga darosi, – kaip reta tiksliais žodžiais atsiliepė panelė Ransibl.

Kitė Blekvoter ir Fanė Trobing gulėjo ant gultų viena viršum kitos, bijodamos net pirštą pakrutinti.

– Kažin, kaip manai, ar *šampanas*?..

– Kite.

– Taip, brangioji Fane?

– Kite, man atrodo, ne, aš esu tikra, kad pasiėmiau uostomosios druskos... Kite, pamaniau, kad tu... juk esi arčiau... man tikrai nesaugu būtų mėginti nulipti... galiu nusilaužti koją.

– Tik ne po *šampano*, Fane, kaip manai?

– Bet man jos labai reikia. Nors, žinoma, brangioji, *jei tau per sunku...*

– Tikrai ne per sunku, brangioji, puikiai žinai. Bet aš, man regis, labai gerai prisimenu, tiesiog matyte matau prieš akis, kad tu *neįsidėjai* uostomosios druskos.

– O, Kite, o, Kite, maldauju... juk pasigailėsi, jei aš numirsiu... o.

– Bet, brangioji, aš mačiau uostomąją druską ant tavo staliuko, kai bagažą jau nunešė į apačią. Atsimenu, dar pamaniau: reikia ją nunešti Fanei, bet paskui reikėjo duoti arbatpinigių, aš visai susipainiojau, todėl suprask...

– Aš... pati... ją įdėjau... savo rankomis... Ten, kur... plaukų šepečiai... begėde tu.

– O, Fane.

– Oi... oi... oi.

Tėvui Rotšildui visos kelionės jūra buvo vienodos. Jis mąstė apie šventųjų kančias, apie žmogaus prigimties kintamumą, keturis paskutinius dalykus[2], o kartkartėm kartodavo atgailos psalmių nuotrupas.

Jos Didenybės opozicijos lyderis gulėjo nugrimzdęs gan prašmatnioje užmarštyje, išpuoštoje rytietiškų sapnų vaizdiniais – spalvotais popieriniais nameliais, aukso drakonais ir žydinčių migdolų sodais, auksaspalvėmis rankomis, kojomis, migdolų

pavidalo akimis – nuolankiomis, pilnomis glamonės, migdolų žiedus minančiomis mažulytėmis auksaspalvėmis pėdelėmis, mažais spalvotais puodeliais, sklidinais aukso arbatos, auksiniu balsu, dainuojančiu už spalvoto popieriaus širmos, nuolankiomis glamonėjančiomis auksaspalvėmis rankelėmis, migdolų pavidalo ir nakties spalvos akimis.

Už durų du visiškai sugniužę seržantai sekliai savavališkai paliko postą.

– Jei tas tipas įstengs privirti košės laive, plaukiančiame per tokią audringą jūrą, tai nusipelnys likti nenubaustas, – tarė jie.

Laivas girgždėjo kiekvienu sąnariu, trinksėjo durys, nuo lentynų krito lagaminai, kaukė vėjas, sraigtas skubomis plakė tai vandenį, tai orą, nelyginant prinokusius obuolius krėsdamas žemėn skrybėlių dėžes, tačiau nei riaumojimui, nei dundesiams nepavyko užgožti iš antrosios klasės moterų salono sklindančių kupinų nevilties ponios Eip angelų balsų; dažnai prarasdami dermę jie karštligiškai, iš paskutiniųjų, tarsi nuo pastangų plyštų širdis ir netektų proto galva, traukė garsiąją ponios Eip giesmę „Nepuola musės Dievo avinėlio“.

Kapitonas su pirmuoju padėjėju sėdėjo ant kapitono tiltelio ir susidomėjęs sprendė kryžiažodį.

– Ko gero, gali ir audra kilti, jei vėjas nesiliaus stiprėjęs, – tarė jis. – Nenustebsiu, jei šiąnakt jūra įsisiūbuos.

– Na, juk negali visą laiką būti taip ramu kaip dabar, – atsakė padėjėjas. – Plėšrus žinduolis, aštuonios raidės. Galva neišneša, kaip jie sukuria tokius dalykus.

Adamas Fenvikas-Saimsas sėdėjo su patyrusiais jūrininkais rūkomajame, gėrė trečią stiklą airiško viskio ir svarstė, kada

pagaliau pasidarys iš tiesų bloga. Viršugalvyje jau pradėjo justi keistą spaudimą. Dar buvo likusios trisdešimt penkios minutės, o gal ir daugiau, nes kelionę lėtino priešinis vėjas.

Priešais sėdėjo daug keliavęs plepus žurnalistas ir pasakojo nešvankias istorijas. Adamas retsykiais įterpdavo apytikriai tinkamą pastabą: „O, klausyk, čia tai geras", arba: „Šitą reikės įsiminti", arba tiesiog: „Cha cha cha", – tačiau iš tiesų nebuvo linkęs atidžiai jo klausytis.

Laivas kilo, kilo, kilo, iškilęs stabtelėjo ir slystelėjęs ant šono ir staiga puolė žemyn. Adamas vos spėjo sugauti stiklinę. Paskui užsimerkė.

– Dabar papasakosiu juoką iš aukštuomenės gyvenimo, – kalbėjo žurnalistas.

Jiems už nugarų ponai prekiautojai lošė kortomis. Iš pradžių jie linksminosi, kartojo: „Ohoho, koks šuolis", ir: „Atsargiai, atatranka", kai kortos, taurės ir peleninė lėkdavo ant grindų, tačiau per pastarąsias dešimt minučių juntamai pritilo. Tyla atrodė visai nesmagi.

– ...keturiasdešimt švietalų ir du penkiasdešimt per pirmą partiją. Dalyti dar kartą ar palikti taip?

– O jei trumpam liautumės? Pavargau, tas stalas vis šokinėja.

– Kas nutiko, Arturai, nejaugi jau negera?

– Žinoma, ne, nieko man nėra, tiesiog pavargau.

– Na, suprantama, jei Arturui pasidarė bloga...

– Kas galėjo pagalvoti, kad seniui Arturui pasidarys bloga?

– Man visai ne bloga, juk sakiau. Tik pavargau. Bet jei jūs, vyrai, norit toliau lošti, neketinu gadinti žaidimo.

– Šaunuolis senis Arturas. Aišku, kad jam nepasidarė bloga. Atsargiai, Bilai, prilaikyk kortas, tas laivas vėl šokčioja.

– Ką pasakysit, jei dar po vieną? To paties?

– To paties.
– Už sėkmę, Arturai.
– Už sėkmę.
– Kaip smagu.
– Na va, dabar žemyn.
– Kas dalija? Paskutinis dalijot jūs, ar ne, pone Hendersonai?
– Taip, dalija Arturas.
– Arturai, tau dalyti. Linksmiau, seni.
– Paprašysiu atsargiau. Kas čia per mada taip trankyti per nugarą.
– Atsargiai, žiūrėk kortų, Arturai.
– Na, o ko jūs norit, šitaip trinktelėti žmogui per nugarą. Man jau pabodo.
– Žiūrėkit, aš turiu penkiolika kortų.

– Kažin, ar šitą girdėjai, – kalbėjo žurnalistas. – Kartą Aberdyne gyveno žmogus, jis buvo aistringas žvejys, todėl vedė moterį, kuri turėjo kirminų. Geras, ką? Supranti, jis buvo aistringas žvejys, o ji turėjo kirminų – ar aišku? O jis gyveno Aberdyne. Tikrai geras, šitas tai jau geras.
– Žinai ką, aš gal trumpam išlįsiu ant denio. Nemanai, kad čia tvankoka?
– Nieko nebus. Denį nuolat užlieja. Gal nori pasakyti, tau negera?
– Ne, nieko panašaus. Tik pamaniau, kad įkvėpti gryno oro... Viešpatie, kodėl ta velniava niekaip nesiliauja?
– Ramiai, vaikine. Dabar tikrai nepatarčiau vaikščioti, kai jau taip pasijutai. Bus daug geriau, jei ramiai sėdėsi. O labiausiai padės lašelis viskio.
– Man ne bloga, tu nemanyk. Tiesiog tvanku.
– Nesijaudink, seni. Tuoj bus gerai.

Neatrodė, kad bridžo lošėjams labai gerai sektųsi.

– Ei, pone Hendersonai. Kodėl čia pikai?

– Čia juk tūzas, ar nematai?

– Matau, kad tūzas. Bet aš noriu pasakyti, kad negalima buvo kirsti paskutiniu ėjimu, ypač jei turėjai pikų.

– Kaip negalima buvo kirsti? Juk paskelbė kozirį.

– *Nieko panašaus*. Arturas ėjo pikais.

– Jis ėjo koziriu, ar ne, Arturai?

– Arturas ėjo pikais.

– Jis negalėjo eiti pikais, nes kodėl tada būtų ėjęs čirvais po mano pikų karaliaus, kai aš pamaniau, kad turi damą? Jis neturi pikų.

– Ką čia paistai – neturi pikų? Turiu damą.

– Arturai, seni, tau turbūt ne juokais bloga.

– Nebloga, sakau, aš tik pavargau. Kiekvienas jaustųsi pavargęs, jei jam taip trinktelėtų per nugarą... ir išvis, pabodo man tas lošimas... va ir vėl kortos išlakstė.

Šį kartą niekas nebesivargino jų surinkti. Netrukus ponas Hendersonas ištarė:

– Keista, kažkaip staiga ėmė svaigti galva. Tikriausiai ką nors netinkamo suvalgiau. Dėl maisto užsienyje niekad negali būti tikras – tiek jie ten visko primaišo.

– Dabar, kai pasakei, ir aš nekaip pasijutau. Tie Lamanšo keltai velniškai prastai vėdinami.

– Štai kur bėda. Vėdinimas. Gerai sakai.

– Supranti, kažkas ne taip. Ne, aš niekad nesergu jūros liga, bet ne kartą esu pastebėjęs, kad laive jaučiuosi nelabai kaip.

– Man irgi panašiai.

– Tas vėdinimas... tikra gėda.

– Viešpatie, kaip bus gera, kai pagaliau pasieksim Doverį. Namai namučiai, ką?

Adamas tvirtai įsitvėrė į žalvariu kaustytą stalo kraštą ir pasijuto truputį geriau. Jis *neketina* vemti, ir taškas – bent jau tos atgijusios gargulės akivaizdoje. Juk tuojau *tikrai* pasirodys krantas.

Kaip tik tada, pačią sunkiausią akimirką, rūkomajame vėl pasirodė ponia Eip. Akimirką kitą ji stabtelėjo tarpduryje, balansuodama tarp svyruojančių durų ir siūbuojančios staktos, o kai laivas trumpam atgavo pusiausvyrą, žengė prie baro plačiai žergdama kojas, rankas sukišusi į tvido švarko kišenes.

– Dvigubą romo, – užsakė ji ir kerinčiai nusišypsojo pasigailėtinai kėpsančių vyrų grupelei. – Kas yra, vaikinai, – tarė, – atrodote labai susikrimtę? Kas nutiko? Ar tai dėl nedarnos jūsų sielose, ar dėl to, kad laivą baisiai supa? Sunku? Žinoma, sunku. Tačiau leiskite jūsų paklausti. Jei jus taip išmuša iš vėžių vos valandą trunkanti jūros liga („Ne jūros liga, o prastas vėdinimas“, – mechaniškai pataisė ponas Hendersonas), tai kas bus, kai prireiks leistis į didžiąją mūsų visų laukiančią kelionę? Ar esate susitaikę su Dievu? – paklausė ponia Eip. – Ar pasirengę mirti?

– O, jūs dar klausiat? – atsiliepė Arturas. – Jau gerą pusvalandį negaliu galvoti apie nieką kita.

– Nagi, vaikinai, dabar aš jums pasakysiu, ką mes padarysim. Visi drauge sugiedosime giesmę. („O Viešpatie“, – ištarė Adamas.) Gal jūs nesirengėte to daryti, bet taip bus. Pamatysite, kaip palengvės jūsų kūnui *ir* sielai. Tai Vilties giesmė. Šiais laikais mažai kas kalba apie viltį, tiesa? Daug girdėti apie tikėjimą, apie artimo meilę. O viltis visai pamiršta. Šiuolaikiniame pasaulyje tėra vienas didžiulis blogis. Tai neviltis. Aš puikiai pažįstu Angliją ir galiu tiesiai jums pasakyti, vaikinai: turiu tai, ko jums reikia. Jums reikia vilties, aš jums siūlau viltį. Nagi, stiuarde, išdalykite šias brošiūras. Gale yra giesmės žodžiai. O dabar visi kartu... pradedam.

Penki šilingai, stiuardai, jei įstengsite mane perrėkti. Na, puiku, vaikinai, visi kartu.

Sodriu, puikiai girdimu balsu ponia Eip užgiedojo pirma. Jos rankos kilo, leidosi ir bangavo giesmės ritmu. Baro stiuardas visiškai jai pakluso – kartais jis netiksliai perskaitydavo žodžius, užtat žemus tonus giedojo taip įtaigiai, kad niekas neįstengė jam prilygti. Netrukus prisijungė žurnalistas, paskui patyliukais užniūniavo Arturas. Netrukus visi traukė kiek išgalėdami ir, be jokios abejonės, pasijuto kur kas geriau.

Tėvas Rotšildas juos išgirdo ir nusisuko veidu į sieną.

Kitė Blekvoter irgi išgirdo.

– Fane.

– Na.

– Fane, brangioji, ar girdi tuos balsus?

– Taip, brangioji, ačiū.

– Fane, brangioji, nejaugi vyksta gedulingos *pamaldos*? Klausyk, brangioji, jie, atrodo, tikrai gieda. Kaip manai, ar gali būti, kad mums *gresia pavojus*? Fane, nejaugi laivas suduš?

– Jei taip ir būtų, aš nei nustebčiau, nei gailėčiausi.

– Brangioji, kaip tu gali... Bet sakyk, juk būtume išgirdusios, jei laivas būtų į ką nors *atsitrenkęs*?.. Fane, brangioji, jei nori, aš paieškosiu tavo uostomosios druskos.

– Nemanau, brangioji, kad iš to bus naudos, juk sakei, kad *matei* ją ant mano tualetinio staliuko.

– Bet gal aš apsirikau.

– *Sakei*, kad matei *savo akimis*.

Išgirdo ir kapitonas.

– Nuo tada, kai pradėjau eiti į jūrą, – tarė jis, – negaliu pakęsti misionierių.

– Žodis iš septynių raidžių, pirmoji Z, – atsakė kapitono padėjėjas, – „naudojamas astronominiams skaičiavimams“.

– Negali būti, kad Z, – kelias minutes pamąstęs, atsakė kapitonas.

Išgirdo ir Auksinis jaunimas.

– Kaip primena ankstyvos jaunystės vakarėlius, – tarė panelė Ransibl, – tu vemi, o kiti dainuoja.

Išgirdo ir ponia Hup.

„Ką gi“, – pamanė ji, – po šios kelionės teosofijai galas. Gal reikėtų dar kartelį patikrinti katalikybę.“

Laivagalyje, kur sraigto veikimas buvo smarkiausiai juntamas, giesmę išgirdo angelai. Patys jau senokai buvo liovęsi giedoję.

– Vėl ji, – ištarė Dievo Rūstybė.

Tik ponas Autridžas gulėjo ramus ir patenkintas, paskendęs žaviuose sapnuose apie pasaulį, pilną burkuojančių balsų, nuolankių ir glamonėjančių, bei tamsių, nakties spalvos, migdolų pavidalo akių, žvelgiančių pro spalvotas popieriaus širmas, smulkių auksinių kūnų, tokių lanksčių, tokių stangrių, gebančių įgyti tokias stebėtinas pozas.

Giedojimas rūkomajame dar nebuvo nutilęs, kai labai nedaug pavėlavęs laivas įplaukė į Doverio uostą. Ponia Eip, laikydamasi nekintamos savo taisyklės, ištiesė skrybėlę ir surinko beveik du svarus, neskaitant savo penkių šilingų, kuriuos atgavo iš stiuardo. „Žmonės menkiau vertina išganymą, jei jį gauna už dyką“, – buvo jos mėgstamas principas.

Antras skyrius

– Turite ką deklaruoti?

– Sparnus.

– Jie dėvėti?

– Žinoma.

– Tada gerai, eikite.

– Dievo Rūstybei nuolat visi šypsosi, – pasiskundė Ištvermė Apdairai. – Vajetau, kaip gera vėl stovėti ant tvirtos žemės.

Netvirtu žingsniu, tačiau su naujomis viltimis keleiviai lipo iš laivo.

Tėvas Rotšildas pamojavo diplomatiniu *laissez-passer** ir dingo jo pasitikti atsiųstame didžiuliame automobilyje. Likusieji stumdė vienas kitą lagaminais, stengdamiesi atkreipti muitinės pareigūnų dėmesį ir ištroškę arbatos.

– Turiu prislėpęs gerą pustuzinį ko reikia, – pasidalijo paslaptimi žurnalistas. – Po tokios sunkios kelionės dažniausiai beveik netikrina. – Ir iš tiesų netrukus jis jau sėdėjo pirmosios klasės vagono kampe (išlaidas, suprantama, mokėjo laikraštis), o kreida paženklintas bagažas buvo saugiai sukrautas tam skirtoje vietoje.

Adamui teko ilgokai palaukti savo eilės.

– Aš nieko daugiau neturiu, tik keletą labai senų drabužių ir knygų, – pasakė jis.

* Leidimu (*pranc.*).

Tačiau pasirodė, jog pasielgė netaktiškai, nes muitininko atsainumą tarsi ranka nuėmė.

– Knygų, ar ne? – paklausė jis. – O kokios gi tos knygos, leiskite paklausti?

– Pažiūrėkite pats.

– Labai *dėkoju*, taip ir padarysiu. Sakote, *knygų*.

Adamas vangiai atsegė lagamino diržus ir sagtį.

– Taigi, – grėsmingai ištarė muitinės pareigūnas, tarsi būtų pasitvirtinę baisiausi jo įtarimai, – kaip ir sakėte, iš tiesų turite knygų.

Jis vieną po kitos išėmė knygas ir sukrovė jas į šūsnį ant stalelio. Ypatingo pasibjaurėjimo sulaukė Dantės tomelis.

– Prancūziška, ar ne? – paklausė jis. – Tai jau supratau, ir gryniausia nešvankybė, galima neabejoti. Dabar malonėkite palaukti, kol aš patikrinsiu šitas *knygas*, – kokiu tonu buvo ištartas šis žodis! – pagal sąrašą. Mūsų vidaus reikalų ministras knygų labiausiai nemėgsta. Jei literatūros nepavyks išrauti su šaknimis mūsų šalyje, tai reikia bent pasistengti, kad jos neįvežinėtų iš užsienio. Taip jis anądien pasakė parlamente, ir aš visa širdimi jam pritariu... Ei, ei, o kas gi čia, norėčiau paklausti?

Labai atsargiai, tarsi sprogstamą daiktą, jis ištraukė iš lagamino didelę rankraščio lapų šūsnį ir padėjo ją ant stalelio.

– Tai irgi knyga, – atsakė Adamas. – Ką tik ją parašiau. Tai mano atsiminimai.

– Atsiminimai, ar ne? Gerai, ją irgi paimsim, nunešiu parodyti viršininkui. Eikite su manimi.

– Bet man reikia į traukinį.

– Eime, jei sakau. Yra blogesnių dalykų negu pavėluoti į traukinį, – grėsmingai užsiminė jis.

Juodu nuėjo į tolimą kabinetą, pilną lentynų su kontrabandine pornografija ir keistais įtaisais, kurių paskirties Adamas

neįstengė suvokti. Iš gretimo kabineto sklido vargšės panelės Ransibl klyksmai ir aikčiojimai – ją palaikė garsia papuošalų vagile ir perdavė nuodugniai iškrėsti dviem baugios išvaizdos sargybinėms.

– Nagi, kas ten nutiko su knygom? – paklausė viršininkas.

Pasidėję spausdintą sąrašą (prasidedantį „Aristotelis, Raštai (iliustruotas leidimas)") jie atidžiai, po vieną peržiūrėjo visas Adamo knygas, kruopščiai perskaitė pavadinimus.

Įnirtingai darbuodamasi lūpų dažais ir pudra kabinete pasirodė panelė Ransibl.

– Adamai, brangusis, laive aš tavęs nė nepastebėjau, – tarė ji. – Klausyk, negaliu nė *apsakyti*, ką ten su manimi išdarinėjo. O kokie jų žvilgsniai... siaubas, siaubas, tikra gėda. Kaip kokie chirurgai, brangusis, o *tokios* bjaurios bobos, tikros *aukštuomenės našlės*, tu nė neįsivaizduoji. Kai tik būsiu Londone, iškart paskambinsiu kabineto ministrams ir *visiems* laikraščiams – viską jiems papasakosiu, iki paskutinės gėdingiausios smulkmenos.

Viršininkas tuo metu įsigilinęs vartė Adamo memuarus, kartkartėm prunkštelėdamas nieko gera nežadančiu balsu, pergalingai ir šiek tiek niekinamai, tačiau iš esmės nuoširdžiai patenkintas.

– Oho, Bertai, – tarė jis. – Pažiūrėk – na čia tai bent, ką?

Netrukus jis surinko rankraščio lapus, perrišo juos virvele ir atidėjo į šalį.

– Gerai, dabar klausykit, – pareiškė. – Galit pasiimti šitas knygas apie architektūrą ir žodyną, taip pat šį kartą pabūsiu atlaidus ir leisiu pasiimti istorijos veikalus. Bet knyga apie ekonomiką priskiriama ardomosios propagandos sričiai. Ją teks palikti. Ir dar tas jūsų *Purgatorio* man labai įtartinas, tad prašom palikti, reikės atlikti tyrimą. Užtat jūsų autobiografija – gryniausia nešvankybė, tą mes iškart sudeginsim, ar aišku?

– Bet, Viešpatie, knygoje nėra nė vieno žodžio, kurį... jūs turbūt ne taip supratote.

– Nepersistenkit. Ką jau ką, o nešvankybes pastebiu iš pirmo žvilgsnio, kitaip šiandien nebūčiau tas, kas esu.

– Bet ar jūs suprantate, kad ši knyga – mano viso gyvenimo darbas?

– O *mano* gyvenimo darbas – stengtis, kad tokie veikalai nepatektų į mūsų šalį. Greičiau meskit ją lauk, jei nenorit atsidurti teisme.

– Adamai, angele mano, nesiginčyk, pavėluosim į traukinį.

Panelė Ransibl sugriebė jį už rankos ir parvedė į stotį, visą kelią pasakodama apie šį vakarą rengiamą nuostabiausią pobūvį.

– *Bloga*, kam čia buvo bloga?

– Tau, Arturai.

– Nieko panašaus... tik buvau pavargęs.

– Iš tiesų, vienu metu pasidarė labai tvanku.

– Tiesiog nuostabu, kaip ta moteriškė praskaidrino nuotaiką. Kitą savaitę ji rengia susirinkimą Alberto salėje.

– Žinot, gal aš net sugalvosiu nueiti. Ką pasakysit, pone Hendersonai?

– Ji turi angelų trupę, pati taip sakė. Merginos baltom suknelėm ir su sparnais – gražumėlis. Ir pati visai neprastai atrodo, atvirai sakant.

– Kiek tu jai įmetei, Arturai?

– Puskronę.

– Ir aš. Keista, niekad anksčiau nesu tokia proga aukojęs puskronės. Atrodytų, ji tiesiog ištraukia tuos pinigus, kitaip nepasakysi.

– Iš Alberto salės irgi nepavyks taip paprastai išeiti, teks gerokai pakratyti kišenes.

– Na taip, bet įdomu būtų pamatyti tuos angelus baltom suknelėm, ką, pone Hendersonai?

– Fane, žiūrėk čia juk Agata Ransibl, vargšės Violos Čazm duktė.

– Nesuprantu, kaip jai Viola leidžia išeiti iš namų taip atrodant. Jei ji būtų mano duktė...

– *Tavo* duktė, Fane...

– Kite, tai negražu.

– Brangioji, aš tik norėjau pasakyti... tarp kitko, ar seniai gavai iš jos žinių?

– Pastarosios naujienos buvo pačios blogiausios, Kite. Ji išvažiavo iš Buenos Airių. Deja, atrodo, visai nutraukė ryšius su ledi Metroland. Šneka, kad susidėjo su kažin kokia keliaujančia trupe.

– Brangioji, kaip aš tave užjaučiu. Nereikėjo jos išvis minėti, bet kai tik pamatau Agatą Ransibl, iškart susimąstau... merginos šiais laikais tiek daug išmano. Mudviem, Fane, teko visko išmokti pačioms, ar ne tiesa, ir tai labai ilgai užtruko. Jei būčiau turėjusi tokias galimybes kaip Agata Ransibl... Kas tas jaunuolis šalia jos?

– Nežinau, bet, atvirai sakant, nemanau, kad... o kaip tau atrodo? Jis kažkoks savarankiškas.

– Labai gražios akys. Ir grakštus.

– Na, tikriausiai reikalui pribrendus... Ir vis tiek, žinai, jei aš būčiau turėjusi tokias galimybes kaip Agata Ransibl...

– Brangioji, ko ten rausiesi?

– Ogi supranti, brangioji, koks keistas dalykas. Štai mano uostomoji druska, čia ji ir buvo visą laiką, prie plaukų šepečių.

– Fane, kokia aš kiaulė, jei tik būčiau žinojusi...

– Oi, mieliausia mano, tikriausiai ant stalelio matei kitą buteliuką. Gal tarnaitė jį ten padėjo. *Lotti* viešbutyje visko gali atsitikti, ar ne?

– Fane, atleisk man...

– Bet, brangioji, ką turėčiau atleisti? Juk tu tikrai matei tą buteliuką, Kite, tiesa?

– Oi, žiūrėk, štai Mailsas.

– Mailsas?

– Brangioji, tavo sūnus. Na, pati žinai – mano sūnėnas.

– Ak, *Mailsas*. Žinai, Kite, tikrai panašu, kad čia jis. Nenaudėlis, kaip seniai pas mane nebuvo užėjęs.

– Brangioji, jis atrodo klaikus *tapette*[3].

– Miela mano, pati žinau. Ir be galo kremtuosi. Užtat stengiuosi per daug apie tai negalvoti – jam ir taip juk buvo nelengva, o dar kai prisimeni, koks tas Trobingas.

– Tėvų nuodėmės, Fane...

Kažkur netoli Meidstono ponas Autridžas galiausiai visai atsipeikėjo. Priešais jį kupė sėdėdami miegojo abu sekliai, ant kaktų užsimaukšlinę katiliukus, pražioję burnas, didžiules raudonas rankas glebiai sudėję ant kelių. Langus čaižė lietus, kupė buvo neapsakomai šalta ir dvokė senais tabako dūmais. Ant sienų kabojo reklaminiai paveikslai, vaizduojantys siaubingus tapybiškus griuvėsius; lauke lietus merkė skydus, reklamuojančius patentuotus vaistus ir šunų sausainius. „Sausainį gavęs Molasino, šuo džiaugias, uodegą vizgina", perskaitė ponas Autridžas, o traukinys nesiliaudamas kartojo: „Tikrai garbingas ponas, tikrai garbingas ponas, tikrai garbingas ir orus, tikrai garbingas ponas..."

Adamas įlipo į kupė drauge su Auksinio jaunimo grupele. Jaunuoliai dar nebuvo visai atsipeikėję, bet stulbinamai pralinksmėjo išgirdę apie nepakenčiamą muitinės pareigūnų elgesį su panele Ransibl.

– *Nieko sau*, – kartojo jie. – *Nieko sau!* Siaubas, tikras siaubas, brangiausioji Agata, – kalbėjo jie. – Visiškai nepakeliama, kokie bjaurybės tie policininkai, tikri ožiai, net bloga, iš tiesų, baisų baisiausia. – Ir tuojau pat sušneko apie šį vakarą numatytą Arčio Šverto pobūvį.

– Kas tas Arčis Švertas? – paklausė Adamas.

– O, jis atsirado neseniai, tu jau buvai išvažiavęs. Kažkoks *visiškai* ne toks. Mailsas pirmas jį atrado, o paskui jo šlovė pradėjo taip *augti*, žinai, kad dabar jau net mus nebe visada nori pažinti. Iš tiesų tai jis visai mielas, tik labai jau prastos kilmės, vargšelis. Gyvena *Ritz* viešbutyje, o tai visai prašmatnu, ar ne?

– Ar ten ir rengia tą savo pobūvį?

– O, mielas mano, žinoma, ne. Pobūvis vyks Edvardo Trobingo namuose. Na, žinai, Mailso brolio, to, kuris be galo nykus, domisi vien politika ir nepažįsta jokių žmonių. Jis neseniai susirgo ir išvažiavo, atrodo, į Keniją ar kitur, palikęs nuostabiausią avinišką[4] namą Hertfordo gatvėje, tai mes visi ten apsigyvenome. Ateik ir tu. Tarnams iš pradžių nelabai patiko, bet mes juos gerai pagirdėm, visko pridovanojom, tai dabar jie negali atsidžiaugti, tik sėdi ir karpo iš laikraščių „gabalus“, kuriuose rašo apie mūsų nuotykius... Blogiausia, kad neturim automobilio. Mailsas jį sudaužė – tai yra jis buvo Edvardo, – o remontui nėra pinigų, todėl, manau, teks keltis kitur. Be to, ten ir šiaip beveik viskas sulūžo ir susipurvino, na, supranti, kaip būna. Matai, iš tikrųjų ten tų tarnų kaip ir nėra, tik kamerdineris su žmona, bet jie dabar nuolat įkaušę. Nemalonu žiūrėti. Merė Maus tikras angelas, siuntinėja

mums didžiausias pintines ikrų ir kitokių skanėstų... Žinoma, ji moka ir už šitą Arčio pobūvį.

– Žinot ką, atrodo, man vėl darosi bloga.

– O, Mailsai!

(O, Auksinis jaunime!)

Antrosios klasės vagone susikimšę angelai toli gražu ne iš karto atgavo gerą nuotaiką.

– Ji vėl išsivežė Apdairą savo automobiliu, – tarė Dievo Rūstybė, kitados dvi svaigias savaites buvusi ponios Eip numylėtine. – Niekaip nesuprantu, ką ji joje įžvelgia. Koks tas Londonas, Ištverme? Buvau ten tik vieną kartą.

– Rojus, kitaip nepasakysi. Pilnas parduotuvių ir visko.

– O vyrai kaip, Ištverme?

– Klausyk, Skaistybe, ar tu visad galvoji tik apie *vyrus*?

– Nieko panašaus. Aš tik paklausiau.

– Na, vyrai ne kažin kokie, ypač palyginus su parduotuvėm. Bet iš jų irgi būna naudos.

– Ei, ar girdėjot? Na, tu ir juokdarė, Ištverme. Girdėjot, ką pasakė Ištvermė? Sako: „Iš jų irgi būna naudos."

– Iš ko? Iš parduotuvių?

– Ne, kvailute, iš vyrų.

– *Vyrų*. O taip, sutinku, čia tai geras.

Netrukus traukinys atvyko į Viktorijos stotį ir visi keleiviai pabiro po Londoną.

Adamas paliko lagaminą *Shepheard's* viešbutyje ir nuvažiavo tiesiai į Henrietos gatvę pas savo leidėją. Darbo diena buvo beveik pasibaigusi, dauguma darbuotojų išėję namo, tačiau ponas Semas Benflitas, direktoriaus pavaduotojas, su kuriuo visad bendraudavo Adamas, laimė, tebesėdėjo kabinete

ir skaitė vienos savo prižiūrimos rašytojos romano korektūrą. Jis buvo dalykiškas, santūriai elegantiškos išvaizdos jaunuolis (stenografistė, nešdama jam arbatą, visad truputį virpėdavo).

– Ne, šito niekaip negalima spausdinti, – kartojo jis, pritardamas visiems spaustuvininko protestams. – Ne, po šimts, šito tai jau tikrai negalima spausdinti. Ji mus visus į kalėjimą pasodins. – Mat viena iš atsakingiausių jo pareigų buvo „pasūdyti" pernelyg drovius rankraščius ir „sušvelninti" drąsesnius, kad visi kūriniai galų gale atitiktų to meto moralės standartus.

Jis be galo draugiškai pasveikino Adamą.

– Nagi, nagi, Adamai, kaip laikaisi? Labai malonu. Sėsk. Vaišinkis cigarete. Na ir orelis, kaip tik atvykti į Londoną. Kaip pavyko perplaukti sąsiaurį?

– Nelabai kaip.

– Štai kaip, na, tai *gaila*. Sunku sugalvoti ką nors bjauriau už neramią kelionę jūra, tiesa? Gal ateitum šįvakar vakarienės į Vimpoulo gatvę? Pasikviečiau visai malonių amerikiečių. Kur apsistojai?

– *Shepheard's* viešbutyje, pas Lotę Kramp.

– A, ten visuomet smagu. Jau dešimt metų stengiuosi įkalbėti Lotę parašyti autobiografiją. Aha, prisiminiau. Tu juk mums atnešei rankraštį, tiesa? Senis Rompoulas vos prieš porą dienų klausė, kaip tau sekasi. Žinai, vėluoji jau savaitę. Tikiuosi, tau patiks išankstinė reklama, kurią jau išsiuntinėjom. Išleisti romaną nutarėme antrą gruodžio savaitę, bus likusios dar dvi savaitės iki Džonio Hupo autobiografijos pasirodymo. Tą tai turėtų gerai pirkti. Tiesa, vietomis jis gerokai rizikuoja. Teko šį bei tą išmesti – tu juk žinai, koks tas senis Rompoulas. Džoniui baisiai nepatiko. Bet aš nekantrauju perskaityti tavo kūrinį.

– Žinai, Semai, nutiko gan baisus dalykas...
– Klausyk, tik nesakyk man, kad dar nebaigei. Sutartyje nurodyta data, pats žinai...
– O ne, viską baigiau. Bet jis sudegė.
– Sudegė?
– Sudegė.
– Koks siaubas. Tikiuosi, buvai apdraudęs?
Adamas paaiškino, kokiomis aplinkybėmis buvo sunaikinta jo autobiografija. Stojo ilgoka pauzė: Semas Benflitas mąstė.
– Labiausiai man rūpi, kaip tai įtikinamai papasakoti seniui Rampoului.
– Mano manymu, istorija labai įtikinama.
– Tu nepažįsti senio Rampoulo. Kartais man, Adamai, su juo būna labai sunku. Jei būčiau pats sau šeimininkas, pasakyčiau tau: „Neskubėk, Adamai. Pradėk iš naujo. Nesijaudink..." Bet tas senis Rampoulas... Žinai, jis paiso sutarčių kaip velnias, o tu juk žadėjai, ar ne?.. Nepaprastai keblu. Klausyk, man velniškai gaila, kad taip nutiko.
– Tu gal nustebsi, bet man irgi, – atsakė Adamas.
– Yra dar viena problema. Tu jau gavai avansą, ar ne? Penkiasdešimt svarų, teisybė? Na, pats supranti, tai dar labiau komplikuoja padėtį. Senis Rampoulas labai nemėgsta, kai jauniems rašytojams mokami tokie dideli avansai. Suprask, man nemalonu tai sakyti, bet manyčiau, jog dabar bus geriausia, jei avansą grąžinsi – žinoma, su procentais, čia jau senis Rampoulas nenusileis, – ir mes panaikinsime sutartį. O tada, jei sugalvosi perrašyti knygą, mes, žinoma, su didžiausiu malonumu tau padėsime. Tikriausiai... tai yra, norėjau pasakyti – na, tau nekils didesnių sunkumų, kad reikia grąžinti avansą, ir šiaip?
– Ne tik sunkumų – grąžinti bus visiškai neįmanoma, – atsakė Adamas be jokios ypatingos intonacijos.

Vėl stojo pauzė.

– Perkūnas, kaip nesmagu, – ištarė Semas Benflitas. – Baisu, kad tiems muitininkams leidžia taip savavaliauti. Juo labiau, kad jie tokie neišmanėliai. Asmens laisvė, supranti, ir visa kita. Klausyk, štai ką padarykime. Parašysime apie tai į *New Statesman* redakciją... Po šimts, kokia nesmagi padėtis. Bet, man atrodo, jau radau išeitį. Tu turbūt spėsi parašyti savo knygą iš naujo, kol mes paskelbsime pavasario naujienų sąrašą? Gerai, tada nutraukime sutartį ir pamirškime avansą. Ne, ne, bičiuli, nereikia man dėkoti. Jei viskas priklausytų tik nuo manęs, nieko kita neveikčiau. O dabar pasirašykime naują sutartį. Deja, ji nebus tokia palanki kaip ana. Senis Rampoulas to nepakęstų. Žinai, padarykime taip – siūlau tau mūsų standartinę sutartį pirmojo romano autoriams. Turiu ją išspausdinęs. Kaipmat užpildysi formą. Pasirašyk štai čia.

– Gal galiu pažiūrėti, kokios sąlygos?

– Žinoma, bičiuli. Iš pirmo žvilgsnio jos atrodo nelabai palankios, bet tai standartinis variantas. Suprask, padarėme tau didžiulę išimtį. Viskas labai paprasta. Už pirmus parduotus du tūkstančius egzempliorių honoraras tau nepriklauso, paskui priklauso pustrečio procento, o pardavus dešimt tūkstančių – penki procentai. Mes, žinoma, pasiliekame ištraukų spausdinimo, ekranizacijų, teatro pastatymų teises, taip pat leidimų Amerikoje, kolonijose ir vertimų teises. Ir, be abejo, pirmumo teisę tokiomis pat sąlygomis leisti dar dvylika tavo knygų. Tiesą sakant, sutartis labai aiški. Tikrai nekils jokių nesusipratimų, kurie taip apkartina rašytojų ir leidėjų santykius. Dauguma mūsų autorių dirba pagal tokias sutartis... Puiku. O dabar nebegalvok apie tą avansą. *Puikiausiai* tave suprantu ir pats kaip nors sutarsiu su seniu Rampoulu, net jei tektų sumokėti iš savo atlyginimo.

– Griežtasis senis Rampoulas, – mąsliai pakartojo ponas Benflitas, Adamui lipant laiptais žemyn. Kaip gerai, pamanė jis, kad nė vienam rašytojui nėra tekę matyti vyresniojo partnerio, geraširdžio senuko, kartą per savaitę atvažiuojančio iš kaimo į valdybos posėdžius; iš visų verslo reikalų jam labiausiai rūpėjo, kaip parduodama jo paties prieš dvidešimt metų parašyta knygelė apie bitininkystę, kuri, jam nė nežinant, seniai patyliukais palaidota sandėlyje. Benflitas ne kartą nerimo akimirkomis buvo svarstęs, ką reikės sakyti rašytojams, kai Rampoulas pasimirs.

Apytikriai tada Adamas prisiminė, kad yra susižadėjęs. Jo sužadėtinė buvo vardu Nina Blaunt. Taigi jis nusileido į metro stotį, žengė į gan atgrasiai dvokiančią telefono būdelę ir paskambino.

– Alio.

– Alio.

– Malonėkite pakviesti panelę Blaunt.

– Tuoj pažiūrėsiu, ar ji namie, – atsakė panelės Blaunt balsas. – Prašom pasakyti, kas skambina. – Ji laikėsi gana snobiškos nuostatos ir visad vaidindavo, kad telefonu atsiliepia ne pati.

– Ponas Fenvikas-Saimsas.

– Ak.

– Na, tu žinai – Adamas... Kaip laikaisi, Nina?

– O, kaip tik dabar skauda galvą.

– Vargšelė Nina. Gal man pas tave užeiti?

– Ne, brangusis, nereikia, aš kaip tik ketinau maudytis. Gal geriau susitikim vakarienės.

– Žinai, aš pakviečiau vakarienės Agatą Ransibl.

– Kodėl?

– Todėl, kad kažkokie jūrininkai ją išrengė beveik nuogai.

– A, taip, žinau, šiandien apie tai rašo vakariniame laikraštyje... Tada žinai ką? Susitikime Arčio Šverto pobūvyje. Tu eisi?

– Lyg ir žadėjau eiti.

– Tai ir gerai. Neišsipuošk. Niekas nesipuoš, išskyrus Arčį.

– A, tiesa, Nina, dar kai kas – manau, kad vis dėlto negalėsiu tavęs vesti.

– O, *Adamai,* kas čia dabar? Kodėl?

– Mano knygą sudegino.

– Galvijai. Kas tai padarė?

– Šį vakarą viską papasakosiu.

– Aha, *gerai.* Tai iki, brangusis.

– Viso, saulele.

Jis pakabino telefono ragelį ir išėjo iš būdelės. Žmonės, slėpdamiesi nuo lietaus, susigrūdo metro stotyje, purtė šlapius skėčius ir skaitė vakarinius laikraščius. Per jų pečius Adamas matė antraštes:

PERO DUKTERS KANKYNĖ DOVERYJE

AUKŠTUOMENĖS GRAŽUOLĖ PATEIKIA RIMTUS KALTINIMUS

PANELĖ A. RANSIBL: „BAISIAUSIA GĖDA“

– Vargšė mergaitė, – pasipiktinusi pareiškė greta stovinti moteriškė. – Tikrai gėda ir nieko daugiau, štai ką aš pasakysiu. Toks meilus, šviesus veidelis. Tik vakar mačiau jos nuotrauką laikraštyje. Bjaurūs, įtarimų pritvinkę pikčiurnos. Tikrai. Vargšas jos tėtis, ir viską. Žiūrėk, Džeine, čia ir apie jį rašo: *Šį vakarą Karltono klube lordas Čazmas* – tai jos tėvukas – *atsisakė pateikti konkretų klausimo įvertinimą. „Šio reikalo negalima taip palikti“, – pasakė jis.* Ir labai teisingai, aš jam pritariu. Tu gi žinai, man ta mergaitė rūpi beveik kaip

sava duktė. Taip dažnai matau jos nuotraukas laikraščiuose, o dar Sara antradieniais valo galinius laiptus tam name, kur anksčiau gyveno jos teta – atsimeni, kuri pernai taip skandalingai išsiskyrė?

Adamas nusipirko laikraštį. Jam buvo likę vos dešimt šilingų. Lijo taip smarkiai, kad negalėjo eiti pėsčiomis, todėl baisiai perpildytu traukiniu nuvažiavo iki Doverio gatvės ir per lietų nuskubėjo į *Shepheard's* viešbutį (kuris šio pasakojimo patogumui bus įkurdintas Hei Hilo sankryžoje).

Trečias skyrius

Lotė Kramp, *Shepheard's* viešbučio Doverio gatvėje šeimininkė, nuolat lydima dviejų kernterjerų, yra malonus priminimas, kad nuostabiuosius karaliaus Edvardo laikus įkūnija anaiptol ne vien tik ledi Enkoredž ar ponia Blekvoter. Tai įspūdinga moteris, kuriai nelaimės nedaro nė mažiausio poveikio, išdidi ir abejinga visuomenės permainoms, keliančioms tokį nerimą pastabesnėms jos amžininkėms *grandes dames**. Prasidėjus karui ji nuėmė nuo sienos kaizerio fotografiją su autografu ir gana iškilmingai ją pakabino tarnų tualete: tai ir buvo visas jos indėlis į karo veiksmus; nuo to laiko ji patyrė daugybę vargų – mokesčių deklaracijos, alkoholio prekybos ribojimai, jaunuolių, kurių tėvus ji kitados pažinojo, mėginimai susimokėti suklastotais čekiais, – bet visa tai netrukus paskendo užmarštyje, dabar žmogus perdžiūvusia nuo modernybės gerkle gali bet kurią dieną pasirodyti *Shepheard's* viešbutyje, ir Lotė, jei jo veidas jai pasirodys simpatiškas, iki soties jį pagirdys vėsiais, tyrais, gydomaisiais vandenimis, pasemtais iš Edvardo laikų stiprybės ir stabilumo šaltinių.

Shepheard's viešbučio fasadas neįmantrus, plytinis, dailiai nudažytas, durys erdvios ir paprastos. Vidus primena kaimo dvarą. Lotė labai mėgsta įvairius aukcionus ir visada,

---

* Aukštuomenės ponioms (*pranc.*).

sužinojusi, kad išparduodami kurio nors iš jos amžininkams priklausiusio didingo dvaro daiktai, ką nors nusiperka senų laikų prisiminimui. Baldų *Shepheard's* viešbutyje gerokai per daug, vieni reti, kiti neapsakomai bjaurūs; visur pilna raudono pliušo ir raudonos tymo odos, aibės praėjusio šimtmečio devintojo dešimtmečio vestuvinių dovanų, ypač didžiulių mechanizmų, išpuoštų herbais bei monogramomis, vienu ar kitu būdu susijusių su cigarais. Tai vieni iš tų namų, kuriuose svečias nenustebs vonioje radęs kroketo muštukų ir polo lazdų, kambario komodos apatiniame stalčiuje – vaikų žaislų, o kuriame nors iš drėgme atsiduodančių koridorių, jungiančių kelerias flanele apmuštas duris, – dvaro valdų planą, šaudymo iš lanko taikinį, iš kurio byra šiaudai, dviratį ir pasivaikščiojimų lazdą, kurią galima panaudoti kaip atramą. (Tačiau iš tiesų Lotės viešbučio kambaryje veikiausiai rasite tik vieną kitą tuščią šampano butelį ir suglamžytą šilkinį apatinuką.)

Tarnai, kaip ir baldai, seni, kitados tarnavę aristokratams. Dožas, metrdotelis – apykurtis, pusaklis, kamuojamas podagros, – kadaise buvo Rotšildų kamerdineris. Tiesą sakant, senis ne kartą yra šokdinęs ant kelių dabartinį tėvą Rotšildą, kai šis dar vaikas ateidavo su tėvu (tuomet penkioliktu turtingiausių pasaulio žmonių sąraše) aplankyti kur kas turtingesnių pusbrolių, tačiau jis niekada neapsimetinėjo juntąs nors mažiausią simpatiją būsimajam jėzuitui, kuris jau tada buvo „pernelyg gudrus“, pratęs klausinėti keisčiausių dalykų ir gebėjęs be galo įžvalgiai susekti menkiausius melo bei apsimetinėjimo ženklus.

Be Dožo, viešbutyje dirba aibė senų kambarinių, be paliovos šmirinėjančių koridoriais su karšto vandens ąsočiais ir švariais rankšluosčiais. Dar yra jaunas italas, kuris nudirba beveik visus darbus ir yra nuolatos klaikiai įžeidinėjamas

Lotės, kartą nutvėrusios jį besipudruojant nosį ir nuo to laiko neleidžiančios to pamiršti. Tai turbūt vienas iš nedaugelio Lotės neseniai patirtų išgyvenimų, apie kurį ji mielai visiems pasakoja.

Lotės svetainėje, kurioje verda beveik visas *Shepheard's* viešbučio gyvenimas, išstatyta gausi nuotraukų su autografais kolekcija. Čia yra beveik visų Europos karališkųjų šeimų vyriškosios lyties atstovai (išskyrus buvusį Vokietijos imperatorių, taip ir nebeatgavusį ankstesnio statuso, nors po antrosios santuokos simpatija jam ženkliai išaugo). Yra nuotraukų, kuriose jaunuoliai rungiasi žirgų lenktynėse, pagyvenę ponai pirmauja „senjorų" jojimuose, kitose matyti vien žirgai ar vien tik jaunuoliai ankštomis baltomis apykaklėmis arba pasipuošę karaliaus gvardiečių uniformomis. Yra aukštuomenės dailininko pieštų karikatūrų, yra fotografijų, iškirptų iš iliustruotų laikraščių bei žurnalų, šalia daugelio – trumpi nekrologai, pasibaigiantys sakiniu „žuvo mūšyje". Yra nuotraukų, vaizduojančių jachtas išskleistomis burėmis ir senolius su jachtininkų kepuraitėmis; yra kelios labai juokingos pirmųjų automobilių nuotraukos. Rašytojų ar dailininkų nuotraukų labai mažai, aktorių išvis nėra, nes Lotė, tvirtai laikydamasi patikimų senovinio snobizmo priesakų, jaučia pagarbą tik svarui sterlingų ir žemuogių lapams[5].

Įėjęs į vestibiulį Adamas pamatė Lotę, garsiai užgauliojančią padavėją italą.

– Nagi, – tarė ji, – seniai nematytas. Užeik, užeik. Kaip tik sumanėme ko nors išgerti. Pamatysi, čia jau yra daug tavo draugų.

Ji nuvedė Adamą į svetainę, kur jis pamatė keletą visiškai nepažįstamų žmonių.

– Jūs juk visi pažįstate lordą... nesvarbu, kokia jo pavardė? – paklausė Lotė.

– Saimsas, ir aš ne lordas, – atsakė Adamas.

– Na taip, mielasis, aš taip ir sakiau. Pamanyk, juk pažįstu tave nuo tų laikų, kai dar gimęs nebuvai. Kaip laikosi tavo tėvas? Tik nesakyk, kad jis miręs.

– Deja, teks pasakyti.

– Še tai tau. Galėčiau tau šį bei tą apie jį papasakoti. Na gerai, leiskite jus supažindinti – štai čia ponas... nepamenu, bet tu juk jį atsimeni, tiesa? Ana ten, kampe, sėdi majoras, štai čia – na, kokia ta jo pavardė? Štai amerikietis, o va – Ruritanijos karalius[6].

– Deja, jau tik buvęs, – atsiliepė liūdnas barzdotas vyriškis.

– Vargšelis, – užjautė jį Lotė, nuo seno jaučianti silpnybę karališkojo kraujo asmenims, net nuverstiems nuo sosto. – Tiesiog gėda, kad taip nutiko. Jį nuvertė po karo. Liko be skatiko. Nors, tiesa, niekad nebuvo turtuolis. Ir dar žmoną uždarė į beprotnamį.

– Vargšė Marija Kristina. Teisybė, kaip kalba ponia Kramp. Jos protas visai išnyko. Visą laiką manyti, kad viskas yra bombos.

– Taip ir yra, vargšelė, ji tikrai taip mano, – pasigardžiuodama patvirtino Lotė. – Šeštadienį nuvežiau karalių jos aplankyti... juk negaliu leisti, kad važiuotų traukiniu, trečiąja klase. Susigraudinau iki ašarų. Ji visą laiką šokčiojo, stengdamasi išsisukti nuo skeveldrų. Manė, kad į ją mėto bombas.

– Ir dar vienas toks keistas dalykas, – tarė karalius. – Kiti mano šeimos nariai – į visus kada nors metė bombą, tik ne į karalienę. Vargšelį dėdę Juozapą vieną vakarą operoje sudraskė skuteliais, o sesuo, mano sesuo, rado lovoje trys bombos. Bet niekada žmona. Staiga vieną dieną kambarinė prieš vakarienę šukuoja jai plaukus ir sako: „Ponia, – sako, – virėjas buvo mokytis pas Prancūzijos atstovybės virėją“, – nes

maistas mūsų name nebuvo, kaip čia geriau pasakyti, *chic**. Šiandien karšta aviena, rytoj šalta aviena, paskui ta pati aviena vėl karšta, tik jau mažai skani, dar mažiau *chic*, suprantate?.. tai štai tarnaitė sako: „Jis ėjo mokytis pas prancūzų virėją ir šiandien vakarienei su Švedijos ministru pagamino didelę bombą[7]." Tada vargšė karalienė tik sako: „Ak", nieko daugiau, ir nuo tada visada jos vargšas protas išnyko.

Buvęs Ruritanijos karalius sunkiai atsiduso ir prisidegė cigarą.

– Ką gi, – prašneko Lotė, nubraukusi ašarą, – tai gal išgerkime? Ei, jums sakau, gerbiamas teisėjau... pamiršau pavardę... ką pasakysit – ar nenorit pavaišinti ponų?

Amerikietis, kaip ir visi klausytojai, iki širdies gelmių sujaudintas buvusio karaliaus pasakojimo, pakilo iš krėslo, nusilenkė ir tarė:

– Man bus didžiulė garbė, jei jūsų didenybė, ponia Kramp ir visi garbingi svečiai...

– Štai kaip reikia, – pritarė Lotė. – Ei, alio, kur mano pasakų princas? Tikriausiai vėl kur nors pudruojasi. Eikš čia, grožybe, mesk tuos savo kremus ir skaistalus.

Įėjo padavėjas.

– Butelį vyno, – paliepė Lotė, – ir įrašyk va į šio teisėjo sąskaitą.

(Jei nebūdavo kitokių nurodymų, Lotės svetainėje vynu vadintas šampanas. Dar ten buvo populiarus mįslingas žaidimas kauliukais, visad pasibaigiantis tuo, kad kuriam nors žaidėjui tekdavo visus dalyvaujančius vaišinti šampanu, tačiau sielos gelmėse Lotė yra už lygybę ir skaičiuodama sąskaitas dažniausiai padaro taip, kad už viską sumokėtų turtingiausi.)

---

* Prašmatnus (*pranc.*).

Po trečio ar ketvirto butelio vyno Lotė tarė:

– Atspėkit, kas šį vakarą pas mus vakarieniaus? Ogi *ministras pirmininkas*.

– Asmeniškai aš nemėgstu ministrų pirmininkų. Jie tik kalba, kalba ir vėl kalba. „Jūsų didenybe, reikia pasirašyti šį dokumentą", „Jūsų didenybe, būtinai užsisekit šitą sagą, nes pas jus audiencijos ateina juodaodis įgaliotasis pasiuntinys iš Liberijos." Cha! Po karo tauta mane išmėto, tas taip, bet užtat ministrą pirmininką išgrūda pro langą, bumpt – tiesiai ant žemės. Cha cha.

– Ir jis bus ne vienas, – pridūrė Lotė, nuožmiai pamerkdama akim.

– Kaip, seras Džeimsas Braunas? – paklausė majoras, kuris nenorom pasijuto sukrėstas. – Netikiu.

– Ne, jo pavardė Autridžas.

– Bet jis ne ministras pirmininkas.

– Ministras pirmininkas. Skaičiau laikraštyje.

– Nieko panašaus. Prieš savaitę jį išmetė.

– Še tai tau. Kaip jie greit keičiasi. Nebesuvaikau. Dožai! Dožai! Kokia ministro pirmininko pavardė?

– Prašau, ponia?

– Kokia ministro pirmininko pavardė?

– Ne, ponia, nemanau, kad šį vakarą, bent jau man niekas nieko nepranešė.

– Kokia ministro pirmininko pavardė, senas kvaily?

– O, ponia, atsiprašau. Gerai nenugirdau. Seras Džeimsas Braunas, ponia, baronetas. Man sakė, ponia, kad tai labai padorus žmogus. Girdėjau, jog konservatorius. Kilęs iš Glosteršyro, man atrodo.

– Nagi, o ką aš sakiau? – pergalingai paklausė Lotė.

– Ta jūsų, britų, konstitucija yra labai nepaprasta, – tarė nuverstasis Ruritanijos karalius. – Visada, kai buvau jaunas,

mane mokė vienintelio dalyko – britų konstitucijos. Mano auklėtojas anksčiau dirbo mokytoju jūsų Itono mokykloje. O dabar, kai atvažiuoju į Angliją, visada vis kitas ministras pirmininkas ir niekas nebesusigaudo, kas yra kas.

– O, pone, – atsiliepė majoras, – tai vis liberalų partija.

– Liberalų? Taip. Pas mus irgi buvo liberalų. Paklausykit, ką jums papasakosiu, aš turėjau auksinį plunksnakotį. Mano krikštatėvis, gerasis Austrijos erchercogas, man dovanojo auksinį plunksnakotį su ant jo ereliais. Kaip aš mylėjau savo auksinį plunksnakotį. (Karaliaus akyse sužibo ašaros. Šampanas jam dabar buvo retai pasitaikanti ištaiga.) Iš širdies mylėjau savo plunksnakotį su ant jo ereliais. Bet kartą buvo toks liberalas ministras pirmininkas. Grafas Tampenas, ponia Kramp, nelyginamai blogas žmogus. Jis atėjo pas mane pasikalbėti, atsistojo prie mano sekretero ir trypiojo koja, ir daug kalbėjo, ko aš nieko nesupratau, o kai jis išėjo – kur mano auksinis plunksnakotis su ant jo ereliais? Dingo, išėjo su juo.

– Vargšelis karalius, – tarė Lotė. – Klausykit, ką aš jums pasakysiu. Išgerkit dar.

– ...laikysiu didžiule garbe, – įsikišo amerikietis, – jei jūsų didenybė ir šie ponai, taip pat ponia Kramp...

– Dožai, liepkite mano balandėliui kuo greičiau atskuosti čia... ei, klausyk, teisėjas prašo dar butelio vyno.

– ...laikysiu garbingai didžia... didžiule garbe, jei ponia didenybė ir šie ponai, taip pat jo Kramp...

– Gerai, gerai, teisėjau. Tuoj atneš antrą butelį.

– ...laikysiu dideliu Kramp, jei jūsų garbė ir šie didenybiai, taip pat ponia ponai...

– Gerai, viskas labai gerai, teisėjau. Vaikinai, neleiskite jam nugriūti. Vargeli, kiek tie amerikiečiai laka.

– ...krampysiu didele didenybe, jei ponia garb...

Ir garbingasis Federalinio teismo teisėjas Skimpas pradėjo labai garsiai ir linksmai kvatotis. (Susirinkusiųjų naudai reikėtų priminti, kad nė vienas iš šių žmonių dar nebuvo vakarieniavęs.)

O dar ten buvo visiškai anonimiškas, dailiai apsirengęs, ūsuotas jaunikaitis, kuris tyliai sau gėrė kamputyje ir su niekuo nesikalbėjo, tik kartais palinkėdavo „į sveikatą" teisėjui Skimpui. Staiga jis pakilo ir tarė:

– Kertu lažybų, jūs taip nemokat.

Jis numetė ant stalo tris puspensius, labai pabrėžtinai juos pamaišė ir išdidžiai pakėlė akis.

– Kiekvieną puspensį stumtelėjau tik po penkis kartus, bet du kartus pakeičiau jų išsidėstymą, – paaiškino jis. – Pakartokit, kas norit.

– Klausykit, koks sumanus jaunuolis, – tarė Lotė. – Ir kur gi jūs išmokote tokių dalykų?

– Vienas vyrukas traukiny parodė, – atsakė šis.

– Man tai nepasirodė labai sunku, – ištarė Adamas.

– Na, pamėginkit. Galiu lažintis iš ko norit, kad nepavyks.

– Iš ko lažinatės? – Lotė nepaprastai mėgo panašias kalbas.

– Iš ko norit. Penki šimtai svarų.

– Nagi, – paragino Lotė. – Pamėginkit. Jis pertekęs pinigų.

– Gerai, – sutiko Adamas.

Jis paėmė puspensius ir pamaišė juos lygiai taip pat kaip anas jaunikaitis. Baigęs paklausė:

– Na kaip?

– Kad mane kur skradžiai, – pasakė jaunikaitis. – Dar nemačiau, kad kam nors būtų pavykę. Per savaitę šiuo triuku išlošiau krūvą pinigų. Prašau. – Jis išsitraukė piniginę ir

padavė Adamui penkių šimtų svarų banknotą. Tai padaręs, vėl atsisėdo į kampą.

– Na, – pritariamai ištarė Lotė, – tai sąžininga. Dabar už tai turit nupirkti vaikinams išgerti.

Ir jie visi dar išgėrė.

Netrukus jaunikaitis vėl pakilo.

– Mėginkite spėti, kas dažniau iškris – herbas ar skaičius, – pasiūlė jis, – skaičiuosim visas tris monetas.

– Gerai, – sutiko Adamas.

Jie metė du kartus, abu laimėjo Adamas.

– Kad mane kur skradžiai, – pakartojo jaunuolis, tiesdamas antrą banknotą. – Jums labai sekasi.

– Jis turi krūvą pinigų, – paaiškino Lotė. – Tūkstantis svarų jam gryniausias menkniekis.

(Jai patiko manyti, kad tokie yra visi jos svečiai. Tačiau šį kartą ji apsiriko. Jaunikaitis turėjo kišenėje tiek pinigų tik todėl, kad buvo ką tik pardavęs paskutinius jam dar likusius vertybinius popierius ir ketino įsigyti naują automobilį. Bet rytojaus dieną už likusius nusipirko naudotą motociklą.)

Adamas pajuto, kad ima svaigti galva, todėl dar išgėrė.

– Ar galiu paskambinti? – paklausė jis.

Paskambino Ninai Blaunt.

– Čia tu, Nina?

– Mielas Adamai, tu jau įkaušęs.

– Iš kur žinai?

– Iš balso. Kas nutiko? Turiu eiti vakarieniauti.

– Norėjau tik pasakyti, kad viskas gerai, galim susituokti. Turiu tūkstantį svarų.

– O, kaip gerai. Kur gavai?

– Papasakosiu, kai susitiksim. Kur vakarieniausi?

– *Ritz* viešbutyje. Su Arčiu. Mielasis, kaip aš džiaugiuosi, kad mes tuoksimės.

– Aš irgi. Tik nepradėkim seilėtis.

– Nė neketinau, be to, tu įkaušęs.

Jis grįžo į svetainę. Pasirodė panelė Ransibl, ji stovėjo vestibiulyje, labai išsipuošusi.

– Kas ta kekšė? – paklausė Lotė.

– Tai ne kekšė, Lote, o Agata Ransibl.

– Atrodo kaip kekšė. Sveika, brangioji, užeik. Mes kaip tik ketinome lašelį išgerti. Tu, be abejo, čia visus pažįsti, tiesa? Štai tas, su barzda, yra karalius... ne, brangute, Ruritanijos karalius. Juk nepyksti, kad palaikiau tave kekše, ką? Tikrai atrodai labai panaši, taip išsiplieskusi. Aišku, dabar puikiai matau, kad apsirikau.

– *Brangioji*, – prakalbo panelė Ransibl, – jei jūs būtumėte mane mačiusi šiandien popiet... – ir pradėjo Lotei Kramp pasakoti apie muitininkus.

– Ką darytumėt, jei staiga gautumėt tūkstantį svarų? – paklausė Adamas.

– Tūkstantį svarų, – pakartojo karalius, ir jo akys sudrėko nuo tokios neįtikėtinos vizijos. – Na, pirmiausia aš pirksiu namą, paskui automobilį, jachtą ir naujas pirštines, o paskui pradėsiu savo šalyje leisti tokį mažą laikraštėlį, kad rašytų, kaip aš turiu grįžti atgal ir vėl būti karalius, o paskui dar nežinau, ką darysiu, bet bus daug smagumo ir didybės.

– Tačiau, pone, už tūkstantį svarų viso to padaryti nepavyks.

– Ne?.. tikrai, ne... už tūkstantį svarų nepavyks. Na ką gi, tada turbūt pirksiu auksinį plunksnakotį su ant jo ereliais, kokį toks man pavogė liberalai.

– Aš tai žinau, ką daryčiau, – atsiliepė majoras. – Pastatyčiau žirgų lenktynėse.

– Už kokį žirgą?

– Galiu jums pasakyti, koks žirgas beveik tikrai laimės handikapo rungtį lapkričio mėnesį. Jis vardu Indijos Bėglys.

Dabar statymai yra dvidešimt už vieną, tačiau vėliau santykis tikriausiai pasikeis. Žiūrėkit, jei pastatytumėt už jį tūkstantį svarų ir jis laimėtų, juk imtumėt ir praturtėtumėt, tiesa?

– Taip, iš tikrųjų. Nuostabu. Klausykit, o juk aš taip ir pasielgsiu. *Labai gera* mintis. Kaip tai padaryti?

– Duokit man tą tūkstantį, aš viską sutvarkysiu.

– O, žinot, jūs labai malonus.

– Nieko tokio.

– Ne, rimtai, tai tikrai draugiška. Štai pinigai. Leiskite jus pavaišinti šampanu.

– Ne, tai man leiskite jus pavaišinti.

– Aš pirmas pasiūliau.

– Tai pasivaišinkime abu.

– Tik minutę luktelėkite, man reikia paskambinti.

Jis paskambino į *Ritz* viešbutį ir paprašė pakviesti Niną.

– Brangusis, tu pradėjai labai dažnai skambinti, ką?

– Nina, turiu tau pranešti labai svarbią žinią.

– Taip, brangusis?

– Nina, ar tau teko girdėti apie tokį žirgą – Indijos Bėglį?

– Taip, atrodo, teko. O ką?

– Koks tai žirgas?

– Brangusis, visiškai niekam tikęs. Jis priklauso Merės Maus motinai.

– Nelabai geras žirgas?

– Tikrai ne.

– Vadinasi, jis veikiausiai nelaimės handikapo rungties lapkričio mėnesį?

– Manau, jokių galimybių. Tikriausiai net nerungtyniaus. O kas yra?

– Žinai, Nina, man atrodo, kad mudu vis dėlto negalėsime susituokti.

– Kodėl gi, saulele?

– Matai, aš pastačiau tą tūkstantį svarų už Indijos Bėglį.

– Kvailokai pasielgei. Negali jų atsiimti?

– Atidaviau majorui.

– Kokiam majorui?

– Sakyčiau, gana girtam. Nežinau jo pavardės.

– Na, žiūrėk, gal dar pavyks jį rasti. Gerai, man jau reikia grįžti prie stalo. Viso.

Tačiau kai jis grįžo į Lotės svetainę, majoro ten nebebuvo.

– Koks majoras? – atsiliepė Lotė, Adamui jos paklausus. – Nemačiau čia jokio majoro.

– Jūs mane su juo supažindinote, sėdėjo štai čia, kampe.

– Iš kur žinai, kad jis majoras?

– Jūs taip sakėte.

– Mielas berniuk, aš jį mačiau pirmą kartą gyvenime. Nors, kai pagalvoju, jis iš tiesų atrodė panašus į majorą, tiesa? Bet dabar štai ši miela mergaitė man pasakoja labai įdomią istoriją. Tęskite, mieloji. Vos galiu klausytis, viskas taip siaubinga.

Kol panelė Ransibl baigė apsakinėti savo nuotykius (kurie sulig kiekvienu pakartojimu darėsi vis panašesni į gašlią antiturkišką propagandą), nuverstasis Ruritanijos karalius papasakojo Adamui apie vieną *savo* pažįstamą majorą, kadaise atvykusį iš Prūsijos pertvarkyti Ruritanijos kariuomenės. Netrukus jis dingo pietų kryptimi, prigriebęs visus karališkosios sargybos valgyklos indus, šambeliono žmoną ir dvi brangias žvakides iš karaliaus koplyčios.

Panelei Ransibl nutilus, Lotė jau buvo ne juokais įnirtusi.

– Jūs tik pagalvokit, – kalbėjo ji. – Nešvankėliai. O juk aš pažinojau jūsų vargšą tėtį, jūs tada dar nė gimusi nebuvote,

toli gražu. Turiu apie tai pasikalbėti su ministru pirmininku, – pareiškė ji imdama telefono ragelį. – Pakvieskite Autridžą, – paliepė ji telefonistui. – Jis dvyliktame kambaryje su japone.

– Autridžas jau nebe ministras pirmininkas, Lote.

– Ką jūs čia niekus šnekat. Juk Dožas sakė... Alio, ar čia Autridžas? Kalba Lotė. Na, žinot ką, kaip jūs čia dabar elgiatės? Išrengiat vargšę nekaltą mergaitę visai nuogai.

Paskui plepėjo toliau.

Ponas Autridžas buvo ką tik baigęs vakarieniauti ir kaltinimas, išsakytas tokiais žodžiais, šiuo metu, atvirai sakant, visai atitiko jo nuotaiką. Tik po kurio laiko jis susivokė, kad iš tikrųjų kalbama apie panelę Ransibl. Lotės prakeiksmų srautas tuo metu jau buvo išsekęs, tačiau pabaigė ji įspūdingai.

– Jei jus išmetė iš ministrų pirmininkų, vadinasi, buvo už ką, taip ir žinokit, – pareiškė ji ir su trenksmu padėjo ragelį. – Štai ką aš apie jį manau. Na, tai gal dabar lašelį išgersim?

Tačiau svečiai pradėjo skirstytis. Majoras jau buvo išėjęs. Teisėjas Skimpas miegojo, atrėmęs žilą galvą į peleninę. Adamas su panele Ransibl tarėsi, kur eiti vakarienės. Netrukus liko tik karalius. Jis elegantiškai pasiūlė Lotei savo parankę, kaip buvo išmokęs prieš daugelį metų – toli toli, nedideliuose saulėtuose savo rūmuose po didingu sietynu, spindinčiomis šviesos žvaigždėmis tarsi nutrūkusio vėrinio briliantais nužeriančiu raudoną kilimą su įaustais karūna puoštų skaičių raštais.

Taigi Lotė su karaliumi nuėjo vakarienės dviese.

Viršuje, dvyliktame numeryje – prabangiausiuose viešbučio apartamentuose – ponas Autridžas buvo bepradedąs slysti žemyn savikliovos taku, kuriuo ką tik taip sunkiai užsiropštė. Jei ne tas telefono skambutis, tikrai būtų atlikęs darbą iki

galo, kalbėjo jis sau, bet dabar baronienė ima kalbėti, kad jis veikiausiai labai užsiėmęs ir turbūt nori greičiau ją išlydėti – ar negalėtų liepti, kad privairuotų jos automobilį.

Viskas taip sudėtinga. Europietei iškart būtų aišku, ką reiškia pakvietimas vakarienės *tête-à-tête** privačiuose *Shepheard's* viešbučio apartamentuose. Kai ji priėmė kvietimą iš karto, patį pirmą jo grįžimo į Angliją vakarą, jį apėmė nerimastingo laukimo virpulys. Tačiau per visą vakarienę ji atrodė tokia santūri, taip nepriekaištingai elgėsi. Ir vis dėlto vieną akimirką prieš suskambant telefonui – tikrai, tą akimirką, kai juodu pakilo nuo stalo ir perėjo prie židinio, – atmosfera neabejotinai pasikeitė. Tačiau tie rytiečiai, jų niekada nesuprasi. Jis tvirtai suglaudė kelius ir pačiam sau labai keistai skambančiu balsu paklausė, ar jai tikrai taip reikia važiuoti, nes juk labai malonu pasimatyti po dviejų savaičių, o paskui visai beviltiškai pridūrė labai daug apie ją galvojęs Paryžiuje. (Ak, žodžiai, žodžiai! Gausūs kalbos lobiai, kuriuos panorėjęs galėjo kleisti į visas šalis, aukso sukučiais ir vilkeliais leisti lakstyti Bendruomenių rūmų grindimis; šlovinga, dosni iškalbos gėrybė, kurią kupinomis saujomis švaistė savo rinkėjams į kairę ir į dešinę!)

Mažoji baronienė Jošivara, suspaustas auksines rankutes sudėjusi auksinės *Paquin* suknelės skreite, sėdėjo ten, kur buvo pasodinta, sutrikusi dar labiau už poną Autridžą, ir laukė nurodymų. Ko nori protingasis anglas? Jei jam reikia dirbti su telefonu, kodėl neišsiunčia jos laukan, kodėl neliepia ateiti kitą kartą; o jei nori būti mylimas, kodėl nepaliepia prieiti arčiau? Kodėl neiškelia jos iš raudonu pliušu apmušto krėslo ir nepasisodina ant kelių? Gal ji šį vakarą negraži? Jai taip neatrodė. Taip sunku suprasti, ko nori tie vakariečiai.

* Akis į akį, kitaip – vienu du (*pranc*).

Telefonas suskambo dar kartą.

– Gal galite lukteleti? Su jumis nori kalbėti tėvas Rotšildas, – ištarė balsas. – ...Čia jūs, Autridžai? Gal malonėtumėte užeiti pas mane – kuo greičiau, kai tik galėsite? Man reikia su jumis kai ką aptarti.

– Klausykit, Rotšildai... Nesuprantu, ko man pas jus eiti. Turiu svečių.

– Baronienei liepkite tuojau pat grįžti namo. Padavėjas, kuris jums atnešė kavą, turi brolį, o šis dirba Japonijos ambasadoje.

– Viešpatie Dieve, tikrai? Bet jūs gal verčiau pasikabinėkite prie Brauno? Juk žinote, kad jis dabar ministras pirmininkas, ne aš.

– Rytoj jūs eisite šias pareigas... Prašyčiau atvykti kuo greičiau, mano adresas tas pats.

– Ak, gerai.

– Na žinoma.

Ketvirtas skyrius

Arčio Šverto vakarėlyje penkioliktasis Vanburgo markizas, grafas Vanburgas de Brendonas, baronas Brendonas, Penkių salų lordas, Konauto karalystės didžiojo sakalininko titulo paveldėtojas tarė aštuntajam Balkerno grafui, vikontui Erdingui, Balkerno baronui Kernui, Lankasterio raudonajam riteriui, Šventosios Romos imperijos grafui, Akvitanijos kunigaikštystės Šenonso heroldui:

– O, sveikas. Sakyk, juk tikrai šlykštus vakarėlis? Ką ketini apie jį rašyti?

Mat taip jau susiklostė, kad juodu abu buvo dienraščių paskalų skyriaus skiltininkai.

– Aš ką tik paskambinau ir padiktavau savo tekstą, – atsakė lordas Balkernas. – O dabar, ačiū Dievui, jau eisiu.

– Niekaip nesugalvoju, ką čia parašius, – tarė lordas Vanburgas. – Vakar redaktorė sakė, kad jai jau bloga nuo tų pačių visur besikartojančių vardų – o čia štai ir vėl jie visi iki vieno. Tiesa, nutrūko Ninos Blaunt sužadėtuvės, bet iš jos laikraščiui jokios reklamos. Dažniausiai pavyksta sukurpti porą paragrafų apie Agatą Ransibl, tačiau rytoj jai bus skirtas visas pirmas puslapis – žinai, ta istorija su muitininkais.

– Aš pusėtinai prasisukau, papasakojau apie Edvardą Trobingą, kaip jis Kanadoje vieno indėno padedamas

susirentė trobelę ir dabar joje gyvena. Sakyčiau, visai neblogai pavyko – supranti, tinkamas kontrastas Mailsui, kuris šiandien atėjo apsirengęs indėnu; geras, kaip manai, o gal ne?

– Klausyk, tikrai neblogas – ar galiu jį panaudoti?

– Gerai, trobelę atiduodu, bet indėnas mano.

– O kur jis dabar iš tikrųjų?

– Dievas žino. Turbūt Otavoje, vyriausybės svečių namuose.

– Kas šita siaubinga moteris? Neabejoju, kad kokia nors garsenybė. Nejaugi ponia Melrouz Eip, ką? Girdėjau, ji ketina atvažiuoti.

– Kas tokia?

– Nagi ta. Kuri meilinasi Ninai.

– Viešpatie, tikrai ne. Ji visiškas niekas. Dabar jos pavardė ponia Penrast.

– Atrodo, ji tave pažįsta.

– Taip, pažįstu ją nuo gimimo. Tiesą sakant, tai mano motina.

– O varge, kokia gėda. Ar neprieštarausi, jei paminėsiu?

– Žinai, gal geriau nereikia. Šeima negali jos pakęsti. Supranti, vėliau ji dar du kartus išsiskyrė.

– Mielas bičiuli, aišku, puikiausiai tave suprantu.

Po penkių minučių jis jau sėdėjo prie telefono ir diktavo skilties tekstą:

– ...orchidėjų, taškas, nauja eilutė. Viena iš labiausiai į akį krintančių damų buvo ponia Penrast – Pė, e, en, er, a, es, tė, – ne, tė, kaip žodyje „telefonas", – buvusi Balkerno grafienė. Apsirengusi griežtais vyriško kirpimo drabužiais, spindinti santūria elegancija, kurią taip moka demonstruoti amerikietės, taškas. Su ja buvo jos sūnus, kablelis, dabarti-

nis grafas Balkernas, taškas. Lordas Balkernas yra vienas iš nedaugelio aukštuomenės jaunuolių...

– ...kilmingasis Mailsas Malpraktisas buvo apsirengęs indėno kostiumu. Šiuo metu jis gyvena pas brolį, lordą Trobingą, kurio namuose vakar buvo surengtas vakarėlis. Jo aprangą galima būtų pavadinti ypač... kaip čia pasakius? Aha – ypač pikantiška, kursyvas, nes, jei tikėsime naujausiomis žiniomis, lordas Trobingas šiuo metu gyvena Kanadoje, rąstų trobelėje, kurią susirentė savo rankomis, padedamas vienintelio tarno indėno, taškas...

Suprantate, toks jau buvo tas Arčio Šverto pobūvis.

Panelė Maus (pasipuošusi labai išmoningo kirpimo *Cheruit* suknele) išsproginusi akis sėdėjo ant krėslo. Niekada, niekada ji *neįstengs* priprasti prie tokios daugybės jaudinamų įvykių. Šįvakar ji atsivedė savo bičiulę, panelę Braun, nes juk daug smagiau, kai turi su kuo pasišnekučiuoti. Net kvapą gniaužia stebint, kaip nuobodūs, gausūs jos tėvo sukaupti turtai virsta akinamu spindesiu ir kurtinamu triukšmu, o aplink šmėsčioja šitiek jaunų, nuobodulio kupinų veidų. Arčis Švertas, eidamas pro šalį su šampano buteliu rankoje, stabtelėjo ir paklausė:

– Na, kaip tu, mieloji Mere? Viskas gerai?

– Tai Arčis Švertas, – paaiškino panelė Maus panelei Braun. – Matai, koks jis sumanus?

– Tikrai? – atsiliepė panelė Braun, kuri būtų mielai ko nors išgėrusi, tačiau nežinojo, kaip ir ko paprašyti. – Miela Mere, kaip tau pasisekė, kad pažįsti tokių įdomių žmonių. Aš beveik niekur nevaikštau.

– O koks įmantrus buvo kvietimas? Tai Džonio Hupo* darbas.

– O, taip, tikriausiai. Bet žinai, man net gėda prisipažinti, nė vieno iš vardų anksčiau nebuvau girdėjusi.

– Brangioji, tai netiesa, taip negali būti, – atsakė panelė Maus, sielos gelmėse – niekad netyrinėtose tamsybėse – pajutusi sukirbant silpnutį viršenybės džiugesį, nes prieš kelias dienas ji, pasiėmusi kvietimą, atsisėdo tėvo bibliotekoje, susirado enciklopedijoje visus žodžius ir dabar kuo puikiausiai viską suprato.

Apimta tokio neįprasto džiugesio nuotaikos ji beveik pasigailėjo neatėjusi į vakarėlį su karnavaliniu kostiumu. Vakarėlis buvo skirtas laukinių žmonių temai: tai yra Džonis Hupas kvietimuose įrašė, jog svečiai privalo ateiti apsirengę laukiniais. Daugelis taip ir padarė, pats Džonis su kauke ir juodomis pirštinėmis vaizdavo Pukaporo maharini ir tuo šiek tiek suerzino atsitiktinai užsukusį maharadžą. Tikrieji aristokratai, jauniausi dviejų ar trijų Londone karaliaujančių garsių aludarių šeimų[8] nariai, į kvietimus nekreipė dėmesio. Jie atėjo tiesiai iš šokių ir stovėjo atokiau, susibūrę grupele, žvelgdami į kitus iš aukšto, linksmi, tačiau nieko daugiau nelinksmindami. Tuk tuk, tuk tuk, plakė panelės Maus širdis. Kaip ji troško persiplėšti savo spindinčią suknelę iki pat apačios ir nelyginant bakchantė leistis šokti jų visų

* Turbūt reikėtų paaiškinti, kad tais laikais egzistavo trijų rūšių kvietimai: pirmieji – paprasti, dailūs, pagal pavyzdį spausdinti kvietimai su kvietėjo pavarde, užrašu „Namie“, ranka įrašyta data, vakarėlio pradžios laiku ir adresu; antrieji, mėgstami Čelsio gyventojų, su įrašu „Šeštadienį vakare Noelis ir Odrė norėtų pasilinksminti, prašom ateiti, jei galit, atsineškite butelį“, ir galiausiai tretieji, sukurti Džonio Hupo, pasinaudojus Marinečio „Futurizmo manifesto“ motyvais. Juose dviem stulpeliais išspausdintas tekstas smulkiu šriftu: viename stulpelyje – sąrašas visko, ko Džonis negali pakęsti, o kitame – to, ką jis manė mėgstąs. Beveik visų panelės Maus finansuojamų vakarėlių kvietimus kūrė Džonis Hupas (*aut. past.*).

akivaizdoje. Vieną gražią dieną aš dar jus visus nustebinsiu, pamanė sau panelė Maus.

Buvo garsus aktorius, kuris nuolat juokavo (bet žmonės juokėsi – tie, kurie išvis juokėsi, – ne tiek iš jo pokštų, o iš to, kaip jis juos sakė).

– Aš atėjau į vakarėlį persirengęs sulaukėjusiu našliu, – sakė jis. Visi jo pokštai buvo tokie, nors jis, žinoma, stengėsi juos tarti linksma veido išraiška.

Panelė Ransibl persirengė havajietišku kostiumu ir buvo viso pobūvio siela.

Ji nugirdo kažką kalbant apie Nepriklausomų leiboristų susitikimą ir baisiai įtūžo, kad nebuvo į jį pakviesta.

Du vyriškiai, apsiginklavę sprogstamais šviesos užtaisais, gretimame kambaryje fotografavo. Jų aparatų blykstės ir drioksėjimai kėlė vakarėlio dalyviams nerimą ir įtampą, nes visi stengėsi rodytis atsainūs ir kartojo, kaip viską gadina tie laikraščiai, kaip Arčis tiesiog *nenustygsta* neįsileidęs žurnalistų į vakarėlį, nors iš tiesų dauguma susirinkusiųjų karštai troško patekti į nuotraukas, o likusius stingdė gryniausias siaubas, kad bus nufotografuoti iš netyčių ir mamos sužinos, kur jie buvo iš tikrųjų, nors sakėsi einą į šokius pas Bisterius, ir tada vėl kils baisūs skandalai, kurie jau *įkyrėjo iki gyvo kaulo*, jei ne blogiau.

Adamą ir Niną užvaldė jausmai.

– Žinai, – tarė ji, traukdama jam iš plaukų kažkokį gumulą, – kažkodėl buvau įsitikinusi, kad tu tamsiaplaukis.

Arčis Švertas, stabtelėjęs šalia su šampano buteliu rankoje, įspėjo Niną:

– Nina, nebūk sadistė.

– Eik šalin, kiaulės pasturgali, – Londono prastuomenės tarme pasiuntė jį Adamas ir švelnesniu balsu paklausė Ninos: – Ar nusivylei?

– Lyg ir ne, bet vis tiek gana keista – susižadi su žmogum, kurio plaukai tamsūs, o paskui pastebi, kad jis šviesiaplaukis.

– Na, bet juk mes nebesame susižadėję, ką – o gal esam?

– Nežinau, kažin, ar nebesam. Adamai, kiek tu *iš tikrųjų* turi pinigų?

– Tiesiogine prasme – nė grašio, brangioji. Vargšei Agatai jau ir taip teko mokėti už vakarienę, o kaip sumokėsiu Lotės Kramp sąskaitą, vienas Dievas žino.

– Žinai, aš pagalvojau – Adamai, nemiegok, – kad dar galima kreiptis į mano tėtį. Spėju, jis gerokai turtingesnis negu atrodo. Gal duos mums truputį pinigų, kol tu pradėsi ką nors uždirbti už savo knygas.

– Žinai, jei parašyčiau kas mėnesį po knygą, jau po metų įstengčiau išsivaduoti iš šios sutarties... anksčiau tai man neatėjo į galvą. Gerai pagalvojus, kodėl negalėčiau taip ir padaryti, kaip manai? Ar vis dėlto negalėčiau?

– Žinoma, ne, brangusis. Klausyk, padarykim štai ką. Važiuojam rytoj pas tėtį?

– Gerai, brangioji, tai būtų tiesiog pasaka.

– Adamai, nemiegok.

– Atsiprašau, brangioji, norėjau pasakyti, kad tai būtų tiesiog pasaka.

Ir jis trumpam užsnūdo, pasidėjęs galvą jai į skreitą.

– Dailiausias abrozdėlis, – Londono prastuomenės tarme mestelėjo Arčis, eidamas pro šalį su šampano buteliu rankoje.

– Adamai, pabusk, – paliepė Nina, išraudama dar vieną jo plaukų sruogą. – Metas eiti.

– Tai būtų tiesiog pasaka... Klausyk, nejau buvau užmigęs?

– Taip, miegojai valandų valandas. Atrodei labai mielas.

– O tu sėdėjai... Žinai ką, Nina, tu pradėjai pasiduoti sentimentams... Kur eisim?

Vakarėlyje liko gal tuzinas svečių: kietas, niekad nesutraiškomas linksmybės branduolys. Buvo trečia valanda.

– Eime pas Lotę Kramp, išgersim, – pasiūlė Adamas.

Visi sulipo į kelis taksi automobilius ir per Berklio aikštę nuvažiavo iki Doverio gatvės. Tačiau *Shepheard's* viešbučio naktinis portjė pranešė, kad ponia Kramp ką tik nuėjusi miegoti. Atrodo, teisėjas Skimpas ir jo draugai dar nemiega – gal atvykėliai norėtų prie jų prisidėti? Visi sugužėjo į teisėjo Skimpo kambarius, tačiau ten ką tik buvo nelaimė ištikusi sietyną, nes ant jo viena iš merginų įsigeidė pasisūpuoti. Dabar jai ant kaktos dėjo šampano kompresus, o dvi kitos merginos miegojo.

Tad Adamas su bičiuliais vėl išėjo laukan, į lietų.

– Žinoma, dar galima eiti į *Ritz*, – pasakė Arčis. – Girdėjau, ten naktinis portjė visada randa ko išgerti. – Tačiau jo balso tonas buvo toks, kad likusieji svečiai norom nenorom atsakė – ne, *Ritz* tokiu metu yra gryniausia nuobodybė.

Nuėjo pas Agatą Ransibl, kurios namai buvo visai netoli, tačiau ji susivokė pametusi raktą, tad nieko gero neišėjo. Netrukus kas nors ištars lemtinguosius žodžius: „Na, man jau tikriausiai metas miegoti. Gal ką nors pavežti iki Naitsbridžo?“, ir vakarėlis bus baigtas.

Tačiau netikėtai pasigirdo susijaudinęs balselis:

– O gal norite užeiti pas mane?

Tai buvo panelė Braun.

Visi vėl sulipo į taksi ir nuvažiavo pas panelę Braun; kelias atrodė gana tolimas. Ji iškilmingoje svetainėje uždegė šviesas ir visus pavaišino viskiu su sodos vandeniu. (Pasirodė, jog ji visai nebloga šeimininkė, tik perdėm uoli.) Mailsas

pareiškė, jog norėtų ko nors užkąsti, visi nusileido apačion į didžiulę virtuvę, pilną įvairiausių puodų bei keptuvių, rado kiaušinių bei šoninės ir panelė Braun iškepė kiaušinienės. Paskui viršuje dar išgėrė viskio, Adamas vėl užmigo. Netrukus Vanbergas paklausė: „Galima paskambinti? Man reikia nusiųsti laikraščiui likusį tekstą.“ Panelė Braun nuvedė jį į studiją, labai primenančią tikrą darbo kabinetą, jis telefonu padiktavo skiltį, grįžo ir išgėrė dar viskio.

Panelei Braun vakaras pasirodė labai malonus. Iškaitusi nuo malonumo priimti svečius ji tripinėjo nuo vieno prie kito, siūlydama tai degtukų, tai cigarą, tai vaisių iš milžiniškų ant komodos stovinčių auksuotų vazų. Tik pagalvokite – šios spindinčios garsenybės, apie kurias ji su tokiu pavydu buvo prisiklausiusi iš panelės Maus, sėdi čia, jos tėčio svetainėje, ir vadina ją „miela mano“ bei „brangute“. Kai galiausiai jie pareiškė jau einą, panelė Ransibl tarė:

– Bet aš tai negaliu niekur eiti, nes pamečiau raktą. Ar labai supyksit, jei paprašysiu leisti čia pernakvoti?

Panelė Braun, dusdama iš laimės, beveik normaliu balsu įstengė ištarti:

– Žinoma, ne, brangioji Agata, tai būtų tiesiog pasaka.

O panelė Ransibl atsakė:

– Ak, brangute, tai jūs tikra pasaka.

Rojus!

Kitą rytą pusę dešimtos Braunų šeima susirinko valgomajame pusryčiauti.

Šeimą sudarė keturios tylios merginos (jauniausia iš jų buvo panelė Braun, vakar pasikvietusi svečių), o brolis, dirbantis automobilių parduotuvėje, turėjo išeiti anksčiau. Įėjus mamai, visos jau sėdėjo prie stalo.

– Na, mergaitės, – tarė ji, – nepamirškite per pusryčius pakalbinti tėvo. Vakar jis labai įsižeidė. Pasijuto atstumtas. Jį visai nesunku įtraukti į pokalbį, reikia tik truputį pasistengti, be to, jis taip mėgsta klausytis jūsų pasakojimų.

– Taip, mama, – atsakė visos. – Juk žinai, mes tikrai stengiamės.

– Na, ir kaip šokiai pas Bisterius, Džeine? – paklausė ji, pildamasi kavos. – Ar smagūs?

– Tikra pasaka, mama, – atsakė jauniausioji panelė Braun.

– *Kas* tokia, Džeine?

– Norėjau pasakyti, kad buvo labai *smagu*, mama.

– Nė kiek neabejoju. Jums, merginoms, dabar vieni malonumai. Kai aš buvau jūsų metų, tikrai nerengdavo tiek daug šokių. Na, žinot, gal porą kartų per savaitę sezono metu, bet jau tikrai ne prieš Kalėdas.

– Mama?

– Klausau, Džeine.

– Mama, aš pasikviečiau draugę pernakvoti.

– Aišku, brangioji. Kada? Juk žinai, pas mus ne per daugiausia vietos.

– Vakar vakare, mama.

– Nieko sau. Ir ji sutiko?

– Taip, ji dabar čia.

– *Štai kaip*... Embrouzai, pasakykite poniai Sperou, kad išvirtų dar vieną kiaušinį.

– Labai atsiprašau, miledi, ponia Sperou pati nesupranta, kaip tai galėjo nutikti, tačiau šį rytą kiaušinių *visai nebus*. Ji spėja, kad į virtuvę buvo įsibrovę plėšikai.

– Nesąmonė, Embrouzai, kur tai girdėta, kad plėšikai brautųsi į namus vogti kiaušinių?

– Visos grindys nusėtos kiaušinių lukštais, miledi.

– Aišku. Gerai, Embrouzai, galite eiti. Ką pasakysi, Džeine, gal tavo viešnia suvalgė visus mūsų kiaušinius?

– Na taip, deja, taip ir... tai yra... norėjau pasakyti...

Tą akimirką Agata Ransibl atėjo pusryčiauti. Ryto šviesoje ji atrodė toli gražu ne per geriausiai.

– Labryt visiem, – pasisveikino ji Londono prastuomenės tarme. – Galiausiai radau reikalingą kambarį. Įsivaizduojat, ką tik įsibroviau į kažkieno darbo kabinetą. Prie stalo sėdėjo toks simpatiškas seniukas. Tiesą pasakius, mane pamatęs, regis, *gerokai* nustebo. Tavo tėtis?

– Čia mano mama, – supažindino Džeinė.

– Labas rytas, – pasisveikino panelė Ransibl. – Žinot, esu jums labai dėkinga, kad leidote ateiti pusryčių taip apsirengus. (Derėtų prisiminti, kad ji tebevilkėjo havajietišką kostiumą.) Tikrai *nesiuntate* ant manęs? Tiesą sakant, *man* dar nesmagiau negu jums, teisybė?.. ar ne?

– Jums arbatos ar kavos? – vargais negalais galiausiai ištarė Džeinės motina. – Džeine, mieloji, pasiūlyk draugei ką nors užkąsti. – Mat ilgas gyvenimas visuomenės akivaizdoje buvo ją išmokęs, kad tinkamą akimirką pasiūlius maisto pavyksta įveikti daugumą sudėtingų situacijų.

Įėjo Džeinės tėvas.

– Marta, tu nepatikėsi, kai papasakosiu... Tikriausiai aš pradedu kraustytis iš proto. Ką tik sėdėjau darbo kabinete, norėjau peržiūrėti kalbą, kurią turėsiu sakyti popiet, tik staiga atsidaro durys ir šokio žingsniu įlekia pusnuogė hotentotė. Ištaria: „O, kokia gėda“, apsisuka ir dingsta, ir... eee... – jis staiga pastebėjo panelę Ransibl, – eee... labas rytas. Kaip?..

– Jūs tikriausiai nepažįstate mano vyro?

– Mačiau jį gal vieną sekundę, – atsakė panelė Ransibl.

– Tikiuosi, gerai išsimiegojote, – kupinas nevilties ištarė Džeinės tėvas. – Marta man nesakė, kad turime svečių. Atsiprašau, jei pasielgiau nesvetingai... Aš... eee... Ak, kodėl jūs visi tylite?

Panelė Ransibl irgi pasijuto nesmagiai. Ji paėmė nuo stalo rytinį laikraštį.

– Žiūrėkit, kaip juokinga, – tarsi tęsdama pokalbį pareiškė ji. – Norite, perskaitysiu? *Vidurnakčio orgijos Dauningo gatvės dešimtajame name*. Sakykite, juk tai nuostabu? Paklausykit: *Turbūt keisčiausias šio sezono pobūvis įvyko šiandien paryčiais Dauningo gatvės dešimtajame name. Apie ketvirtą valandą ryto policininkai, nuolat budintys prie ministro pirmininko rezidencijos, nustebę pamatė* – na, juk tikrai linksma? – *privažiuojant kelis taksi automobilius, iš kurių išlipo būrys įsilinksminusių jaunuolių egzotiškais karnavaliniais kostiumais*. Kaip norėčiau tai pamatyti savo akimis. Jūs įsivaizduojat, kaip jie atrodė? *Visus šiuos svečius į turbūt patį smagiausią Auksinio jaunimo iki šiol surengtą pobūvį pasikvietė ne kas kitas, o panelė Džeinė Braun, jauniausioji iš keturių žavių ministro pirmininko dukterų. Panelė Agata*... Nieko sau, kas gi čia dabar? O Dieve mano...

Staiga panelės Ransibl protą užliejo šviesa, lygiai kaip tą kartą, kai ji, dar būdama debiutantė, per labdaros dieninį spektaklį nuėjo į užkulisius, grįždama supainiojo duris ir įpusėjus paskutiniam „Otelo“ veiksmui staiga atsidūrė scenoje, skaisčiai nuplieksta prožektorių.

– O Dieve mano, – pakartojo ji, apžvelgdama Braunų šeimos pusryčių stalą. – Bet koks kiaulė tas Vanbergas. Jis amžinai taip elgiasi. Tikrai būtų gerai, jei mes pasiskųstume ir jis netektų darbo, kaip manote, sere Džeimsai... ar... gal ne?

Panelė Ransibl nutilo ir dar kartą pažvelgė į visų Braunų šeimos narių akis.

– O varge, – ištarė ji, – tikrai, kokia nesąmonė.

Paskui apsisuko ir puolė lauk iš kambario, vilkdama iš paskos egzotiškų gėlių girliandas, savo pasirodymu prie namo sukeldama didžiulį džiaugsmą ir atnešdama finansinę naudą reporterių bei spaudos fotografų miniai, jau susibūrusiai prie istorinės reikšmės pastato durų.

Penktas skyrius

Pabudęs Adamas jautėsi baisiai prastai. Porą kartų paskambino, bet niekas neatėjo. Vėliau, pamiegojęs, vėl paskambino. Pasirodė italas padavėjas ir atsargiai rangydamasis sustojo tarpduryje. Adamas užsisakė pusryčių. Įėjo Lotė ir atsisėdo ant jo lovos.

– Skanūs buvo pusryčiai, mielasis? – paklausė ji.

– Dar nepusryčiavau, – atsakė Adamas. – Ką tik pabudau.

– Teisingai, – pritarė Lotė, – nieko nėra geriau už sočius pusryčius. Tau skambino kažkokia mergina, bet dabar nebepamenu, ką prašė perduoti. Šįryt mes visi kaip be galvų. Visiška suirutė. Atėjo policininkai, ar gali įsivaizduoti – net neatsimenu, kada paskutinį kartą jie čia lankėsi, – dabar sėdi, geria mano vyną, visus kamantinėja ir kaišioja nosis kur nereikia. Ir tik dėl to, kad Flosei staiga šovė į galvą pasisūpuoti ant sietyno. Tai Flosei visad trūko proto. Na, dabar jai, vargšei, bus pamoka. Kur tai girdėta – sūpuotis ant sietyno. Vargšelis teisėjas, nebepamenu pavardės, visai paklaikęs. Aš jam ir sakau – sakau, čia svarbi ne sietyno kaina. Kas už pinigus nupirkta, pinigais gali būti ir pataisyta, sakau, ir juk nemeluoju, tiesa, mielasis? Bet jau ko tikrai nemėgstu, sakau, tai lavonų namuose ir dar sąmyšio. *Niekam* nepatinka, kai kas nors mirtinai užsimuša, kaip vargšė Flosė. O ko gi *tau* čia prireikė, italų žigole? – pasiteiravo Lotė, kai

į kambarį įėjo padavėjas su padėklu, nuo kurio sklindantis keptos žuvies kvapas anaiptol nederėjo su kvepalų *nuit de Noël* aromatu.

– Atnešiau ponui pusryčius, – atsakė padavėjas.

– Kaip tu manai, *kiek* kartų jis ketina valgyti pusryčius, norėčiau sužinoti? Papusryčiavo jau senų seniausiai, kol tu apačioje pudravaisi nosį – tiesa, mielasis?

– Ne, – atsakė Adamas, – tiesą sakant, ne.

– Na va, girdėjai, ką ponas sakė? *Jam* tikrai nereikia antrų pusryčių. Ir nestovėk čia prieš mane, vizgindamas pasturgalį. Greičiau nešk viską lauk, o jei ne, taip užvošiu... Taip jau būna – kai namuose policija, visi pradeda kvailioti. Štai tau tas piemuo atneša antrus pusryčius, o kur nors kitame kambaryje veikiausiai kas nors laukia nesulaukia, kol jam atneš bent vienus. Gerai nepapusryčiavus diena kaip ir prapuola. Pusė jaunikaičių, kurie čia apsistoja, pusryčiams prašo tik *cachet Faivre*[9] ir apelsinų sulčių. Taip negalima, – kalbėjo Lotė, – be to, jau mažiausiai dvidešimt kartų esu liepusi tam jaunuoliui nesikvėpinti.

Vėl išniro padavėjo galva, o drauge ūžtelėjo naujas *nuit de Noël* gūsis.

– Atsiprašau, ponia, inspektorius laukia apačioje, nori su jumis pasikalbėti, ponia.

– Gerai, mano rojaus paukšteli, tuojau ateisiu.

Lotė nulipo laiptais, o padavėjas šonu įslinko atgal į kambarį, nešdamas padėklą su žuvimi ir šiepdamasis Adamui šiurpaus intymumo kupina šypsena.

– Malonėkite prileisti man vonią, – paprašė Adamas.

– Deja, vonioje miega vienas ponas. Pažadinti?

– Ne, nereikia.

– Daugiau nieko nenorėsite, pone?

– Ne, dėkui.

Padavėjas stovėjo, pirštais sukiodamas žalvarinį lovos kojūgalio bumbulą, ir įteikliai šypsojosi. Netrukus iš po švarko ištraukė gardenijos žiedą truputį parudavusiais žiedlapiais. (Buvo jį radęs kilpelėje frako, kurį neseniai valė.)

– Gal sinjoras norėtų gėlytės į švarko kilpelę?.. Ponia Kramp tokia atšiauri... kartais juk labai malonu pasikalbėti su simpatiškais ponais...

– Ne, – atkirto Adamas. – Eik lauk. – Jam skaudėjo galvą.

Padavėjas giliai atsiduso ir smulkiais įsižeidusio žmogaus žingsniukais nucipeno prie durų; atsiduse̜s dar kartą, nutarė pasiūlyti gardeniją vonioje miegančiam ponui.

Adamas pavalgė pusryčius. Kepta žuvis, pamanė jis, niekada nebūna tokia skani, kokią žada jos kvapas: perdėm žemiškas susidūrimas su mėsa ir ašakomis sugadina lūkesčio pilną palaimą – o, jei būtų galima gyventi taip, kaip esą gyvenąs Jehova, uodžiant deginamų aukų kvapą. Adamas dar truputį pagulėjo, mąstydamas apie maisto kvapus, apie siaubingą riebią tešloje keptą žuvį ir neapsakomai jaudinamą jos skleidžiamą aromatą, apie svaigius kepyklų kvapus ir blankias prėskas bandeles... Mintyse sukūrė vakarienę iš kerinčių aromatingų patiekalų, kurie būtų atnešami, padedami pauostyti ir paskui išmetami šunims... begalės valgių rinkinius, nuo saulėlydžio iki saulėtekio pilnus vienas kitą keičiančių nuostabių aromatų, ir pabaigai atnešamus godžiai įkvėpti seno brendžio garus... O, jei turėčiau balandžio sparnus[10], pamanė Adamas, šiek tiek nutoldamas nuo pradinės temos, ir vėl užsnūdo (ankstų rytą po ilgo pobūvio ši devyniasdešimtmečio žmogaus savijauta pažįstama kiekvienam).

Netrukus prie Adamo lovos suskambo telefonas.

– Alio, klausau?

– Ponia nori su jumis kalbėti... Alio, čia tu, Adamai?

– Tu, Nina?

– Kaip laikaisi, brangusis?

– *Ak, Nina...*

– Vargšeli mano mielas, aš irgi taip pat jaučiuosi. Klausyk, mano angele. Tu juk nepamiršai, kad šiandien važiuoji aplankyti mano tėčio, tiesa?.. ar pamiršai? Aš ką tik jam nusiunčiau telegramą, kad atvyksi pas jį pietauti. Žinai, kur jis gyvena?

– Bet tu juk irgi važiuosi?

– Žinai, gal ne, jei neprieštarausi, tai turbūt nevažiuosiu... Man taip skauda...

– Mieloji, jei tik tu *žinotum*, kaip man skauda...

– Taip, bet tai juk visai kas kita, brangusis. Be to, nėra nė mažiausios prasmės mums važiuoti abiem.

– Bet ką aš jam pasakysiu?

– Brangusis, tik jau *nepradėk*. Puikiausiai viską žinai. Tiesiog paprašyk, kad duotų pinigų.

– Manai, jam tai patiks?

– Taip, brangusis, žinoma, patiks. Kam dabar užsisuki? Gerai, man jau reikia keltis. Viso. Laikykis, sėkmės... Kai grįši, paskambink, papasakosi, ką tau sakė tėtis. Tiesa, ar matei šios dienos rytinius laikraščius? Rašo kažkokius juokus apie vakar naktį. Tas Vanas *tikras* kiaulė. Na, viso.

Rengdamasis Adamas staiga susivokė nežinąs, kur reikės važiuoti. Vėl paskambino.

– Tarp kitko, Nina, o kur gyvena tavo tėtis?

– Ar aš tau nepasakiau? Dvare, kuris vadinasi Dautingas ir yra beveik visai sugriuvęs. Iki Eilsberio važiuoti traukiniu, o iš ten paimti taksi. Tiesa, taksi ten patys brangiausi pasaulyje... Ar turi pinigų?

Adamas žvilgtelėjo į staliuką prie veidrodžio.

– Gal septynis šilingus, – atsakė jis.

– Mielasis, tiek neužteks. Turėsi priversti vargšą tėtį sumokėti tau už taksi.

– Manai, jam tai patiks?

– Žinoma, patiks, jis tikras angelas.

– Gal geriau būtų, Nina, jei ir tu važiuotum drauge.

– Brangusis, aš juk tau sakiau. Man baisiai skauda galvą.

Apačioje, kaip Lotė ir sakė, viskas buvo aukštyn kojom. Kitaip tariant, visuose viešbučio kampuose knibždėjo policininkų bei reporterių su šampano buteliais ir taurėmis rankose. Lotė, teisėjas Skimpas, inspektorius, keturi vyrai civiliais drabužiais ir lavonas buvo teisėjo Skimpo kambariuose.

– Vis dėlto niekaip *negaliu* suprasti, pone, – kalbėjo inspektorius, – kas *paskatino* panelę sūpuotis ant sietyno? Nenoriu pasirodyti įžūlus, pone, ir nenoriu nieko įžeisti, tačiau privalau paklausti, ar ji nebuvo...

– Taip, – atsakė teisėjas Skimpas, – buvo.

– *Suprantama*, – atsakė inspektorius. – Gryniausias nelaimingas atsitikimas, ar ne tiesa, ponia Kramp? Žinoma, be apklausos neapsieisime, bet, man atrodo, galiu pažadėti, kad jūsų pavardė, pone, nebus minima šioje byloje... o taip, ponia Kramp, jūs labai maloni, iš tiesų, gal dar taurę.

– Lote, – kreipėsi Adamas, – ar galite man paskolinti pinigų?

– Pinigų, mielasis? Žinoma. Dožai, turi pinigų?

– Aš pats tuo metu miegojau, ponia, ir net nebuvau informuotas apie įvykius, sužinojau tik šį rytą, kai buvau iškviestas. Kadangi esu priekurtis, tai nelaimės garsai...

– Teisėjau, neprisimenu pavardės, ar turit pinigų?

– Man bus didžiulė garbė, jei galėsiu kuo nors pasitarnauti...

– Labai gerai, tai duokit jų štai šitam jaunuoliui. Ir viskas, mielasis, daugiau tau nieko nereikia? Nepabėk. Kaip tik svarstėme, kad reikėtų truputį išgerti... Ne, ne to vyno, mielasis, tą aš laikau policininkams. Ką tik liepiau atnešti geresnio vyno butelį, jei tik mano jaunasis plaštakės įsikūnijimas teiksis paklusti.

Adamas išgėrė taurę šampano, tikėdamasis, kad nuo jo pasijus geriau. Pasijuto daug blogiau.

Paskui išėjo į Merilebouną. Buvo Paliaubų diena, gatvėse visur pardavinėjo dirbtines aguonas. Jam priėjus stotį, kaip tik išmušė vienuolika, ir dvi minutes visą šalį apgaubė tyla bei rimtis. Tada jis nuvažiavo į Eilsberį, pakeliui perskaitė, ką Belkernas rašė apie Arčio Šverto pobūvį. Patenkintas pastebėjo, kad jis pats pavadintas „talentingu jaunu rašytoju", pasvarstė, ar Ninos tėtis skaito paskalų skiltis, ir nutarė, jog veikiausiai ne. Tačiau dvi moterys, sėdinčios kupė priešais jį, jas tikrai skaitė.

– Vos atsiverčiau laikraštį, – tarė viena, – *iškart* puoliau prie telefono skambinti visoms komiteto ponioms, dar prieš pirmą valandą pasiuntėme telegramą savo parlamentarui. Mes, Bua gyventojai, niekada nesnaudžiame. Štai, turiu tekstą, kurį pasiuntėme. Klausyk. *Češam Bua moterų konservatorių asociacijos komiteto narės reiškia nepasitenkinimą šį rytą laikraščiuose pasirodžiusiais pranešimais apie Dauningo gatvės dešimtajame name surengtą naktinį pobūvį. Jos ragina kapitoną Krutvelą* – tai mūsų parlamento narys, labai solidus ir patikimas žmogus, – *kuo atkakliau susilaikyti ir nereikšti paramos ministrui pirmininkui.* Kainavo beveik keturis šilingus, bet kaip aš sakau, pagailėsi kibiro deguto – gali paskęsti visas laivas. Ar sutinkate su manimi, ponia Aitevait?

– Iš visos širdies sutinku, ponia Oravėj-Smit. Visiškai aišku, jog tai vienas iš tų atvejų, kai rinkėjai privalo išreikšti

savo nuomonę. Aš pasikalbėsiu su mūsų komiteto pirmininke Vendoveryje.

– Būtinai pasikalbėkite, ponia Aitevait. Tokiais atvejais moterų balsas gali pasirodyti labai svarbus.

– Jei teks rinktis, ar išreikšti savo moralinę nuostatą, ar pritarti bankininkystės nacionalizavimui, verčiau jau pritarsiu nacionalizavimui – suprantate?

– Iš visos širdies jums pritariu. Koks baisus pavyzdys žemesniosioms klasėms, o apie visa kita aš jau nė *nekalbu*.

– Ir aš taip sakau. Štai, pavyzdžiui, mūsų Agnesė. Kaip aš jai uždrausiu priiminėti gerbėjus virtuvėje, jei ji žinos, kad sero Džeimso Brauno namuose naktimis vyksta tokie pobūviai...

Abi dėvėjo tiesiog neįsivaizduojamas skrybėlaites, kurios moterims kalbant linksėjo ir krūpčiojo.

Eilsberyje Adamas įlipo į taksisto *Fordą* ir paprašė nuvežti į dvarą, kuris vadinasi Dautingas.

– Dauting Holą?

– Na, turbūt taip. Ar jis apgriuvęs?

– Padažyti nepakenktų, – sutiko vairuotojas, spuoguotas jaunikaitis. – Ten gyvena Blauntas?

– Taip.

– Iki Dauting Holo tolimas kelias. Kainuos penkiolika šilingų.

– Gerai.

– Jeigu jūs prekiautojas, iškart galiu įspėti, kad be reikalo važiuojat. Šį rytą vienas vaikinas klausinėjo, kaip ten patekti. Važiavo *Morris* automobiliu. Norėjo parduoti šeimininkui dulkių siurblį. Senis paskambino pagal skelbimą, užsakė parodomąjį valymą. Bet kai pardavėjas nuvažiavo, net vidun jo neįsileido. Įsivaizduojat?

– Ne, aš nesirengiu jam nieko pardavinėti – tai yra ne visai.

– Turbūt važiuojat asmeniniais reikalais.

– Taip.

– Aha.

Patenkintas, kad keleivis turi rimtą kelionės tikslą, taksi vairuotojas užsimetė keletą lietpalčių – mat smarkiai lijo, – išlipo iš automobilio ir rankena užvedė variklį. Netrukus pajudėjo.

Mylią ar dvi važiavę palei vienaaukščius namelius, vilas ir medines aludes, pasiekė kaimą, kurį sudarė, regis, vien tik automobilių remonto dirbtuvės ir degalinės. Ten išsuko iš pagrindinio kelio ir Adamui pasidarė visiškai nesmagu.

Galiausiai privažiavo du aštuonkampius sargo namelius, heraldiškos išvaizdos vartų stulpus ir didžiulius kaltinės geležies vartus, už kurių galėjai įžiūrėti plataus, apleisto kelio vingį.

– Dauting Holas, – pranešė vairuotojas.

Jis porą kartų pasignalizavo, tačiau iš sargo namelio nepasirodė raudonskruostė sargienė su prijuoste, pasirengusi įleisti juos vidun. Vairuotojas išlipo ir priekaištingai papurtė vartus.

– Užrakinta ir dar grandinė uždėta, – tarė jis. – Mėginsim kitur.

Jie pavažiavo gerą mylią; kelią dvaro pusėje užstojo varvantys medžiai ir apgriuvusi akmenų siena, tačiau netrukus pavyko pasiekti kažkokius namelius ir baltus vartus. Atidarę pastaruosius, pasuko duobėtu keliuku, kurį nuo parko skyrė žemi kaltiniai pinučiai. Abipus keliuko ganėsi avys. Viena atklydusi slampinėjo keliu. Pamačiusi juos, ėmė paklaikusi kicenti, kartais stabtelėdama ir apsisukusi dirstelėdama pro purviną savo uodegą, o paskui vėl įsibėgėdama, kol galiausiai nerimas nuginė ją į šalikelę, kur ją pavyko apvažiuoti.

Keliukas vedė pro arklides, paskui palei eilę šiltnamių, pašiūrių ir permirkusių lapų krūvų, pro kažkokius neaiškius pastatus, kuriuose kitados buvo skalbykla, kepykla bei alaus darykla, pro milžiniškas šunides (ten kadaise laikytas lokys), tik staiga prie guobų, vinkšnų bei lauro krūmų guoto išsuko į erdvų plotą, senų senovėje nubarstytą žvyru. Prieš juos atsivėrė didingas Paladiumą primenantis pastato fasadas ir priešais jį stovinti raitelio skulptūra, įsakmiai rodanti lazdele į kelią.

– Atvažiavom, – tarė vairuotojas.

Adamas jam sumokėjo ir laipteliais užlipo prie pagrindinių durų. Paskambino ir ėmė laukti. Nieko. Netrukus paskambino dar kartą. Durys tą pačią akimirką atsivėrė.

– Neskambinėkit čia, – paliepė labai piktas senis. – Ko norit?

– Ar ponas Blauntas namie?

– Čia nėra jokio pono Blaunto. Namas priklauso pulkininkui Blauntui.

– Atsiprašau... Manau, pulkininkas Blauntas manęs laukia, aš atvykau pietų.

– Nesąmonė. Pulkininkas Blauntas – tai aš, – tarė jis ir užtrenkė duris.

Fordas jau buvo dingęs. Tebelijo, ir labai smarkiai. Adamas vėl paskambino.

– Taip? – paklausė pulkininkas Blauntas, akimoju atidaręs duris.

– Sakykite, gal galėčiau paskambinti į stotį ir pasikviesti taksi?

– Neturiu telefono... Lyja. Gal norit užeiti vidun? Būtų absurdas tokiu oru eiti į stotį. Ar atvežėt dulkių siurblį?

– Ne.

– Keista, visą rytą laukiu pardavėjo, kuris man žadėjo atvežti dulkių siurblį. Bet užeikit, užeikit. Gal pasiliksite pietų?

– Su malonumu.

– Nuostabu. Pastaruoju metu mane mažai kas aplanko. Prašau atleisti, kad pats atidariau duris. Mano kamerdineris šiandien nesikelia iš lovos. Nuo drėgmės jam baisiai skauda kojas. Abu liokajai žuvo kare... Skrybėlę ir paltą palikite čia. Tikiuosi, nepermirkote... Kaip gaila, kad neatvežėte dulkių siurblio... na, bet nieko tokio. Kaip laikotės? – staiga paklausė jis, ištiesęs ranką.

Juodu paspaudė vienas kitam rankas ir pulkininkas Blauntas ilgu koridoriumi, apstatytu marmuro biustais ant gelsvų postamentų, nuvedė svečią į erdvų pilną baldų kambarį, kur dailiame rokoko stiliaus židinyje degė ugnis. Prie lango, atsiveriančio į terasą, stovėjo didelis riešutmedžio rašomasis stalas odos viršumi. Pulkininkas Blauntas paėmė nuo jo telegramą ir perskaitė.

– Visai pamiršau, – šiek tiek sumišęs pratarė jis, – turbūt pasirodysiu jums siaubingai nemandagus, tačiau, pasirodo, negaliu jūsų pakviesti pietauti. Laukiu svečio, su kuriuo ketiname svarstyti labai asmeniškus šeimos reikalus. Jūs juk mane suprantate, tiesa?.. Atvirai pasakius, turi atvažiuoti kažkoks jaunas pašlemėkas, kuris nori vesti mano dukterį. Reikia pasikalbėti su juo akis į akį, viską aptarti.

– Na, aš irgi noriu vesti jūsų dukterį, – atsakė Adamas.

– Koks neįtikėtinas sutapimas. Tikrai norite?

– Gal ta telegrama praneša apie mane? Ką ten rašo?

– *Susižadėjau Adamu Saimsu. Atvažiuos pietauti. Nina*. Jūs Adamas Saimsas?

– Taip.

– Mielasis, tai ko anksčiau nesakėte, kam tos šnekos apie dulkių siurblius? Kaip laikotės?

Jie vėl paspaudė vienas kitam rankas.

– Jei neprieštarausite, – tarė pulkininkas Blauntas, – per pietus apie reikalus nešnekėsime. Deja, šiuo metu

negaliu pasiūlyti įspūdingų vaizdų. Atvažiuokite vasarą, pasivaikščiosite po sodą. Pernai labai gražiai žydėjo hortenzijos. Manau, kitą žiemą čia nebegyvensiu. Senam žmogui toks namas per didelis. Apžiūrinėjau namus, kuriuos dabar stato prie Eilsberio. Turbūt juos matėt, kai čia važiavot? Tokie gražučiai, raudoni. Su kanalizacija, su viskuo. Be to, visai nebrangūs, ir kinematografas netoli. Tikiuosi, jūs irgi mėgstate kinematografą? Mudu su pastorium dažnai ten lankomės. Tikiuosi, pastorius jums patiks. Šiaip jis gana prastas žmogelis. Bet turi automobilį, o tai labai pravartu. Ar ilgam atvykote?

– Žadėjau Ninai šį vakarą grįžti.

– Kaip gaila. „Elektros rūmuose" šiandien pradeda rodyti naują filmą. Būtume nuėję.

Įėjo pagyvenusi tarnaitė ir pranešė, kad pietūs patiekti.

– Ponia Florin, gal žinote, ką rodo „Elektros rūmuose"?

– Man atrodo, pone, „Venecijos bučinius" su Greta Garbo.

– O aš vis dėlto nemėgstu Gretos Garbo. Stengiausi pamėgti, – tarė pulkininkas Blauntas, – bet kažkodėl nesiseka.

Jie nuėjo pietauti į milžinišką valgomąjį, kurio sienos buvo tirštai nukabinėtos protėvių portretais.

– Gal neįsižeisite, – pareiškė pulkininkas Blauntas, – bet aš valgydamas nemėgstu kalbėti.

Jis atrėmė tymo oda įrištą žurnalų *Punch* rinkinį į šalia lėkštės stovintį didžiulį sidabro puodą, kuriame augo mažytis ricinmedis.

– Duokit ir ponui Saimsui knygą, – paliepė jis.

Ponia Florin padėjo priešais Adamą kitą *Punch* rinkinį.

– Jei rasite ką nors tikrai juokinga, perskaitykite garsiai, – paprašė pulkininkas Blauntas.

Tada atnešė pietus.

Juos valgė beveik valandą. Stulbinamai gausūs patiekalai keitė vienas kitą, pulkininkas Blauntas, versdamas žurnalų puslapius ir dažnai sukikendamas, nesustodamas kramtė. Jie valgė kiškienos sriubos, virto oto, troškintų veršienos smegenų, tamsaus rūkyto Breidenhamo kumpio su madeiros padažu, kepto fazano, omletą su romu, kepto sūrio ir vaisių. Iš pradžių gėrė cheresą, paskui bordo vyną, tada portveiną. Galiausiai pulkininkas Blauntas plačiu rankos mostu užvertė knygą, panašiai kaip Adamo privačios mokyklos direktorius po vakarinių pamaldų užversdavo bibliją, kruopščiai sulankstė servetėlę, įkišo ją į sunkų sidabro žiedą, sumurmėjo trumpą padėkos maldą ir atsistojęs tarė:

– Na, nežinau, kaip jūs, bet aš ketinu valandžiukę nusnūsti, – ir iškurnėjo iš kambario.

– Bibliotekoje irgi pakūrėme, pone, – tarė ponia Florin. – Kavos jums atnešiu ten. Pulkininkas kavos negeria, sako, kad nuo jos blogai miega po pietų. Kada jums paduoti arbatos, pone?

– Man reikėtų grįžti į Londoną. Kaip manote, kada pulkininkas vėl pasirodys?

– Na, visaip būna, pone. Dažniausiai pasirodo tik apie penktą, pusę šeštos. Skaito iki vakarienės, kuri būna septintą, o po vakarienės pastorius jį veža į kiną. Sakyčiau, labai ramus gyvenimas.

Ji nuvedė Adamą į biblioteką ir pastatė prie jo sidabrinį kavinuką.

– Arbatos atnešiu ketvirtą, – pažadėjo.

Adamas įsitaisė giliame krėsle priešais ugnį. Lauke lietus barbeno į dvigubus lango stiklus. Bibliotekoje ant stalo gulėjo keletas žurnalų – daugiausia pigūs savaitraščiai, skirti kinui. Dar buvo pelėdos iškamša, lentyna su senovės Britanijos ar-

cheologiniais radiniais – kauliniais segtukais, puodų šukėmis ir kaukole – juos prieš daugelį metų iškasė parke, o Ninos guvernantė dailiai sukatalogavo. Vitrinoje buvo matyti kelių Ninos kolekcionavimo karštligių likučiai – peteliškių, vienas kitas vabalas, pora fosilijų, paukščių kaušinių, keli pašto ženklai. Stovėjo kelios lentynos visiškai nepaskaitomų knygų, medžioklinis šautuvas, sietelis peteliškėms gaudyti, kampe glaudėsi alpinisto lazda. Gulėjo žemės ūkio mašinų, dirbtinių augalų, žoliapjovių ir „sporto reikmenų“ katalogai. Židinį dengė herbu puošta širma. Ant židinio atbrailos kabojo balno reikmenys, siuvinėti pulkininko Blaunto ulonų pulko ženklais. Kabojo graviūra, vaizduojanti visus karališkojo jachtų eskadrono narius, o kampe buvo įdėtas mažytis planelis su siluetais, kad būtų galima nustatyti, kas yra kas. Dar buvo daugybė ne mažiau įdomių objektų, tačiau Adamas, nespėjęs visų apžiūrėti, netrukus kietai užmigo.

Ketvirtą valandą jį pažadino ponia Florin. Kava buvo dingusi, vietoje jos pastatė sidabro padėklą, uždengtą nerta servetėle. Ant jo stovėjo sidabro arbatinukas, sidabrinis karšto vandens indas su spirito lempele apačioje, sidabrinis grietinėlės ąsotėlis ir dengta sidabro lėkštė su keksiukais. Dar buvo karštų skrebučių su sviestu, medaus, aštraus užtepo, šokoladinis pyragas, vyšnių, kmynų ir vaisių pyragų, keli sumuštiniai su pomidorais, druskos, pipirų, bandelių su serbentais ir sviesto.

– Gal pageidaujate virto minkšto kiaušinio, pone? Pulkininkas pabudęs dažniausiai jį valgo.

– Ne, ačiū, – atsisakė Adamas.

Pailsėjęs jautėsi tūkstantį kartų geriau. Kai juodu su Nina susituoks, pamanė jis, dažnai atvažiuos čia pailsėti po itin varginančių pobūvių. Tik dabar jis pastebėjo ant kilimėlio

prie židinio gulintį nutukusį spanielį rusvomis ir baltomis dėmėmis, jis irgi neseniai pabudo.

– Būkite geras, neduokite jai keksiukų, – paprašė ponia Florin, – jų jai niekaip negalima, bet pulkininkas nuolat šeria. Jis taip myli tą šunį, – patikliai paaiškino ji. – Vakarais vežasi kartu į kiną. O juk ji nieko ten nesupranta, kaip žmogus kad suprastų.

Adamas švelniai stumtelėjo ją koja – kalę, ne ponią Florin – ir davė gabalėlį cukraus. Kalė labai draugiškai palaižė jo batą. Adamas anaiptol nesipriešino progai pasidžiaugti šuns palankumu.

Jis baigė gerti arbatą ir kaip tik kimšosi pypkę, kai į biblioteką įėjo pulkininkas Blauntas.

– Kas jūs per vienas, po šimts? – paklausė šeimininkas.

– Adamas Saimsas, – atsakė Adamas.

– Nieko nesu apie jus girdėjęs. Kaip čia patekote? Kas jums atnešė arbatos? Ko jums reikia?

– Jūs mane pakvietėte pietų, – atsakė Adamas. – Atvykau pas jus, nes ketinu vesti Niną.

– Na, žinoma, mielas berniuk. Kaip aš taip pamiršau. Visai nebeprisimenu vardų. Tai dėl to, kad beveik nebendrauju su žmonėmis. Kaip laikotės?

Juodu vėl paspaudė vienas kitam rankas.

– Tai jūs tas jaunuolis, kuris susižadėjo su Nina, – ištarė pulkininkas, pirmą kartą nužvelgdamas jį taip, kaip įprasta nužvelgti būsimą žentą. – Ir kodėl jums šovė į galvą vesti? Aš tikrai taip nesielgčiau, žinokit, garbės žodis, ne. Jūs turtingas?

– Ne, šiuo metu, deja, ne, apie tai ir norėjau su jumis pasikalbėti.

– Kiek turite pinigų?

– Žinote, pone, šiuo metu nė kiek.

– O kada turėjote?

– Vakar vakare turėjau tūkstantį svarų, bet atidaviau girtam majorui.

– Kodėl taip padarėte?

– Na, tikėjausi, kad jis pastatys juos už Indijos Bėglį lapkričio handikapo lenktynėse.

– Gyvenime nesu girdėjęs apie tokį žirgą. Ir jis pastatė?

– Ne, nemanau, kad būtų pastatęs.

– Kada vėl turėsite pinigų?

– Kai parašysiu keletą knygų.

– Kiek?

– Dvylika.

– Ir kiek tada turėsite?

– Tikriausiai penkiasdešimt svarų, avansą už tryliktą knygą.

– O per kiek laiko ketinate parašyti dvylika knygų?

– Per kokius metus.

– Per kiek laiko dauguma žmonių jas parašytų?

– Gal per dvidešimt metų. Aišku, taip viską išdėsčius padėtis iš tiesų atrodo gana beviltiška... bet supraskite, mudu su Nina tikėjomės, kad jūs... na, tai yra bent kelerius metus, kol aš parašysiu tas dvylika knygų, gal jūs galėtumėte mums padėti?

– Kuo galėčiau jums padėti? Gyvenime nesu rašęs knygų.

– Ne, pamanėme, gal duotumėte mums pinigų.

– Taip pamanėte, ar ne?

– Taip, mes taip pamanėme...

Pulkininkas Blauntas rimtai žvelgė į jį. Netrukus tarė:

– Man atrodo, tai labai pagirtinas sumanymas. Nematau jokių kliūčių, kodėl negalėčiau taip ir pasielgti. Kiek jums reikia?

– Pone, jūs tikrai labai dosnus... Na, žinote, apytikriai tiek, kad užtektų kurį laiką kukliai pragyventi. Tiksliai nežinau...

– Gerai, tūkstančio svarų pakaks?

– Taip, žinoma, pakaks. Mudu būtume labai dėkingi.

– Nereikia, nereikia, mielas berniuk. Nėra už ką dėkoti. Kokia, sakėte, jūsų pavardė?

– Adamas Saimsas.

Pulkininkas Blauntas nuėjo prie stalo ir išrašė čekį.

– Štai, prašau, – tarė jis. – Tik vėl neatiduokite jo kokiam nors girtam majorui.

– Garbės žodis, pone. Net nežinau, kaip jums dėkoti. Nina...

– Daugiau nė žodžio. Dabar tikriausiai jau norėsite grįžti į Londoną? Nusiųsime ponią Florin į pastoriaus namus, kad įkalbėtų jį pavėžėti jus iki stoties. Kaimynas su automobiliu labai praverčia. Autobuso bilietas nuo čia iki Eilsberio kainuoja penkis pensus. *Plėšikai.*

Nedaugeliui jaunuolių pasiseka du vakarus iš eilės gauti po tūkstantį svarų iš visiškai nepažįstamų žmonių. Vežamas į stotį Adamas pastoriaus automobilyje garsiai susijuokė. Pastorius, kaip tik prisėdęs ruoštis pamokslui ir šiaip kasdien vis labiau piktinęsis kaimyno įpročiu naudotis jo automobiliu kaip savu, o juo – kaip vairuotoju, atkakliai spoksojo pro lietaus čaižomą priekinį stiklą ir apsimetė nieko nepastebįs. Adamas juokėsi visą kelią iki pat Eilsberio, apsikabinęs kelius, visas purtydamasis. Prie stoties, atėjus laikui atsisveikinti, pastorius vos prisivertė ištarti: „Viso gero."

Traukinio teko laukti pusę valandos, ir varvantis stoties stogas bei šlapi geležinkelio bėgiai Adamą gerokai prablaivė. Jis nusipirko vakarinį laikraštį. Pirmame puslapyje

puikavosi subtili ir juokinga nuotrauka, kurioje panelė Ransibl havajietės kostiumu klupdama bėgo Dauningo gatvės dešimtojo namo laiptais. Jis perskaitė, kad popiet, neįstengusi deramai paaiškinti parlamento nariams, kaip čia atsitiko, kad muitinės pareigūnai leido sau taip elgtis su panele Ransibl, atsistatydino vyriausybė. Parlamentarų aplinkoje vyravo nuomonė, kad šį įvykį lėmė liberalų ir nekonformistų maištas, kilęs šiems sužinojus apie tai, kas vyksta Dauningo gatvės dešimtajame name, jame apsigyvenus serui Džeimsui Braunui. *Evening Mail* redakciniame straipsnyje buvo subtiliai palyginti tokie dalykai kaip viešasis padorumas ir doras privatus gyvenimas, šeimos blaivybė ir valstybės patvarumas.

Adamą sudomino dar vienas trumpas straipsnelis.

TRAGEDIJA VEST ENDO VIEŠBUTYJE

Privačiame Doverio gatvės viešbutyje šiandien ankstų rytą po nelaimingo atsitikimo mirė panelė Floransa Dukein, savarankiškai dirbanti mergina; panelė Dukein nukrito nuo sietyno, kurį buvo susirengusi pataisyti. Rytoj įvyks liudytojų apklausa, paskui kūnas bus kremuotas Golders Gryne. Panelė Dukein, anksčiau dirbusi pramogų versle, buvo gerai žinoma verslo aplinkoje.

Ir tai tik įrodo, pamanė Adamas, kad Lotė Kramp daug geriau moka išvengti nereikalingo viešumo negu seras Džeimsas Braunas.

Adamui pasiekus Londoną lietus liovėsi, tačiau gatvėse drūžėmis pleveno skystas rūkas, sklaidomas drėgno vėjo. Stotyje buvo pilna įstaigų tarnautojų su portfeliais ir vakariniais laikraščiais, skubančių į namo vežančius traukinius,

pakeliui čiaudančių ir kosinčių. Atlapuose jie dar segėjo aguonas. Adamas susirado telefono būdelę ir paskambino Ninai. Ši buvo palikusi jam žinutę, kad išėjo gerti kokteilių pas Margo Metroland. Jis parvažiavo į Doverio gatvę.

– Lote, – pranešė įėjęs, – aš turiu tūkstantį svarų.

– Matai kaip, – abejingai atsiliepė Lotė. Ji tvirtai laikėsi prielaidos, kad visi jos pažįstami turi mažiausiai po kelis tūkstančius svarų. Ne mažiau sėkmingai Adamas būtų galėjęs pasakyti: „Lote, aš turiu cilindrą."

– Ar galite man paskolinti truputį pinigų iki rytojaus, kol išsigryninsiu čekį?

– Kaip tu mėgsti skolintis. Lygiai kaip tavo vargšas tėtis. Nagi, jūs ten, kampe, paskolinkit ponui, nebeatsimenu pavardės, keletą svarų.

Aukštas gvardietis papurtė plinkančią galvą ir pasiraitė ūsus.

– Iš manęs nieko nepeši, Lote, – atsakė jis įsakinėti pratusiu balsu.

– Šykštuolis, – atsiliepė Lotė. – Kur tas amerikietis?

Teisėjas Skimpas, po šios dienos įvykių tapęs karštu anglofilu, išsitraukė du dešimties svarų banknotus.

– Man bus didžiulė garbė ir laimė... – ištarė jis.

– Šaunuolis, teisėjau, nebeatsimenu pavardės, – pagyrė Lotė. – Teisingai.

Adamas išskubėjo į vestibiulį kaip tik tą akimirką, kai svetainėje iššovė dar vieno šampano butelio kamštis.

– Dožai, paskambinkite *Daimler* automobilių nuomos bendrovei ir užsakykite mano vardu automobilį. Liepkite važiuoti pas ledi Metroland – Pastmasterio namas, Hilo gatvė, – paliepė jis. Tada užsidėjo skrybėlę ir pėsčias patraukė į Hilo gatvę, plačiai mosuodamas skėčiu ir vėl pats sau juokdamasis, tik jau tyliau.

Atvykęs pas ledi Metroland jis nenusiėmė palto ir liko laukti prieškambaryje.

– Malonėkite pranešti panelei Blaunt, kad aš atvažiavau pas ją. Ne, ačiū, palauksiu čia.

Jis nužvelgė ant stalo sukrautas skrybėles. Aiškiai matyti, kad žmonių susirinkę daug. Du ar trys cilindrai, priklausantys žmonėms, kurie jau nuo pietų persirengdavo vakariniais drabužiais, kitos skrybėlės minkštos, juodos, kaip ir jo paties. Paskui pradėjo šokti, tyliai strykčiodamas iš džiaugsmo.

Netrukus plačiais Eidamo[12] projektuotais laiptais nusileido Nina.

– Brangusis, ko neužėjai? Baisiai nemandagu. Margo labai trokšta tave pamatyti.

– Atsiprašau, Nina, vakarėlio aš neištversiu. Labai jaudinuosi.

– Kodėl, kas atsitiko?

– Visokiausių dalykų. Papasakosiu automobilyje.

– Automobilyje?

– Taip, jį netrukus pristatys. Važiuosime vakarienės į užmiestį. Neįmanoma apsakyti, kaip aš gudriai viską sutvarkiau.

– Bet ką gi tu sutvarkei, brangusis? Na, liaukis šokčiojęs.

– Negaliu. Net neįsivaizduoji, koks aš sumanus.

– Adamai. Tu vėl įkaušęs?

– Pažvelk pro langą ir pasakyk man, ar matai laukiantį *Daimlerį*?

– Adamai, *ko* tu pridirbai? Tuoj pat papasakok.

– Žiūrėk, – ištarė Adamas, išsitraukdamas čekį. – Ir ką dabar pasakysi? – pridūrė jis Londono prastuomenės tarme.

– *Vajetau*, tūkstantis svarų. Ar tėtis tau jį davė?

– Aš juos uždirbau, – atsakė Adamas. – O, ir dar kaip uždirbau. Kad būtum mačiusi, kokius pietus suvalgiau, kokių

juokų prisiskaičiau. Rytoj mudu susituoksime. Ak, Nina, ar Margo labai supyks, jei uždainuosiu jos prieškambaryje?

– Baisiausiai supyks, brangusis, ir aš taip pat. Duok man tą čekį. Pameni, kas nutiko aną kartą, kai gavai tūkstantį svarų?

– Tą patį pasakė ir tavo tėtis.

– Tu jam papasakojai?

– Aš jam viską papasakojau, o jis man davė tūkstantį svarų.

– ...Vargšas Adamas... – staiga ištarė Nina.

– Kodėl tu tai pasakei?

– Nežinau... Regis, tai tavo automobilis...

– Nina, kodėl tu pasakei „vargšas Adamas“?

– ...Aš taip pasakiau?.. Ak, pati nežinau... O, aš tave tiesiog dievinu.

– Rytoj susituoksime. Gerai?

– Taip, tikriausiai, brangusis.

Vairuotojui gerokai įkyrėjo jų derybos, kur geriausia važiuoti pavalgyti. Kas kartą jam ką nors pasiūlius, keleiviai suvaitodavo. „Bet ten bus pilna siaubingų pažįstamų“, – kartojo jie. Meidenhedas, Temsas, Braitonas – siūlė jis. Galiausiai buvo nutarta važiuoti į Arundelį.

– Kol nuvažiuosim, bus jau beveik devynios, – įspėjo vairuotojas. – O štai Brėjuje yra labai puikus viešbutis...

Bet jie nuvažiavo į Arundelį.

– Rytoj susituoksime, – automobilyje kalbėjo Adamas. – Ir į vestuves ničnieko nekviesime. Iškart važiuosim į užsienį ir grįšim tik tada, kai aš būsiu parašęs tas knygas. Nina, argi tai ne dieviška? Kur važiuosim?

– Kur tik norėsi, brangusis, tik geriau, kad ten būtų šilta, kaip manai?

– Man neatrodo, kad tu tikrai tiki, jog mes rytoj susituoksim, Nina, – tiki ar ne?

– Nežinau... tiesiog aš netikiu, kad gyvenime išvis išsipildo tokie dieviški norai... Nežinau, kodėl... Ak, tu man šįvakar taip patinki. Jei *žinotum*, koks atrodei mielas, kai pats vienas šokinėjai Margo prieškambaryje. Prieš nulipdama žemyn valandų valandas tave stebėjau.

– Automobilį nusiųsiu atgal, – tarė Adamas, jiems važiuojant per Pulborou. – Galėsim grįžti traukiniu.

– Jei jie dar važinės.

– Tikriausiai, – atsakė Adamas. Tačiau abiem kilo klausimas, iki tol neįkyriai formavęsis galvose visą kelią. Nė vienas nieko daugiau šia tema nepasakė, tačiau nuo Pulborou iki pat kelionės pabaigos *Daimleryje* tvyrojo juntama įtampa.

Klausimas buvo išspręstas, privažiavus viešbutį Arundelyje.

– Mes norėtume pavalgyti, – tarė Adamas, – ir pernakvoti.

– *Brangusis*, nejau aš būsiu suviliota?

– Deja, taip. Ar labai nenori?

– Na, ne taip jau labai, – atsakė Nina ir Londono prastuomenės tarme pridūrė: – Oi ačiū, kaip miela.

Visi jau buvo baigę valgyti. Jie dviese tebesėdėjo restorano kampe, o aplink padavėjai, priekaištingai dėbčiodami, dengė stalus pusryčiams. Vakarienė buvo tipiška angliška, pati atgrasiausia. Po jos restorane pasidarė klaiku: keletas golfo žaidėjų su smokingais lošė bridžą, sėdiniavo pora senų ponių. Adamas su Nina per arklidžių kiemą nuėjo į aludę ir iki pat uždarymo sėdėjo, paskendę šiltuose tabako dūmų debesyse, klausydamiesi nenutrūkstamų miestelėnų apkalbų. Nesidrovėdami laikėsi už rankų – po minutės niekas į juos nebekreipė dėmesio. Prieš pat uždarant Adamas visiems nupirko išgerti. Svečiai sakė:

– Į sveikatą, pone. Pagarba, ponia, – o barmenas tyčia nutaisytu dainingu balsu ištarė: – Nagi, labai prašom. Malonėkite pabaigti gėrimus.

Jiems einant per kiemą ėmė mušti laikrodis, o kauštelėjęs ūkininkas mėgino užvesti automobilį. Ąžuoliniais laiptais, nukabinėtais muškietomis ir karietas vaizduojančiomis graviūromis, jie užlipo į savo kambarį.

Bagažo jie neturėjo (kitą rytą kambarinė apie tai užsiminė jaunuoliui, dirbančiam radijo prekių parduotuvėje, guosdamasi, kad dėl to jai taip ir nepatinka dirbti prie kelio stovinčiame viešbutyje. Niekad nežinai, kokie žmonės sumanys apsinakvoti).

Adamas labai greit nusirengė ir šoko į lovą. Nina kur kas lėčiau dėliojo drabužius ant kėdės ir netekusi įprasto pasitikėjimo savimi čiupinėjo puošmenas ant židinio atbrailos. Galiausiai ji išjungė šviesą.

– Žinai ką, – įlipusi į lovą, ištarė kiek virpėdama, – man tai pirmas kartas.

– Labai smagu, – atsakė Adamas. – Tikrai, pamatysi.

– Aš tikiu, – rimtai atsakė Nina, – nieko bloga ir nenorėjau pasakyti. Tik pasakiau, kad niekad to nesu dariusi... Ak, Adamai...

– O tu sakei, kad tikrai dieviški norai gyvenime neišsipildo, – vidury nakties pasakė Adamas.

– Man tai nė iš tolo neatrodo dieviška, – atsiliepė Nina. – Viską skauda. Ir dar... brangusis, prisiminiau. Rytoj rytą turėsiu pasakyti tau kai ką siaubingai svarbaus.

– Ką?

– Ne dabar, brangusis. Gal pamiegokim truputėlį, kaip manai?

Ninai dar kaip reikiant neatsibudus, Adamas apsirengė ir išėjo į lietų nusiskusti. Grįžo nešinas dviem dantų šepetukais ir ryškiai raudonomis celiulioido šukomis. Nina atsisėdo lovoje ir susišukavo plaukus. Ant pečių užsimetė Adamo paltą.

– Brangioji, tu atrodai kaip iš *La Vie Parisienne* iliustracijos, – atsisukęs nuo dubens, prie kurio valėsi dantis, tarė Adamas.

Ji nusimetė paltą, iššoko iš lovos, o jis pasakė, kad ji atrodo kaip madų žurnalo iliustracija, tik be drabužių. Ninai tai visai patiko, tačiau ji vis tiek atsakė, kad labai šalta ir kad jai tebeskauda, nors nebe taip smarkiai. Tada apsirengė ir jie nulipo žemyn.

Visi jau buvo papusryčiavę, padavėjai dengė stalus pietums.

– Tarp kitko, – prisiminė Adamas, – minėjai, kad nori man kažką pasakyti.

– Ak taip, iš tiesų. Brangusis, tai tikrai siaubinga žinia.

– Nagi, sakyk.

– Na, dėl to čekio, kurį tau davė tėtis. Deja, iš jo nebus tiek naudos, kiek tikėjomės.

– Brangioji, bet jis juk tūkstančio svarų sumai, ar ne?

– Mielasis, tu tik pažiūrėk į jį. – Ji išsitraukė iš rankinės čekį ir ištiesė jam virš stalo.

– Nematau nieko bloga, – atsakė Adamas.

– O parašas?

– O Viešpatie, tas senas idiotas pasirašė Čarliu Čaplinu.

– Tai ir norėjau tau pasakyti, brangusis.

– Ir mums nepavyks jo įkalbėti, kad pakeistų parašą? Jis tikriausiai išsikraustė iš proto. Šiandien pat dar kartą važiuoju pas jį.

– Brangusis, manau, kad neverta... supranti... Žinoma, jis visai nusenęs, o tu... tikriausiai šiek tiek keistokai viską

nupasakojai... ar nemanai, brangusis, kad *jam* galėjo pasirodyti, jog tai *tu* išsikraustei iš proto? Tai yra... galbūt... na, tas čekis buvo lyg ir pokštas?

– Kad mane kur skradžiai... kaip negerai. O jau atrodė, kad viskas pradėjo sektis. Kada tu pastebėjai tą parašą, Nina?

– Kai tik man jį parodei, pas Margo. Bet tu buvai toks laimingas, kad nenorėjau nieko sakyti... Žinok, Adamai, tikrai atrodei laimingas ir toks mielas. Man rodos, iš tiesų tave įsimylėjau tik tada, kai pamačiau, kaip vienas sau šoki prieškambaryje.

– O, prakeikimas, – ištarė Adamas. – Senas velnias.

– Na, bet tau vis tiek juk buvo smagu, tiesa... gal ne?

– O *tau*?

– Brangusis, nieko klaikesnio gyvenime nebuvau patyrusi... na, bet jei tau patiko, tai jau neblogai.

– Klausyk, Nina, – po kurio laiko tarė Adamas, – mes vis dėlto negalėsime susituokti.

– Ne, deja, ne.

– Nieko gero, tiesa?

Vėliau jis pridūrė:

– Turbūt tas kunigas irgi palaikė mane pamišėliu.

O dar vėliau:

– Bet iš esmės pokštas visai neblogas, kaip manai?

– Manau, tiesiog dieviškas.

Traukinyje Nina tarė:

– Baisu net pagalvoti, kad tikriausiai jau niekada gyvenime nebepamatysiu, kaip šoki pats sau vienas.

Šeštas skyrius

Vakare ledi Metroland rengė pobūvį ponios Melrouz Eip garbei. Grįžęs į *Shepheard's* viešbutį, Adamas rado laukiančią telegramą su kvietimu. (Lotė jau buvo spėjusi pasinaudoti iš anksto apmokėtu atsakymu: pasiuntė statymą už žirgą. Kažkas jai pakuždėjo apie būsimą lapkričio mėnesio handikapo lenktynių laimėtoją, ir ji norėjo išsiųsti statymą, kol nepamiršo žirgo vardo.) Dar jis rado Saimono Belkerno kvietimą drauge papietauti.

Shepheard's viešbutyje svečiams dažniausiai patiekiamas pyragas su laukinių paukščių mėsa – jo įdaras beveik visai juodas, pilnas snapelių, šratų ir nesuprantamų slankstelių, – todėl Adamas visai apsidžiaugė proga pietauti su Saimonu Belkernu, nors ir spėjo, kad tokį netikėtą svetingumą bus lėmę pavojingi motyvai.

Juodu pietavo *Chez Espinosa*, antrame brangiausiame Londono restorane, gausiai išpuoštame vaškuote ir *Lalique*[11] stiklo dirbiniais; žmonės, kuriems patinka tokie dalykai, nuolat ten eidavo ir nesiliaudami baisėjosi.

– Tikiuosi, nesupykai, kad pakviečiau į šitą baisų restoraną, – pasisveikino Belkernas. – Mat galiu čia valgyti už dyką, jei kartais paminiu laikraštyje. Deja, už gėrimus reikia mokėti. Kas jau atėjo, Alfonsai? – paklausė jis metrdotelio.

Alfonsas padavė mašinėle atspausdintą sąrašą, specialiai sudarytą paskalų skiltininkams.

– Hm, taip. Sąrašas šį rytą visai neprastas, Alfonsai. Pažiūrėsiu, ką pavyks padaryti.

– Dėkoju, pone. Stalelį dviem? Kokteilių?

– Ne, manau, kokteilio nenorėsiu. Neturiu laiko. O tu gersi kokteilį, Adamai? Čia jie nelabai kokie.

– Ačiū, ne, – atsakė Adamas.

– Tikrai? – paklausė Belkernas, jau pasisukęs eiti prie staliuko.

Padavėjas atnešė ikrų, o juodu atsivertė vynų sąrašą.

– Čia visai geras alus, – pasakė Belkernas. – O ką tu gersi?

– Tą patį, ką ir tu... Manyčiau, alus tiks.

– Prašyčiau du mažus alaus... Tu tikrai šito labiausiai norėjai?

– Taip, dėkoju, tikrai.

Saimonas Belkernas niūriai apsidairė aplink, stengdamasis įsiminti naujų lankytojų vardus, kuriais ketino papildyti sąrašą. (Kaip vis dėlto slogu yra dirbti darbą, kuris visus pokalbius paverčia „profesiniais".)

Galiausiai jis paklausė, iš paskutiniųjų apsimesdamas atsainus:

– Margo Metroland šiandien rengia pobūvį, ar ne? Tu eisi?

– Manau, eisiu. Aš mėgstu Margo pobūvius, o tu?

– Taip... Adamai – tai labai keista. Šį kartą ji man neatsiuntė kvietimo.

– Tikriausiai dar atsiųs. Aš gavau tik šį rytą.

– Taip... kas ta moteris su kailiniais, ką tik įėjo? Ji man labai matyta.

– Ar ne ledi Evrimen?

– O taip, žinoma. – Sąrašas buvo papildytas dar vienu vardu. Belkernas, niūrus kaip debesis, trumpam nutilo ir

užvalgė salotų. – Matai, kaip yra... ji sakė Agatai Ransibl, kad *neketina* manęs kviesti.

– Kodėl?

– Na, sako, kad niršta ant manęs už tai, ką aš pasakiau apie tai, ką ji pasakė apie Mailsą.

– Žmonės kartais pernelyg rimtai reaguoja į visokias smulkmenas, – paguodė jį Adamas.

– Man tai reikštų neabejotiną galą, – atsakė lordas Belkernas. – Ar ten Pamela Popem?

– Neturiu nė mažiausio supratimo.

– Taip, tikrai ji... Grįžus reiks pažiūrėti veislyno vadove, kaip rašoma jos pavardė. Neseniai turėjau baisių nemalonumų, kai neteisingai parašiau pavardę... Man galas... Ji pakvietė Vanbergą.

– Na, jis kažkoks jos pusbrolis, ar ne?

– Po velnių, kokia neteisybė. Visi mano pusbroliai uždaryti beprotnamiuose arba gyvena gūdžiuose kaimuose ir išdarinėja visokias nešvankybes su laukiniais žvėrimis... išskyrus mamą, bet ji dar blogesnė... Redakcijoje ant manęs tiesiog įsiuto, kai Vanas pirmas parašė apie pokštus Dauningo gatvėje. Jei nepateksiu į šitą pobūvį, galėsiu visai atsisveikinti su Flito gatve... Verčiau jau iškart kišti galvą į dujų viryklės orkaitę ir viską baigti... Neabejoju, jei Margo žinotų, kaip man tai svarbu, mielai mane pakviestų.

Jo akyse sužvilgo didžiulės ašaros, kurios grėsė nusiristi skruostais.

– Šią savaitę, – ištarė jis, – taip žemai nusiritau, kad pradėjau kurti tekstus paskalų skilčiai, imdamas pavardes iš Rūmų cirkuliaro ir Debreto žinyno... Manęs niekas niekur nebekviečia...

– Paklausyk, – tarė Adamas, – aš neblogai pažįstu Margo. Jei nori, paskambinsiu jai ir paklausiu, ar galiu tave atsivesti.

– Tikrai? Tu tai padarysi, Adamai? O, kaip būtų gerai. Užsiimkime tuo kuo greičiau. Nėra laiko gerti kavą ar brendį. Paskubėk, galėsim paskambinti iš redakcijos... taip, šita skrybėlė, mano skėtis, ne, numerėlį pamečiau... šitas, ne tas, ak, paskubėkit... taip, taksi.

Adamui dar nespėjus žodžio pratarti, jie išlėkė į gatvę ir sėdo į taksi. Netrukus įstrigo spūstyje Strende, o paskui privažiavo Belkerno redakciją Flito gatvėje.

Juodu nuėjo į mažiuką kambarėlį, ant kurio durų stiklo buvo užrašyta „Visuomenė". Kambario apstatymas pavadinimo nepateisino. Jame buvo viena kėdė, rašomoji mašinėlė, telefonas ir keli žinynai, visur kūpsojo daugybė fotografijų. Ant kėdės sėdėjo tiesioginė Balkerno viršininkė.

– Labas, – pasisveikino ji. – Tai jau grįžai. Kur buvai?

– Pas Espinozą. Štai sąrašas.

Visuomenės temų skyriaus redaktorė peržvelgė sąrašą.

– Kitės Blekvoter negalim minėti, – pasakė ji. – Apie ją rašėm vakar. Kiti tiks. Sudėk juos į porą pastraipų. Tikriausiai nepastebėjai, kaip buvo apsirengę?

– Pastebėjau, – žvaliai atsiliepė Belkernas, – visus iki vieno.

– Na, vis tiek nebus vietos aprašymams. Teks palikti vietos ledi M. pobūviui. Aš jau išmečiau viską apie Devonšyro hercogą. Tarp kitko, toje nuotraukoje kurią atnešei vakar, buvo ne dabartinė grafienė Evrimen, o senoji, našlė. Šiandien abi dėl to skambino ir siautėjo kaip harpijos. Vėl tavo darbas. Gavai šiam vakarui kvietimą?

– Dar ne.

– Tai paskubėk. Man reikia dalyvio komentarų prieš išleidžiant laikraštį į spaustuvę, supratai? Tarp kitko, štai ką šįryt atsiuntė ledi R. tarnaitė – žinai ką nors daugiau? – Ji paėmė nuo stalo popierių. – *Kalbama, jog sužadėtuves*

nutraukė Adamas Fenvikas-Saimsas, vienintelis velionio profesoriaus Oliverio Fenviko-Saimso sūnus, ir Nina Blaunt iš Dauting Holo Eilsberyje. Nė apie vieną iš jų nieko nesu girdėjusi. Kiek žinau, apie sužadėtuves nebuvo net paskelbta.

– Geriau paklausk jo. Tai Adamas Saimsas.

– Labas, nenorėjau įžeisti... Tai kaip?

– Sužadėtuvės nebuvo nei paskelbtos, nei nutrauktos.

– Naujiena neįvyko, ar ne? Aišku, tada metam *čia*. – Ji paleido popierių į šiukšlių dėžę. – Ta mergiotė pastaruoju metu mums siuntinėja visokius niekus. Na gerai, einu užkąsti. Jei kas nors skubaus, būsiu Sodo klube. Iki.

Redaktorė išėjo, trinktelėdama durimis su užrašu „Visuomenė", ir švilpaudama nužingsniavo koridoriumi.

– Tu matai, kaip jie su manim elgiasi? – paklausė lordas Belkernas. – Kai pradėjau čia dirbti, keliais prieš mane šliaužiojo. Garbės žodis, kaip aš norėčiau numirti.

– Neverk, – ištarė Adamas, – klausyk, kokia gėda.

– Negaliu susivaldyti... et, prašau įeiti.

Durys su užrašu „Visuomenė" atsidarė ir pasirodė berniukas.

– Apačioje laukia lordo Sirkamferenso liokajus, atnešė pranešimų apie keletą sužadėtuvių ir skyrybas.

– Pasakyk, kad paliktų.

– Gerai, milorde.

– Tai vienintelis žmogus redakcijoje, kuris mandagiai su manimi elgiasi, – pasakė lordas Belkernas, pasiuntinukui išėjus. – Norėčiau bent ką nors turėti, tada galėčiau jam palikti testamentu... Skambink Margo. Bent jau žinosiu blogiausia... Užeikit.

– Apačioje laukia ponas, vardu generolas Straperis. Sakė, kad nori asmeniškai su jumis pasikalbėti.

– Apie ką?

– Nežinau, milorde, bet jis turi rimbą. Ir atrodo kažko labai įširdęs.

– Pasakyk, kad visuomenės temų skyriaus redaktorė išėjo pietauti... Klausyk, skambink Margo.

Adamas tarė:

– Margo, ar galima šį vakarą atsivesti draugą?

– Žinai, Adamai, tikrai nežinau, bet manau, kad ne. Jau ir taip neįsivaizduoju, kur visi sutilps. Man baisiai gaila, o kas jis toks?

– Saimonas Belkernas. Jis labai nori ateiti.

– Nė kiek neabejoju. Man šitas jaunuolis nepatinka. Jis prirašė laikraščiuose apie mane visokių niekų.

– Margo, *labai prašau.*

– Jokiu būdu ne. Nė kojos jo nebus mano namuose. Ir Vaną pakviečiau tik tada, kai jis tvirtai pažadėjo ničnieko nerašyti. Nenoriu su Saimonu Belkernu daugiau turėti nieko bendra.

– Brangioji, tu prakalbai kaip tikra *turtuolė.*

– Kai kalbame apie šitą jaunikaitį, aš staiga prisimenu visas savo pajamas. Viso. Pasimatysim vakare.

– Gali nesakyti, – atsiliepė Belkernas. – Žinau, ką ji sakė... nieko gera, tiesa?

– Deja, ne.

– Tai ir viskas... – ištarė Belkernas. – ...Liepto galas... – Jis nervingai pavartė kažkokius popiergalius. – Gal tau bus įdomu sužinoti, kad Agata ir Arčis susižadėjo?

– Aš tuo netikiu.

– Aš irgi. Šitą žinią ką tik atsiuntė mūsų bendradarbis. Taip nuolat – arba jie meluoja, arba siunčia faktus, už kuriuos gresia šmeižto bylos... štai ilga istorija apie tai, kad Mailsas ir Pamela Popem vakar drauge praleido naktį Arundelyje... Tačiau negalėtume jos išspausdinti, net jei tai būtų tiesa, o

juk taip nėra – mes pažįstam Mailsą. Ačiū, kad padarei, ką galėjai... viso gero.

Apačioje, redakcijos priimamajame, vyko ginčas. Stambus kariškio išvaizdos vyras niršiai drebėjo ir trypė kojomis, stovėdamas priešais vidutinio amžiaus moterį. Adamas pažino visuomenės temų skyriaus redaktorę.

– Atsakykite, taip ar ne, – kamantinėjo stambusis vyras. – Jūs ar ne jūs atsakinga už tą prakeiktą melą apie mano dukterį?

(Saimono Belkerno skiltyje jis perskaitė, kad jo dukterį matė naktiniame klube. Visiems artimesniems panelės Straper pažįstamiems pasirodė, kad jos gyvenimo būdas skiltyje aprašytas neįprastai santūriai.)

– Taip ar ne, – rėkė generolas, – atsakykite, arba taip papurtysiu, kad kvapą išleisit.

– Ne.

– Tada kas? Parodykite man pašlemėką, kuris tai parašė. Kur jis? – suriaumojo generolas.

– Viršuje, – vargais negalais ištarė visuomenės temų skyriaus redaktorė.

„Dar vienas nemalonumas Saimonui", – pamanė Adamas.

Adamas užėjo pas Niną jos pasiimti. Jie buvo sutarę eiti į kiną. Ji pasakė:

– Tu labai vėluoji. Kokia nuobodybė vėluoti į kiną.

Jis atsakė:

– Kinas ir šiaip nuobodybė.

Po praėjusios nakties jų elgesys vienas su kitu labai pasikeitė. Adamas paniro į savanaudišką liūdesį; Nina rodėsi labai subrendusi, praradusi iliuzijas ir irzli. Adamas

ėmė skųstis, kad jam, atrodo, teks visą gyvenimą – ar bent jau kol Lotė bus gyva – praleisti *Shepheard's* viešbutyje, nes pabėgti neužsimokėjus būtų nepadoru.

Nina tarė:

– Adamai, pralinksmėk. Negaliu pakęsti, kai tu susikrimtęs.

Adamas pradėjo jai pasakoti apie Saimoną Belkerną ir Margo pobūvį. Apsakė, kaip redakcijoje Saimonui karšė kailį.

Nina atsiliepė:

– Taip, čia jau linksmiau. Papasakok dar.

Pasakojimo apie karšiamą Saimono kailį jiems pakako iki pat kino teatro. Pavėlavo į filmą, kurį Nina norėjo pamatyti, todėl ir vėl susipyko. Ilgai nesikalbėjo. Paskui Nina, turėdama galvoje filmą, tarė:

– Kaip visiems svarbu, kas su kuo miega. Asmeniškai aš veikiau eičiau pas dantistą, jei jau nebegalėčiau tverti be kūniškų malonumų.

Adamas atsakė:

– Kitą kartą tau labiau patiks.

Nina pasipiktino:

– *Kitą kartą?* – ir pridūrė, kad jis per gerai apie save mano.

Adamas pasakė, kad taip kalba tik prostitutės.

Tuo prasidėjo rimtas kivirčas, kuris truko jiems žiūrint filmą, einant pas Niną ir nesibaigė jai pjaustant citrinas bei plakant kokteilius; galiausiai Adamas pareiškė, jog jei ji tuojau pat nesiliaus, jis užkariaus ją čia pat, ant patiesalo prie židinio.

Nina nesiliovė.

Bet kai Adamas išėjo apsirengti, ji nusileido ir pripažino, kad gal meilė yra vienas iš tų dalykų, prie kurių ilgainiui gali-

ma priprasti, panašiai kaip įprantama rūkyti pypkę. Tačiau ji vis tiek tvirtino, jog iš pradžių būna baisiai bloga, ir abejojo, ar išvis verta pratintis.

Paskui, išėję laukti lifto, jie ėmė kivirčytis dėl to, ar verta pratintis prie to, kas reikalauja pripratimo. Adamas sakė, kad tai mėgdžiojimas, o žmogus iš prigimties linkęs pamėgdžioti, todėl tai, prie ko priprantama, yra lyg ir prigimta.

Tačiau greta stovintis liftininkas sutrukdė išspręsti šį kivirčą taip, kaip buvo išspręstas ankstesnysis.

– Oho, čia tai klasė, – ištarė Dievo Rūstybė.

– Normalu, – pasaulio mačiusio žmogaus balsu atsiliepė Skaistybė. – Nėra dėl ko kelti triukšmo.

– Kas kelia triukšmą? Tik pasakiau, kad tai tikra klasė – juk taip ir yra, gal ne?

– Na, matyt, *yra žmonių*, kuriems viskas atrodo tikra klasė.

– Nagi, judvi, – sudraudė Blaivybė, šį vakarą paskirta angelų vyresniąja, – nepradėkit čia dabar, juk jau esat su sparnais. Ponia Eip ne kartą sakė, kad nemėgintume kivirčytis, kai užsidedam sparnus, juk puikiai žinot.

– Kas pradeda?

– Kaip kas – tu ir pradedi.

– Ak, su ta Skaistybe nesusikalbėsi. Dabar jai jau per prasta būti angelu. Pasivažinėjo *Rolls-Royce* su ponia Penrast, – tarė Ištvermė. – Pati mačiau. Ak, *kaip gaila*, kad visą laiką lijo – jei ne, juk būtų buvę taip smagu, tiesa, Skaistybe?

– Tu tai turėtum tik džiaugtis, Ištverme. Tau daugiau *vyrų* liks. Tik kažkodėl neatrodo, kad jie labai skubėtų naudotis proga, ką?

Paskui jos šiek tiek pasikalbėjo apie vyrus. Dievo Rūstybės manymu, antrojo liokajaus visai gražios akys.

– Jis pats tai žino, – pridūrė Blaivybė.

Jos visos drauge vakarieniavo pas ledi Metroland, kambaryje, iki šiol vadinamame klase. Pro langą buvo matyti, kaip į pobūvį renkasi svečiai. Nepaisant lietaus, abipus įėjimą gaubiančio stogelio susirinko nemaža minia žioplių, vertinančių besirenkančiųjų apsiaustus pritariamais ūkčiojimais arba kritišku purškimu. Prie namo vienas paskui kitą važiavo privatūs automobiliai ir taksi. Ledi Sirkamferens nupleškeno per gatvę su kaliošais, languotu skėčiu prisidengusi deimantais papuoštą galvą. Auksinis jaunimas atvyko vieninga grupele, pabiro iš kažkam priklausančio elektrinio automobilio tarsi paršelių vada ir kvykdami užlėkė laiptais. Buvo aptikti keli norintys įsibrauti nekviesti svečiai, per klaidą apsirengę Viktorijos laikų karnavalo kostiumais, ir išmesti lauk. Jie nuskubėjo namo persirengti ir mėginti dar kartą. Niekas nenorėjo praleisti ponios Eip debiuto.

Tačiau angelai jautėsi nesmagiai. Merginos dar septintą valandą persirengė baltomis ilgomis sukniomis, susijuosė aukso juostomis, prisitaisė sparnus. Dabar jau buvo po dešimtos ir visos gerokai pavargo, nes su sparnais neįmanoma patogiai atsisėsti.

– Ak, galėtų ir paskubėti, greičiau baigtume, – tarė Kūrybos Pastanga. – Ponia Eip sakė, kad jei gražiai pagiedosim, galėsim paskui gauti šampano.

– Galėčiau lažintis, kad *ji* pati ten apačioje tikrai nesikankina.

– *Skaistybe!*

– Oi, na gerai jau, *gerai*.

Gražiaakis liokajus atėjo nurinkti stalo. Uždarydamas duris, jis draugiškai joms pamerkė. „Dailios mergytės, – pamanė jis. – Velniškai apmaudu, kad tokios religingos... niekais leidžia geriausius gyvenimo metus.“

(Tarnų pusėje prieš tai įvyko rimta diskusija apie angelų statusą namuose. Net ponas Blenkinsopas, kamerdineris, negalėjo tiksliai jo apibrėžti. „Angelai tikrai nėra svečiai, – svarstė jis, – pasiuntiniais jų irgi nepavadinsi. Ne guvernantės, Bažnyčios atstovams irgi, griežtai kalbant, jų nepriskirsi; tikrai ne pramogų verslo atstovės – šiais laikais, kad ir kaip būtų apmaudu, pramogų verslo atstovus kviečia *pietų*."

„Man atrodo, kad tai bus interjero specialistai, – išreiškė nuomonę ponia Bluz, – arba gal labdaros organizacijų darbuotojai."

„Labdaros organizacijų darbuotojai – tas pats, kas guvernantės, ponia Bluz. Nėra reikalo be galo dauginti visuomenės sluoksnių. Interjero specialistai irgi yra arba svečiai, arba darbininkai."

Po ilgų diskusijų galiausiai buvo nutarta, kad angelai – tai slaugės, ir šios taisyklės prisakyta oficialiai laikytis[13]. Tačiau antrasis liokajus manė, jog tai viso labo „jaunimas", ir dar „labai simpatiškas", nes slaugėms beveik niekada, išskyrus itin retus atvejus, nesinorėjo merkti akies, o angelams – norėjosi, ir dar kaip.)

– O štai papasakok mums, Skaistybe, – paragino Kūrybos Pastanga, – kaip tu išvis susidėjai su ponia Penrast.

– Taip, – sušneko angelai, – taip. Tai juk visai *ne tavo* stilius, Skaistybe, – važinėtis automobiliu su moterimi. – Grėsmingai sušnarėjo sparnų plunksnos. – Pritaikykime jai trečio laipsnio metodus, – gan nemaloniai piktdžiugiaudama, pasiūlė Kuklybė.

(Angelai laikėsi improvizuotos teisingumo ir bausmių vykdymo sistemos, apimančios priemones nuo klastingų užuominų iki kryžminės apklausos, žnaibymo bei plekšnojimų ir dažniausiai pasibaigiančios ašaromis bei bučiniais.)

Pamačiusi, jog ją supa negandingi, aureolėmis vainikuoti veidai, Skaistybė ėmė prarasti pasitikėjimą savimi.

– Ką, gal man negalima pasivažinėti su drauge, – pasiskundė ji, – ko dabar jūs, merginos, mane užsipuolėt?

– *Drauge*? – pakartojo Kūrybos Pastanga. – Tu ją šiandien pirmąkart pamatei, – ir skaudžiai įžnybo tiesiai virš alkūnės.

– *Oooi*, – suvaitojo Skaistybė. – *Ooooi, baik*... bjaurybe. Tada jau visos ėmėsi ją žnaibyti, tačiau apdairiai ir tiksliai numatytose vietose, nenorėdamos sugadinti nei sparnų, nei aureolės, nes tai buvo anaiptol ne orgija (kartais, likusios miegamajame vienos, jos leisdavo sau įsidūkti, tačiau tik ne čia – ledi Metroland namų klasėje, prieš labai svarbią premjerą.)

– Oooi, – kartojo Skaistybė. – Oi, ajajai, ooo, oi. *Labai prašau*, jūs bjaurybės, kiaulės, begėdės... *maldauju*... oooi... na gerai, gerai, iš tikrųjų aš ją palaikiau vyru.

– Palaikei ją *vyru*, Skaistybe? Kažkodėl man sunku tuo patikėti!

– Na, ji juk panaši į vyrą ir... ir *elgiasi* kaip vyras. Pamačiau ją arbatinėje, sėdinčią prie stalo. Buvo be skrybėlės, aš nepastebėjau sijono... oooi, kaip aš galiu ką nors papasakoti, jei jūs mane vis žnaibot... ji nusišypsojo, tai aš, na, išgėriau su ja arbatos, o ji paklausė, ar nenoriu pasivažinėti jos automobiliu, aš atsakiau, kad noriu, oooi, varge, kaip dabar gailiuosi.

– Ką ji tau kalbėjo automobilyje, Skaistybe?

– Pamiršau – nieko ypatinga.

– O, pasakyk, ką? – Nagi, pasakyk. – Jei pasakysi, niekada daugiau tavęs nežnaibysim. – Skaistybe, labai atsiprašau, kad skaudžiai įžnybau, būk gerutė, pasakyk *man*? – Tavim dėta, *geriau* jau pasakyčiau.

– Ne, aš *tikrai* negaliu... juk sakiau, neprisimenu.

– Nagi, mergaitės, žnybtelkim jai dar kartelį.

– Oooi, oooi, oooi, *baikit*. Viską pasakysiu.

Merginos suglaudė galvas ir taip atidžiai klausėsi pasakojimo, kad neišgirdo įeinant ponios Eip.

– Vėl nešvankybės, – nugriaudėjo šiurpus balsas. – Merginos, aš dėl jūsų raustu iš gėdos.

Ponia Eip, apsivilkusi sunkaus auksinio brokato suknią, siuvinėtą tekstais, atrodė kaip didybės įsikūnijimas.

– Aš dėl jūsų raustu iš gėdos, – pakartojo ponia Eip, – ir dar pravirkdėte Skaistybę, o mums tuoj reikės pasirodyti. Jei jau būtinai norit ką nors kankinti, *kodėl* amžinai pasirenkat Skaistybę? Juk puikiai žinote, kad jai nuo verksmo parausta nosis. Ar įsivaizduojate, kaip aš atrodysiu, stovėdama priešais pulką angelų raudonomis nosimis? Niekad negalvojate apie kitus, tik kad jums būtų smagu. *Apsileidėlės*. – Pastarasis žodis buvo ištartas taip nuoširdžiai ir raiškiai, kad angelai sudrebėjo. – Šį vakarą nė viena negausit šampano, pamatysit. O jei giedodamos bent kartelį suklysit, galit būti ramios, iškaršiu jums kailį. Na gerai, baikit jau, baikit, o tu, Skaistybe, tepadeda tau Avinėlis, *kaip nors susitvarkyk nosį*. Antraip tave pamatę visi pamanys, kad tai blaivybės draugijos susirinkimas.

Pobūvis, pas kurio dalyvius po poros minučių patraukė nuliūdę angelai, spindėte spindėjo. Margo Metroland, stovėdama laiptų apačioje, vieną po kitos už rankos sveikino nulipančias merginas, prieš tai kiekvieną permetusi vertinamu žvilgsniu.

– Brangute, tu atrodai nuliūdusi, – nutaikiusi akimirką tarė ji Skaistybei, vesdama angelus per šokių salę prie tolimiausiame gale įrengtos pakylos, papuoštos orchidėjomis. –

Jei sugalvosi pakeisti veiklą, vėliau pasakyk man, galėsiu tau rasti darbą Pietų Amerikoje. *Rimtai sakau.*

– O, labai ačiū, – atsakė Skaistybė, – bet aš niekaip negalėčiau palikti ponios Eip.

– Na, vaikeli, dar pagalvok. Tu tokia daili, gaila būtų iššvaistyti jaunystę giedant giesmes. Ir pasakyk tai rudaplaukei mergaitei, kad jai irgi galėčiau rasti darbą.

– Kam, Kuklybei? Neprasidėkite su ja. Ji tikra pabaisa.

– Na, yra vyrų, kuriems patinka nesutramdomos merginos, bet man nereikia tokių, kurios pradėtų kivirčytis su kitomis.

– Ji nuolat kivirčijasi. Žiūrėkit, kokią mėlynę man įstatė.

– Brangute!

Margo Metroland su ponia Eip užvedė angelus orchidėjomis puoštais laiptais ir sustatė pakylos gale veidais į salę. Skaistybei pasitaikė atsistoti greta Kūrybos Pastangos.

– Atsiprašau, Skaistybe, labai gailiuosi, kad tave taip įskaudinome, – tarė Kūrybos Pastanga. – *Aš* juk nelabai skaudžiai tau žnybau, tiesa?

– Netiesa, – atkirto Skaistybė. – Neskaudžiai, nieko sau.

Lipnus delnas pamėgino suimti jos ranką, tačiau ji priešindamasi sugniaužė kumštį. Ji išvažiuos į Pietų Ameriką dirbti pas ledi Metroland... ir nieko nesakys Kuklybei. Įsmeigė žvilgsnį tiesiai prieš save, pamatė ponią Penrast ir nuleido akis.

Į pobūvių salę prinešė nedidelių auksuotų kėdžių, ant kurių susėdo svečiai. Lordas Vanbergas, patogiai įsitaisęs netoli durų, pro kurias lengvai galėjo išslysti prireikus paskambinti, apžvelgė susirinkusiuosius. Beveik kiekvienas iš jų buvo kuo nors garsus. Margo Metroland antrąją santuoką lėmė gana migloti, tačiau neabejotinai socialiniai motyvai; vienas iš

pagrindinių buvo siekis atkurti šiek tiek pašlijusią padėtį visuomenėje, ir šio vakaro pobūvis liudijo jį išsipildžius: yra daug tokių, kurie gali pasikviesti į svečius ministrą pirmininką, Steilo hercogienę ir ledi Sirkamferens, dar daugiau tokių, kurie gali pasikviesti į svečius Mailsą Malpraktisą ir Agatą Ransibl (ar sulaukti jų atvykus be jokio kvietimo), tačiau tik labai patyrusi šeimininkė pakvies į vieną pobūvį abi šias grupes, kurių elgesio principai ir požiūris į pramogas iš esmės skiriasi. Šalia Vanbergo netoli durų stovėjo žmogus, kurio išvaizda, regis, įkūnijo pokyčius Pastmasterių namuose nuo to laiko, kai Margo Best-Četvind tapo ledi Metroland: į akį nekrintantis, žemesnio nei vidutinio ūgio žmogelis, kurio juoda, stangriomis garbanėlėmis susivijusi barzda beveik visai slėpė ant kaklo kabantį Šv. Mykolo ir šv. Jurgio ordiną; ant mažojo balta pirštine apmautos kairiosios rankos pirštelio jis mūvėjo didžiulį žiedą su antspaudu, o frako kilpelę puošė orchidėja. Jaunyvos, tačiau rimtos akys klaidžiojo po minią; kartais jis grakščiai, ryžtingai kam nors nusilenkdavo. Keletas žmonių ėmė klausinėti, kas čia toks.

– Matai tą bebrą su medaliu? – paklausė Kuklybė Ištikimybės.

– Kas šis jaunuolis, jis toks *rimtas*? – paklausė ponia Blekvoter ledi Trobing.

– Nežinau, brangioji. Jis nusilenkė *tau*.

– Ne, jis nusilenkė *tau*, brangioji.

– Kaip miela... O aš sudvejojau... Jis man truputį primena mieląjį kunigaikštį Anrepą.

– Brangioji, bet kaip malonu šiais laikais pamatyti žmogų, kuris iš tiesų atrodo... ar ne tiesa?

– Tu kalbi apie barzdą?

– *Be kita ko, ir apie barzdą,* brangioji.

Tėvas Rotšildas su ponu Autridžu ir lordu Metrolandu rezgė sąmokslą. Staiga jis, nebaigęs sakinio, nutilo.

– Atleiskite, – ištarė, – tačiau mus supa šnipai. Anava tas barzdočius – jūs jį pažįstate?

Lordas Metrolandas pareiškė manąs, jog jis veikiausiai kaip nors susijęs su Užsienio reikalų ministerija; ponas Autridžas lyg ir prisiminė kadaise jį kažkur jau matęs.

– *Būtent*, – pabrėžė tėvas Rotšildas. – Manau, geriau bus pokalbį tęsti privačiai. Aš jį stebėjau. *Jis linkčioja tuščioms kėdėms kitame kambario gale, taip pat žmonėms, kurie nusisukę nugara.* – Įtakingieji Žmonės pasitraukė į lordo Metrolando kabinetą. Tėvas Rotšildas tyliai uždarė duris ir patikrino, ar ko nėra už užuolaidų.

– Užrakinti duris? – paklausė lordas Metrolandas.

– Ne, – atsakė jėzuitas. – Užraktas šnipui nesutrukdys klausytis, tačiau mums, esantiems viduje, gali tapti kliūtimi jį sučiupti.

– Nieko sau, aš niekada nebūčiau apie tai pagalvojęs, – neslėpdamas susižavėjimo ištarė ponas Autridžas.

– Kokia gražutė ta Nina Blaunt, – tarė ledi Trobing, sėdėdama pirmoje eilėje ir atidžiai visus apžiūrinėdama pro lornetą, – bet ar tau neatrodo, kad ji šiek tiek pasikeitusi, beveik, galima sakyti, tarsi būtų...

– Brangioji, tu pastebi kiekvieną smulkmeną.

– Sulaukus mūsų metų, brangioji, tiek mažai belieka, bet aš tikrai manau, kad panelė Blaunt bus patyrusi *tai*... ji sėdi greta Mailso. Žinai, šį vakarą gavau žinią nuo Edvardo. Jis grįžta. Mailsui bus didžiulis smūgis, juk jis iki šiol gyvena Edvardo namuose. Atvirai sakant, aš beveik tuo džiaugiuosi, nes iš to, ką pasakojo Ana Opeltorp, jų kaimynė priešais, ten vyksta tokie dalykai... dabar pas jį apsistojęs draugas. Labai

keistas žmogus... lenktyninių automobilių vairuotojas. Nors, aišku, nėra jokios prasmės mėginti slėpti, ar ne... O štai ponia Penrast... ne, brangioji, tu ją tikrai pažįsti, ji anksčiau buvo Elinora Belkern... bet kaip tu manai, *kodėl* mieloji Margo išvis kviečiasi tokius žmones? Juk tikrai nepasakysi, kad pati Margo būtų kokia naivuolė... o štai ir lordas Monomarkas... taip, tai jam priklauso tie *įdomieji* laikraščiai... kalba, kad juodu su Margo, tik, aišku, *prieš* jai ištekant (turiu galvoje, antrą kartą ištekant), nors juk niekada negalima numatyti, kaip viskas *pasisuks*?.. Kažin, o kur Piteris Pastmasteris?.. Jis niekad neužsibūna Margo pobūviuose... vakarienės buvo atėjęs, žinoma, bet, brangioji, *kaip* gėrė... Juk jam ne daugiau kaip dvidešimt vieneri... Ak, tai štai kokia toji ponia Eip. Labai šiurkštus veidas... ne, brangioji, žinoma, ji negirdi... panaši į *procureuse**... bet gal čia *ne vieta* sakyti tokius dalykus, ar ne?

Adamas priėjo ir atsisėdo greta Ninos.

– Labas, – pasisveikino juodu vienas su kitu.

– Brangusis, tu tik pažiūrėk į naują Merės Maus draugą, – tarė Nina.

Adamas žvilgtelėjo ir pamatė, kad Merė sėdi greta Pukaporo maharadžos.

– Sakyčiau, labai graži pora, – ištarė jis.

– Viešpatie, kaip man nuobodu, – atsiliepė Nina.

Ponas Benflitas kalbėjosi su dviem poetais. Jie sakė:

– ...o aš parašiau Viljamui, kad straipsnis ne mano, nors, tiesa, Tonis man jį perskaitė telefonu prieš išsiųsdamas, bet aš tada jau beveik miegojau. Pamaniau, bus geriausia,

* Sąvadautoja (*pranc.*).

jei pasakysiu teisybę, nes Tonis vis tiek viską išplepės. Tik pasakiau, kad patariau Toniui jo nespausdinti, lygiai kaip anksčiau patariau pačiam Viljamui nespausdinti knygos. Tai štai, Tonis paskambino Maiklui ir pasakė jam, esą aš sakiau, neva Viljamas mano, kad straipsnį parašė Maiklas, užtat kad pernai lapkritį aš parašiau apie Maiklo knygą, nors iš tikrųjų tai juk pats Tonis jį parašė...

– Kaip apmaudu, – ištarė ponas Benflitas, – kaip apmaudu.

– ...tačiau net jei aš jį parašiau, ar dėl to Maiklui derėjo sakyti Toniui, kad aš iš Viljamo pavogiau penkis svarus?

– Žinoma, ne, – atsakė ponas Benflitas. – Kaip apmaudu.

– Suprantama, jie abu *paprasčiausiai* ne *džentelmenai*. Ir tiek, tuo viskas pasakyta, tik šiais laikais beveik drovu apie tai užsiminti.

Ponas Benflitas užjausdamas liūdnai palingavo galva.

Paskui pakilo kalbėti ponia Melrouz Eip. Auksuota pobūvių salė pamažu nutilo – pirmiausia nuščiuvo galinės eilės, paskui tyla apėmė kitas kėdes ir galiausiai bebuvo girdėti tik ponios Blekvoter balsas, itin raiškiai dėstantis kai kurias ledi Metroland gyvenimo smulkmenas. Pagaliau nutilo ir ji, o ponia Eip pradėjo sakyti kalbą apie viltį.

– Broliai ir seserys, – ištarė ji kimiu, nerimą keliančiu balsu. Tai tarusi, nutilo ir žvilgsniu, apie kurio įtaigą sklido kalbos trijuose žemynuose, apmetė auksu puoštas kėdes. (Tai buvo vienas iš jos mėgstamiausių įžangos variantų.) – *Tik pažvelkite į save*, – paliepė ji.

Abejonės ir savikritika pasklido kėdžių eilėmis tarsi burtai. Ponia Penrast nesmagiai pasimuistė – nejaugi ta paika mergiūkštė bus prasitarusi, klausė savęs ji.

– Brangusis, – pašnibždomis paklausė panelė Ransibl, – ar mano nosis taip prastai atrodo?

Nina prisiminė, kaip kadaise, vos prieš dvidešimt keturias valandas, ji buvo įsimylėjusi. Ponas Benflitas svarstė, ar nereikėjo nuo dešimties tūkstančių egzempliorių pasiūlyti tris procentus. Nekviestieji svečiai svarstė, ar ne geriau būtų buvę pasilikti namie. (Kartą Kanzas Sityje ponia Eip teištarė viso labo šiuos keturis įžanginius žodžius: beregint kilo emocijų viesulas ir visos kėdės salėje buvo sulaužytos į šipulius. Būtent tada Kuklybė įstojo į angelų chorą.) Ledi Trobing praeityje iškilo tūkstančiai smulkmenų... Kiekviena širdis ką nors apraudojo.

– Ji ir vėl juos pričiupo, – sušnibždėjo Kūrybos Pastanga. – Niekur neištrūks.

Lordas Vanbergas nemačiomis pasišalino iš salės, norėdamas telefonu padiktuoti keletą kandžių pastabų apie šių laikų maldingumą.

Merė Maus išliejo dvi ašarėles ir apgraibomis suėmė rudą, žiedais apmaustytą maharadžos ranką.

Tik staiga tyloje, virpėte virpančioje viduje tariamais kaltinimais, nuaidėjo Anglijos vargonų gausmas, *ancien régime** medžioklės šūksnis. Ledi Sirkamferens griausmingai, niekinamai sušnarpštė:

– Po šimts, na ir akiplėša moteriškė.

Adamas, Nina ir panelė Ransibl ėmė kikenti, o Margo Metroland pirmą kartą po daugelio surengtų pobūvių pasijuto patenkinta suvokusi, kad šį kartą vakaro viešnios pasirodymas žlugs. Tai buvo nesmagi akimirka.

Kabinete tėvas Rotšildas ir ponas Autridžas su įkarščiu rezgė sąmokslą. Lordas Metrolandas rūkė cigarą ir svarstė, ar grei-

* Senoji santvarka (*pranc.*).

tai bus galima iš čia ištrūkti. Jis norėjo pasiklausyti ponios Eip ir dar kartą dirstelėti į tą jos angelų chorą. Jame buvo viena rudaplaukė... Be to, jis nuo seno bodėjosi valstybės reikalais ir užsienio politika. Ilgus metus posėdžiaudamas Bendruomenių rūmuose pamėgo viešus kivirčus ir dabar neretai ilgesingai prisimindavo anas iki orgijų išaugančias veidmainiavimo rungtynes, kuriose jam pavyko iškilti į aukštumas. Dar dabar, kai būdavo svarstoma kokia nors aiški, visiems suprantama tema – pavyzdžiui, neturtingųjų darbo užmokestis arba menas viešosiose erdvėse – jis kartais su malonumu pasakydavo pompastišką kalbą Aukštutiniuose rūmuose. Tačiau sąmokslavimo nemėgo.

Staiga tėvas Rotšildas išjungė šviesą.

– Koridoriumi kažkas ateina, – tarė jis. – Greičiau, lįskite už užuolaidų.

– Na žinote, Rotšildai... – ištarė ponas Autridžas.

– Paklausykit... – tarė lordas Metrolandas.

– *Skubėkit*, – paragino tėvas Rotšildas.

Trys valstybės vyrai pasislėpė. Lordas Metrolandas nesiliovė rūkęs – stovėjo, atmetęs galvą, atkišęs cigarą. Jie išgirdo, kaip atsidarė durys. Užsidegė šviesa. Įžiebtas degtukas. Paskui pasigirdo silpnas telefono dzingtelėjimas – kažkas nukėlė ragelį.

– Centrinė, dešimt nulis nulis nulis, – ištarė prislopintas balsas.

– *Eime*, – sukomandavo tėvas Rotšildas ir žengė iš už užuolaidos.

Jiems įtarimus sukėlęs barzdotas nepažįstamasis stovėjo prie stalo su telefono rageliu rankoje ir rūkė lordo Metrolando cigarą.

– O, sveiki, – tarė jis. – Nežinojau, kad čia esate. Pamaniau, užeisiu paskambinti. Labai atsiprašau. Netrukdysiu. Smagus pobūvis, ką? Na, viso.

– Nesijudinkite iš vietos, – įsakė tėvas Rotšildas, – ir nusiimkite barzdą.

– Ne, po velnių, – suirzęs atkirto nepažįstamasis. – Ir prašyčiau su manim nekalbėti kaip su kokiu nors berniūkščiu iš savo choro... senas *akiplėša*.

– Nusiimkit barzdą, – pakartojo tėvas Rotšildas.

– Nusiimkit barzdą, – paliepė lordas Metrolandas ir ministras pirmininkas, staiga išnirę iš už užuolaidų.

Tokio Bažnyčios ir valstybės vieningumo, netikėtai užbaigusio ilgą, labai komplikuotą vakarą, Saimonui pasirodė per daug.

– Et, gerai, – atsakė jis, – jei *jums* taip labai *reikia*... tik žinokit, baisiai skauda... pirma reikėtų gerai pamirkyti karštame vandenyje... oooi... ak.

Jis kelis kartus timptelėjo juodas barzdos garbanas, ir jos viena po kitos nuplyšo.

– Na *štai*, – ištarė jis. – Dabar, jumis dėtas, eičiau ir priversčiau ledi Trobing nusiimti peruką... Ir išvis, taip gerai pradėjus, siūlyčiau į valias pasilinksminti.

– Aš, regis, būsiu pervertinęs pavojų, – pripažino tėvas Rotšildas.

– Bet kas gi čia pagaliau toks? – paklausė ponas Autridžas. – Kur dingo sekliai? Ką tai reiškia?

– Tai, – karčiai ištarė tėvas Rotšildas, – yra *Ponas Plepys*.

– Gyvenime nesu apie jį girdėjęs. Netikiu, kad toks asmuo išvis egzistuoja... Nieko sau, *Plepys*... liepiate mums slėptis už užuolaidų, o paskui pareiškiate, kad kažkoks jaunuolis priklijuota barzda yra vardu Plepys. Žinot ką, Rotšildai...

– Lorde Belkernai, – prakalbo lordas Metrolandas, – malonėkite tuojau pat apleisti mano namus.

– Tai šio jaunuolio pavardė Plepys ar ne Plepys?.. Garbės žodis, jau imu manyti, kad jūs visi iš proto išsikraustėte.

– O, žinoma, aš išeisiu, – atsakė Saimonas. – Juk nemanote, kad taip atrodydamas galiu grįžti į pobūvį – tikrai nemanote? – Ir iš tiesų jis atrodė labai keistai su vietomis dar prilipusiais prie smakro ir skruostų kuokšteliais juodų plaukų.

– Šį vakarą pas mus vieši lordas Monomarkas. Aš jam būtinai pranešiu apie jūsų elgesį...

– Jis rašo į laikraščius, – ministrui pirmininkui pamėgino paaiškinti tėvas Rotšildas.

– Po velnių, aš irgi rašau, bet juk neprisiklijuoju netikros barzdos ir nesivadinu Plepiu... Tiesiog nesuprantu, kas atsitiko... Kur sekliai?.. Ar kas nors gali man paaiškinti? *Elgiatės su manimi kaip su vaiku*, – kalbėjo jis. Jautėsi lygiai taip pat, kaip ministrų kabineto susirinkime, kur visi nuolat įsišnekėdavo apie jam nesuprantamus dalykus ir nekreipdavo į jį jokio dėmesio.

Tėvas Rotšildas pasivėdėjo jį nuošaliau ir pasitelkęs kone žeminamą kantrybę bei taktą pamėgino išaiškinti sudėtingus šiuolaikinės žurnalistikos principus.

– Netikiu nė vienu jūsų žodžiu, – kartojo ministras pirmininkas. – Paistalai. Jūs nuo manęs kažką slepiate... *Plepys*, tik pamanykit...

Saimonui Belkernui buvo atneštas paltas, skrybėlė ir parodytos durys. Minia, kuri anksčiau būriavosi prie įėjimo, buvo išsisklaidžiusi. Jis pėsčias parėjo į savo butuką Burdono gatvėje. Lietus nuplovė nuo veido kelias užsilikusias barzdos garbanas, lašai varvėjo už apykaklės.

Prie jo namo durų kažkas plovė automobilį. Jis prasispraudė pro plyšį tarp automobilio ir šiukšlių dėžės, atsirakino spyną savo raktu ir užlipo viršun. Jo butas priminė restoraną *Chez Espinosa* – visur vaškuotės ir *Lalique* stiklai; dar buvo kelios drąsios Deivido Lenokso fotografijos, gramofonas (įsigytas

išsimokėtinai), ant židinio atbrailos – nesuskaičiuojama daugybė kvietimų. Rankšluostis tebegulėjo ant lovos, kur išeidamas buvo jį numetęs.

Saimonas nuėjo į virtuvę ir išsiėmė iš šaldytuvo šiek tiek ledo. Susiplakė kokteilį. Tada priėjo prie telefono.

– Centrinė, dešimt tūkstančių... – tarė jis, – sujunkite mane su ponia Breis. Labas, čia Belkernas.

– Na kaip... turi istoriją?

– O taip, turiu istoriją, bet ji ne paskalų skilčiai, o naujienų skyriui – verta pirmo puslapio. Į Plepio skiltį turėsite sudėti medžiagą iš Espinozos restorano.

– Velniava!

– Palaukit, jūs dar negirdėjot istorijos... Alio, būkit gera, sujunkite mane su naujienų skyriumi... Čia Belkernas. Liepkite kam nors iš vaikinų viską užrašinėti, gerai? Pasiruošę? Pradedam.

Sėdėdamas prie staliuko stiklo viršumi, gurkšnodamas kokteilį, Saimonas Belkernas padiktavo paskutinę savo medžiagą.

Nežaboto religinio įkarščio pliūpsniai, kablelis, primenantys negrų susirinkimus Pietų Amerikoje, kablelis, vakar prasiveržė pobūvyje, kablelis, kurį garsios Amerikos atgimimo sąjūdžio pamokslininkės ponios Eip garbei surengė vikontienė Metroland, kablelis, buvusi ponia Best-Četvind, kablelis, savo istorinę vertę turinčiuose namuose, kablelis, Pastmasteryje, taškas. Prabangioje pobūvių salėje dar niekada nebuvo susirinkusi prašmatnesnių svečių draugija...

Tai buvo jo gulbės giesmė. Galvoje viena po kito pūtėsi ir veržėsi į lauką pasibaisėtinos melagystės.

...panelė Agata Ransibl užlipo pas ponią Eip ant orchidėjomis puoštos pakylos ir užgiedojo giesmę, o jos veidu sruvo ašaros...

Redakciją apėmė jaudulys. Sustabdė spausdinimo mašinas. Naktinės pamainos reporteriai, kaip visada tokiu metu, lengvai įkaušę stovėjo palinkę prie stenografo ir skaitė, ką jis spausdina. Rinkėjai plėšė vienas kitam iš rankų ką tik išspausdintus puslapius. Skyrių redaktoriai ėmė negailestingai karpyti ir trumpinti savo medžiagas; nutarę nepranešti svarbių politikos naujienų, sumaitoti parodymus, duotus žmogžudystės byloje, iš dramos kritiko recenzijos palikti vienintelę kandžią pastraipą, jie atlaisvino vietos Saimono pranešimui.

Medžiaga pasirodė „karšta ir stipri, tarsi mamos virta", kaip pasakė vienas iš jų.

– Pagaliau bent viena gera mažojo lordo Fontlerojaus medžiaga, – pritarė kitas.

– Čia tai bent, – pagyrė trečias.

...vos baigus kalbėti ledi Evrimen, nuodėmių išpažinti pakilo grafienė Trobing ir dusdama nuo emocijų atskleidė iki šiol nežinomas dabartinio grafo kilmės ir įpėdinystės smulkmenas...

– Liepkit ponui Edvardsui rasti visų trijų nuotraukas, – nurodė naujienų skyriaus redaktoriaus pavaduotojas.

...Vanbergo markizas, draskomas atgailos kūkčiojimų... karštligiškai giedojo ponia Penrast... ledi Enkoridž, nudelbusi akis...

...Tada Kenterberio arkivyskupas, iki tol išlikęs abejingas aplink siautėjančioms emocijoms, pagaliau patvirtino, jog praėjusio šimtmečio devintąjį dešimtmetį Itone juodu su seru Džeimsu Braunu...

...paskui Steilo hercogienė nusitraukė nuo galvos smaragdais ir deimantais puoštą tiarą, sviedė ją ant grindų ir sušuko: „Išpirka

už kaltes!"; jos pavyzdžiu netruko pasekti grafienė Sirkamferens ir ledi Braun, ir netrukus ant parketo pasipylė tikras brangakmenių lietus – tarp Tecla *dirbtinių perlų ir* Chanel *deimantų ridinėjosi neįkainojamos šeimos brangenybės. Iš Pukaporo maharadžos rankų atpleveno čekis, kuriame nebuvo įrašyta suma...*

Medžiaga vos tilpo į dvi skiltis, ir kai Saimonas išklausęs kolegų sveikinimų galiausiai padėjo ragelį, pirmą kartą per visą savo žurnalisto karjerą pasijuto visiškai patenkintas atliktu darbu. Subaigė kokteilių plaktuve likusius pavandenijusius likučius ir nuėjo į virtuvę. Uždarė duris, langą ir atvėrė dujinės orkaitės dureles. Orkaitė buvo nešvari, įjuodusi ir atsidavė mėsa. Saimonas patiesė ant jos dugno laikraštį, atsigulė ir padėjo ant jo galvą. Staiga pastebėjo, kad per nelaimę pasirinko „Ryto žinių" lakštą su Vanbergo paskalų skiltimi. Pakeitė laikraštį. (Orkaitėje buvo trupinių.) Tada atsuko dujas. Jos pasklido, netikėtai garsiai sušnypštusios; dujų srovė kedeno plaukus ir dar likusius barzdos kuokštelius. Iš pradžių gulėjo sulaikęs kvapą. Paskui pamanė, jog tai kvaila, ir pauostė. Įkvėpęs dujų užsikosėjo, kosėdamas kelis kartus giliai įkvėpė, įkvėpus pasidarė labai silpna, bet netrukus jį ištiko koma, o paskui ir mirtis.

Taip paskutinis Belkerno grafas, kaip sakoma, iškeliavo pas protėvius (žuvusius įvairiose šalyse dėl įvairių priežasčių, kurių susirasti paskatino ekscentriška Britanijos užsienio politika ir jų pačių polinkis klajoti – Akre, Ažinkūre, Kilekranke, Egipte ir Amerikoje. Vieno iš jų kaulus švariai nuknaibė žuvys, potvynio bangoms juos raičiojant povandeninio miško medžių viršūnėmis; keleto griaučiai pajuodo ir beveik subyrėjo kepinami atogrąžų saulės, daugybės kūnai ilsėjosi po įmantriai puoštais marmuro antkapiais).

Pastmasteryje ledi Metroland ir lordas Monomarkas kalbėjosi apie jį. Lordas Monomarkas plyšo juokais it berniūkštis.

– Čia tai bent vaikinas, – pratarė jis. – Sakai, prisiklijavo barzdą? Sumanus. Koks, sakei, jo vardas? Rytoj pat pakelsiu jam atlyginimą.

Ir pasisukęs padiktavo Saimono vardą greta stovinčiam sekretoriui.

O kai ledi Metroland ėmė piktintis, gana nemandagiai ją nutildė.

– Baik, Margo, – pareiškė. – Kam jau kam, o tau tikrai nėra ko čia prieš mane vaidinti.

Septintas skyrius

Taip Adamas tapo Ponu Plepiu.

Juodviem su Nina pietaujant pas Espinozą ir atsainiai kivirčijantis, prie jų staliuko priėjo dalykiškos išvaizdos trumpai apsikirpusi moteris; Adamas pažino, jog tai „Kasdienio pertekliaus“ socialinių temų skyriaus redaktorė.

– Klausykit, – kreipėsi ji, – ar ne jūs buvote užėjęs į redakciją su Belkernu tą dieną, kai jis pasidarė galą?

– Aš.

– Na ir košę jis mums užvirė. Jau dabar pateikti šešiasdešimt du šmeižto bylų ieškiniai, o bus dar daugiau. Bet ne tai blogiausia. Man dabar reikia dirbti ir už jį, ir už save. Pamaniau, gal galėtumėte man pasakyti čia esančių svečių vardus ir ką nors apie juos papasakoti?

Adamas parodė keletą gerai pažįstamų veidų.

– Ne, šitie netinka. Jie juodajame sąraše. Suprantat, Monomarkas klaikiai įsiuto dėl tos Belkerno medžiagos apie ledi Metroland pobūvį ir paskelbė įsaką niekada nebeminėti nė vieno iš žmonių, kurie pateikė laikraščiui ieškinius. Na, bet pasakykit, ką man daryti? Sukuosi tuščioje vietoje. Klausykit, negalima užsiminti net apie ministrą pirmininką ir Kenterberio arkivyskupą. Gal kartais jūs žinot, kas norėtų imtis šito darbo? Toks žmogus mane tiesiog išgelbėtų.

– Kiek už tai moka?

– Dešimt svarų per savaitę ir išlaidas. Ką nors sugalvojot?

– Už tokį atlyginimą sutinku dirbti pats.

– *Jūs?* – socialinių temų skyriaus redaktorė skeptiškai jį nužvelgė. – Bet ar jūs sugebėsit?

– Porą savaičių galėčiau pamėginti.

– Apytikriai tiek pas mus žmonės ir ištveria. Gerai, kai baigsit pietauti, eime su manim į redakciją. Tikrai neprisidirbsit tiek, kiek Belkernas, o jis iš pirmo žvilgsnio atrodė labai patikimas.

– Dabar jau galėsime susituokti, – tarė Nina.

Šmeižto bylos, iškeltos paskutinės Saimono Belkerno pateiktos medžiagos autoriams, spaustuvininkams ir leidėjams, praktiškai paralyžiavo šalies teisinę sistemą. Senoji gvardija, vadovaujama ponios Blekvoter, su dideliu įkvėpimu pasinėrė į teisinių nagrinėjimų orgiją, nes nieko panašaus nebuvo patyrę nuo pat karo laikų (ypatingą ledi Trobing susižavėjimą kėlė vienas iš jaunesnių teisės patarėjų... „Rimtai, brangioji, aš pastebėjau, kad sulaukus mano metų perukas ima atrodyti labai *sympatique*, ar ne?..“). Beveik visi jaunosios kartos atstovai susitarė dėl kompensacijų dar iki teismo ir vėliau už gautus pinigus iškėlė prie žemės prirakintame dirižablyje labai smagų pokylį. Panelė Ransibl, neturėjusi gero patarėjo, pririnko du albumus spaudos iškarpų ir nuotraukų iš savo pasirodymų teismo posėdžiuose – tai kaip ieškovė, tai kaip liudytoja, o kartais (su skrybėlaite, pasiskolinta iš panelės Maus) kaip viena iš „madingai apsitaisiusių ponių, laukiančių prie durų, kol prasidės teismo posėdis“, kartą kaip įsibrovėlė, tvarkdario jėga išvesdinta iš spaudos atstovams skirtos galerijos, ir galiausiai kaip teisiamoji, klausanti nuosprendžio – dešimties svarų bauda arba septynios dienos įkalinimo už teismo įžeidimą.

Teismo procesus labai komplikavo ponios Eip elgesys: ji davė interviu, kuriame be jokių išlygų patvirtino viską, ką rašė Saimonas Belkernas. Maža to, įsakė savo spaudos atstovui išsiuntinėti įvykių aprašymą po visą pasaulį. Tai padariusi, su angelų choru išvyko iš šalies, staiga pakviesta atgaivinti Oberamergau[14] religinį gyvenimą.

Kartais ją pasiekdavo laiškai iš Buenos Airių, kuriuose Skaistybė ir Dievo Rūstybė gana kritiškai vertino Lotynų Amerikos pramogų pasaulį.

– Nesuprato, kad pas mane joms buvo geriausia, – sakė ponia Eip.

– Neatrodo, kad ten būtų kitaip negu pas mus, – pavydžiai ištarė Kūrybos Pastanga.

– Kai jos numirs, nepraeis nė penkios minutės, kaip pamatys skirtumą, – atsakė ponia Eip.

Edvardas Trobingas su dviem sekretoriais grįžo į Hertford Parką, sukeldamas šiokių tokių nepatogumų Mailsui ir jo lenktynininkui, kurie buvo priversti persikelti į *Shepheard's* viešbutį. Mailsas kalbėjo, kad brolio grįžimas jam keliąs apmaudą ne tiek dėl nepatogumų, kiek dėl papildomų išlaidų. Keletą savaičių Trobingui teko pasikankinti, nes sekretoriai visuose namų kampeliuose atrasdavo keistų, kompromituojančių daiktelių; kamerdineris, ir tas atrodė kaip nesavas. Jis garsiai žagsėjo per pietus patarnaudamas dviem valstybės sekretoriams, skundėsi, kad vonią apniko vorai, o namie groja muzikos instrumentai, kol galiausiai, ištiktas siaubo priepuolio, saikingai pasiautėjo virtuvės podėlyje su židinio žarstekliu ir turėjo būti išgabentas iš namų uždarame furgone. Dar ilgai po to, kai buvo pašalintos tiesioginės nesmagumų priežastys, Trobingo sekretoriams periodiškai gadino gyvenimą abejotini telefono skambučiai ir netikėtai apsilankantys grėsmingos išvaizdos jaunikaičiai,

reikalaujantys naujo kostiumo, bilieto į Ameriką ar tiesiog keleto svarų „tam kartui".

Tačiau šie įvykiai, nors ir labai įdomūs plačiajai visuomenei, neišvengiamai liko paslaptimi Pono Plepio skilties skaitytojams.

Lordo Monomarko juodasis sąrašas pragaištingai paveikė „Kasdienio pertekliaus" paskalų skilties veikėjus. Pono Plepio skilties skaitytojai vienu smūgiu buvo nublokšti į drumstą niekam neįdomių personažų pasaulį. Jiems buvo rodomos nuotraukos, kuriose kreivašonės užkampiuose gyvenančių aristokratų dukterys kibirais nešа lesalą tėvo auginamoms vištoms; pranešinėti apie Čertsio vyskupo jaunesniosios sesers sužadėtuves ir iškilmingus pietus, kuriuos Elm Parko sode surengė aukščiausiojo šalies įgaliotinio našlė kolonijose įgytiems bičiuliams. Jiems smulkiai pasakota apie nepriekaištingą moterų rašytojų gyvenimą, jos fotografuotos su spanieliais prie rožėmis apsodintų kaimo namelių; jiems kište kišti pasakojimai apie studentų „išdaigas" ir karininkų rengiamas pulko vakarienes, anekdotai iš Harlio gatvės ir teisininkų kolegijų, linksmos nuobiros iš kokteilių vakarėlių, kuriuos savo pirmo aukšto butuose rengdavo spuoguoti BBC pranešėjai, ataskaitos apie arbatėles su šokiais Glosterio aikštės rajone ir kolegijose vakarieniaujančių mokslininkų ištartus sąmojus.

Socialinių temų skyriaus redaktorės įkvėptas, Adamas suteikė šiai pasigailėtinai skilčiai naujos gaivos ir žmogiškumo. Jis sukūrė „Garsiųjų ligonių" seriją, iškart sulaukusią neregėto populiarumo. Pradėjo ją paprastai: *Anądien per vakarienę mudu su stalo kaimynu pradėjome sudarinėti populiariausių kurčių aristokračių sąrašą. Pirmuoju numeriu, žinoma, įtraukėme ledi...*

Rytojaus dieną jis prirašė visą puslapį apie kurčius aristokratus ir valstybės vyrus; paskui ėmėsi vienakojų, aklų ir nuplikusių. Iš visos šalies ėmė plaukti pritarimo kupini atvirlaiškiai.

Jau daug metų skaitau jūsų skiltį, – rašė korespondentas iš Bado, – *tačiau tik dabar ją skaitydamas patyriau tikrą malonumą. Pats jau seniai esu kurčias, tad man didelę paguodą teikia žinojimas, jog ši negalia kamuoja tokią daugybę garsių vyrų ir moterų. Ačiū jums, Pone Plepy, linkiu kuo didžiausios sėkmės.*

Kitas rašė: *Nuo vaikystės kenčiu dėl to, kad turiu nepaprastai dideles ausis, dėl kurių nuolat tapdavau pajuokos objektu ir neįstengiau padaryti karjeros (esu mailiaus veisėjas). Būtų labai malonu sužinoti, ar kas nors iš garsenybių kentėjo nuo panašios nelaimės.*

Galiausiai jis išnaršė visus šalies beprotnamius bei nervų ligų sanatorijas ir beveik savaitę rašė itin populiarią seriją, pavadintą „Tituluoti ekscentrikai“.

Ne visi žino, kad ... grafas, kuris gyvena visiškai atsiskyręs nuo žmonių, turi nedažnai sutinkamą silpnybę: rengiasi Napoleono laikų drabužiais. Tiesą sakant, jis taip nekenčia šiuolaikiškos aprangos, kad vieną kartą...

Lordas ..., pastaruoju metu, deja, retai pasirodantis viešumoje, labai domisi pasaulio religijomis. Pasakojama įdomi istorija, kaip jis, pietaudamas su tuometiniu Vestminsterio katedros klebonu, lordu ..., apstulbino šeimininką pareikšdamas, jog dešimt Dievo įsakymų anaiptol nesą Viešpaties priesakai – juos neva sukūręs jis pats ir įteikęs Mozei ant Sinajaus kalno...

Ledi ..., taip talentingai gebanti mėgdžioti gyvūnų balsus, kad pastaruoju metu retai kalbanti kaip nors kitaip...

Ir taip toliau.

Maža to, Adamas, tvirtindamas, jog žmonėms visai nesvarbu, apie ką skaityti, kad tik gautų smalsauti apie svetimus gyvenimus, pradėjo išgalvoti naujus asmenis.

Jis išgalvojo skulptorių, pavarde Provna, lenkų didiko sūnų, gyvenantį Grovner Hauso viršutiniame aukšte, savo studijoje. Jo darbai (beveik visi privačiose kolekcijose) pagaminti iš kamštmedžio, vulkaninių uolienų ir plieno. Ponui Plepiui pavyko sužinoti, kad Niujorko Metropolitano muziejus jau senokai derasi, siekdamas įsigyti skulptoriaus darbą, tačiau kol kas jam nepavyko pasiūlyti aukštesnės kainos negu kolekcininkams.

Spauda yra galingas įrankis, todėl netrukus iš Varšuvos į Bondo gatvę, o iš jos – į Kaliforniją nenutrūkstamu srautu paplūdo Provnos jaunystės kūriniai, o ponia Hup draugams paskelbė, jog šiuo metu Provna kuria Džonio biustą, kurį ji ketinanti padovanoti tautai (Adamas negalėjo informuoti apie šį faktą, nes ponios Hup pavardė buvo juodajame sąraše, tačiau jį mielai paskelbė konkurentas, markizas Vanbergas, savo skiltyje, papuoštoje Džonio nuotrauka).

Sėkmės padrąsintas, Adamas pamažu supažindino skaitytojus su žavia ir įdomia draugija. Iš pradžių tarsi probėgomis paminėdavo išgalvotus asmenis tarp tikrai egzistuojančių. Pavyzdžiui, populiarų jauną Italijos ambasados atašė, grafą Cincinatį. Jis buvo kilęs iš garsiojo Romos konsulo Cincinato ir turėjo herbą, puoštą plūgu. Grafas Cincinatis garsėjo kaip geriausias Londono violončelininkas mėgėjas. Vieną vakarą Adamas jį matė šokantį *Café de la Paix*. Po kelių dienų lordas Vanbergas jį pastebėjo Kovent Gardene ir pridūrė, jog jo sukaupta originalių rusų baleto scenografijos piešinių kolekcija neturinti lygių Europoje. Po dviejų dienų Adamas keletui dienų išsiuntė jį į Monte Karlą pailsėti, o Vanbergas užsiminė, jog ši kelionė anaiptol nėra tokia betikslė, kokia

galėtų pasirodyti, ir paminėjo garsios rengiamais priėmimais amerikietės dukterį, šiuo metu ten viešinčią tetos viloje.

Dar buvo kapitonas Angusas Stiuartas-Keras, kurio reti apsilankymai Anglijoje tapdavo tikromis šventėmis jo bičiuliams; priešingai negu daugelis garsių laukinių žvėrių medžiotojų, jis buvo puikus ir nepavargstantis šokėjas. Netrukus Adamas pasipiktinęs pamatė, kad kapitoną Stiuartą-Kerą pasiglemžė nežinomas pigaus iliustruoto savaitraščio paskalų skiltininkas, regėjęs jį jojikų susitikime ir pranešęs, jog kapitonas esąs ištvermingiausias raitelis visose Hebridų salose. Jau kitą dieną Adamas ryžtingai užbaigė tokius triukus.

Esama žmonių, – rašė jis, – *manančių, jog kapitonas Angusas Stiuartas-Keras, kurį neseniai minėjau šioje skiltyje, yra karštas jojikas. Veikiausiai jie painioja jį su labai tolimu giminaičiu, Alesteru Keru-Stiuartu iš Inverochčio. Kapitonas Stiuartas-Keras niekada nesėda ant žirgo, ir tai lemia nepaprastai įdomi priežastis. Jo klano atstovai nuo seno kartoja iš amžių glūdumos mus pasiekusį eiliuotą gėlų posakį, kuris, apytikriai išvertus, reiškia: „Lordui dera joti ant dviejų kojų.“ Tradicijos puoselėtojai tiki, kad kai klano galva sės ant žirgo, visas klanas išsisklaidys ir žlugs**.

Tačiau svarbiausias Adamo kūrinys buvo ponia Endriu Kvest. Įterpti į skiltį išgalvotus anglus visad būdavo nelengva, nes skaitytojai galėdavo pasitikrinti pateiktą informaciją Debreto žinyne (jis buvo tai patyręs savo kailiu, nes kartą, parašęs apie trečios, jauniausios, vieno Velso baroneto dukters sužadėtuves, sulaukė šešių atvirlaiškių, aštuoniolikos

* Šis pasakojimas su nežymiais pakeitimais vėliau buvo įtrauktas į Škotijos kalniečių legendų rinkinį, pavadintą „Miglos pasakojimai“ ir, be kita ko, skirtą pradinių mokyklų moksleiviams. Tai įrodo skirtumą tarp vadinamosios „gyvosios“ ir „mirusios“ folkloro tradicijos (*aut. past.*).

telefono skambučių, telegramos ir asmeniško pasipiktinusio skaitytojo apsilankymo, kurio tikslas buvo pranešti, jog dukterys, abi vienodai gražios, yra dvi, tačiau dar mokosi mokykloje. Socialinių temų skyriaus redaktorė už tai jam negailestingai iškaršė kailį). Vis dėlto vieną gražią dieną jis ramiai, ryžtingai užsiminė apie Imodženą Kvest, gražiausią ir populiariausią iš jaunų ištekėjusių damų. Iš karto buvo matyti, jog tai ryški asmenybė. Adamas apdairiai išvengė užuominų į jos kilmę, tačiau skaitytojai tarsi susitarę netruko parūpinti jai įspūdingą, nors ir ekstravagantišką genealogiją. Visomis kitomis gėrybėmis ją su kaupu apdovanojo Adamas. Ji buvo kiek aukštesnio negu vidutinio ūgio, tamsių akių ir plaukų, liekna, didžiulėmis akimis, primenančiomis Lorensin paveikslų herojes, atsainiai grakšti kaip patyrusi sportininkė (kiekvieną rytą prieš pusryčius ji po pusę valandos fechtuodavosi su špaga). Net Provna, garsėjęs abejingumu standartinėms grožio apraiškoms, pavadino ją „savojo šimtmečio pateisinimu".

Jos drabužiai visad būdavo neprilygstami, vos pastebimai ekscentriški ir dėl to begalę kartų pranašesni už paprastą modelio prabangą.

Jos charakteryje derėjo viena kitą pranokstančios dorybės – ji buvo sąmojinga ir geros širdies, aistringa ir rami, juslinga ir nuosaiki, impulsyvi ir subtili.

Jos mėgstamiausia draugija, pašmatniausia ir nuoširdžiausia Europoje, užėmė tobulą padėtį tarp dviejų pabaisų – ledi Sirkamferens ir ledi Metroland – vadovaujamų būrelių.

Netrukus Imodženos Kvest vardas virto socialinės tobulybės simboliu – trokštamiausiu visų prasimušėlių tikslu.

Vieną dieną Adamas su Nina, ketinusia nusipirkti kelias skrybėlaites, užėjo į parduotuvę Hanoverio aikštėje ir patyrė didelių nepatogumų, nes ant kėdžių ir komodų regimiausiose

vietose buvo prikrauta dėžių, ryškiomis raidėmis adresuotų poniai Endriu Kvest. Kokteilių klubuose jis ne kartą girdėjo pagarbiai tariamą jos vardą ir neva netyčiomis mestelėtus tokius posakius kaip: „Mieloji, pastaruoju metu visai nebematau Piterio. Jis visą laiką būna su Imodžena Kvest“, arba: „Kaip pasakytų Imodžena...“, arba: „Man atrodo, Kvestai turi panašų. Reikės paklausti, kur jie jį gavo.“ Atrodė, jog ši pažintis su nepagaunamaisiais Kvestų draugais, galimybė prisiliesti prie neapsakomo jų prakilnumo, saldino ir gyvino Pono Plepio skilties skaitytojų gyvenimą.

Vieną dieną Imodžena surengė pobūvį, kurio pasirengimams aprašyti buvo skirtos kelios pastraipos. Rytojaus dieną Adamas ant stalo rado milžinišką krūvą skundų, kuriuos parašė nekviesti svečiai, išsiruošę į pobūvį ir aptikę, kad nurodytas namas Simoro aikštėje negyvenamas.

Galiausiai iš aukštybių atėjo žinia, kad lordas Monomarkas susidomėjo ponia Kvest: gal Ponas Plepys galėtų juos supažindinti? Tą pačią dieną Kvestai išplaukė į Jamaiką.

Dar Adamas stengėsi neįkyriai paveikti savo skaitytojų aprangos stilių. *Vakar vakare* Café de la Paix, – rašė jis, – *pastebėjau, kad du elegantiškiausi ten buvę vyriškiai prie vakarinių kostiumų avėjo juodus zomšos batus – vienas iš jų, kurio vardo neminėsime, buvo tikrai Itin Svarbus Asmuo. Girdėjau, jog ši mada, – kuri, kaip įprasta, atkeliavo pas mus iš Niujorko, – šį sezoną turėtų išplisti visur.* Po kelių dienų jis užsiminė, kad kapitonas Stiuartas-Keras lankėsi ambasadoje, *be abejo, avėdamas šį sezoną madingiausius juodus zomšos batus*. Po savaitės Adamas su pasitenkinimu pastebėjo, kad ir Džonis Hupas, ir Arčis Švertas netruko pasekti kapitono Stiuarto-Kero pavyzdžiu, o po dviejų savaičių didžiosios gatavų drabužių parduotuvės Regento gatvėje išstatė vitrinose naujus apdarus; ant sidabro spalvos pakylos buvo eilėmis

sustatyti juodi zomšos batai, o apačioje parašyta: „Skirta vakarui."

Tačiau mėginimas paskatinti skaitytojus pamėgti tamsiai žalios spalvos katiliukus, deja, nebuvo sėkmingas; jei atvirai, tai vienas „garsus Šv. Jokūbo gatvės skrybėlių meistras", šia tema duodamas interviu vakariniam laikraščiui, pasakė niekada nieko panašaus nematęs, nieko apie tai negirdėjęs, ir nors pats, seno kliento paprašytas, sutiktų tokį daiktą pagaminti, vis dėlto yra linkęs tikėtis, kad nė vienas senas jo klientas to neužsigeis (nors, tiesa, yra pasitaikęs atvejis, kai nuskurdęs senas gražuolis pamėgino nudažyti pilką skrybėlę žaliu rašalu, lygiai kaip kitados, jaunystės laikais, žaliai dažydavo gvazdiką[15], skirtą įsisegti į švarko atlapą).

Ilgainiui Pono Plepio skiltis tapo beveik visiškai melaginga. Tarsi užgaidos pagautas sultonas, Adamas imdavo suokti skaitytojams apie nuošalias valgyklas, staiga tapusias madingiausiomis užeigomis, arba versdavo juos vykti į šokius, neva rengiamus Blumsberio blaivybės draugijos viešbučiuose. Skiltyje, pavadintoje „Belgreivijos Monparnasas", jis pranešė, jog Slouno aikštės metro stoties bufetas virtęs moderniausių menininkų susibūrimo vieta (ponas Benflitas nuskubėjo ten iškart, kai tik atrado laisvą vakarą, bet pamatė tik ponią Hup, lordą Vanbergą ir girtuoklį plebėją celiulioidine apykakle).

O kai jau visai nebelikdavo už ko užsikabinti, nevilties kupinomis popietėmis, išsekus vaizduotei ir artinantis juodai mizantropijai, vienodai tykančiai ir paskalų skiltininkų, ir rašytojų, paguodą Adamui suteikdavo galimybė pasičiupti kokį nors romų, niekam į akis nelendantį pilietį ir, apgaubus skandalo šydu, iš esmės jį perkeisti.

Taip jis pasielgė su žmogumi, vardu Rudis.

Vykdydamas pareigas, kurios dažnai jį nuvesdavo į netikėčiausias vietas, Adamas su Nina nuvažiavo į Mančesterį žiūrėti lapkričio mėnesio handikapo lenktynių. Čia jie nusivylę stebėjo, kaip rungtį lengvai laimi Indijos Bėglys, o totalizatoriuje išmokami statymai santykiu trisdešimt penki už vieną. Kaip tik vyko tamsiai žalios spalvos katiliukų kampanija, Adamas bergždžiai dairėsi aplinkui, ieškodamas savo įtakos ženklų, tik staiga minioje pamatė smagų įraudusį veidą – tai buvo girtas majoras, kuriam pas Lotę Adamas patikėjo tūkstantį svarų. Kad ir kaip būtų keista, tokį apkūnų žmogų pasirodė labai sunku pagauti. Adamas nebuvo tikras, ar majoras jį pastebėjo, tačiau kažin kokiu paslaptingu būdu, vos pradėjus majoro ieškoti, pastarasis visiškai dingo iš akių. Minia sutankėjo, žmonės laikė rankose gertuves ir sumuštinius. Pasiekęs vietą, kurioje ką tik stovėjo majoras, Adamas rado du policininkus, kaip tik suimančius kišenvagį.

– Alio, ko čia stumdaisi? – paklausė stebėtojai.

– Gal matėte kur nors girtą.majorą? – pasiteiravo Adamas.

Tačiau niekas negalėjo jam padėti, tad teko nieko nepešus grįžti pas Niną, besišnekučiuojančią su jaunuoliu riestais rudais ūsais.

Jaunuolis pareiškė, jog žirgų lenktynės jam įgrisusios iki gyvo kaulo, Adamas jam pritarė; tada jaunuolis paklausė, ar jie nenorėtų drauge grįžti į Londoną jo mašina, Adamas su Nina mielai sutiko. Pasirodė, jog „mašina“ – tai didžiulis, naujutėlaitis lenktyninis automobilis, ir į Londoną jie spėjo parvykti iki vakarienės. Nina paaiškino, kad jaunuolis vaikystėje buvo jos žaidimų draugas, o pastaruosius penkerius metus dirbo kažkokius karinius darbus Ceilone. Jaunuolis buvo vardu Edis Litldžonas, tačiau vakarieniaujant jis

pasiūlė – klausykit, gal vadinkit mane Rudžiu, mane visi taip vadina. Taigi jie pradėjo jį vadinti Rudžiu, o jis pareiškė, jog turbūt būtų neblogai paimti dar buteliuką burbulų, Nina su Adamu atsakė, jog iš tiesų būtų neblogai, tad jie užsisakė magnumą šampano ir labai susidraugavo.

– Žinot, – kalbėjo Rudis, – man baisiai pasisekė, kad šiandien judu sutikau. Londonas jau taip įkyrėjo. Čia visi tokie apkiautę. Grįžau pasirengęs kaip reikiant pasilinksminti, na, žinot, ten pasiautėti ar šiaip ką. Tai va, anądien skaitau laikraštį, o ten parašyta, kad prašmatniausia vietelė pasišokti dabar yra viešbutis „Kazanova" Blumsberyje. Na, man tai pasirodė lyg ir įtartina – žinot, tos vietos gyvenime nebuvau girdėjęs, – bet ko nebūna, juk ilgokai buvau išvažiavęs, viskas keičiasi ir taip toliau, tad įšokau į savo išeiginius drabužėlius ir nukulniavau, kur lieptas, tikėdamasis gražiai pasilinksminti. Bet jūs neįsivaizduojat – nieko panašaus dar nebuvau matęs. Šokančių buvo gal kokie trys žmonės, tai aš klausiu: „O kur baras?" Man apstulbę atsako: „Koks baras?" Aš aiškinu: „Kaip koks, kur parduoda išgerti." O jie pasiūlo man išvirti kavos. Aš atsakau: „Ne, ne kavos." Ir girdžiu, kad jie neturi licencijos, kaip patys sako, alkoholio prekybai. Na žinot, jei tai geriausia vietelė Londone, aš jau verčiau grįšiu į Kolombą. Įdomu, kas tokius dalykus rašinėja?

– Tiesą sakant, aš.

– Nieko sau, nejaugi tikrai? Tikriausiai esi baisiai protingas. Ar tai tu parašei apie tuos žalius katiliukus?

– Aš.

– Na, tu žinai, norėjau pasakyti... kam ateitų į galvą – žalias katiliukas, ką? Štai ką tau pasakysiu – man atrodo, tai tik akių dūmimas. Ir žinai, manyčiau, jog tai velniškai juokinga. Įsivaizduoji, tikriausiai daugybė visokių asilų įsigijo žalius katiliukus.

Paskui jie nuėjo į *Café de la Paix*, ten sutiko Džonį Hupą, o šis pakvietė juos į po keleto dienų rengiamą vakarėlį pririštame oro balione.

Bet Rudis nesileido antrą kartą apkvailinamas.

– O, žinai, gal ne, – atsakė jis, – tik ne oro balione. Ir vėl mėginat mane apmulkint. Kas tai matė – pobūvis oro balione? Ne, paklausykit, o kas bus, jei kas nors iškris?

Adamas paskambino į redakciją ir padiktavo skilties tekstą, netrukus scenoje pasirodė juodaodis dainininkas ir ėmė rampos šviesose trypti juodais zomšos batais, kurie sukėlė Rudžio pasipiktinimą. Negalima sakyti, kad jis niekintų negrus, pareiškė Rudis ir labai pagrįstai pridūrė, jog negrai yra geri, kol laikosi savo vietoje, bet kai pagalvoji, tai jis atvyko iš Kolombo į Londoną ne vien negrų pamatyti. Tad jie išėjo iš *Café de la Paix* ir patraukė pas Lotę, ten Rudis nuliūdo, pasiskundė, jog Londone nebesijaučia kaip namie ir kad viskas labai pasikeitė.

– Žinot, – kalbėjo Rudis, – būdamas Ceilone visą laiką sau kartojau: „Kai tik senis pakratys kojas ir man atiteks šeimos dublonai bei aukso skrynios, grįšiu į Angliją ir kaip reikiant pasilinksminsiu.“ O dabar, kai viskas taip ir įvyko, nebesugalvoju, ką norėčiau veikti.

– Gal šiek tiek išgerkim? – pasiūlė Lotė.

Taigi Rudis išgėrė ir drauge su amerikiečiu kelis kartus padainavo Itono irkluotojų dainą. Vakarui baigiantis jis pripažino, kad senojoje imperijos sostinėje vis dėlto dar liko šiek tiek parako.

Rytojaus dieną Pono Plepio skilties skaitytojai sužinojo, kad: *Kapitonas Litldžonas, arba Rudis, kaip jį vadina artimiausi bičiuliai, buvo viena iš garsiausių sporto pasaulio asmenybių, lapkričio mėnesio handikapo lenktynėse dėvėjusių naują tamsiai žalios spalvos katiliuką. Kapitonas Litldžonas yra vienas geriau-*

siai žinomų ir labiausiai pasiturinčių aukštuomenės viengungių, ir man neseniai teko nugirsti, jog jo vardas siejamas su vieno garsaus hercogo dukters, pranašaujant vedybas. Vakar į lenktynes jis atvyko vienas, savo automobiliu, kurį pats ir vairuoja...

Keletą dienų Rudžio vardas, didžiam šio jaunuolio sutrikimui, gausiai mirgėjo Adamo skiltyje. Jam buvo kelis kartus pranašaujamos sužadėtuvės, sklido kalbos apie jo sutartį su filmų gamybos bendrove, šnekėta, jog jis įsigijo nedidelę salą Bristolio kanale ir ketina ten pastatyti užmiesčio klubą, o jo netrukus pasirodysiančiame romane iš šiuolaikinio Ceilono gyvenimo bus galima rasti daug beveik neužmaskuotų Londono aukštuomenės garsenybių paveikslų.

Tačiau tamsiai žalio katiliuko pokštas nuėjo per toli. Adamą išsikvietė lordas Monomarkas.

– Paklausykit, Saimsai, – tarė didysis žmogus, – man patinka jūsų skiltis. Ji pulsuoja gyvybe, joje daug naujų vardų, ir dar man patinka paprastas jūsų stilius. Kasdien ją skaitau, mano dukra irgi. Varykit taip toliau, ir viskas bus gerai. *Bet kas čia per istorija su tamsiai žaliais katiliukais?*

– Na, pone, suprantama, juos kol kas dar labai mažai kas dėvi, bet...

– Jūs tokį turit? Parodykit man bent vieną žalią katiliuką.

– Deja, aš jo nedėviu.

– Gerai, tai kur jūs juos matėt? Aš dar nė vieno nemačiau. Mano dukra irgi. Kas juos dėvi? Kur perka? Štai ką noriu žinoti. Žodžiu, paklausykit, Saimsai, aš nenoriu pasakyti, kad pasaulyje išvis nėra tokio daikto kaip tamsiai žalias katiliukas – gal yra, o gal ir nėra. Bet nuo šios dienos mano laikraštyje apie tamsiai žalius katiliukus nebus nė žodžio. Aišku? Ir dar štai kas. Tas grafas Cincinatis. Nesakau, kad tokio žmogaus išvis *nėra*. Gal yra, o gal ir ne. Bet Italijos am-

basadorius apie jį nieko nežino ir Gotos almanache[16] apie jį taip pat nerašo. Todėl mano laikraštyje apie jį irgi nerašysim. Ir dar prašau nebeminėti Espinozos restorano. Vakar jie man pateikė klaidingą sąskaitą. Ar jums viskas aišku? Trys punktai – taip ir sudėliokite juos mintyse, vienas, du ir trys, tada tikrai nepamiršite. Sudėliokit. Na gerai, dabar galit eiti, pasakykit vidaus reikalų ministrui, kad gali užeiti. Pamatysit, jis laukia koridoriuje – toks atgrasus žmogelis su pensnė.

Aštuntas skyrius

Porytojaus vakarą Adamas su Nina nusivedė Rudį į pobūvį prie žemės pritvirtintame dirižablyje. Vakaras nelabai nusisekė. Ilgai važiavę Rudžio automobiliu į apgriuvusius priemiesčius, kur buvo pritvirtintas orlaivis, keleiviai atvyko sušalę ir prislėgti, iššvaistę linksmybes, per vakarienę su Rudžiu protarpiais spingčiojusias tarsi žarijos.

Atrodė, kad dirižablis, pritvirtintas kelių pėdų aukštyje nesuskaičiuojama daugybe lynų, už kurių lipdami trapu visi skausmingai kliuvinėjo, vienas užima visą oro uostą. Trapo pakopas kažkoks etiketą išmanantis pobūvių rengėjas buvo išklojęs raudono kilimo atraiža.

Dirižablio viduje buvo ankšta ir tvanku, atskirus salonus vieną su kitu jungė sraigtiniai laiptai ir metaliniai liepteliai. Kiekviename kampe kas nors kyšojo, ir panelė Ransibl jau per pirmą pusvalandį įsistatė daugel mėlynių. Grojo orkestras, veikė baras, šmėsčiojo visi tie patys veidai. Pirmą kartą pobūvis buvo surengtas orlaivyje.

Adamas išlindo į kažkokią terasą. Dangų užstojo ilgiausi pripūsto šilko debesys, vos pastebimai judantys nuo vėjelio. Nelygią žolę apšvietė privažiuojančių automobilių šviesos. Prie vartų garsiai rėkavo keletas bukagalvių. Čia pat, terasoje, įsitaisiusi ant krūvos pagalvių mylavosi porelė. Adamui nepažįstama mergina stovėjo tvirtai įsitvėrusi į vieną iš

sijų ir giliai alsavo: buvo matyti, kad jai negera. Vienas iš besimeilinančiųjų prisidegė cigarą ir Adamas pažino, jog tai Merė Maus su Pukaporo maharadža.

Netrukus prie jo priėjo Nina.

– Man atrodo taip beprasmiška, – ištarė ji, turėdama galvoje Merę ir maharadžą, – kai du labai turtingi žmonės įsimyli vienas kitą.

– Nina, – atsiliepė Adamas, – susituokime greičiau, kaip manai?

– Gerai, man jau pabodo nesusituokus.

Mergina, kurią buvo ištikęs blogumas, netvirtai praėjo pro juos, ketindama susirasti savo paltą bei vaikiną ir važiuoti namo.

– ...Nežinau, gal tau tai pasirodys absurdiška, – tarė Adamas, – bet aš manau, kad santuoka turėtų būti *patvari* – tai yra trukti kiek galima ilgiau. Kažin, ar tu su manim sutiksi?

– Taip, aš būtent taip ir suprantu santuoką!

– Džiaugiuosi. Nebuvau tikras, kad tu taip manai. Kitaip juk būtų gryniausia apgaulė, tiesa?

– Man atrodo, tau reikėtų dar kartą aplankyti tėtį, – atsakė Nina. – Laiškais nieko nepasieksi. Nuvažiuok, pasakyk jam, kad gavai darbą, esi baisiai turtingas ir mes ketiname susituokti dar prieš Kalėdas!

– Gerai, taip ir padarysiu.

– ...Atsimeni, kaip mes prieš mėnesį pirmą kartą susitarėm, kad nuvažiuosi pas jį?.. lygiai taip pat kaip dabar... pobūvyje pas Arčį Švertą...

– Ak, Nina, *amžinai tie pobūviai!*

(...Kaukių baliai, laukinių puotos, Viktorijos laikų stiliaus pobūviai, graikiški pobūviai, Laukinių Vakarų stiliaus pobūviai, rusiškos puotos, cirko puotos, pobūviai, į kuriuos

reikėdavo ateiti apsirengus kitu žmogumi, beveik tikri nuogalių pobūviai Sent Džons Vude, vakarėliai butuose, studijose, privačiuose namuose, laivuose, viešbučiuose, naktiniuose klubuose, vandens malūnuose ir baseinuose, mokyklos arbatėlės, per kurias būdavo valgomi keksiukai, oriniai pyragaičiai ir sumuštiniai su krabais, pobūviai Oksforde, kur buvo geriamas rudas cheresas ir rūkomos turkiškos cigaretės, nuobodūs šokių vakarai Londone, komiški šokiai Škotijoje, pasibjaurėtini šokiai Paryžiuje – be paliovos besibūriuojantys nuolat tie patys žmonės... Tie vargingi kūnai[17]...)

Jis atrėmė kaktą į Ninos ranką, norėdamas atsivėsinti, ir pabučiavo jo alkūnės linkį.

– Suprantu, brangusis, – ištarė ji ir delnu palietė jo plaukus.

Žvaliai įžengė Rudis, sunertas rankas susidėjęs už nugaros, po frako skvernais.

– Sveiki abu, – pasisveikino jis. – Neblogas vakarėlis, ką?

– Tau čia smagu, Rudi?

– *Labai*. Klausykit, sutikau fantastiškai puikų tipą, vardu Mailsas. Aukščiausia klasė. Žinot, toks *draugiškas*. Už ką aš labiausiai mėgstu padorius pobūvius – kad juose galima susipažinti su nuostabiais žmonėmis. Suprantat, yra žmonių, su kuriais susidraugauti pavyksta gal tik po šimto metų, bet su šituo Mailsu iškart tapom geriausi bičiuliai.

Netrukus automobiliai pradėjo važiuoti iš pobūvio. Panelė Ransibl pasakė girdėjusi apie dievišką naktinį klubą kažkur netoli Lesterio aikštės, kur visą naktį galima gauti išgerti. Jis vadinasi „Šventojo Kristoforo bičiulių klubas“.

Visi sėdo į Rudžio automobilį ir nuvažiavo ten.

Pakeliui Rudis tarė:

– O žinot, tas tipelis Mailsas vis dėlto baisiai *keistas*...

„Šventojo Kristoforo bičiulių klubą“ pavyko rasti toli gražu ne iš karto.

Į jį vedė mažos durelės šoninėje parduotuvės sienoje; jas atidaręs vyriškis prilaikė duris koja ir pirmiausia iškišęs galvą gerai apsidairė.

Visi sumokėjo po dešimt šilingų ir išgalvotais vardais pasirašė lankytojų knygoje. Paskui nusileido laiptais į labai tvankią patalpą, pilną cigarečių dūmų; palei sienas stovėjo klibantys staliukai bambuko kojomis, o ant blizgančio grindų linoleumo šoko keletas žmonių vienais marškiniais.

Viena moteris geltona karoliukais siuvinėta suknele skambino pianinu, kita, raudona suknele, – griežė smuiku.

Užsisakė viskio. Padavėjas atsiprašė ir pareiškė negalįs jo atnešti – tik ne šiandien. Ką tik paskambino policininkai ir pranešė, kad bet kurią akimirką gali prasidėti reidas. Tačiau, jei svečiai pageidautų, yra labai skanios keptos žuvies.

Panelė Ransibl atsakė, kad nuo žuvies labai nepasigersi ir kad išvis šitas klubas jai atrodo kažkoks ne toks.

Rudis tarė, kad vis dėlto, jei jau čia atvyko, tai galima suvalgyti ir žuvies. Paskui pakvietė Niną šokti, ji atsisakė. Tada jis pakvietė panelę Ransibl, ši irgi atsisakė.

Paskui visi pavalgė žuvies.

Netrukus vienas iš vienmarškinių šokėjų (buvo aiškiai matyti, kad jis spėjo gerokai išgerti prieš „Šventojo Kristoforo bičiulių klubui“ sužinant policijos planus) priėjo prie jų staliuko ir kreipėsi į Adamą:

– Tu manęs nepažįsti. Aš Gilmoras. Nenorėčiau prie damų pradėti kivirčo, bet kai pamatau paskutinį pašlemėką, esu pratęs jam tai pasakyti tiesiai į akis.

Adamas pasakė:

– Kodėl tu kalbėdamas spjaudaisi?

Gilmoras atsakė:

– Tai skaudi fizinė negalia, ir faktas, kad tu ją paminėjai, tik dar kartą įrodo, jog esi paskutinis pašlemėkas.

Tada įsiterpė Rudis:

– Tas pats galioja ir tau, bičiuli, tik dar labiau.

Gilmoras atsakė:

– O, sveikas, Rudi, seniai tavęs nemačiau.

Rudis atsiliepė:

– Klausykit, čia juk Bilas. Nekreipkit į jį dėmesio. Labai teisingas vyrukas. Susipažinom laive.

Gilmoras atsakė:

– Rudžio draugai – ir mano draugai.

Adamas su Gilmoru paspaudė vienas kitam rankas.

Gilmoras tarė:

– Vis dėlto šita skylė visai niekam tikusi. Eime pas mane, bičiuliai, išgersim.

Jie patraukė pas Gilmorą.

Gilmoras gyveno vieno kambario bute Raiderio gatvėje.

Atėję pas Gilmorą, susėdo ant jo lovos ir gėrė viskį, o Gilmoras už durų vėmė.

Galiausiai Rudis tarė:

– Žinot, vis dėlto Londonui niekas neprilygs.

Tą patį vakarą, kai Adamas su Nina sėdėjo dirižablyje, Enkoredžo rūmuose vyko visai kitoks pobūvis. Paskutiniam kilniųjų Londono miesto rezidencijų pavyzdžiui kitados buvo būdingos valdingos, karališkos proporcijos, ir net dabar, virtęs viso labo „vaizdingu pastatu“, prisiglaudusiu betoninių dangoraižių sukurtoje dauboje, stovinčiu atokiai nuo gatvės, užstojamu pinučių ir susivijusių medžių šakų, jis spindėjo tokiu grakščiu orumu ir taip aiškiai priminė kitokį pasaulį, kad įvažiavus į pagrindinį kiemą ponios Hup širdis ne kartą suplazdėjo.

– Nejau jūs nematote *vaiduoklių*? – ant laiptų paklausė ji ledi Sirkamferens. – Pitas, Foksas, ledi Hamilton ir Bo Brumelis, ir daktaras Džonsonas (verta pastebėti, jog susirinkus tokiam įžymybių būreliui tikrai turėjo įvykti kas nors nepaprasta). Nejau *nematote*, kaip jie čia eina, apsiavę batais su sagtimis?

Ledi Sirkamferens pakėlė prie akių lornetą ir nužvelgė svečių srautą, plūstantį iš drabužinių nelyginant Sičio tarnautojai iš metro stočių. Ji pamatė poną Autridžą ir lordą Metrolandą, aptariančius cenzūros įstatymą (valstybišką, nepaprastai reikalingą priemonę, suteikiančią penkių ateistų komisijai galią naikinti visas knygas, paveikslus ir filmus, kurie jiems pasirodys netinkami, nesivarginant dėl tokių niekų kaip gynyba ar apeliacijos). Ji išvydo abu arkivyskupus, Steilo hercogą ir hercogienę. Lordą Vanbergą ir ledi Metroland, ledi Trobing, Edvardą Trobingą ir ponią Blekvoter, ponią Maus, lordą Monomarką ir prašmatnų levantietį, o už jų bei aplink juos – didžią daugybę pamaldžių, garbingų žmonių (daugeliui jų priėmimas Enkoredžo rūmuose buvo vienintelis per visus metus išėjimas į žmones): moterys apsitaisiusios dailiomis, sodrių spalvų ir tvirto audeklo sukniomis, vyrai švyti ordinais – tai žmonės, kurie atstovavo savo šaliai tolimuose kraštuose, siuntė savo sūnus mirti už ją mūšiuose, padoraus ir nuosaikaus gyvenimo, nepaliesti kultūros, be pretenzijų, nieko nesidrovintys, nieko ypatinga nesitikintys, be didesnių ambicijų, savarankiški ir gerokai ekscentriški, geraširdžiai, linkę rūpintis gyvūnais ir dorai gyvenančiais vargšais, drąsūs, šiek tiek neracionalūs žmonės, šaunusis priešakinis nykstančios gyvenimo tvarkos būrys, artėjantis prie laiptų viršaus pasisveikinti su ledi Enkoredž, lygiai kaip nuskambėjus Paskutinio teismo trimitui viltingai eis pasitikti savo Kūrėjo. Tai matydama, ledi Sirkamferens

giliai įkvėpė saviškių artumos aromatą. Tačiau vaiduoklių ji nematė.

– Kaltos mano akys, – tarė ji.

Vis dėlto ponia Hup laiptelis po laiptelio kopė aukštyn neaiškios, bet labai šlovingos XVIII a. elegancija dvelkiančios svajonės apsupty.

Karališkosios šeimos atstovų dalyvavimas pokylyje buvo juntamas salėje nelyginant artėjantis griaustinis.

Baronienė Jošivara vėl susitiko ministrą pirmininką.

– Šią savaitę du kartus mėginau su jumis susitikti, – tarė ji, – bet jūs vis buvote užsiėmęs. Mes išvažiuojame iš Londono. Gal girdėjote? Mano vyrą perkelia į Vašingtoną. Jis pats norėjo išvykti...

– Ne. Klausykite, baroniene... Net neįtariau. Kokia liūdna žinia. Mes jūsų labai pasigesime.

– Pamaniau, gal užeičiau pas jus atsisveikinti. Kada nors kitą savaitę.

– O, žinoma, būtų puiku. Būtinai abu ateikite vakarienės. Liepsiu sekretoriui rytoj ką nors sutarti.

– Londone man labai patiko... jūs buvote toks malonus.

– Ką jūs. Net sunku įsivaizduoti, koks būtų Londonas be mūsų užsienio svečių.

– O, tebūnie dvidešimt kartų prakeiktas jūsų nelemtas kiaulės snukis, – staiga ištarė baronienė ir nusisuko.

Ponas Autridžas apstulbęs žiūrėjo jai įkandin. Galiausiai ištarė: „Nes Rytai – tai Rytai, Vakarai – Vakarai, ir jie niekad nesusitiks.“[18] (Niekam tikusi išvada žmogui, kuris kitados buvo užsienio reikalų ministras.)

Edvardas Trobingas stovėdamas kalbėjosi su vyriausia Steilo hercogienės dukterimi. Ji buvo keletu colių už jį aukštesnė ir

stovėjo truputį palinkusi, kad gaudžiančiame pokalbių murmesyje nepraleistų kokios nors jo pasakojimų apie gyvenimą kolonijose smulkmenos. Vilkėjo viena iš tų suknelių, kurias tik hercogienės įstengia rasti savo vyriausioms dukterims – apdaras atrodė keistai išsipūtęs, vietomis susiraukšlėjęs, protu nesuvokiamose vietose papuoštas senoviniais nėriniais: jis gaubė blyškų merginos grožį nelyginant atžagariom rankom sumestas ryšulys. Puošdamasi ji nesinaudojo nei pudra, nei skaistalais, nei lūpų dažais, o bespalvius ilgus plaukus buvo susukusi į ilgą, virš kaktos sukeltą sruogą. Ausyse kabojo ilgi lašo pavidalo perlų auskarai, kaklą juosė stangrus perlų vėrinys. Visur sklido kalbos, kad dabar, kai Edvardas Trobingas pagaliau grįžo, juodu turėtų netrukus susižadėti.

Ledi Ursula tam neprieštaravo, nors didelio įkarščio irgi nerodė. Jei kada išvis pamąstydavo apie santuoką (gana retai, nes labiausiai jai rūpėjo merginų klubas Kening Taune ir jaunesnysis brolis, išsiųstas į mokyklą), tai tik apgailestaudama, kad turėti vaikų yra taip kenksminga sveikatai. Jos ištekėjusios draugės kalbėdavo apie tai kone su pasigardžiavimu, o motina – pagarbiai nuščiuvusi.

Edvardas vis dar jai nepasipiršo veikiau skatinamas įgimto pomėgio viską atidėlioti, o ne dėl to, kad būtų abejojęs klausimo baigtimi. Jis nusprendė viską baigti iki Kalėdų, ir to buvo gana. Nė kiek neabejojo, jog netrukus bus sukurta patogi proga. Visiems aišku, kad jam būtų pravartu susituokti, nes jau artėja trisdešimtmetis. Retkarčiais, būnant Ursulos draugijoje, jos trapus atsietumas sukeldavo jam miglotą savininko pasitenkinimą; skaitant kokį nors drąsų romaną ar žiūrint į meilės scenas teatre pasitaikydavo trumpam įsivaizduoti ledi Ursulą herojės vietoje (kuri dažniausiai jai visiškai netikdavo). Jis nė kiek neabejojo, jog yra įsimylėjęs.

Gal geriausia būtų pasipiršti šįvakar ir vieną kartą baigti tą reikalą. Tačiau progą turėtų suteikti ledi Ursula. O kol kas jis toliau pasakojo apie užimtumo problemas Monrealyje, nes buvo sukaupęs apie jas daug tikslios informacijos.

– Koks malonus, tvarkingas jaunuolis, – tarė hercogienė, – be to, tiesiog širdis džiaugiasi šiais laikais matant jaunus žmones, kurie nuoširdžiai myli vienas kitą. Aišku, dėl nieko dar nesutarta, bet aš vakar kalbėjau su Fane Trobing, ir man atrodo, jog Edvardas jau yra aptaręs su ja šį klausimą. Manyčiau, iki Kalėdų viskas turėtų išsispręsti. Žinoma, pinigų ne per daugiausia, bet šiais laikais to nė nebeverta tikėtis, o ponas Autridžas labai vertina jo gebėjimus. Partijoje jo laukia didi ateitis.

– Na, – atsakė ledi Sirkamferens, – tu žinai, ką kalbi, bet asmeniškai aš nieku gyvu nenorėčiau išleisti dukters už šitos šeimos nario. Jie visi niekam tikę. Prisimink tėvą, prisimink seserį, o brolis, kiek esu girdėjusi, tiesiog kiaurai sugedęs.

– Aš juk nesakau, kad būtent šitą jaunikį pati būčiau jai parinkusi. Malpraktisai tikrai nekokia giminė... bet tu juk žinai, kokie dabar užsispyrę vaikai, be to, jie, atrodo, taip myli vienas kitą... o jaunikių nėra tiek daug, kad galėtum rinktis. Bent jau aš jų niekur nematau.

– Pajodžargos jie visi, kitaip nepasakysi, – atrėžė ledi Sirkamferens.

– Dar tie *baisūs* pobūviai, kuriuos jie, sako, nuolat rengia. Nežinau, ką būčiau dariusi, jei Ursula būtų užsimaniusi juose lankytis... vargšai Čazmai...

– Jei aš būčiau Viola Čazm, kaip reikiant iškarščiau kailį tai mergiščiai.

Pokalbio tema „jaunoji karta“ išplito draugijoje tarsi žiovulys. Karališkosios šeimos nariai užsiminė, kad jaunimo pobūvyje

nematyti, o laimingos motinos, lydimos bent vienos klusnios dukters, vos nesprogo iš pasididžiavimo ir užuojautos.

– Girdėjau, jie vėl rengia pobūvį, – tarė ponia Maus, – šį kartą orlaivyje.

– Orlaivyje? Kas galėtų pamanyti.

– Aišku, iš Merės man nesiseka nė žodžio išpešti, bet jos tarnaitė papasakojo manajai...

– Kite, brangioji, tu žinai, aš seniai laužau galvą – kaip manai, ką jie iš tiesų *veikia* tuose pobūviuose? Tai yra ar jie *tikrai...*

– Brangioji, iš to, ką esu girdėjusi, spręsčiau, jog taip.

– Ak, Kite, pagalvok, jei vėl būtume jaunos. Kai prisimenu, kiek reikėjo vargo ir pastangų, jei norėdavome padaryti ką nors bent šiek tiek nepadoresnio... pameni, kaip tyliai tipendavom anksti rytą, kol mama miegodavo gretimame kambaryje...

– Ir vis dėlto, brangioji, aš labai abejoju, ar jie tikrai visu tuo taip džiaugiasi, kaip būtume džiaugęsi mes... jaunimas mano, kad viskas jiems ir taip priklauso. *Si la jeunesse savait.*

– *Si la vieillesse pouvait**, Kite.

Vakarui įpusėjus ponas Autridžas beveik vienas stovėjo valgomajame ir gėrė taurę šampano. Baigėsi dar vienas jo gyvenimo epizodas, iš jo užgaidžiai atimta dar viena erzinamai artima laimės galimybė. Vargšas ponas Autridžas, galvojo ponas Autridžas; vargšas, vargšas senis Autridžas, nuolat pasirengęs naujam apreiškimui, neprilygstamam, viską perkeičiančiam išgyvenimui, ir nuolat apviliamas... Paprastas ministras pirmininkas, daugiau nieko, bendradarbių patyčių objektas, niekingų karikatūristų kasdienė duona. Ar ponas

* Jei jaunystė žinotų, jei senatvė galėtų (*pranc.*).

Autridžas yra nemirtinga siela, svarstė ponas Autridžas: ar jis turi sparnus, ar gali laisvai ir nevaržomai sklęsti, ar gimęs amžinybei? Jis gurkštelėjo šampano, pačiupinėjo Garbės ordino kaspinėlį ir susitaikė su tuo, kad yra dulkė.

Netrukus prie jo priėjo lordas Metrolandas ir tėvas Rotšildas.

– Margo išėjo – patraukė į kažkokį pobūvį orlaivyje. Gerą valandą kalbėjausi su ledi Enkoredž apie jaunąją kartą.

– Atrodo, šį vakarą visi tik ir kalba apie jaunąją kartą. Neįsivaizduoju nuobodesnės temos.

– Na, bet vis dėlto kokia gi viso to prasmė, jei niekas neketina tęsti mūsų darbų?

– Viso ko? – ponas Autridžas apžvelgė valgomąjį, beveik tuščią, išskyrus du liokajus, kurie stovėjo atsirėmę į sienas ir atrodė tokie pat išblyškę kaip gėlių puokštės, rytą atsiųstos iš kaimo šiltnamių. – Kokia viso ko prasmė?

– Viso to, kas susiję su valstybės valdymu.

– Jei jums įdomu, ką aš manau, tai pasakyčiau, jog tai šuniškas darbas, už kurį niekas nepadėkos. Jeigu jaunoji karta sugalvos, kaip apsieiti be šito, jiems patiems bus tik geriau.

– Aš sutinku su Metrolandu, – tarė tėvas Rotšildas.

– O aš ne. Bet pats neturiu vaikų ir tuo džiaugiuosi. Aš jų nesuprantu ir nenoriu suprasti. Po karo jiems atsivėrė tokios galimybės, kokių neturėjo dar nė vienos kartos atstovai. Buvo galima išgelbėti ir perkurti visą civilizaciją – bet jiems, atrodo, rūpi tik kvailioti. Ne, aš pats labai pritariu jų pomėgiui linksmintis. Sutinku, kad Viktorijos laikų idealai iš tiesų buvo griežtoki. Kalbu ne apie jūsų luomą, Rotšildai, bet juk žmogaus tokia prigimtis, kad jaunystėje jam knieti pašėlti. Tačiau šiuolaikiniai jaunuoliai man atrodo kažkokie palaidi. Jūsų posūnis, Metrolandai, vargšo senio Čazmo duktė, jaunojo Trobingo brolis.

– Ar jums neatrodo, – švelniai paklausė tėvas Rotšildas, – kad visa tai gali būti nulemta istorijos? Nemanau, kad žmonės patys *nori* prarasti tikėjimą religija ar kuo nors kitu. Nedaug jaunuolių pažįstu, bet, man regis, visus juos apsėdęs kone pragaištingas pastovumo alkis. Manau, tai įrodo daugybė skyrybų. Šiais laikais žmonės nebepasitenkina vien tuo, kad pavyko kaip nors prasisukti... Ir dar visi nuolat kalba, kad viskas yra „kažkaip ne taip“... Dabar niekas nebenori vargti, kol pasieks tikslą. Mano privačios mokyklos direktorius sakydavo: „Tai, ką išvis verta daryti, verta daryti gerai.“ Mano Bažnyčia kelis šimtmečius skelbia tą patį, tik kitais žodžiais. Bet šiuolaikiniai jaunuoliai išvertė šį posakį kita puse, ir kas galėtų tvirtinti, kad jie neteisūs? Jie sako: „Tai, ko neverta daryti gerai, išvis neverta daryti.“ Todėl jiems viskas daug sunkiau.

– Dievulėliau, na, žinoma. Velniškai kvailas principas. Noriu pasakyti, kad jei nustotum daryti tai, ko neverta daryti gerai, tai ką tada *išvis* reikėtų daryti? Aš visad tvirtinau, kad sėkmę šiame pasaulyje lemia apskaičiavimai, kiek mažiausiai pastangų reikalauja bet kuris darbas... energijos ir jėgų paskirstymas... O juk aš tikrai nemažai gyvenime pasiekiau, su tuo, sakyčiau, daugelis sutiks.

– Taip, Autridžai, turbūt sutiks, – pritarė tėvas Rotšildas, permetęs jį gana mįslingu žvilgsniu.

Tačiau savikritikos balsas ministro pirmininko širdyje tylėjo. Niekas taip nepadeda atgauti pusiausvyros kaip lengvas ginčas. Išreiškus žodžiais, viskas pasidaro labai paprasta.

– Beje, o ką turite galvoje, kai sakote „nulemta istorijos“?

– Na, pavyzdžiui, artėjantį karą...

– *Kokį karą?* – šaižiai paklausė ministras pirmininkas. – Niekas man nė žodžiu neužsiminė apie jokį karą. Tikrai

manau, kad man turėjo būti pranešta. Tegu mane skradžiai, – išdidžiai šūktelėjo jis, – jei kas nors sugalvos skelbti karą, nepasitaręs su manimi. Kam tas ministrų kabinetas, jei jo nariai nepasitiki vieni kitais? Ir išvis, kam jiems reikia to karo?

– Čia ir yra esmė. Niekas apie jį nekalba ir niekam jo nereikia. Niekas nekalba, nes *niekam* jo nereikia. Visi bijo nors žodį ištarti.

– Na tai, po šimts, jei niekam to karo nereikia, tai kas gali priversti jį pradėti?

– Šiais laikais karai prasideda ne dėl to, kad kam nors jų reikia. Visi trokštame taikos, nuolat rašome laikraščiuose apie konferencijas, skirtas nusiginklavimo ir tarptautinės teisės klausimams, bet mūsų pasaulio tvarka iš esmės nestabili ir netrukus vėl vieningai žygiuosime į katastrofą, garsiai skelbdami taikius ketinimus.

– Na, jūs, atrodo, daug apie tai išmanote, – atsakė ponas Autridžas, – bet aš vis dėlto manau, kad reikėjo man anksčiau pranešti. Tikriausiai tai reiškia, jog teks sudaryti koaliciją su Braunu, tuo senu tuščiakalbiu.

– Nesvarbu, – įsiterpė lordas Metrolandas, – aš vis tiek nesuprantu, kaip tai paaiškina faktą, kad mano posūnis geria kaip arklys ir visur tąsosi su savim negrę.

– Žinot, man atrodo, tai susiję, – atsakė tėvas Rotšildas. – Bet viskas labai sudėtinga.

Netrukus jie išsiskirstė.

Tėvas Rotšildas priekiniame kieme užsitraukė kombinezono kelnes, sėdo ant motociklo ir dingo naktyje, nes prieš miegą dar turėjo daug ką aplankyti ir daug ką nuveikti.

Lordas Metrolandas išėjo iš rūmų prislėgtas. Automobilį pasiėmė Margo, bet iki Hilo gatvės buvo vos penkios minutės kelio pėsčiomis. Jis išsiėmė iš dėklo milžinišką cigarą,

prisidegė jį ir panardino smakrą palto apykaklės karakulyje, beveik tobulai įkūnydamas populiarų paveikslą žmogaus, kuriam yra ko pavydėti. Tačiau širdyje buvo sunku. Kokius niekus kalba tas Rotšildas. Na, reikia tikėtis, jog niekus.

Nelaimingas sutapimas lėmė, kad priėjęs savo namų duris jis pamatė apie spyną krapštantis Piterį Pastmasterį, ir namo jie įžengė kartu. Lordas Metrolandas pastebėjo ant stalo prie durų gulintį cilindrą. „Tikriausiai jaunojo Trumpingtono", – pamanė jis. Posūnis, nė nepažvelgęs į jį, nusmaukęs skrybėlę ant pakaušio, tebelaikydamas rankoje skėtį, netvirtu žingsniu pasuko tiesiai prie laiptų.

– Labanakt, Piteri, – palinkėjo lordas Metrolandas.

– Ak, eikit velniop, – neaiškiai atsakė posūnis; paskui, jau lipdamas laiptais, atsigręžė ir pridūrė: – Rytoj keletui savaičių išvykstu į užsienį. Gal galėsit pasakyti motinai?

– Gerai pasilinksmink, – atsiliepė lordas Metrolandas. – Tik, deja, šiuo metu visur vienodai šalta. Gal norėtum pasiimti jachtą? Niekas ja nesinaudoja.

– Ak, eikit velniop.

Lordas Metrolandas nuėjo į savo kabinetą baigti rūkyti cigaro. Būtų nesmagu ant laiptų susitikti jaunąjį Trumpingtoną. Jis atsisėdo į labai patogų krėslą. Iš esmės nestabili, taip sakė Rotšildas, iš esmės nestabili... Apsižvalgęs kabinete, pamatė pilnas lentynas knygų – „Nacionalinį biografijų žodyną", seną ir labai daug vietos užimantį *Encyclopaedia Britannica* leidimą, „Kas yra kas", Debreto, Berko žinynus, Vitakerio almanachą, kelis Hansardo tomus, teisės knygų ir atlasų, – kampe stovintį žaliai dažytą seifą žalvario rankena, savo rašomąjį stalą, sekretoriaus stalą, keletą labai patogių ir keletą labai dalykiškų krėslų, padėklą su gėrimų grafinais ir sumuštinių lėkšte, ant stalo sudėtą vakarinį paštą... kur jau ten „iš esmės nestabili". Vargšas senis Autridžas, kaip jis leidžiasi mulkinamas to šarlatano jėzuito.

Jis girdėjo, kaip atsidarė ir užsidarė lauko durys, pro kurias išėjo Alesteris Trumpingtonas.

Tada pakilo ir tyliai užlipo viršun, palikęs peleninėje smilkstantį cigarą, kurio aromatingi dūmai pripildė kabinetą.

Už ketvirčio mylios Steilo hercogienė, kaip buvo pratusi, užėjo palinkėti labos nakties vyriausiai dukteriai. Ji priėjo prie lango ir keletą colių jį nuleido, nes naktis buvo šalta ir žvarbi. Tada priėjo prie lovos ir pataisė pagalvę.

– Labanakt, vaikeli, – tarė ji. – Šį vakarą atrodei labai dailiai.

Ledi Ursula vilkėjo baltus medvilnės naktinius ilgomis rankovėmis, su nedidele raukta apykakle. Plaukai buvo supinti į dvi kasas.

– Mama, – tarė ji. – Edvardas šiandien man pasipiršo.

– *Brangute*. Kokia tu keista būtybė. Kodėl anksčiau nepasakei? Juk neišsigandai, tiesa? Puikiai žinai, kad mudu su tėčiu džiaugiamės viskuo, kas tinka mūsų mergytei.

– Na, aš pasakiau, kad netekėsiu už jo... Atsiprašau.

– Bet, mieloji, nėra už ką atsiprašinėti. Palik viską sutvarkyti mamai. Rytą aš viską padarysiu kaip reikia.

– Mama, bet aš tikrai nenoriu už jo tekėti. Pati nežinojau, kol neprireikė apsispręsti. Tu juk žinai, visad maniau, kad tekėsiu. Bet kai jis pasipiršo, kažkodėl... na, tiesiog negalėjau sutikti.

– Nagi, vaikeli, tik nebesijaudink. Juk puikiausiai žinai, kad mudu su tėčiu niekada tavęs neversime daryti to, ko nenori, tiesa? Tai tik tu pati gali nuspręsti. Juk čia lemiamas tavo gyvenimas ir tavo laimė, Ursula, ne mūsų, ar ne?.. Nors *aš manau*, kad tau būtų geriau ištekėti už Edvardo.

– Bet, mama, aš nenoriu... negaliu... mane tai pražudys!

– Nagi, nagi, saulute, tikrai liaukis dėl to jaudinusis. Tu juk žinai, brangioji, kad mudviem su tėčiu rūpi tik *tavo* gerovė. Niekas neprivers mano brangiausios mergytės daryti tai, ko ji nenori... Tėtis rytą pasikalbės su Edvardu ir viską sutvarkys... ledi Enkoredž kaip tik šiandien kalbėjo, kokia tu būsi graži nuotaka.

– Bet, mama...

– Daugiau nė žodžio, vaikeli. Jau labai vėlu, o tau rytoj reikia ypač gražiai atrodyti, juk ateis Edvardas, ar ne?

Hercogienė tyliai užvėrė dukters miegamojo duris ir nuėjo į savo kambarį. Jos vyras buvo savo drabužinėje.

– Endriu?

– Kas atsitiko, brangioji? Aš meldžiuosi.

– Edvardas šį vakarą pasipiršo Ursulai.

– Aha!

– Tu nesidžiaugi?

– Juk sakiau, brangioji, aš mėginu melstis.

– Koks džiaugsmas matyti vaikus tokius laimingus.

Devintas skyrius

Kitą dieną apie pietus Adamas paskambino Ninai.

– Nina, brangioji, tu jau atsikėlei?

– Na, aš ne...

– Klausyk, ar tikrai nori, kad šiandien nuvažiuočiau pas tavo tėtį?

– O mes susitarėm, kad tu važiuosi?

– Taip.

– Ko?

– Pranešti, jog dabar, kai jau turiu darbą, mudu galime susituokti.

– Prisiminiau... taip, brangusis, važiuok pas jį. Būtų labai smagu susituokti.

– Bet paklausyk, o mano skiltis?

– Kokia skiltis, angele mano?

– Laikraštyje, „Pertekliuje“... na, žinai, mano darbas.

– O... pala, paklausyk... mudu su Rudžiu galim ją parašyti.

– Jums nebus sunku?

– Manau, bus dieviškai smagu. Puikiausiai žinau viską, ką tu rašai... man atrodo, vargšelis Rudis jau irgi žino... kaip jis vakar vakare linksminosi... gerai, einu toliau miegoti... taip skauda... iki, širdele.

Adamas papietavo. Prie gretimo staliuko sėdėjo Agata Ransibl su Arčiu Švertu. Ji pasakė, kad visi rytoj ketina

vykti į kažkokias automobilių lenktynes. Gal Adamas su Nina norėtų važiuoti drauge? Adamas atsakė, kad norėtų. Pavalgęs išvyko į Eilsberį.

Traukinio kupė priešais sėdėjo dar dvi moterys, kurios irgi kalbėjosi apie jaunąją kartą.

– ...be to, puiki vieta tokio amžiaus jaunuoliui, ir aš jam tai tvirtinau, ir tėvas. „Turėtum džiaugtis, kad tau taip pasisekė, – sakiau, – gavai tokį gerą darbą šiais laikais, kai taip sunku išvis susirasti bet kokį darbą, bet kur." Štai ponios Hemingvėj, mūsų kaimynės, sūnus jau prieš pusantrų metų baigė mokyklą, bet iki šiol slankioja po namus, nieko neveikia, tik užsirašė į neakivaizdinius civilinės inžinerijos kursus. „Labai geras darbas, – sakiau aš jam, – žinoma, negalima norėti, kad darbas būtų įdomus, nors laikui bėgant, be abejo, priprasi prie jo, kaip tėvas priprato, ir net pamatysi, kaip pradėsi jo pasigesti." Tu gi žinai, kaip būna Albertui per atostogas, niekaip nesugalvoja, ko nusigriebti, tik spokso į jūrą ir kartoja: „Na taip, dabar visai kas kita", o paskui pradeda spėlioti, kaip ten reikalai įstaigoje. Aš Bobui taip ir pasakiau, bet nieko iš to neišėjo, jis daugiau nieko nenori, tik pradėti automobilių prekybą: na, tai aš sakau, automobiliais tegu užsiima įtakingi žmonės, o ko tu tikiesi, atsisakydamas gero darbo, jei neturi užnugario: ką darysi, jei nepasiseks? Bet ne, Bobui tik automobiliai galvoje, o namuose, žinai, jam nepatogu gyventi. Juodu su tėvu nesutaria. Nieko gero, kai namuose du vyrai ir abu vienu metu užsimano į vonią, ir, man atrodo, visai suprantama, kad Bobas dabar, kai jau pradėjo pats užsidirbti, nori jaustis savarankiškesnis. Bet ką jam daryti? Su tokiu atlyginimu negali išeiti ir gyventi pats sau, net jei ir galėtų, vargu ar labai tuo džiaugčiausi – tu gi žinai, koks tas jaunimas, kaip jie lengvai pakliūva į visokias

bėdas, jei tik palieki be priežiūros. Bobas turi daugybę draugų, kurie man nekelia jokio pasitikėjimo, ateina ir išeina kada susimanę, žinai, kaip jie dabar įpratę. Šeštadieniais renkasi žolės riedulio klube. Bet beveik visi uždirba daugiau už Bobą, o juk negerai, kai vaikinas susideda su bičiuliais, kurie turi daugiau pinigų. Tik pradeda pavydėti. O dar aš anksčiau maniau, kad Bobas taikosi į Betę Railends, žinai, tos ponios Railends iš Laurų sodybos dukrą, jie tokie mieli žmonės; vaikai kadaise kartu žaisdavo tenisą, visi kalbėjo, kad beveik visą laiką leidžia drauge, bet dabar ji visai jam neberūpi, tik tie draugeliai iš klubo, vieną šeštadienį aš jam ir sakau: „Gal norėtum pakviesti Betę išgerti arbatos?“, jis atsako: „Gerai, jei nori, pakviesk“, ji atėjo, tokia gražutė, tu net neįsivaizduoji, o Bobas išėjo savo keliais ir grįžo tik po vakarienės. Na, jokia mergina nepakęs tokio elgesio, dabar girdėjau, kad ji beveik susižadėjusi su Andersonų sūnum, tuo, kuris prekiauja radijo aparatais.

– Še tau, o va mūsų Lilė... Žinai, ji gi seniai kalbėjo, kaip norėtų būti manikiūrininke. Tėvui anksčiau tai labai nepatiko, jis ilgai nenorėjo nieko girdėti. Sakė, kad tai tik pretekstas sėdėti ir nieko neveikti, bet žinai, aš jam sakiau: „Jei mergaitė taip nori, jei už tai moka gerus pinigus, tai, manyčiau, verčiau pasitikėti savo dukteria negu stoti jai skersai kelio.“ Supranti, aš juk šiuolaikiškas žmogus. „Mes gyvenam ne Viktorijos laikais“, – sakiau aš jam. Na va, ji ir susirado labai gerą darbą, Bondo gatvėje, ir elgiasi su ja padoriai, šiuo požiūriu mes jokių priekaištų neturime, bet štai susipažino ten su tokiu vyriškiu – pagal amžių galėtų būti jos tėvas, na, nesvarbu, vis tiek pagyvenęs, užtat labai elegantiškas, su dailiais žilais ūsiukais, tikras džentelmenas, ir turi gerą automobilį *Morris Oxford*. Tai sekmadieniais jis išsiveža ją pasivažinėti, kartais užsuka po darbo, nusiveda į

kiną, su manim ir mano vyru visad mandagus, malonus, kaip ir galima tikėtis žinant, koks tai žmogus, o neseniai atsiuntė mums visiems bilietus į teatrą. Labai simpatiškas, mane, įsivaizduok, vadina „mamule"... na, žodžiu, nuoširdžiai *tikiuosi*, kad čia nieko bloga...

– O mūsų Bobas...

Jos išlipo Berkhamstede, į jų vietą atsisėdo vyras ryškiai rudu kostiumu ir visą kelią kažką skaičiavo, rašinėdamas mažame bloknotėlyje automatiniu pieštuku, tačiau jam, atrodo, nesisekė suvesti galų. „Nejau viską bus atidavęs dukterims?" – pamanė Adamas.

Į Dautingą nuvažiavo autobusu, kuris vežė iki degalinių pilno kaimo. Išlipęs pėsčias takeliu patraukė iki parko vartų. Nustebęs pamatė, kad jie plačiai atidaryti; priartėjus jo vos nesuvažinėjo staiga iš už kampo dideliu greičiu išniręs milžiniškas garsiai barškantis automobilis; spėjo pastebėti tik piktdžiugos pilnas moters akis, niekinamai dėbtelėjusias pro mažą galinį langelį. Dar didesnę nuostabą kėlė didelis ant centrinės vartų dalies pakabintas plakatas su užrašu „ĮĖJIMAS TIK VERSLO REIKALAIS". Adamui einant privažiavimo takeliu, pro šalį pradundėjo du sunkvežimiai. Paskui pasirodė vyriškis su raudona vėliavėle.

– Ei! Ten negalima. Gaudo priekiniame kieme. Ei, jūs, apeikite pro arklides, jums sakau.

Mintyse mėgindamas atspėti, kokiu sportu čia užsiimama, Adamas klusniai pasuko šoniniu takeliu. Jis įsiklausė, ar nenugirs šūvių garsų, tačiau išgirdęs tik tolimus šūksnius ir, panašu, styginių orkestro muziką, nusprendė, jog pulkininko veikiausiai prasta nuotaika. Vis dėlto sumanymas eiti į medžioklę priekiniame kieme grojant styginiam orkestrui Adamui pasirodė keistokas, ir jis automatiškai ėmė kurti skilties tekstą:

Pulkininkas Blauntas, minėtos žavingosios Ninos Blaunt tėvas, pastaruoju metu retai atvyksta į Londoną. Dažniausiai jis medžioja savo valdose, Bakingemšyre. Medžioklės plotai, kuriuos teisėtai galima vadinti vienais gausiausių visoje šalyje, plyti tiesiai priešais dvarą, ir vietos gyventojai pasakoja nemažai linksmų istorijų apie svečius, netyčia atsidūrusius ugnies linijoje... Pulkininkas Blauntas pasižymi ekscentriška keistybe – taikliausiai šaudo tada, kai girdi smuikų ir violončelės muziką. (Panašią silpnybę turi ir ponas „Rudis" Litldžonas – jis įstengia žvejoti tik skambant fleitoms...)

Netoli nuėjusį Adamą ir vėl sustabdė; šį kartą tai buvo žmogus su kamža, vyskupo drabužiams būdingomis rankovėmis ir violetiniu apsiaustu su gobtuvu. Jis rūkė cigarą.

– Alio, kokių velnių tamstai čia prireikė? – paklausė vyskupas.

– Atvykau pas pulkininką Blauntą.

– Nieko nebus, sūneli. Jį kaip tik dabar pribaiginėja.

– Viešpatie aukščiausias. Už ką?

– Et, nieko ypatinga. Suprantat, jis vienas iš veslininkų – norim šiandien popiet pribaigti visą tą gaują, kol dar geras oras.

Tokios šaltakraujiškos šventvagystės akivaizdoje Adamas neteko žado.

– O ko jums reikia iš to seno krieno?

– Na, dabar jau turbūt nieko. Atvažiavau jam pranešti, kad gavau darbą „Kasdienio pertekliaus" redakcijoje.

– Eikit sau. Tai ko anksčiau nesakėte? Visada džiaugiamės proga pabendrauti su žiniasklaida. Dūmą? – Iš vyskupo krūtinę gaubiančių gausių klosčių išniro didelė cigarų dėžė. – Žinot, aš vyskupas Filpotsas, – paaiškino šis imdamas Adamą už parankės plačia rankove papuošta ranka. – Tikriausiai norėsite prieiti arčiau ir pats pasižiūrėti. Man atrodo, jie kaip

tik baigia giedoti paskutinę giesmę. Sunkus buvo darbas, – patikliai pripažino jis, vesdamas svečią aplink namą, – ir labai nevykusiai organizuotas. Įsivaizduojat, vakar privertė panelę Latuš laukti visą popietę, o kai galiausiai prisirengė ir nusitaikė, pasirodė, jog oras toks prastas, kad visas darbas nuėjo šuniui ant uodegos; vakar po vakarienės išsitraukėm aparatą ir peržiūrėjom visus gabaliukus – tokių niekam tikusių skutelių tikriausiai dar nebuvo tekę matyti, beveik neįmanoma ką nors atpažinti. Nedrįsom net rodyti jos vyrui – būtų kritęs negyvas vietoje, tad iškirpę keletą geresnių gabalų pasilikome, o visa kita išmetėm lauk. Pala, klausykit, gal jums negera? Staiga visas pažaliavot. Tabakas per stiprus?

– O ji... irgi buvo veslininkė?

– Mielas berniuk, pati svarbiausia... ji Selina, grafienė Hantingdon... Na štai, dabar galit pasižiūrėti, kaip vyksta darbas.

Jie kaip tik apėjo namą iš šono ir priešais atsivėrė platus vaizdas, pilnas gyvybės ir veiklos. Koks tuzinas vyrų ir moterų XVIII a. drabužiais sustoję ratu garsiai giedojo, o viduryje stovėjo nedidukas vyrelis ilgu pastoriaus švarku, užsidėjęs baltą pudruotą peruką, ir jiems dirigavo. Netoliese grojo styginių orkestras, o aplink giedotojus būrėsi daugybė vienmarškinių vyrų su garsiakalbiais, kino kameromis, mikrofonais, popieriaus lapais ir prožektoriais. Truputį atokiau eilės laukė ketvertu žirgų kinkyta karieta, būrys kareivių ir keletas rekvizitininkų su pakylomis ir drobės gabalais, kuriuose buvo nutapyta Ekseterio katedra.

– Pulkininkas kažkur ten, jis dabar kaip tik gieda, – paaiškino vyskupas. – Baisiausiai norėjo įsitrinti statistu, o kadangi išnuomojo mums savo dvarą beveik už dyką, Aizeksas sutiko. Man atrodo, jis dar niekada gyvenime nėra buvęs toks patenkintas.

Jiems prisiartinus giesmė nutilo.

– Gerai, – tarė vienas iš vyrų su garsiakalbiais. – Galim baigti. Dabar varysim dvikovą. Reikės dviejų statistų kūnui išnešti. Visi kiti šią popietę laisvi.

Nuo nueinančių giedotojų grupelės atsiskyrė vyriškis odine prijuoste, vilnonėmis kojinėmis ir pakulų peruku.

– Labai prašau, pone Aizeksai, – meldė jis, – būkite geras, leiskite man nešti kūną.

– Gerai, pulkininke, jei tik norite. Bėkit į drabužinę ir pasakykit, kad jums duotų ilgus marškinius ir šakes.

– Nuolankiai dėkoju, – atsakė pulkininkas Blauntas ir nutrepeno į savo namus. Staiga jis stabtelėjo.

– O gal, – pasiteiravo jis, – o gal būtų geriau, jei rankoje laikyčiau kalaviją?

– Ne, šakes, ir paskubėkit, nes visai neleisiu nešti kūno. Ei, kas nors, pakvieskite panelę Latuš.

Jaunoji ponia, kurią Adamas pastebėjo automobilyje eidamas prie dvaro, nulipo priekiniais laiptais; ji dėvėjo plunksnomis padabintą skrybėlę, jojimo kostiumą ir galionais puoštą apsiaustą. Rankoje laikė rimbą. Jos veidas buvo nudažytas ryškiai geltona spalva.

– Šioje scenoje yra žirgas ar ne, pone Aizeksai? Buvau pas Bertį, bet jis sako, kad visi žirgai reikalingi karietai.

– Deja, Efe, žirgo nėra, ir neverta čia išsigalvoti. Turim tik keturis žirgus, tu puikiausiai tai žinai, pati matei, kas buvo, kai pamėginom įkinkyti į karietą tik du. Žodžiu, teks apsieiti su tuo, kas yra. Eisi per laukus pėsčia.

– Sumautas žydpalaikis, – ištarė Efė Latuš.

– Didžiausia šio filmo problema, – kalbėjo vyskupas, – kad mums nepakanka kapitalo. Tiesiog širdis plyšta. Aukščiausio lygio bendrovė, aukščiausio lygio prodiuseris, puiki scenografija, puikus scenarijus – ir viskas pakibo ore tik dėl to,

kad pritrūko kelių šimtų svarų. Kaip priversti panelę Latuš vaidinti visomis jėgomis, jei nėra už ką jai parūpinti žirgo? Jokia mergina nepakęstų tokio elgesio. Aizeksu dėtas, kuo greičiau užbaigčiau tą reikalą su karieta. Kokia prasmė kviestis žvaigždę, jei nemoki su ja deramai elgtis? Aizeksas savo elgesiu visus tik suerzina. Norėjo nufilmuoti visą sceną katedroje tik su dvidešimt penkiais statistais. Bet jūs čia atvykote aprašyti mūsų darbo, tiesa? Tuoj pakviesiu Aizeksą, jis viską jums apsakys... *Aizeksai!*

– Ū?

– Atvyko iš „Kasdienio pertekliaus".

– Kur?

– Čia.

– Ateinu. – Jis užsimetė švarką, standžiai susisegė jį ties juosmeniu ir atžingsniavo per veją tiesdamas ranką pasisveikinti. Adamas paspaudė jo ranką ir pirštais pajuto pilną saują žiedų. – Malonu jus matyti, pone. Nagi, klauskite ko tik norite apie filmą, nes aš čia tam ir esu, kad jums atsakyčiau. Užsirašėte mano pavardę? Štai kortelė. Čia, kampe, bendrovės pavadinimas. Ne, ne tas, kuris išbrauktas. Tas, kuris užrašytas virš jo – „Didžiosios Britanijos vaidybinių filmų bendrovė". O šitas filmas, – pradėjo jis, regis, puikiai išmoktą kalbą, – kurio mažytę ištraukėlę jūs ką tik matėte, iš tiesų ženklina lemiamą Britanijos kino pramonės raidos poslinkį. Tai pats svarbiausias garsinis specialios religinės tematikos filmas, kuris bus sukurtas tik šioje šalyje, dalyvaujant tik britų aktoriams ir vadybininkams, finansuojamas tik britų kapitalo. Jį pavyko režisuoti nepaisant daugybės kliūčių ir išlaidų, filmo ekspertais dirbo patyrę istorikai ir teologai. Negailėta pastangų, siekiant kuo kruopščiausiai atkurti kiekvieną smulkmeną. Didžiojo visuomenės ir religijos reformatoriaus Džono Veslio gyvenimas, kupinas

žmogiškų aistrų ir tragizmo, bus pirmą kartą parodytas britų žiūrovams... Klausykit, aš visa tai esu surašęs. Prieš išeidamas gausite dokumentą. Eime pažiūrėti dvikovos...

– Tai Veslis ir Vaitfildas, jie tuoj pradės kautis. Žinoma, iš tikrųjų ten ne jie, o du fechtavimo treneriai, pasamdėme juos Eilsberio sporto salėje. Tai ir turėjau galvoje, kai sakiau, kad negailime lėšų, siekdami kuo tiksliau atkurti istorinę atmosferą. Kiekvienam mokam po dešimt šilingų už pusdienį.

– Bet ar Veslis su Vaitfildu kovėsi dvikovoje?

– Na, tai niekur neužfiksuota, bet yra žinoma, kad jie kivirčijosi, o tais laikais tebuvo vienas būdas spręsti kivirčus. Suprantat, abu įsimylėję Seliną, grafienę Hantingdon. Ji nori juos sulaikyti, bet atvyksta per vėlai. Vaitfildas jau spėjo pabėgti savo karieta, o sužeistas Veslis guli ant žemės. Ši scena tikrai turės pasisekimą. Tada grafienė parsiveža jį namo ir slaugo, kol šis pasveiksta. Aš jums sakau, filmas įeis į istoriją. Ar žinot, kiek Britų salose veslininkų? Na, aš irgi nežinau, bet man sakė – *nustebtumėt* sužinojęs. Tai štai, jie visi būtinai ateis pažiūrėti filmo, paskui aptarinės jį visose koplyčiose. Mes įrašėme Veslio pamokslų ištraukų, giedame jo sukurtas giesmes. Džiaugiuosi, kad jūsų laikraštį tai sudomino. Galit nuo manęs perduoti – tai tikrai didelis dalykas... Tik viena kliūtis, – tęsė ponas Aizeksas, staiga įgijęs pasitikėjimą pašnekovu, – apie kurią nenoriu daug kam pasakoti. Bet jūs, manau, suprasite, nes matėte, kaip mes dirbame, matėte, kokios darbų apimtys, tad suprasite, jog išlaidų nemažai. Klausykit, aš vien panelei Latuš moku daugiau negu dešimt svarų per savaitę. Ir, atvirai kalbant, – jums galiu tai pripažinti – pradedame pamažu justi stygių. Kai filmas bus baigtas – *jei* pavyks jį baigti, – turės didžiulį pasisekimą. Bet jei, sakysime, kas nors – jūs pats ar kas

nors iš jūsų draugų – turėtų šiek tiek laisvo kapitalo, kurį sumanytų investuoti... pavyzdžiui, tūkstantį svarų... tai aš tikrai su malonumu pasidalyčiau pelnu. Nepamirškit, tai jokiu būdu ne loterija – laimėjimas nekelia abejonių. Jei sumanyčiau pardavinėti akcijas biržoje, jas tuojau pat nupirktų, plėšte išplėštų man iš rankų. Bet aš to nenoriu ir tuojau paaiškinsiu, kodėl. Tai britų bendrovė, aš nenoriu į ją įsileisti jokių užsienio spekuliantų, o jei paleidi akcijas į atvirą rinką, suprantate, nesukontroliuosi, kas jas įsigyja. Kam laikyti pinigus užgniaužus už puspenkto ar penkis procentus, kai čia per pusę metų galima juos pagausinti dvigubai?

– Deja, į mane neverta kreiptis kapitalo, – atsakė Adamas. – Kaip manote, ar galėčiau pasikalbėti su pulkininku Blauntu?

– Turbūt labiausiai gyvenime nepakenčiu, – atsakė ponas Aizeksas, – žiūrėti, kaip žmogus praleidžia gerą progą. Paklausykit, turiu jums puikų pasiūlymą. Matau, kad filmas jus sudomino. Tai štai, parduosiu jums viską, ką iki šiol pagaminome, – nufilmuotą juostą, aktorių sutartis, scenarijaus autorines teises – už penkis šimtus svarų. Jums beliks tik viską pabaigti ir būsite turtuolis, o aš keiksiu visą pasaulį, kad neišsilaikiau bent kiek ilgiau. Na, kaip?

– Jūs labai malonus, bet tikrai nemanau, kad šiuo metu galėčiau sau tai leisti.

– Na, kaip norite, – atsainiai atsakė ponas Aizeksas. – Yra daug tokių, kurie *gali* sau tai leisti, ir jie tikrai nepraleis tokio pasiūlymo, tik pamaniau, pasiūlysiu jums pirmam, nes pamačiau, kad esate sumanus jaunuolis... Žinot, ką sugalvojau? Atiduosiu už keturis šimtus. Jau tikrai nieko geriau neįmanoma pasiūlyti, tiesa? Niekam kitam ir neatiduočiau, tik jums.

– Labai atsiprašau, pone Aizeksai, bet aš čia atvykau ne jūsų filmo pirkti. Atvažiavau pasikalbėti su pulkininku Blauntu.

– Ką gi, tikrai nebūčiau pamanęs, kad jūs iš tų, kurie praleidžia pro pirštus panašią progą. Gerai, suteikiu jums paskutinę galimybę ir tada jau atsiimu pasiūlymą visiems laikams. Sutinku – trys penkiasdešimt. Sutinkat ar ne? Paskutinis žodis. Žinoma, jūsų juk niekas neverčia pirkti, – gana išdidžiai paaiškino ponas Aizeksas, – bet patikėkite, jei to nepadarysite, gailėsitės iš visos širdies.

– Dar kartą atsiprašau, – atsakė Adamas, – manau, kad pasiūlymas neapsakomai dosnus, bet tiesą sakau, aš išvis nenoriu pirkti jokio filmo.

– Jei taip, – užbaigė ponas Aizeksas, – grįžtu prie darbo.

„Didžiosios Britanijos vaidybinių filmų bendrovė" nesiilsėjo iki pat saulėlydžio. Adamas stebėjo nuo pievelės. Matė, kaip du fechtavimo treneriai ilgais juodais paltais ir baltomis kaklaskarėmis vyriškai smūgiavo ir gynėsi, kol galiausiai vienas susmuko ant žemės; tada išjungė kameras ir jo vietą užėmė aktorius, vaidinantis pagrindinį vaidmenį (kuris dėl įvairių drabužinės darbo keblumų buvo priverstas paskolinti fechtuotojui savo paltą). Vaitfildas užėmė nugalėtojo vietą (užsidėjęs jo peruką) ir nubėgo prie karietos. Iš už krūmynų pasirodė Efė Latuš, rankoje tarsi iššūkį tebelaikydama medžioklės rimbą. Buvo nufilmuoti Efės, Veslio, paskui Efės ir Veslio stambūs planai. Tada pasirodė pulkininkas Blauntas su dar vienu statistu, apsirengę kaip kaimo stuobriai, ir parnešė sužeistą pamokslininką į namus. Visa tai užtruko labai ilgai, nes veiksmui nuolat trukdė smulkūs nesklandumai, o kartą, pergalingai suvaidinus visą sceną, vyriausiasis operatorius apsižiūrėjo pamiršęs įdėti į kamerą naują filmo juostą. („Pats nesuprantu, kaip galėjau taip apsižioplinti, pone Aizeksai.")

Galiausiai žirgus iš karietos iškinkė, ant jų sėdo grenadieriai ir buvo nufilmuoti keli kadrai, kaip jie beviltiškai risnoja pagrindiniu takeliu.

– Batčerio suburtos Kamberlando kariuomenės likučiai, – paaiškino ponas Aizeksas. – Visad pravartu pridėti truputį atmosferos. Auga filmo ugdomoji vertė. Be to, žirgus samdome dienoms, todėl reikia kuo geriau juos panaudoti, kol dar turime. Jei jų nereikia filmui apie Veslį, galima pritaikyti kur nors kitur. Koks šimtas pėdų juostos, kurioje nufilmuoti bėgantys žirgai ir raiteliai, visada pravers.

Kai viskas baigėsi, Adamui pavyko susirasti pulkininką Blauntą, tačiau pokalbis nenusisekė.

– Deja, turiu labai nedaug laiko, – pasakė šis. – Tiesą sakant, šiuo metu pats rašau scenarijų. Man sakė, kad jūs atvykote iš „Kasdienio pertekliaus" ir norite rašyti apie filmą. Pasakiškas filmas, tiesa? Nors aš, suprantama, labai menkai esu su juo susijęs. Išnuomojau savo namus ir suvaidinau vieną kitą menkutį epizodinį vaidmenį. Užtat nereikėjo už juos mokėti.

– Na, tikiuosi, kad ne.

– Mielas berniuk, kiti juk moka. Aš truputį sumažinau namo nuomą, teisybė, bet už vaidmenis *nemoku*. Tiesą sakant, mane beveik galima pavadinti profesionalu. Suprantate, ponas Aizeksas vadovauja Nacionalinei kinematografijos meno akademijai. Jis turi mažutę įstaigėlę Edžvero gatvėje – žinot, tokį kambariuką, kuriame atrenka kandidatus. Tai štai, jei kandidatas pasirodo daug žadantis – o jis priima toli gražu ne kiekvieną, ne, tik išrinktuosius, – apsiima jį mokyti. Kaip sako ponas Aizeksas, geriausias mokymas yra praktika ir darbas, tad jis iškart imasi statyti filmą ir už mokinių įmokas samdo profesionalus. Iš tiesų labai paprastas ir labai išmintingas planas. Visi „Džono Veslio" veikėjai – mokiniai,

išskyrus patį Veslį, Vaitfildą, vyskupą ir, žinoma, panelę Latuš: jos vyras lieka atsakingas už įstaigą Edžvero gatvėje, kai ponas Aizeksas išvažiuoja. Net operatoriai dar tik mokosi. Bet supraskite, dėl to viskas tik dar įdomiau. Tai jau trečias filmas, kurį prodiusuoja ponas Aizeksas. Pirmas nepavyko, nes ponas Aizeksas juostą ryškinti atidavė mokiniui. Aišku, jam teko sumokėti už patirtus nuostolius – tai įrašyta sutartyse, kurias visiems tenka pasirašyti, bet juostos nebeliko, ponas Aizeksas sakė, jog jam vos neplyšo širdis, kad kiek, būtų visai metęs kinematografą. Bet paskui atsirado labai daug mokinių, tad jis prodiusavo antrą filmą: šį kartą pavyko kuo *puikiausiai*. Filmas sukėlė tikrą kino meno revoliuciją, taip sakė ponas Aizeksas, bet profesionalai iš pavydo jį boikotavo. Nerodė nė viename kino teatre. Bet dabar jau viskas gerai. Ponas Aizeksas sako galiausiai patekęs į reikiamą draugiją, o tai reiškia, kad „Vaidybiniai filmai" netrukus taps didžiausia šalies filmų gamybos bendrove. Maža to, jis man pasiūlė pirkti pusę jos akcijų už penkis tūkstančius svarų. Nepaprastai dosnus pasiūlymas, juk galėtų viską pasilikti sau, bet jis sako, kad labai nori direktorių taryboje turėti žmogų, kuris išmano apie *vaidybą* ir turi patirties. Keista, banko valdytojas karštai priešinasi tokiam mano žingsniui. Negana to, rezga visokių kliūčių... Bet ponas Aizeksas turbūt nenorės, kad apie tai rašytumėte...

– Iš tikrųjų aš atvykau pasikalbėti apie jūsų dukterį Niną.

– O, ji su filmais visai neturi nieko bendra. Atvirai jums pasakysiu – abejoju, ar ji išvis turi talento. Keista, tokie dalykai dažniausiai pasireiškia kas antroje šeimos kartoje. Štai, pavyzdžiui, mano tėvas buvo labai prastas aktorius, nors būtinai apsiimdavo vaidinti pagrindinius vaidmenis, kai per Kalėdas statydavome mėgėjų spektaklius. Garbės

žodis, kartais atrodydavo tiesiog juokingas. Pamenu, kartą mėgino parodijuoti Henrį Irvingą „Varpuose“...

– Bijau, pone, kad jūs būsite mane pamiršęs, bet aš prieš mėnesį buvau pas jus atvažiavęs pasikalbėti apie Niną. Ji liepė jums pasakyti, kad aš dabar Ponas Plepys...

– Plepys... ne, mielas berniuk, deja, aš jūsų neprisimenu. Atmintis nebe ta... Vusteryje yra kanauninkas Plepys, aš jį kitados pažinojau... kartu mokėmės Naujojoje kolegijoje... reta pavardė.

– Ponas Plepys, iš „Kasdienio pertekliaus“.

– Ne, ne, mielas berniuk, tikrai ne. Jis buvo įšventintas dar prieš man baigiant, dirbo kapelionu kažkur užsienyje – ar tik ne Bermudose. Paskui grįžo namo ir persikėlė į Vusterį. Bet niekada gyvenime nedirbo „Kasdieniame pertekliuje“.

– Ne, ne, pone, tai *aš dirbu* „Kasdieniame pertekliuje“.

– Na, tada tikrai turėtumėte žinoti, kas pas jus dirba, o kas ne. Aišku, *galėjo* būti, kad jis išvyko iš Vusterio ir metėsi į žurnalistiką. Žinau, šiais laikais daug pastorių taip daro. Bet aš, prisipažinsiu, labai nustebčiau, jei ir jis taip pasielgė. Baisiai kvailas buvo vyrukas. Be to, jam dabar mažiausiai septyniasdešimt... Nagi, nagi... kas galėjo pagalvoti. Sudie, mielas berniuk, buvo labai malonu su jumis pasikalbėti.

– Ak, pone, – sušuko Adamas, pamatęs, kad pulkininkas Blauntas eina šalin. – Jūs nesuprantate – aš noriu vesti Niną.

– Na, tai tuščias reikalas buvo čia važiuoti, – irzliai atkirto pulkininkas. – Juk sakiau, ji Londone. Neturi su filmu nieko bendra. Turėsite važiuoti į Londoną ir pats jai pasipiršti. Tarp kitko, girdėjau, kad ji jau susižadėjusi. Kurią dieną čia buvo atvažiavęs toks vėjo pamušalas... pastorius sakė, kad jis visiškai pakvaišęs. Visą laiką kvatojosi – labai blogas ženklas, bet Nina vis tiek kažkodėl nori už jo ištekėti. Taigi

jūs, berniuk, deja, pavėlavote. Labai apgailestauju... be to, filmuojant šį filmą pastorius mane visai nuvylė. Atsisakė skolinti automobilį. Tikriausiai dėl to, kad filmas apie Veslį ir jo sekėjus. Siauraprotystė, ar ne... Na, sudie. Kaip malonu, kad atvažiavote. Perduokite linkėjimus kanauninkui Plepiui. Kai kitą kartą atvyksiu į Londoną, būtinai jį susirasiu ir paerzinsiu... ką sumanė, rašyti į laikraščius, sulaukęs tokio amžiaus.

Ir pulkininkas Blauntas pergalingai pasitraukė.

Vėlų tos pačios dienos vakarą Adamas su Nina sėdėjo *Café de la Paix* galerijoje ir valgė austres.

– Na, dėl tėčio nebesukime galvos, – tarė ji. – Imkime ir kuo greičiau susituokime.

– Bet mes siaubingai skurdžiai gyvensime.

– Na, nebūsime didesni skurdžiai negu dabar esame... Man atrodo, bus dieviška... Be to, baisiai taupysime. Mailsas pasakojo radęs tokią vietelę netoli Totenamo kelio, kur galima gauti pigių austrių – tuzinas už tris šilingus ir šešis pensus.

– Ar mes nuo jų nesusirgsim?

– Na, Mailsas sakė, kad jos skiriasi nuo įprastų tik tuo, kad jų truputį kitoks skonis... Šiandien pietavau su Mailsu. Jis skambino, klausė, kur tu. Norėjo parduoti „Kasdieniam pertekliui" žinią apie Edvardo Trobingo sužadėtuves. Bet Vanas jam pasiūlė penkias ginėjas ir nupirko pirmas.

– Gaila, kad praleidome. Redaktorė baisiai įsius. Tiesa, o kaip pavyko paskalų skiltis? Viską surašėte kaip reikia?

– Brangusis, manau, gana gerai susidorojau. Supranti, nei Vanas, nei Mailsas nežinojo, kad aš irgi tuo užsiimu, todėl daug kalbėjosi apie Edvardo sužadėtuves, o aš viską surašiau... labai kiauliška?.. dar prirašiau apie Edvardą ir tą merginą, kurią jis ketina vesti. Pažinojau ją, kai buvo

debiutantė, todėl prirašiau pusę puslapio. Įterpiau vos keletą išgalvotų personažų, kaip tu visad darai, ir buvo baigta.

– Ką rašei apie išgalvotuosius?

– Ak, nebepamenu. Na, kad žmonės matė grafą Cincinatį įeinantį į Espinozos restoraną su tamsiai žaliu katiliuku... ir panašiai.

– *Tu taip ir parašei?*

– Taip, o ką, ar negerai?.. Angele mano, kas nors ne taip?

– O, Dieve mano.

Adamas puolė prie telefono.

– Centrinė, dešimt tūkstančių... sujunkite mane su naktiniu redaktoriumi... Klausykite, būtinai reikia pataisyti Plepio skiltį... labai skubu.

– Deja, Saimai. Paskutinį leidimą atidavėme prieš pusę valandos. Šį vakarą viską reikėjo padaryti anksčiau.

Adamui teko grįžti prie staliuko valgyti austrių.

– Bloga atmintis, – kitą rytą ištarė lordas Monomarkas, perskaitęs pastraipą.

Ponu Plepiu tapo Mailsas Malpraktisas.

– Dabar jau nebegalime susituokti, – tarė Nina.

Dešimtas skyrius

Adamas, panelė Ransibl, Mailsas ir Arčis Švertas pastarojo automobiliu važiavo į automobilių lenktynes. Kelionė buvo ilga ir šalta. Panelė Ransibl mūvėjo kelnes, o Mailsas viešbučio, kur jie sustojo papietauti, restorane pasidažė blakstienas. Todėl jų paprašė išeiti. Į kitą viešbutį panelės Ransibl neįleido, šaltos avienos su marinuotomis daržovėmis jai atnešė į automobilį. Arčis pamanė, kad būtų gerai išgėrus šampano ir ėmė kankinti vynų padavėją, kvosdamas jo derliaus metų (ši tema jam nuo seno kėlė pasibjaurėjimą). Pietus valgė labai ilgai, nes salėje buvo šilta, paskui susėdę prie ugnies gėrė *Kümmel**, kol atėjo perpykusi panelė Ransibl ir juos išsivedė.

Arčis pareiškė esąs labai mieguistas ir vairuoti negalįs, tad Adamas pasikeitė su juo vietomis, pasiklydo ir jie mylių mylias važiavo nesibaigiančiu aplinkkeliu į priešingą pusę.

Pradėjo temti, įsismarkavo lietus. Vakarieniauti sustojo trečiame viešbutyje, kur visi kikeno, rodydami į panelės Ransibl kelnes, o restorane ant sienų kabojo žalvarinės šildyklės.

Galiausiai privažiavo miestą, kur turėjo vykti lenktynės. Nuvyko į viešbutį ieškoti jame apsigyvenusio lenktynininko.

* Kmynų degtinė.

Viešbutis, pastatytas XIX a. septintojo dešimtmečio gotikos stiliumi, atrodė didžiulis, tamsus ir vadinosi *Imperial*.

Jie buvo atsiuntę telegramą, prašydami rezervuoti kambarius, tačiau:

– Ką jūs, – atsakė moteriškė prie stovo su užrašu „Registratūra“, – visi kambariai rezervuoti dar prieš pusę metų. Visiškai neturiu kur jūsų dėti, nerasčiau vietos net pačiam Greičio karaliui. Nemanau, kad šią naktį mieste ką nors rasite. Nebent pamėgintumėte pasiklausti stoties viešbutyje. Tai jūsų vienintelis šansas.

Stoties viešbutyje panelei Ransibl buvo liepta palaukti lauke, tačiau vis tiek nieko nepavyko.

– Vieną galėčiau paguldyti bare ant sofos, ten kol kas miega tik sutuoktinių pora ir du berniukai, o jei sutinkate visą naktį sėdėti, galiu pasiūlyti poilsio kambarį su palmėmis. – Apie lovas negali būti nė kalbos. Gal dar verta pamėginti „Karalių Jurgį“, bet kažin, ar jiems tai labai *patiks*, net jei atsirastų vietos, nors iš anksto aišku, kad jos nėra.

Panelė Ransibl lyg ir prisiminė, kad netoliese gyvena jos tėvo draugai; ji rado jų telefono numerį ir paskambino, bet šie atsakė – ne, deja, namai pilnut pilnutėliai, tarnų, galima sakyti, nėra, be to, jie gyvenime nėra girdėję apie lordą Čazmą. Taigi vėl nepavyko.

Jie aplankė dar kelis viešbučius, pamažu leisdamiesi žemyn kokybės laipteliais nuo „patikimų, skirtų šeimoms ir prekybininkams“ iki tiesiog „skirtų prekybininkams“, paskui „aukštos klasės pensionų su maistu“, „pensionų dirbančioms merginoms“, kol galiausiai pasiekė „aludes: lovos su švaria patalyne, priimami tik vyrai“. Visur buvo pilna. Galų gale prie kanalo rado „Karalių Jurgį“. Viešbučio šeimininkė stovėjo tarpdury ir kaip tik baigė ūdyti mažą senutį su katiliuku.

– Įsivaizduojat, ėmė ir nusiavė batus tiesiai bare, – pareiškė ji, tikėdamasi naujų klausytojų užuojautos, – na, argi džentelmenai taip elgiasi?

– Batai buvo peršlapę, – ginčijosi senutis, – šlapi kaip velniai.

– Na, ir dėl to juos tikriausiai reikėjo statyti ant baro, ar ne? O paskui, įsivaizduojat, dar mane išvadina sąmokslininke, nes liepiau tuojau pat baigti šituos fokusus, autis batus ir traukti namo.

– Noriu namo, – atsiliepė senutis. – Namo, pas žmoną ir vaikus. *Neleidžia žmogui pareiti pas savą žmoną.*

– Kas gi tau neleidžia pareiti pas žmoną, senas kvaily? Aš tik pasakiau: dėl Dievo meilės, prieš eidamas namo apsiauk tuos savo batus. Ką žmona pasakys, kai parkeliausi namo be batų?

– Nieko nepasakys, svarbiausia, kad pareisiu namo. Klausykit, kad jus kur, aš juk jau penkerius metus nebuvau namie. Kaip skaudu, kai visokios sąmokslininkės tik reikalauja apsiauti batus ir neleidžia pasimatyti su žmona ir vaikais.

– Gerbiamasis, bet ji, žinote, teisi, – įsiterpė panelė Ransibl. – Tikrai bus geriau, jei apsiausite batus.

– Na va, girdėjai, ką panelė sakė? Panelė sako, kad apsiautum batus.

Senutis paėmė iš šeimininkės batus, įdėmiai nužvelgė panelę Ransibl ir sviedė batus į kanalą.

– *Panelė,* – iš visos širdies pratarė jis. – *Su kelnėm.* – Ir vienomis kojinėmis nutipeno į tamsą.

– Tiesą sakant, jis visai padorus žmogelis, – tarė šeimininkė, – tik pradeda šėlti, kai prisigeria. Be reikalo išmetė tokius gerus batus... dabar jau tikriausiai nakvos policijos nuovadoj.

– Vargšiukas, tai jis negrįš pas žmoną?

– Oi ne, Viešpatie apsaugok. Ji gyvena Londone.

Sulig tais žodžiais Arčis Švertas, kurio humanitariniai interesai nebuvo tokie įvairūs kaip panelės Ransibl, liovėsi domėjęsis pokalbiu.

– Iš tiesų tai mes norėjome paklausti, ar nerastumėte mums vietos pernakvoti?

Šeimininkė įtariai dėbtelėjo į jį.

– Vienam ar visiems?

– Visiems.

– Gal ir rasiu. – Ji nužvelgė automobilį, paskui panelės Ransibl kelnes, tada vėl automobilį, tarsi stengdamasi mintyse suderinti šiuodu dalykus. – Kainuos po svarą žmogui, – galiausiai pareiškė.

– Rasite vietos mums visiems?

– Na, – paklausė ji, – kuris iš jūsų esate panelės draugas?

– Deja, aš visiškai vieniša, – atsakė panelė Ransibl. – Kokia gėda, ar ne?

– Nesigraužk, brangute, vieną gražią dieną ir tau pasiseks. Na gerai, žiūrėkime, kaip visus sutalpinti. Yra vienas tuščias kambarys. Aš galiu pernakvoti su mūsų Sara, tada lova liks džentelmenams, o jei jaunoji panelė sutiks prisiglausti pas mus su Sara...

– Jei neįsižeisite, mieliau miegočiau lovoje viena, – nelabai tvirtai ištarė panelė Ransibl. – Suprantate, – taktiškai pridūrė ji, – aš baisiai knarkiu.

– Tai nieko, mūsų Sara irgi knarkia. *Mums* tai nieko... nors, žinoma, jei jūs *norite*...

– Tikrai manau, kad taip bus geriau, – atsakė panelė Ransibl.

– Na, tada poną Tičkoką tikriausiai galima paguldyti ant grindų, ar ne?

– Taip, – pritarė Mailsas, – poną Tičkoką tikrai galima paguldyti ant grindų.

– O jei kitas džentelmenas neprieštaraus, įtaisysime jį laiptų aikštelėje... Na, kaip nors susitvarkysime, pamatysite.

Tad jie visi galinėje svetainėje išgėrė džino, pažadino poną Tičkoką, liepė padėti sunešti bagažą, tada pavaišino džinu ir jį, jis pareiškė vienodai kietai miegąs ir lovoje, ir ant grindų, pasidžiaugė galįs kam nors padėti, neprieštaravo pasiūlymui išgerti dar lašelį prieš miegą, kaip sakoma, „saldžių sapnų"; galų gale visi nuėjo miegoti labai pavargę, bet visai patenkinti, ir ak, kaip tą naktį juos sukandžiojo blusos.

Adamui pavyko vienam gauti visą miegamąjį. Pabudo anksti rytą ir išgirdo, kaip į langą barbena lietus. Pažvelgęs į lauką, pamatė pilką dangų, kažkokį fabriką ir kanalą, iš kurio seklių vandenų kilo mažytės geležies nuolaužų bei tuščių butelių salelės; prie kito kranto kėpsojo pusiau apsemtas aplūžęs vaikų vežimėlis. Kambaryje stovėjo komoda, prigrūsta šiurpiausių daiktų ir jų detalių, praustuvė su ryškiaspalviu dubeniu, tuščias ąsotis ir senas dantų šepetėlis. Dar kūpsojo putnus moteriškas biustas, aptrauktas blizgančia raudona medžiaga, tarsi kokios pirmykštės kankinės nukirstas ties kaklu, juosmeniu ir rankomis – vadinamasis siuvėjo „manekenas". (Adamo vaikystės namuose irgi toks buvo, visi jį vadino „Džemaima" – kartą jis dūrė „Džemaimai" kalteliu, išdraikė pasipylusį kamšalą po visą vaikų kambarį ir buvo nubaustas. Labiau apsišvietusiais laikais tokiame veiksme būtų įžvelgtas kompleksas ir pradėta kaip reikiant nerimauti. Nors ir šiaip kamšalą jam teko sušluoti pačiam.)

Adamas labai norėjo gerti, bet grafino su vandeniu dugne buvo matyti šviesiai žalių samanų, nuo kurių darėsi bloga. Jis grįžo į lovą ir po pagalve rado kažkieno (veikiausiai pono Tičkoko) paliktą nosinę.

Dar po kiek laiko pabudęs pamatė ant savo lovos sėdinčią panelę Ransibl su pižama ir kailiniais.

– Brangusis, – tarė ji, – mano kambaryje nėra veidrodžio, niekur nerandu vonios, koridoriuje užkliuvau už kažko šalto, minkšto ir miegančio, nesudėjau akių visą naktį, nes veido losjonu galabijau blusas, čia baisiai dvokia ir man taip bloga, kad norėčiau numirti.

– Dėl Dievo meilės, važiuojam iš čia, – atsakė Adamas.

Tad jie pažadino Mailą, Arčį Švertą ir po dešimties minučių nešdamiesi lagaminus vogčiomis išslinko iš „Karaliaus Jurgio".

– Kažin, kaip manote, ar nereikėtų palikti šiek tiek pinigų? – paklausė Adamas, bet visi kiti atsakė, jog ne.

– Na, gal tik reikėtų susimokėti už džiną, – pasiūlė panelė Ransibl.

Jie paliko ant baro penkis šilingus ir išvažiavo į *Imperialą*.

Buvo dar labai anksti, bet visi, rodos, jau buvo atsikėlę, bėgiojo į liftus ir iš jų, nešiodami šalmus bei kombinezonus. Jiems pasakė, kad Mailso bičiulis išvyko dar prieš aušrą, tikriausiai į savo garažą. Adamas sutiko keletą reporterių, kuriuos anksčiau buvo matęs „Kasdienio pertekliaus" redakcijoje. Šie jam pasakė, kad lenktynėse dalyvauja visi, kad linksmiausia jas stebėti iš Staigaus posūkio, kur pernai žuvo trys žmonės, o šiais metais bus dar blogiau, nes paklojo naują asfaltą, be to, jis šlapias. Dabar ten mirtini spąstai, kalbėjo reporteriai. Tada nuėjo imti interviu iš kitų lenktynininkų. Visos komandos tvirtai įsitikinusios, kad laimės, sakė jie.

Panelė Ransibl rado tuščią vonios kambarį ir po pusvalandžio grįžo ryškiai išsidažiusi, su sijonu, vėl jausdamasi savimi ir viskam pasirengusi. Visi nuėjo pusryčiauti.

Valgomajame buvo tiesiog tiršta žmonių. Įvairių tautybių Greičio karaliai, neįspūdingos išvaizdos žmogeliai mažais

ūsiukais ir įtariomis akimis skaitė rytiniuose laikraščiuose spausdinamas prognozes ir valgė, suvokdami, kad galbūt daro tai paskutinį kartą gyvenime (kai kuriems taip ir nutiko). Aplink sukiojosi minios žurnalistų, kurie stengėsi kiek įmanydami daugiau išspausti iš „užmiesčio komandiruotės"; sėdinėjo gausybė vienodų „aistruolių", viską išmanančių jaunikaičių ryškiais nertiniais, sukištais į stangriai diržu sujuostas kelnes, senais privačių mokyklų kaklaraiščiais, languotais tvido švarkais, plačiaburniai, kalbantys Londono prastuomenės tarme; trainiojosi Karališkųjų oro pajėgų ir Automobilininkų asociacijos nariai, degalų tiekimo ir padangų gamybos bendrovių atstovai. Buvo net viena nuliūdusi šeima, atvykusi į miestą krikštyti dukterėčios. (Niekas jų neįspėjo, kad vyksta lenktynės, tad viešbučio sąskaita sukėlė didelį sukrėtimą.)

– Dabar daug geriau, – patenkinta ištarė panelė Ransibl, valgydama keptą menkę.

Iš visų pusių link jų sklido labai sudėtingų pokalbių nuotrupos.

– ...jau po apžiūros pakeitė visą variklį... Bet ką kitą seniai būtų diskvalifikavę...

– ...sau ramiai slinko apie penkiasdešimties mylių greičiu...

– ...darant posūkį, jam įgėlė bitė, tai vos nesitrenkė į medį, kliudė rotušę. Jam iš paskos važiavo Railis, dukart apsisuko, užkopė į šlaitą, iškart pasuko ir užsidegė...

– ...perkaito saugikliai. Nėra jokios prasmės ten dėti variklio stiprintuvo...

– ...už Staigaus posūkio spūsties. Tik reikia prie balto namuko sumažinti greitį iki keturiasdešimties ar keturiasdešimt penkių mylių, tada staiga pralėkti pro aludę ir per sekundę

prasmukti artimesne kelio puse. Kūdikis sugebėtų. Sunkiau prie to dvigubo posūkio, tiesiai už geležinkelio tilto.

– ...vis mojo ir mojo jam vėliavėle iš aptvarų. Aš tau sakau, jie tyčia stengiasi, kad jis nelaimėtų.

– ...vardo nepasisakė, bet pažadėjo šįvakar būti toje pačioje vietoje ir davė man balto viržio šakelę, kad pritvirtinčiau prie automobilio. Aš, kaip kvailys, pamečiau. O ji dar sakė, kad ieškos automobilio su ta šakele...

– ...šiais metais siūlo tik dvidešimt svarų priedą...

– ...pralėkė septyniasdešimt penkių mylių greičiu...

– ...jam sprogo tarpiklis ir išlėkė cilindrų galvutės...

– ...sulaužė abi rankas ir dviejose vietose prasiskėlė kaukolę...

– ...galinės šviesos...

– ...tokiu greičiu, kad net svirduliavo...

– ...mersas...

– ...magas...

– ...avarija...

Po pusryčių panelė Ransibl, Adamas, Arčis Švertas ir Mailsas nuėjo į garažą ieškoti savojo Greičio karaliaus. Rado jį labai susikaupusį, klausantį variklio ūžimo. Garažo kampas buvo atitvertas virvėmis, o jo grindys išbarstytos smėliu tarsi ruošiantis bokso varžyboms.

Aplink šį ringą būriavosi vaikinukai plėšriai žibančiomis akimis, su autografų albumais ir rašalą leidžiančiais parkeriais rankose, o viduje, apspistos remontininkų, kėpsojo automobilio dalys. Variklis ūžė ir drebėjo, purtomas tuščių pastangų. Nuo jo kilo tamsių dūmų debesys ir sklido kurtinamas riaumojimas, drebinantis viso pastato betonines grindis bei rifliuotos geležies stogą, todėl nei kalbėti, nei mąstyti viduje buvo neįmanoma, o visos juslės iškart apmirdavo. Dažnai šį aukštą, širdį veriantį toną pertraukdavo šaižūs išlydžiai,

kurie, atrodo, ir kėlė didžiausią nerimą, nes kiekvienąkart juos išgirdęs Mailso draugas – o jau jis tai tikrai negalėjo būti itin jautrus triukšmui – krūptelėjęs susiraukdavo ir mesdavo reikšmingą žvilgsnį į vyriausiąjį mechaniką.

Net nepaisant akį rėžiančio garso netobulumo, automobilis neišmaniam žiūrovui būtų pasirodęs stebėtinai neužbaigtas. Tiesą sakant, buvo aiškiausiai matyti, kad jis dar ne visai surinktas. Ratai buvo tik trys; ketvirtąjį rankose laikė kombinezonu apsitaisęs jaunuolis ir retkarčiais, kai nereikėdavo atmetinėti aukštyn nuo kaktos aukso spalvos plaukų sruogos, padaužydavo jį kūju. Sėdynių irgi nebuvo – antras mechanikas toje vietoje, kur jas tikėtumeisi rasti, kaip tik prisukinėjo švininius svarmenis. Variklio gaubto irgi trūko: pastarąjį pasičiupęs dažytojas piešė ant jo baltu apskritimu apsuptą skaičių 13. Toks pats skaičius jau buvo nupieštas gale, o trečias mechanikas tvirtino kitą tokį užrašą prie vieno priekinio žibinto. Ketvirtas mechanikas pritaisinėjo vielos tinklelį vietoje priekinio stiklo, penktas gulėjo paslikas ant grindų ir pasistatęs skardinę metalo šveitiklio triūsė su skudurais prie galinės ašies. Dar du mechanikai padėjo Mailso draugui klausytis garso išlydžių.

– Tarsi jų nebūtų girdėti net iš Berklio aikštės, – pareiškė panelė Ransibl.

(Iš tiesų automobilio pavyzdys labai vykusiai iliustruoja metafizinę perskyrą tarp „buvimo“ ir „tapsmo“. Vieni automobiliai, paprasčiausios transporto priemonės, niekam daugiau neskirtos, gryni mechaniniai žmogaus tarnai, kaip ledi Metroland *Hispano Suiza*, ponios Maus *Rolls-Royce*, ledi Sirkamferens 1912 m. laidos *Daimler* ar „eilinio skaitytojo“ pamėgtasis *Austin Seven*, kaip ir jų savininkai, aiškiai atstovauja „buvimo“ kategorijai. Juos perka jau surinktus, nudažytus, su numeriais, kad atlaikytų įvairius naudojimo

tarpsnius: retkarčiais jie padailinami naujais dažais, laikinai atjauninami pakeičiant kurį nors antraeilės svarbos organą, tačiau iš esmės išsaugo tapatybę, kol patenka į metalų laužą.

Visai kas kita yra *tikri* automobiliai, netrunkantys tapti žmonių šeimininkais, tie gyvybiškai svarbūs metalo gaminiai, egzistuojantys vien tam, kad patys savo malonumui judėtų erdvėje; vairuotojai, iš paskutiniųjų besilaikantys įsikibę vairo, jiems svarbūs ne daugiau negu biržos brokeriui jo stenografistė. Šie automobiliai be paliovos kinta, egzistuoja it tarpusavyje derančių ir vėl subyrančių dalių verpetas: nelyginant mašinų srautai, susibūrę daugelio kelių kryžkelėje, jų mechanizmo dedamosios dalys susieina į krūvą, persipina vienos su kitomis ir vėl išsiskiria.)

Atrodė, jog Mailso draugas nenusiteikęs kalbėti, net jei tai ir būtų buvę įmanoma tokiame triukšme. Jis abstrakčiai pamojo ranka ir vėl įsiklausė. Netrukus priėjo prie jų ir sušuko:

– Atsiprašau, neturiu nė minutės laiko, pasimatysim lauke. Gavau jums keletą žyminių raiščių.

– Dievuliau, kas gi tai galėtų būti?

Jis padavė jiems kelis baltos drobės raiščius, prie kurių galų buvo pritaisyta lipnios juostos.

– Ant rankų, – suriko. – Be jų neįleis į aptvarus.

– Dievulėliau, kaip nuostabu! Įsivaizduojat, eisim į aptvarus.

Jie užsirišo raiščius. Ant panelės Ransibl raiščio buvo užrašyta „ATSARGINIS VAIRUOTOJAS“, ant Adamo – „GARAŽO PERSONALAS“, ant Mailso – „ATSARGINIS MECHANIKAS“, o ant Arčio – „SAVININKO ATSTOVAS“.

Lig tol vaikiūkščiai, būriavęsi aplink virves, skeptiškai vertino panelės Ransibl ir jos draugų visuomeninę padėtį, bet

vos pamatę raiščius suskubo bėgti prie jų su savo autografų sąsiuvinėliais. Arčis visuose su didžiausiu pasitenkinimu pasirašė, o viename net nupiešė nelabai deramą piešinuką. Paskui visi susėdo į Arčio automobilį ir išvažiavo.

Lenktynės turėjo prasidėti tik vidudienį, tačiau visas abejones, galėjusias kilti dėl to, kaip praleisti kelias likusias valandas, iš anksto numaldė vietos policija, atkakliai pasirengusi nukreipti visus automobilius, kad ir kur šie būtų ketinę keliauti, lenktynių trasos pusėn. Šiam organizaciniam principui įgyvendinti nepagailėta jėgų: dar prieš kelias dienas policijos viršininkas išleido kelių žemėlapį, kurį privalėjo įsiminti visi eismą reguliuojantys konstebliai, ir šie taip puikiai išmoko pamoką, kad nuo ankstyvo ryto iki vėlyvos popietės visi iš bet kurios pusės prie miesto priartėjantys automobiliai prievarta atsidurdavo plačiame lauke, paženklintame rodyklėmis ir punktyrine linija A–B, rodančia kelią į laikiną automobilių stovėjimo aikštelę už Didžiosios tribūnos. (Ne vienas gydytojas, patekęs į eismo reguliuotojų pinkles, maloniai praleido laisvą dieną be jokios regimos žalos savo pacientams.)

Žiūrovai jau buvo pradėję plūsti lėta, nenutrūkstama srove. Vieni ėjo pėsčiomis nuo geležinkelio stoties, nešini sumuštiniais ir sudedamosiomis kėdutėmis; kiti važiavo dviviečiais dviračiais, treti – dviračiais ar motociklais su lopšeliais, bet dauguma atvyko nelabai brangiais automobiliais. Iš jų drabužių ir elgesio buvo matyti, kad šie žmonės priklauso vidurinei klasei; buvo tokių, kurie nešėsi radijo imtuvų ir kitokių linksmybės ženklų, bet apskritai eisena atrodė tvarkinga ir susikaupusi. Ji nė iš tolo nepriminė Derbio žirgų lenktynių pramogautojų; šie žmonės ištrūko iš įstaigų ne tam, kad vėjavaikiškai pramogautų su čigonais, karuselėmis ir sukčiais, siūlančiais lošti antpirščiais. Jie atvyko stebėti

automobilių lenktynių. Lėtai slinkdami automobiliais, panirę išmetamųjų dujų debesyse, jie aptarinėjo technines automobilių gamybos smulkmenas, tikimybę, kad bus pralietas kraujas, ir įdėmiai tyrinėjo trasų žemėlapius, stengdamiesi susirasti patį pavojingiausią posūkį.

Aplinkkelis, kurį numatė policijos viršininkas, buvo ilgas, pakeliui nusėtas vienaaukščiais gyvenamaisiais pastatais ir pertvarkytais geležinkelio vagonais. Virš jo tarp telegrafo stulpų plevėsavo ištiesti transparantai, daugiausia reklamuojantys laikraštį „Ryto žinios", kuris organizavo lenktynes ir finansavo laimėtojo trofėjų – keistos išvaizdos sidabruotą statulėlę, simbolizuojančią Garbę, apsikabinusią Greitį. (Pastaroji kol kas buvo labai atidžiai saugoma organizatorių kambaryje, nes pernai pačiose rungtynių išvakarėse ją pavogė vyriausiasis rengėjas, už juokingai mažus pinigus užstatė Mančesteryje, dėl to buvo pašalintas iš posto ir pasodintas į kalėjimą.) Kitos reklamos garbino įvairių degalų rūšių bei automobilių žvakių pranašumus, o buvo ir tokių, kurios skelbė: „100 SVARŲ UŽ PRARASTĄ GALŪNĘ. SKUBĖKITE APSIDRAUSTI." Tarp automobilių dar vaikštinėjo senyvas žmogus, nešinas baltos ir mėlynos spalvos plakatu su užrašu „NEPRALIEJUS KRAUJO NEBUS ATPIRKTOS NUODĖMĖS", o puošniai apsitaisęs jaunikaitis guviai prekiavo suklastotais bilietais į Didžiąją tribūną.

Adamas sėdėjo galinėje automobilio sėdynėje su Mailsu, kurį – tai buvo aiškiai matyti – išmušė iš vėžių abejingas draugo elgesys.

– Niekaip nesuprantu, – kalbėjo jis, – ko mes išvis atsigrūdome į šitą sumautą skylę. Turbūt reikia sugalvoti, ką čia parašius „Pertekliui". Jau *neabejoju*, kad tai bus pati nykiausia mano gyvenimo diena.

Adamas buvo linkęs jam pritarti. Staiga jis pastebėjo, kad kažkas mėgina atkreipti jo dėmesį.

– Žiūrėk, ten kažkoks pabaisa tau kažką šaukia, – tarė Mailsas. – Na žinai, brangusis, jau *tavo draugai*...

Atsisukęs Adamas vos už trijų jardų, kitapus jaunos dviračiu važiuojančios moters maskuojamosios spalvos šortais, jos bendrakeleivio su kuprine ant pečių ir programėles pardavinėjančio berniuko, pamatė seniai ieškomą girto majoro personą. Šį rytą majoras atrodė visai blaivus, buvo su katiliuku, *Burberry* lietpalčiu ir karštligiškai mojo rankomis Adamui iš atviro automobilio galinės sėdynės.

– Ei! – rėkė girtas majoras. – Ei! Aš jūsų visur ieškau.

– O aš ieškau jūsų, – suriko Adamas. – Man reikia pinigų.

– Negirdžiu – ko jums reikia?

– Pinigų.

– Nieko nebus – čia pragariškas triukšmas. Kuo jūs vardu? Lotė pamiršo.

– Adamas Saimsas.

– Negirdžiu.

Lėtai į priekį judanti mašinų eilė galiausiai pasiekė tašką, policijos viršininko žemėlapyje pažymėtą raide B, čia dvi punktyrinės linijos išsiskyrė. Sankryžoje stovėjo policininkas, nukreipiantis automobilius į kairę ir į dešinę – vienus į stovėjimo aikštelę už Didžiosios tribūnos, kitus ant kalvelės virš trasos. Arčis pasuko į kairę. Girto majoro automobilis padidino greitį ir šūstelėjo į dešinę.

– *Man būtinai reikia jūsų vardo*, – suriko majoras.

Tą pačią akimirką, regis, visi vairuotojai nutarė pasignalizuoti, šalia Adamo važiuojanti dviratininkė paspaudė skambutį, jos draugas dviratininkas suskambino varpeliu nelyginant Paryžiaus taksi, o programėlių pardavėjas jam į

ausį sukliko: „Oficiali lenktynių programa – trasos planas – visų vairuotojų sąrašas.“

– Adamas Saimsas, – beviltiškai riktelėjo jis, bet majoras liūdnai išskėtė rankas ir dingo minioje.

– *Bet kaip tu moki susipažinti*... – apstulbęs iš susižavėjimo ištarė Mailsas.

Netrukus pasirodė, kad „aptvarai“ – tai eilė būdelių tiesiai priešais Didžiąją tribūną, suręstų iš faneros lakštų ir rifliuotos skardos. Dauguma automobilių buvo atvykę ir stovėjo savo „aptvaruose“, apsupti mechanikų bei žioplių; galima buvo pamanyti, kad juos jau remontuoja. Pareigūnai paknopstomis lakstė pirmyn atgal, kažką žymėdamiesi sąrašuose. Virš jų galvų kabantis didžiulis garsiakalbis grojo karinius maršus.

Didžioji tribūna tebebuvo beveik tuščia, bet kitur palei trasą būriavosi žmonės. Trylikos ar keturiolikos mylių ilgio trasa kilo į kalvą ir leidosi nuo jos; prie pavojingiausių posūkių stovinčių sodybų ir aludžių šeimininkai pasinaudoję proga pristatė ant stogų palaikių medinių galerijų ir labai brangiai pardavinėjo bilietus, kuriuos žiūrovai pirko noriai nelyginant neprotingai brangias karštas bandeles. Tiesiai už aptvarų kilo status, žole apaugęs kalvos šlaitas. Jos viršuje pūpsojo palapinė, kurioje skautų būrys rengėsi fiksuoti lenktynininkų kelią, o kol kas su malonumu gėrė imbierinį limonadą, valgė irisus ir ėjo ristynių. Už palapinės driekėsi spygliuotos vielos tvora, už jos vėl būriavosi žiūrovai ir kilo keletas skanumynų kioskų. Virš kelio kabojo medinis tiltas, reklamuojantis „Ryto žinias“. Kur ne kur buvo regėti pareigūnai, besistengiantys suprasti, ką vieni kitiems pranešinėja lauko telefonu. Kartais maršai nutildavo, griežtas balsas pranešdavo: „Prašome poną tokį ir tokį nedelsiant ateiti į rengėjų kabinetą“, ir muzika užgrodavo iš naujo.

Panelė Ransibl su draugais susirado kelią į aptvarą, paženklintą tryliktu numeriu, ir susėdę ant faneros suolelio rūkė bei dalijo autografus. Netrukus prie jų priėjo pareigūnas.

– Aptvaruose prašome nerūkyti.

– O, brangusis, labai atsiprašau. Nežinojau, kad negalima.

Panelei Ransibl už nugaros buvo šeši atviri kanistrai, keturiuose iš jų buvo benzinas, dviejuose – vanduo. Ji nežiūrėdama sviedė per petį cigaretę ir ši, maloningai pasirūpinus Apvaizdai – toks rūpestis panelės Ransibl gyvenime pasitaikydavo retai – įkrito į vandenį. Jei cigaretė būtų pataikiusi į benziną, panelės Ransibl jau veikiausiai nebebūtų tarp gyvųjų.

Netrukus pasirodė tryliktasis numeris. Mailso draugas ir jo mechanikas, abu su kombinezonais, šalmais ir lenktynininkų akiniais, iššoko iš automobilio, pakėlė variklio gaubtą ir bematant vėl ėmėsi jį remontuoti.

– Trylikto numerio išvis nereikėjo niekam skirti, – tarė mechanikas. – Taip nesąžininga.

Panelė Ransibl prisidegė kitą cigaretę.

– Aptvaruose *labai prašome* nerūkyti, – priminė pareigūnas.

– Brangusis, kokia aš *netikusi.* Visai pamiršau.

(Šį kartą cigaretė įkrito į krepšį su mechaniko pietumis ir tyliai smilko, gulėdama ant vištos šlaunelės, kol galiausiai užgeso pati.)

Mailso draugas, pasiėmęs labai didelį piltuvą, ėmėsi pilti į baką benziną.

– Klausykit, – prakalbo jis. – Aš negaliu tiesiai iš jūsų nieko imti, bet jei važiuojant pro aptvarą Edvardsas pakels kairę ranką, tai reikš, kad kitą kartą pravažiuodami sustosi-

me įsipilti degalų. Tada jūs pripilsite porą bakų, pastatysite juos ant lentynos ir greta padėsite piltuvą, kad Edvardsas galėtų paimti. Jei Edvardsas pakels dešinę ranką... – toliau sekė įmantrūs nurodymai. – Jūs atsakingas už atsargines dalis, – pasakė jis Arčiui. – Na, ar gerai įsiminėte signalus? Nepamirškite, jie gali nulemti lenktynių baigtį.

– Ką reikš, jei aš pamosiu mėlyna vėliavėle?

– Kad liepiate man sustoti.

– Kodėl turėčiau jus stabdyti?

– Na, jei kartais pastebėsite, kad kas nors negerai – iš bako varva benzinas ar kas nors panašaus, arba pareigūnai pareikalaus nuvalyti lentelę su numeriu.

– Gal aš verčiau paliksiu mėlyną vėliavėlę ramybėje. Ji man atrodo kažkokia netokia.

Panelė Ransibl vėl prisidegė cigaretę.

– Gal malonėsite išeiti iš aptvaro, jei jau taip norite rūkyti? – paklausė pareigūnas.

– Tas žmogus velniškai įžūlus, – pasiskundė panelė Ransibl. – Geriau eime į tą dievišką palapinę ko nors išgerti.

Jie užlipo ant kalvos, praėjo pro skautus, vielų tvoroje rado vartelius ir galiausiai pasiekė palapinę, kurioje buvo prekiaujama maistu ir gėrimais. Joje tvyrojo draugiškesnė nuotaika. Daugybė vyriškių sportiniais tvido kostiumais prieš lenktynių pradžią „lenkė po burnelę". Nebuvo jokių kvailų draudimų rūkyti. Ant žolės sėdėjo vidutinio amžiaus moteris su buteliu tamsaus alaus ir kūdikiu.

– Kaip namie, – tarė panelė Ransibl.

Staiga karinio orkestro maršas nutilo ir balsas pranešė: „Iki dvyliktos valandos liko penkios minutės. Visus mechanikus ir vairuotojus prašome susirinkti trasos pradžioje."

Aplink lenktynių trasą stojo tyla, maisto palapinė ėmė sparčiai tuštėti.

– Brangioji, mes pražiopsosim startą.

– Bet labai *norisi* išgerti.

Jie suėjo į palapinę.

– Prašom keturias taures viskio, – paprašė Arčis Švertas.

– Praleisite startą, – įspėjo padavėja.

– Koks vis dėlto kiaulė tas žmogėnas, – prisiminė panelė Ransibl. – Gerai, gal ten ir negalima rūkyti, bet galėjo bent jau mandagiai mus visus įspėti.

– Brangioji, rūkei tik tu viena.

– Na ir kas, man atrodo, tai dar blogiau.

– Viešpatie, panele, – įsiterpė padavėja, – nejaugi tikrai nenorit pamatyti starto?

– Kaip tik starto nė už ką pasaulyje nenorėčiau praleisti... ak, brangieji, man atrodo, jau prasidėjo.

Iš apačios staiga pasigirdo sutartinis šešių dešimčių galingų automobilių variklių riaumojimas.

– Jau *pradėjo*... kokia gėda.

Visi prisiartino prie palapinės durų. Virš žiūrovų galvų buvo matyti atkarpėlė trasos, jie spėjo pastebėti pajudėjusius automobilius, susigrūdusius į daiktą nelyginant pro vartus genamos kiaulės; vienas po kito jie išsivadavo iš spūsties ir garsiai suspiegę akceleratoriais dingo už lanksto.

– Po ketvirčio valandos suks antrą ratą, – tarė Arčis Švertas. – Išgerkim dar po vieną.

– Kas pirmauja? – nerimastingai paklausė padavėja.

– Nepavyko tiksliai įžiūrėti, – atsakė panelė Ransibl, – tačiau beveik neabejoju, kad tryliktas numeris.

– *Vajetau!*

Netrukus žmonių palapinėje vėl ėmė gausėti. Bendru sutarimu nuspręsta, kad į pergalę pretenduoja du labiausiai tikėtini varžovai, tryliktasis ir dvidešimt aštuntasis numeris, raudonas automobilis *Omega*, vairuojamas italų meistro Marino.

– Klastingesnio lenktynininko nesu matęs, – gėrėdamasis ištarė vienas žiūrovas.

– Klausykit, Belfaste jo varžovai tik ir lėkė į griovius, nė akim nespėjai mirktelėti.

– Viena tikrai aišku. *Abu* finišo nepasieks.

– Kaip vairuoja tas Marino – tai tikra žmogžudystė: vienas malonumas į jį žiūrėti.

– Tikrai nepėsčias, grynas menininkas, tikrai jums sakau.

Adamas, panelė Ransibl, Arčis ir Mailsas grįžo į savo aptvarą.

– Tik pagalvokit, – kalbėjo panelė Ransibl, – vargšeliui juk bet kada gali ko nors prireikti, gal jis jau rodo signalus kaip išprotėjęs, o niekas į juos nekreipia dėmesio – kaip nesmagu.

Automobiliai jau buvo gana tolygiai pasklidę visoje trasoje. Jie svaiginamu greičiu garsiai sucypę pralėkdavo pro šalį; keletas automobilių įvažiavo į savo aptvarus ir vairuotojai, virpėdami it lapai, iššokę iš jų imdavo kažką reguliuoti. Vienas jau neteko vilties – stambus vokietis, kurio automobilio padanga sprogo, kalbama, pradūrus Marino samdytam piktadariui. Automobilis nusprūdo nuo kelio ir šoko į medį nelyginant šuns vejama katė. Dviejų mažų amerikietiškų automobilių variklių nepavyko įjungti: ekipažo nariai iš paskutiniųjų stengėsi įpūsti jiems gyvybės, nepaisydami niekinamų žiūrovų komentarų. Staiga išniro du automobiliai, tiesia kelio atkarpa lekiantys vienas greta kito.

– Tryliktas numeris, – suklykė panelė Ransibl, pagaliau iš tiesų įsiaudrinusi. – O greta tas šėtonas italas. Nagi, pirmyn, tryliktas! Greičiau! – rėkė ji, šokčiodama aptvare ir modama atsitiktinai į rankas pakliuvusia vėliavėle. – Greičiau! Ak! Šaunuolis, tryliktas numeri!

Automobiliai žaibiškai šmėstelėjo pro šalį ir išnyko, vietoje jų atsirado kiti.

– Agata, brangioji, tau nereikėjo mojuoti mėlyna vėliavėle.

– Brangusis, koks siaubas. O kodėl?

– Todėl, kad dabar kitame rate jiems reikės sustoti.

– Dieve mano. Nejau aš mojau mėlyna vėliavėle?

– Brangioji, puikiausiai žinai, kad mojai.

– *Kokia* gėda. Ką *aš* jam dabar pasakysiu?

– Gal verčiau dinkime iš čia, kol jis negrįžo.

– Žinai, tikrai manau, kad taip bus geriausia. Jis tikriausiai labai supyks, ar ne? Eime į palapinę, dar išgersim – sutinki, juk taip?

Taigi tryliktame aptvare ir vėl nieko nebeliko.

– Ar aš nesakiau? – ištarė mechanikas. – Kai tik ištraukėme šitą sumautą numerį, iškart supratau, kad gero nelauk.

Priėję maisto ir gėrimų palapinę jie iškart pamatė girtą majorą.

– Vėl tas tavo draugelis, – tarė Mailsas.

– Na, štai ir jūs, – pasisveikino majoras. – Ar žinot, kad vaikausi jus po visą Londoną? Ką jūs veikėte tiek laiko?

– Gyvenau pas Lotę.

– Na, o ji man sakė niekad gyvenime apie jus negirdėjusi. Suprantat, aš mielai prisipažįstu, kad tą vakarą truputį padauginau, o kai rytą atsibudau, atvirai sakant, galvoje buvo tikra košė. Paskui radau kišenėje tūkstantį svarų ir kaipmat viską prisiminiau. Ogi toks vyrukas pas Lotę davė man tūkstantį svarų, kad pastatyčiau už Indijos Bėglį. Bet aš žinojau, kad Indijos Bėglys niekam tikęs. Nenorėjau, kad prarastumėt pinigus, bet blogiausia, jog pažinojau jus

ne daugiau negu Adomą ir Ievą. („Man atrodo, tai be galo juokinga, – tarė panelė Ransibl.) Lotė, regis, irgi nieko apie jus nežinojo. Atrodytų, ne taip jau sunku surasti vyruką, kuris dalija pirmą kartą sutiktiems žmonėms tūkstančius svarų, bet aš niekaip neįstengiau jūsų aptikti.

– Tai norite pasakyti, – paklausė Adamas, kurio širdyje staiga įsižiebė kliedesiui prilygstanti viltis, – jog tebeturite tą mano tūkstantį?

– Neskubėkit, – sutramdė jį majoras. – Leiskit papasakoti viską, kaip buvo. Žodžiu, lenktynių dieną niekaip negalėjau apsispręsti, kaip elgtis. Viena vertus, gal reikėtų pasilikti pinigus. Anksčiau ar vėliau vyrukas vis tiek atsiras, tegu pats tada ir stato, už ką sugalvojęs. Kita vertus, kyla pagunda pastatyti jo vardu už favoritą, duoti progą užsidirbti.

– Ir pastatėte už favoritą? – Adamo širdis vėl apsunko it švinas.

– Ne, nepastačiau. Galiausiai tariau sau: ką gi, vyrukas tikriausiai baisiai turtingas. Jei jam patinka švaistyti pinigus vėjais, ne mano reikalas – ėmiau ir pastačiau viską jūsų vardu už Indijos Bėglį.

– Tai norite pasakyti...

– Noriu pasakyti, kad jūsų dabar laukia daili apvali trisdešimt penkių tūkstančių svarų sumelė, kurią galėsite pasiimti kada tik užsigeisite.

– Viešpatie Dieve... klausykit, išgerkime, gerai?

– Tokio pasiūlymo niekada neatsisakau.

– Arči, paskolink man pinigų, kol pasiimsiu savo turtus.

– Kiek?

– Kad pakaktų penkiems buteliams šampano.

– Gerai, jei tik rasi, kur jų gauti.

Padavėja palapinės gilumoje laikė paslėpusi dėžę šampano. („Žiūrovams dažnai pasidaro negera prisižiūrėjus į taip greit

lekiančius automobilius, ypač damoms", – paaiškino ji.) Visi pasiėmė po butelį, susėdo ant kalvos šlaito ir išgėrė už Adamo praturtėjimą.

– Sveiki visi, – prabilo garsiakalbis. – Automobilis, kurio numeris dvidešimt aštuntas, italų gamybos *Omega*, vairuojamas kapitono Marino, ką tik pasiekė finišą per dvylika minučių ir vieną sekundę, važiuodamas vidutiniu 78,3 mylios per valandą greičiu. Kol kas tai didžiausias lenktynėse užfiksuotas greitis.

Skelbimą sutiko garsūs plojimai, bet Adamas tarė:

– Šitos lenktynės man kažkodėl pasidarė nebeįdomios.

– Klausykit, dranguži, – kreipėsi į jį majoras, visiems patogiai įsitaisius, – pakliuvau į keblioką padėtį. Kaip tikras asilas turiu prisipažinti, kad spūstyje man iš kišenės ištraukė piniginę. Žinoma, liko šiek tiek smulkių, pakaks grįžti į viešbutį, o ten, aišku, galėsiu susimokėti čekiu, bet atvirai sakau: norėjau susilažinti su pora beveik nepažįstamų vyrukų. Tai ir pagalvojau, dranguži, gal jūs man paskolintumėt penkis svarus? Galėsiu grąžinti, kai atiduosiu tuos trisdešimt penkis tūkstančius.

– Na žinoma, – atsakė Adamas. – Arči, būk geras, paskolink man penkis svarus.

– Labai dėkoju, – kalbėjo majoras, kišdamas banknotus į kelnių kišenę. – O gal tada jau galėtumėt sukrapštyti ir visą dešimtinę, būtų dar geriau?

– Atsiprašau, – vėsokai atkirto Arčis. – Daugiau nebeturiu, o dar reikia namo grįžti.

– Gerai, gerai, dranguži, aš *viską* suprantu. Daugiau nė žodžio... Na, už mus visus.

– Aš pats buvau lapkričio handikapo lenktynėse, – pasisakė Adamas. – Man pasirodė, kad jus ten mačiau.

– Būtų daug patogiau, jei būtume tada susitikę, ar ne? Na, bet viskas gerai, kas gerai baigiasi.

– Tas jūsų majoras tikras *angelas*, – tarė panelė Ransibl.

Pabaigus šampaną majoras – dabar jau neabejotinai girtas – pakilo eiti.

– Klausyk, drauguži, – tarė jis. – Jau turiu judėti. Reikia su kai kuo susitikti. Nuoširdžiai dėkoju už gėralą. Kaip smagu jus vėl susitikti. Iki, miela panele.

– Kada vėl susitiksim? – paklausė Adamas.

– Kada tik norėsit, drauguži. Baisiai džiaugsiuosi, jei užsuksit, kada tik sugalvoję̨s. Senam draugui visad atsiras ir kur prisėsti, ir ką išgerti. Na, viso.

– Bet gal galėčiau netrukus pas jus užeiti? Suprantat, pinigų klausimu.

– Kuo greičiau, drauguži, tuo geriau. Tik nesupratau, apie kokius pinigus kalbat?

– Apie mano trisdešimt penkis tūkstančius.

– Ak taip, tikrai. Įsivaizduojat, pamiršau tokį dalyką. Štai ką pasakysiu. Šįvakar pasirodykit *Imperiale*, tada ir atiduosiu. Kaip bus gerai nusimesti rūpestį. Septintą amerikietiškame bare – gal net truputį prieš septynias.

– Eime pažiūrėti į automobilius, – pasiūlė Arčis.

Jie nusileido nuo kalvos jausdamiesi žvalūs ir atsainūs (kaip ir dera jaustis, daug išgėrus prieš pietus). Priėję aptvarą visi nutarė, jog išalko. Kopti atgal prie maisto palapinės pasirodė per ilgai, todėl suvalgė mechaniko pietų likučius, kurių nebuvo sugadinusi panelės Ransibl mesta cigaretė.

Paskui tryliktuoju numeriu paženklintą automobilį ištiko nesėkmė. Vairuojamas mechaniko jis lėtai pasuko į šalikelę. Pasak jo, veržliaraktis, mestas iš Marino automobilio jiems prasilenkiant po geležinkelio tiltu, sutrenkė Mailso draugui

petį. Mechanikas jam padėjo išlipti ir prilaikydamas nuvedė prie Raudonojo Kryžiaus palapinės.

– Dabar ramiai galim išsibraukti, – tarė jis. – Šiandien jis jau nebeįstengs vairuoti. Tryliktas numeris neša tik nelaimes.

Mailsas nuėjo padėti draugui, palikęs panelę Ransibl, Adamą ir Arčį paikai spoksoti į automobilį. Arčis, nesmarkiai žagsėdamas, valgė mechaniko obuolį.

Netrukus pasirodė pareigūnas.

– Kas atsitiko? – paklausė jis.

– Ką tik nužudytas vairuotojas, – paaiškino Arčis. – Veržliaraktis, paleistas po geležinkelio tiltu. Kaltas Marino.

– Na, tai išsibraukiat? Kas atsarginis vairuotojas?

– Nežinau. Gal tu žinai, Adamai? Nė kiek nenustebčiau, jei atsarginis vairuotojas irgi būtų nužudytas.

– Aš atsarginė vairuotoja, – ištarė panelė Ransibl. – Man ant rankos parašyta.

– Ji atsarginė vairuotoja. Žiūrėkit, jai ant rankos parašyta.

– Na, tai norėsit išsibraukti?

– Agata, tik nedrįsk išsibraukti.

– Ne, išsibraukti nenorėsiu.

– Gerai. Kuo jūs vardu?

– Agata. Aš atsarginė vairuotoja. Man ant rankos parašyta.

– Matau, kad parašyta... na, gerai, pradėkit, kai norėsit.

– Agata, – tvirtai pakartojo panelė Ransibl, lipdama į automobilį. – Man ant rankos parašyta.

– Klausyk, Agata, – kreipėsi į ją Adamas. – Tu tikrai gerai jautiesi?

– Man ant rankos parašyta, – griežtai atrėžė panelė Ransibl.

– Tai yra tikrai manai, kad tai nepavojinga?

– Nėra *visai* nepavojinga, Adamai. Gali pradėti mėtyti veržliarakčius. Bet iš pradžių važiuosiu labai lėtai, kol apsiprasiu. Pamatysi. Važiuosi su manim?

– Geriau liksiu čia, pamosiu vėliavėle, – atsakė Adamas.

– Sutarta. Viso... Dievuliau, koks šiurpas ir siaubas...

Automobilis šoko į kelio vidurį, vos ne vos išvengė susidūrimo, apsisuko ir garsiai riaumodamas dingo už posūkio.

– Klausyk, Arči, ar tikrai nieko, kad ji vairuoja girta, ir dar lenktynėse? Kaip manai, jos nesuvažinės?

– Ne, ne, viskas gerai. Automobilių lenktynėse visi vairuoja girti.

– Tikrai?

– Tikrai.

– Visi?

– Iki vieno – girti kaip šiaučiai.

– Tai tada nieko. Eime ir mes išgerti.

Jie vėl užlipo ant kalvos ir pro skautus patraukė link maisto palapinės.

Netrukus apie panelę Ransibl pranešė viešai.

– Sveiki visi, – prakalbo garsiakalbis. – Tryliktuoju numeriu paženklintas automobilis, anglų gamybos *Plunket-Bowse*, vairuojamas panelės Agatos, ties Staigiu posūkiu susidūrė su dvidešimt aštuntuoju numeriu paženklintu automobiliu, italų gamybos *Omega*, vairuojamu kapitono Martino. Tryliktasis numeris netrukus tęsė lenktynes. Dvidešimt aštuntasis apvirto ir pasitraukė iš trasos.

– Šaunuolė Agata, – pagyrė Arčis.

Po kelių minučių:

– Sveiki visi. Tryliktuoju numeriu paženklintas automobilis, anglų gamybos *Plunket-Bowse*, vairuojamas panelės Aga-

tos, ką tik įveikė trasą per devynias minutes ir keturiasdešimt vieną sekundę. Tai visiškas trasos rekordas.

Iš visų pusių nuaidėjo garsūs patriotizmo šūksniai, ir visa palapinė išgėrė už panelės Ransibl sveikatą.

Dar po kelių minučių:

– Sveiki visi. Tenka paneigti ką tik nuskambėjusį skelbimą, kad tryliktuoju numeriu paženklintas automobilis, anglų gamybos *Plunket-Bowse*, vairuojamas panelės Agatos, įveikė trasą rekordiniu greičiu. Prižiūrėtojai praneša, kad tryliktasis numeris tuoj po sankryžos paliko trasą, penkias mylias važiavo trumpesniu keliu, o į lenktynių trasą grįžo tik posūkyje prie „Raudonojo liūto“. Todėl teisėjai neįskaitė nuvažiuoto atstumo.

Dar po kelių minučių:

– Sveiki visi. Tryliktuoju numeriu paženklintas anglų gamybos *Plunket-Bowse* automobilis, vairuojamas panelės Agatos, pasitraukė iš lenktynių. Prie Bažnyčios posūkio vietoje dešinės pasukęs į kairę jis neseniai dingo iš trasos ir paskutinį kartą pastebėtas važiuojantis šalutiniu keliu pietų kryptimi; atrodo, jog vairuotoja automobilio nesuvaldė.

– Brangieji, kaip man pasisekė, – tarė Mailsas. – Tik antrą dieną dirbu laikraštyje ir jau gavau tokią puikią medžiagą. „Pertekliaus“ redakcijoje mane už tai turėtų įvertinti – pagaliau praturtėsiu, – ir nuskubėjo į pašto palapinę, vieną iš lenktynėms parūpintų patogumų, norėdamas padiktuoti ilgą tekstą apie panelės Ransibl sukeltą katastrofą.

Adamas nuėjo su juo ir pasiuntė Ninai telegramą: *Girtas majoras maisto palapinėje viskas kaip turi būti trisdešimt penki tūkstančiai tuokiamės rytoj reikalai puikūs Agata dingo myliu Adamas.*

– Man atrodo, viskas čia aišku, – tarė jis.

Tada jie nuėjo į Raudonojo Kryžiaus palapinę – kitą lenktynėms parūpintą patogumą – pažiūrėti, kaip laikosi Mailso draugas. Pasirodė, jog jį kamuoja skausmas ir nerimas dėl automobilio.

– Manau, jis tiesiog beširdis, – pareiškė Adamas. – Nerimauti reikėtų dėl Agatos. Na, iškart matyti...

– Automobilininkai *visi* beširdžiai, – atsidusęs pritarė Mailsas.

Netrukus ant neštuvų įnešė kapitoną Marino. Garsiai sudejavęs, šis apsivertė ant šono ir nešamas pro šalį spjovė į Mailso draugą. Paskui apspjovė jo sutvarstyti atėjusį gydytoją ir įkando vienam iš savanorių slaugų.

Raudonojo Kryžiaus palapinėje pasklido kalbos, kad kapitonas Marino – ne džentelmenas.

Arčis sužinojo, kad niekaip nepavyks išvažiuoti, kol lenktynės nesibaigs, o jos truks dar mažiausiai dvi valandas. Automobilių srautas važiavo ir važiavo aplink. Kartais skautai vis iškeldavo prie kurio nors numerio didelį raudoną ženklą, rodantį, kad automobilį įveikė variklio gedimas, susidūrimas su kitu ekipažu ar Staigus posūkis. Prie pietus tiekiančios palapinės kalvos viršūnėje nusidriekė ilga žmonių eilė. Paskui pradėjo lyti.

Nebeliko kitos išeities, kaip vėl grįžti į barą.

Temstant trasą įveikė paskutinis automobilis. Laimėtojui buvo įteiktas sidabruotas trofėjus. Per garsiakalbį nuskambėjo „Dieve, sergėk karalių“ ir nerūpestingas atsisveikinimas: „Visiems viso gero.“ Žiūrovams, stovintiems gale eilės prie pietų, pagarbiai pranešta, kad daugiau pietūs nebebus tiekiami. Padavėjos gėrimų palapinėje garsiai kartojo: „Ponai ir ponios, prašome grąžinti taures.“ Greitosios pagalbos automobiliai paskutinį kartą apvažiavo trasą, rinkdami likusius gyvus

vairuotojus. Galiausiai Adamas, Mailsas ir Arčis Švertas patraukė ieškoti savo automobilio.

Važiuojant atgal galutinai sutemo. Iki miesto važiavo valandą. Adamas, Mailsas ir Arčis Švertas beveik nesikalbėjo. Gėrimo poveikis buvo pasiekęs antrąjį laipsnį, vaizdingai aprašytą blaivybės draugijos dalijamose brošiūrose: laikiną, apgaulingą gerą nuotaiką ir pakilumą pakeitė melancholija, virškinimo sutrikimai ir moralės nuosmukis. Adamas stengėsi galvoti apie staiga atsiradusius turtus, tačiau buvo labai sunku išlaikyti mintis nukreiptas į tokį aukštą tikslą, beveik tuojau pat jos bejėgiškai nuslysdavo atgal, prie dabarties nepatogumų.

Lėtai judančia automobilių eile jie galiausiai pasiekė miesto centrą ir pamatė oriai apšviestą viešbutį *Imperial*. Aplink sukamąsias duris sūkuriavo sraunus peršlapusių, alkanų automobilizmo mėgėjų verpetas.

– Mirsiu, jei tuojau pat negausiu užkąsti, – tarė Mailsas. – Negalvokim kol kas apie Agatą, verčiau eime pavalgyti.

Tačiau *Imperialo* direktoriui nedarė įspūdžio nei lankytojų gausa, nei jų neviltis: jis vyriškai gynė britiškosios viešbučių tarnybos tradicijas. Arbatos, aiškino jis, kasdien nuo ketvirtos iki šeštos valandos galima atsigerti Palmių salėje, kurioje ketvirtadieniais ir sekmadieniais groja orkestras. Nuo septintos iki devintos valandos valgomajame tiekiama *table d'hôte* vakarienė. Tuo pačiu metu kepsnių salėje tiekiama vakarienė *à la carte*. Dabar dvidešimt po šešių. Jei ponai malonėtų vėl ateiti po valandos ir dešimties minučių, jis pasistengtų rasti jiems vietų, tačiau negali pažadėti, kad rezervuos staliuką. Šiandien labai daug lankytojų. Netoliese vyko automobilių lenktynės, paaiškino jis.

Šveicorius elgėsi draugiškiau – pasakė, kad pagrindinėje gatvėje, truputį toliau, netoli kino teatro, yra arbatinė-

restoranas *Café Royal*. Tačiau jis, atrodo, davė šį patarimą visiems lankytojams, nes *Café Royal* pasirodė kimšte prisikimšusi žmonių. Visi baisiai irzo, bet staliukus pavyko gauti tik sarkastiškiausiems ir valdingiausiems klientams, o maisto atnešdavo vien už visiškai nepadorius užgauliojimus. Tad Adamas, Mailsas ir Arčis Švertas pamėgino užeiti dar į dvi arbatines – vienoje, kuri vadinosi „Dorasis indėnas", šeimininkavo „damos", – paskui į darbininkų valgyklą ir keptų žuvų krautuvėlę. Galiausiai kooperatyve nusipirko pakelį įvairių sausainių ir niūriai tylėdami juos suvalgė *Imperialo* Palmių salėje.

Buvo jau po septynių ir Adamas prisiminė sutartą susitikimą amerikietiškame bare. Ten, žinoma, irgi būriavosi tiršta minia. Pasirodė net keletas Greičio karalių, iškaitusių po vonios, su smokingais ir krakmolytais baltais marškiniais; kiekvieną jų supo savas gerbėjų būrys. Adamas vargais negalais prasigrūdo prie baro.

– Gal matėte čia kur nors girtą majorą? – paklausė jis.

Padavėja purkštelėjo.

– Na jau ne, sakyčiau, – atrėžė ji. – Net jei toks čia ir *užeitų*, aš jo neaptarnaučiau. *Mano* bare tokių tipų nepasitaiko. *Kaip galėjot pamanyti.*

– Na, gal dabar jis negirtas. Bet gal matėte kresną raudonveidį vyrą su monokliu ir riestais ūsais?

– Na, panašus neseniai čia *buvo*. Jūs jo draugas?

– Man būtinai reikia su juo susitikti.

– Na, tik tiek pasakysiu, kad geriau paieškokite jo kur nors kitur ir nemėginkite atsivesti čia. Kaip jis siautėjo! Sudaužė dvi taures ir baisiai susiriejo su kitais ponais. Laikė rankoje tris ar keturis banknotus po svarą. Mojavo jais ir vis kartojo: „Žinot ką? Šiandien sutikau tikrą asilą. Aš jam skolingas trisdešimt penkis tūkstančius, o jis man dar pasko-

lino penkis svarus." Na, ar kas taip kalba su nepažįstamais žmonėmis? Išėjo gal prieš dešimt minučių. Patikėkit, iškart lengviau atsikvėpiau.

– Jis tikrai taip sakė – kad sutikęs asilą?

– Kartojo nesiliaudamas – baisiausiai visiems įkyrėjo.

Tačiau eidamas iš baro Adamas sutiko majorą, išeinantį iš vyrų tualeto. Šis ėjo itin atsargiai statydamas kojas ir permetė Adamą stikliniu tuščių akių žvilgsniu.

– Ei! – šūktelėjo jam Adamas. – Ei!

– Labutis, – atsainiai atsiliepė girtas majoras.

– Klausykit, – paklausė Adamas, – o kaipgi mano trisdešimt penki tūkstančiai svarų?

Girtas majoras stabtelėjo ir pasitaisė monoklį.

– Trisdešimt penki tūkstančiai ir dar penki svarai, – patikslino jis. – Ir ką?

– Na, tai kur jie?

– Saugioje vietoje. Anglijos nacionaliniame ir provincijų banke. Visiškai patikima, padori bendrovė. Patikėčiau jiems dar didesnius turtus, jei tik turėčiau. Patikėčiau jiems net milijoną, drauguži, garbės žodis. Sena, puiki bendrovė, žinot. Dabar tokių bendrovių beveik nebeliko. Patikėčiau šiam bankui net savo žmoną ir vaikučius... Tik jau nemanykite, drauguži, kad galėčiau atiduoti jūsų pinigus saugoti kokiai nors nepatikimai bendrovei. Tikriausiai ganėtinai mane pažįstate, kad tai suprastumėte.

– Ne, žinoma, ne. Jūs nepaprastai malonus, kad ėmėtės juos pasaugoti – sakėte, šį vakarą išrašysite man čekį. Nepamenate?

Girtas majoras gudriai pažvelgė į jį.

– A, – atsiliepė jis. – Tai kas kita. Taip, *kažkam* tikrai sakiau, kad išrašysiu čekį. Bet kaip sužinoti, kad tai buvote jūs?.. Supraskite, juk negaliu apsižioplinti. Įsivaizduokite, jei

jūs būtumėte persirengęs sukčius? Ne, nesakau, kad esate, bet jei būtumėte? Ką tada man daryti? Tokiais atvejais reikia labai atidžiai viską patikrinti.

– O, Dieve... Štai su manimi du draugai, jie gali jums prisiekti, jog aš esu Adamas Saimsas. Ar to pakaks?

– Gal tai jūsų bendrai? Be to, *aš* juk nežinau, ar to vyruko, kuris man davė tūkstantį svarų, vardas *iš tiesų* Adamas, kaip ten sakote? Tai tik jūsų žodžiai. Štai ką aš jums pasakysiu, – tarė majoras, įsitaisydamas giliame krėsle, – pirmiausia šiek tiek nusnausiu. Minutėlę. Pabudęs pasakysiu, ką nusprendžiau. Nemanykite, drauguži, kad jus kuo nors įtarinėju, bet turiu būti atsargus... svetimi pinigai, suprantate... – ir užmigo.

Adamas prasigrūdo pro žmones, besibūriuojančius Palmių salėje, kur buvo palikęs Mailsą ir Arčį. Ką tik gautos naujienos apie automobilį, paženklintą tryliktuoju numeriu. Jį aptiko maždaug už penkiolikos mylių, dideliame kaime, visu greičiu įvažiavusį į turgaus vietoženklį[19] (ir nepataisomai sužalojusį paminklą, jau ir taip įtrauktą į restauruotinų sąrašą). Tačiau panelės Ransibl nerado nė ženklo.

– Turbūt mums reikėtų ja pasirūpinti, – tarė Mailsas. – Tokios bjaurios dienos dar neatsimenu. Ar gavai savo turtus?

– Majoras buvo per girtas ir manęs neatpažino. Ką tik užmigo.

– *Štai kaip*.

– Reikia važiuoti į tą kvailą kaimą ieškoti Agatos.

– Negaliu palikti majoro. Jis tikriausiai netrukus pabus ir atiduos visus pinigus pirmam sutiktajam.

– O gal einam, gerai jį papurtysim, kad atiduotų juos dabar, – pasiūlė Mailsas.

Tačiau šis pasiūlymas pasirodė nenaudingas, nes priėjęs krėslą, kuriame Adamas buvo palikęs girtą majorą, jo ten neberado.

Portjė labai gerai atsiminė, kaip jis išėjo. Įspaudė jam į ranką svarą, sumurmėjo: „Šiandien sutikau asilą“, ir užsisakė taksi iki stoties.

– Žinot ką, – pratarė Adamas, – nemanau, kad aš išvis kada nors atgausiu tuos pinigus.

– Na ir kas, nematau, kuo čia taip skųstis, – atsiliepė Arčis. – Tavo padėtis nė kiek nepablogėjo. Tai *aš* netekau penkių svarų ir penkių butelių šampano.

– Tas tiesa, – atsakė Adamas, pasijutęs truputį paguostas.

Jie sulipo į automobilį ir per lietų nuvažiavo į kaimą, kuriame buvo aptiktas *Plunket-Bowse*. Ten jis ir tebestovėjo, dar rūkstantis ir iš esmės atpažįstamas, apspistas susižavėjusių kaimiečių. Konsteblis neperšlampamu apsiaustu iš paskutiniųjų stengėsi apsaugoti automobilį nuo miklių suvenyrų mėgėjų, mėginančių nukrapštyti smulkesnes detales.

Avarijos, atrodo, niekas nematė. Visi jaunesni bendruomenės nariai buvo lenktynėse, o senesiems rūpėjo popiečio miegas. Vienas iš jų sakė, jog, regis, girdėjęs trenksmą.

Tačiau pratęsus apklausą geležinkelio stotyje pavyko nustatyti, kad ankstyvą popietę prie kasų pasirodė labai susitaršiusi jauna moteris su raiščiu ant rankovės ir pasiteiravo, kur esanti. Išgirdusi atsakymą pareiškė, kad neapsakomai gailisi čia atsidūrusi, nes kažkas kelio vidury palikęs milžinišką akmeninį veržliaraktį. Paskui pripažino, jog jaučiasi gana keistai. Stoties viršininkas paklausė, ar ji nenorėtų užeiti į jo kabinetą ir prisėsti, pasisiūlė atnešti lašą brendžio. Mergina atsakiusi: „Ne, brendžio jau gana“, ir nusipirkusi pirmosios klasės bilietą į Londoną. Išvažiavo 15.25 valandos traukiniu.

– Tada viskas gerai, – nusiramino Arčis.

Jie paliko kaimą, netrukus prie Šiaurės greitkelio rado viešbutį, ten pavakarieniavo ir pernakvojo. Į Londoną atvyko rytojaus dieną apie pietus ir sužinojo, kad rytą panelę Ransibl rado Justono stoties pagrindinėje salėje, įsmeigusią akis į garvežio variklio modelį. Atsargiai klausinėjama ji atsakiusi, jog, kiek jai žinoma, vardo neturinti ir tarsi patvirtindama šį faktą rodė ant rankovės užrištą raištį. Paaiškino atvažiavusi automobiliu, kurio, pasak jos, niekaip nepavyko sustabdyti. Jis buvo pilnutėlis blusų, kurias ji mėginusi nugalabyti lašindama ant jų veido losjoną. Viena blusa sviedusi į ją veržliaraktį. Kelio viduryje staiga išdygęs akmeninis kryžius. Negalima tokių simbolių statyti vidury kelio, juk tiesa, kad negalima, ar ne?

Tad ją nugabeno į slaugos namus Vimpoulo gatvėje[20] ir ilgam uždarė tamsioje palatoje.

Vienuoliktas skyrius

Adamas paskambino Ninai.

– Brangusis, kaip aš apsidžiaugiau tavo telegrama. Ar tai teisybė?

– Ne, deja, ne.

– Tai majoras vis dėlto kažkoks ne toks?

– Taip.

– Pinigų neturi?

– Ne.

– Šiandien nesituoksime?

– Ne.

– Aišku.

– Na?

– Aš pasakiau – aišku.

– Ir viskas?

– Taip, viskas, Adamai.

– Man labai gaila.

– Man irgi gaila. Viso.

– Viso, Nina.

Vėliau Nina paskambino Adamui.

– Brangusis, čia tu? Noriu tau pranešti gana klaikią žinią.

– Taip?

– Tu baisiai supyksi.

– Na?
– Aš išteku.
– Už ko?
– Net nežinau, ar galiu tau sakyti.
– Už ko?
– Adamai, tu juk nepradėsi elgtis kaip žvėris, tiesa?
– Kas jis?
– Rudis.
– Netikiu.
– Sakau, išteku. Ir tiek.
– Tu išteki už Rudžio?
– Taip.
– Aišku.
– Na?
– Aš pasakiau – aišku.
– Ir viskas?
– Taip, Nina, viskas.
– Kada pasimatysime?
– Aš tavęs daugiau niekada nenoriu matyti.
– Aišku.
– Na?
– Aš pasakiau – aišku.
– Na, tai viso.
– Viso... Man labai gaila, Adamai.

Dvyliktas skyrius

Po dešimties dienų Adamas, Vigmoro gatvės kampe nupirkęs gėlių, nuėjo į slaugos namus aplankyti panelės Ransibl. Pirmiausia jį nuvedė į vyriausiosios medicinos sesers kabinetą. Ji turėjo daugybę fotografijų sidabro rėmuose ir labai įkyrų foksterjerą. Pati sesuo taip godžiai rūkė cigaretę, kad buvo girdėti, kaip traukia dūmus.

– Poilsio valandėlė savame prieglobstyje, – paaiškino ji. – Tupėk, Kudliau, tupėk. Nors iškart matau, kad jūs mėgstate šunis, – pridūrė ji žiūrėdama, kaip Adamas nelabai noriai tapšnoja šuniui per galvą. – Tai atėjote aplankyti panelės Ransibl? Ką gi, pirmiausia turiu jus įspėti, kad jos nieku gyvu negalima jaudinti. Ji patyrė sunkų sukrėtimą. Galiu paklausti – jūs jos giminė?

– Ne, tik draugas.

– Gal net *daugiau negu* draugas, ką? – klastingai paklausė sesuo. – Na, tiek to, neraudonuokite. Eikit aplankyti. Bet žiūrėkit, ne ilgiau penkių minučių, kitaip ateisiu jūsų išvyti.

Laiptinėje tvyrojo eterio kvapas, kuris Adamui priminė, kaip vieną kartą, ruošdamasis vestis Niną pietų, sėdėjo ant jos lovos ir laukė, kol ji baigs dažytis. (Ji visad liepdavo jam nusisukti ir laukti, kol baigs, keistai kuklindamasi šios savo tualeto dalies, kitaip negu merginos, kurios veikiau mirs,

negu leis, kad jas pamatytų su apatiniais, tačiau atvirai rodosi viešumoje nedažytais veidais.)

Mintys apie Niną Adamui buvo labai skausmingos.

Ant panelės Ransibl palatos durų kabojo labai įdomus grafikas, kuriame buvo pažymėti jos temperatūros bei pulso svyravimai ir daugelis kitų nepaprastai įdomių ligos eigos smulkmenų. Adamas su malonumu jį tyrinėjo, kol seselė, nešina padėklu su skaisčiai žvilgančiais chirurginiais instrumentais, permetė jį tokiu žvilgsniu, kad teko norom nenorom nusisukti.

Panelė Ransibl gulėjo pritemdytoje palatoje, aukštoje ir siauroje lovoje.

Adamas įėjęs rado šalia jos sėdinčią ir vąšeliu neriančią slaugę. Ši pakilo, numesdama nuo skreito keletą daiktelių, ir tarė:

– Štai, mieloji, atėjo jūsų aplankyti. Tik atminkite, kad jums negalima per daug kalbėti.

Ji paėmė iš Adamo rankų gėles, ištarė: „Žiūrėkit, kokios gražios. Kaip jums pasisekė, tiesa?“, ir išsinešė jas iš palatos. Netrukus grįžo, nešdama jas pamerktas ąsotyje su vandeniu.

– Na va, buvo labai ištroškusios, – tarė. – Tikriausiai joms labai gera atsidurti maloniame vėsiame vandenyje.

Ir vėl išėjo.

– Brangusis, – ataidėjo silpnas balsas nuo lovos, – visai nematau, kas čia atėjo. Ar būtų labai siaubinga, jei atitrauktum užuolaidas?

Adamas nuėjo prie lango ir įleido į palatą pilkos gruodžio dienos šviesos.

– Brangusis, jau beveik apakau. Spintoje yra visko, ko reikia kokteiliams. Suplak, tik didelį. Seselės juos taip mėgsta. Čia tokie malonūs slaugos namai, Adamai, tik visos seselės peralkusios, o gretimoje palatoje guli stulbinamas jaunuolis,

kuris nuolat kaišioja pro duris galvą ir klausinėja, kaip mano sveikata. Jis iškrito iš orlaivio – didingas įvykis, ką manai?

– Kaip tu jautiesi, Agata?

– Na, tiesą sakant, gana keistai... Kaip Nina?

– Ji susižadėjo, ketina ištekėti, nejau negirdėjai?

– Brangusis, čionykštėms seselėms daugiau niekas nerūpi, tik princesė Elžbieta. Nagi, papasakok.

– Su jaunuoliu, vardu Rudis.

– *Na?*

– Nejau neprisimeni? Jis prisidėjo prie mūsų po pobūvio orlaivyje.

– Nejaugi tas, kuris paskui vėmė?

– Ne, kitas.

– Neatsimenu... o Nina jį vadina Rudžiu?

– Taip.

– Kodėl?

– Jis jos prašė.

– *Nieko sau.*

– Juodu vaikystėje drauge žaisdavo. Tai dabar ji ketina už jo ištekėti.

– Brangusis, bet ar tau neliūdna?

– Beviltiškai. Svarstau, ar nenusižudžius, kaip Saimonas.

– Neverta, brangusis... o ką, Saimonas nusižudė?

– Brangioji, tu juk puikiai žinai. Tą naktį, kai prasidėjo visos šmeižto bylos.

– A, *tas* Saimonas. Maniau, tu kalbi apie *Saimoną.*

– Kokį Saimoną?

– Tą jaunuolį, kuris iškrito iš orlaivio. Seselės jį vadina Paikšiu Saimonu, nes jo smegenys pažeistos... bet, Adamai, labai tave užjaučiu dėl Ninos. Žinai, ką mes padarysim? Kai tik aš pasveiksiu, priversime Merę Maus surengti puikiausią pobūvį, kad visi prasiblaškytume.

– Tai tu negirdėjai apie Merę?

– Ne, o ką?

– Ji išvyko į Monte Karlą su Pukaporo maharadža.

– *Dievulėliau*, Mausų šeima tikriausiai šėlsta iš pykčio?

– Ji ketina baigti religijos kursus, kad galėtų oficialiai tapti karališkąja sugulove. Paskui abu važiuos į Indiją.

– Kaip visi aplink *dingsta*, Adamai. Ar atgavai tuos savo pinigus iš girto majoro?

– Ne, jis irgi dingo.

– Žinai, visą laiką, kol buvau išprotėjusi, sapnavau klaikiausius sapnus. Tarsi mes visi važiuojam ir važiuojam ratais kažkokiose automobilių lenktynėse ir niekaip neįstengiame sustoti, mus stebi didžiulė minia, o joje vien paskalų skiltininkai ir svečiai, kurie nekviesti lenda į pobūvius, arba tokie žmonės kaip Arčis Švertas, visi ragina lėkti dar greičiau, automobiliai daužosi vienas į kitą, galiausiai aš lieku viena ir niekaip negaliu sustoti, bet paskui į kažką atsitrenkiu ir pabundu.

Tą akimirką atsidarė durys ir įlindo Mailsas.

– Agata, Adamai, brangieji. Kiek *sugaišau*, kol galiausiai mane įleido. Neįsivaizduojat, kokie čia visi keisti. Iš pradžių pasakiau, kad esu lordas Čazmas, bet nieko nepešiau, tada pareiškiau, jog esu vienas iš gydytojų, vis tiek nieko nepavyko, paskui prisipažinau, jog esu tavo sužadėtinis – vis tiek *nieko*, ir tik kai prisistačiau kaip paskalų skiltininkas, mane iškart įleido, bet liepė tavęs nenervinti ir paprašė laikraštyje paminėti slaugos namus. Kaip laikaisi, mieloji Age? Atnešiau tau naujų plokštelių.

– Tu tikras angelas. Paklausykime jų. Po lova yra gramofonas.

– Šiandien pas tave ateis daug kitų draugų. Mačiau juos per pietus pas Margo. Džonis Hupas, Vanas, Arčis Švertas. Kažin, ar visiems pavyks įsibrauti.

Pavyko.

Netrukus susirinko nemenkas būrelis, iš gretimos palatos pasirodė Saimonas su labai gaivių spalvų chalatu, buvo pradėtos groti naujosios plokštelės, o panelė Ransibl negrišku ritmu po antklode judino apibintuotas galūnes.

Galiausiai atvyko Nina, atrodė labai graži ir baisiausiai pasiligojusi.

– Nina, girdėjau, kad išteki.

– Taip, man labai pasisekė. Tėtis ką tik investavo visus pinigus į kino filmą ir viską prarado.

– Brangioji, tai gryniausia smulkmena. Mano tėtis viską prarado du kartus. Nėra jokio skirtumo. Tai vienas iš daugelio dalykų, kuriuos sužinai, kai prarandi viską, ką turėjai... O tu iš tiesų jį vadini Rudžiu?

– Na taip, tik Agata, būk gera, nepradėk iš manęs tyčiotis.

Gramofonas grojo dainą, kurią kitados juodaodis dainavo *Café de la Paix*.

Staiga įėjo seselė.

– Na, jūs tikri triukšmadariai, kitaip nepavadinsi, – tarė ji. – Nežinau, ką pasakytų vyriausioji sesuo, jei staiga čia atsirastų.

– Gal šokolado, sesute?

– *Ooo, šokoladukai!*

Adamas suplakė dar kokteilių.

Mailsas atsisėdo ant panelės Ransibl lovos, pasiėmė telefoną ir pradėjo diktuoti tekstą apie slaugos namus.

– Štai ką reiškia turėti savą žmogų žiniasklaidoje, – pareiškė seselė.

Adamas atnešė jai kokteilį.

– Ar galima? – paklausė ji. – Tikiuosi, pagaminote nelabai stiprų? Kas bus, jei man trenks į galvą? Ką pagalvos pacientai,

pamatę įkaušusią seselę? Na, jei *pažadate*, kad tikrai nieko blogo nenutiks, tada labai ačiū.

...Vakar buvau Vimpoulo gatvėje, kablelis, slaugos namuose, kablelis, aplankyti panelės Agatos Ransibl, kablelis, žaviosios lordo Čazmo dukters, kablelis, sveikstančios po neseniai šioje skiltyje aprašytos automobilio avarijos, taškas. Lankyti panelės Ransibl susirinko gana daug senų draugų, kablelis, tarp kurių buvo...

Adamas, dalydamas svečiams kokteilius, priėjo prie Ninos.

– Maniau, daugiau niekada nebesusitiksime.

– Juk buvo aišku, kad kur nors vis tiek susitiksime, ar ne?

– Agata atrodo geriau, negu buvo galima tikėtis, tiesa? Kokie juokingi šitie slaugos namai.

– Nina, man būtinai reikia tave pamatyti. Eime šįvakar su manim pas Lotę, pavakarieniausim.

– Ne.

– *Labai prašau.*

– Ne. Rudžiui nepatiks.

– Nina, juk tu nesi jo įsimylėjusi?

– Ne, nemanau.

– O mane?

– Nežinau... Tave – buvau.

– Nina, man baisiai sunku be tavęs. Būk gera, pavakarieniauk šiandien su manim. Kas gi čia blogo?

– Brangusis, aš juk puikiausiai žinau, kuo tai baigsis.

– Gerai, ir kodėl gi ne?

– Supranti, Rudis į tokius dalykus žiūri ne taip kaip mes. Jis baisiai pasius.

– Na, o aš? Negali paneigti, kad turiu šiokią tokią pirmenybę?

– Brangusis, nepradėk manęs *persekioti*. Be to, vaikystėje mes su Rudžiu kartu žaidėme. Jo plaukai tada buvo labai gražios spalvos.

...Ponas „Džonis" Hupas, kurio memuarus ketinama išleisti po mėnesio, man pasakė, jog ateityje ketina atsiduoti tapybai ir pavasarį vyksta į Paryžių studijuoti. Jis bus priimtas į dailės studiją, vadovaujamą...

– Paskutinį kartą prašau, Nina...
– Na, turbūt teks sutikti.
– *Tu angelas!*
– Man atrodo, iš pat pradžių žinojai, kad sutiksiu.

...Panelė Nina Blaunt, kurios sužadėtuvės su visiems žinomu polo žaidėju, ponu „Rudžiu" Litldžonu... Ponas Švertas...

– O, Adamai, jei tu būtum toks turtingas kaip Rudis, ar bent per pusę. Ir išvis, jei turėtum bent kiek pinigų.

– Čia dabar, – ištarė netikėtai tarpduryje pasirodžiusi vyriausioji sesuo. – Kur tai girdėta – kokteiliai ir gramofonas pas ligonę sutrenktomis smegenimis? Sesele Brigs, tuojau pat užtraukite užuolaidas. Visi lauk. Klausykite, kitą ligonį tokie dalykai seniai būtų nuvarę į kapus.

Iš tiesų panelė Ransibl atrodė priveikta įtampos. Ji tiesi it strėlė sėdėjo lovoje, karštligiškai šypsojosi ir tvarsčiais apvyniota galva linkčiojo įsivaizduojamiems lankytojams.

– *Brangusis*, – kalbėjo ji. – Kaip *dieviška... kaip* jūs laikotės?.. *o jūs?..* jūs tikri angelai, kad čia atėjote... tik atsargiai, neišlėkite posūkyje... o, štai, ką tik pravažiavote. Ana tas bjaurusis itališkas automobilis... niekaip nesuprantu, kaip jis

sukonstruotas... brangusis, labai prašau, pasistenk važiuoti tiesiau, aukseli, tu vos neatsitrenkei į mane... Greičiau...

– Viskas gerai, panele Ransibl, viskas gerai. Nereikia taip jaudintis, – tarė vyriausioji sesuo. – Sesele Brigs, greičiau atneškite ledo kompresą.

– Čia visi draugai, – spindulingai šypsodamasi kalbėjo panelė Ransibl. – Greičiau... greičiau... kai ateis laikas, jis tikrai sustos...

Vakare panelei Ransibl baisiai pakilo temperatūra, ir grafike pasirodęs proveržis sukėlė didelį slaugos namų susidomėjimą. Seselė Brigs, vakare gerdama kakavą, prisipažino, jog jai būsią gaila netekti šios ligonės. Tokia simpatiška, protinga mergaitė – bet labai nervinga.

Shepheard's viešbutyje Lotė tarė Adamui:

– Tas vyriškis vėl buvo pas tave atėjęs.

– Koks vyriškis, Lote?

– Iš kur aš galiu žinoti? Tas pats, kuris buvo anksčiau.

– Niekad man nesakei apie jokį vyriškį.

– Tikrai, brangusis, nesakiau? Na, bet tikrai norėjau pasakyti.

– Ko jam reikėjo?

– Nežinau – kalbėjo kažką apie pinigus. Tikriausiai antstolis. Sakė, rytoj vėl ateis.

– Gerai, tai pasakykit jam, kad aš išvažiavau į Mančesterį.

– Puiku, brangusis... Na ką, gal taurę vyno?

Vėliau vakare Nina tarė:

– Šį vakarą neatrodai labai linksmas.

– Atsiprašau, tau su manim nuobodu?

– Gal geriau eisiu namo.

– Taip.

– Adamai, brangusis, kas atsitiko?

– Nežinau... Nina, ar tau kartais nepradeda atrodyti, jog daugiau taip tęstis nebegali?

– Ką turi galvoje, kai taip klausi – mus ar apskritai viską?

– Viską.

– Ne – gaila, bet ne.

– Tikriausiai tu teisi... ko ieškai?

– Drabužių.

– Kam?

– Ak, Adamai, ko dabar *nori*... šį vakarą tu visai nepakenčiamas.

– Nina, nebekalbėkime daugiau, gerai?

Vėliau jis tarė:

– Viską pasaulyje atiduočiau, kad būtų kaip nors kitaip.

– Kad aš būčiau kitokia ar kas viskas būtų kitaip?

– Viskas... tik aš nieko neturiu... kam tos šnekos?

– Ak, Adamai, brangiausias mano...

– Taip?

– Ne, nieko.

Kai Adamas kitą rytą nulipo žemyn, Lotė, kaip įpratusi, sėdėjo savo svetainėje ir gėrė rytinę taurę šampano.

– Tai paukštytė jau išskrido, ką? Prisėsk, išgerk taurę vyno. Tas antstolis vėl buvo atėjęs. Pasakiau, kad tu Mančesteryje.

– Nuostabu.

– Atrodė gerokai suirzęs. Sakė, važiuos tavęs ieškoti.

– Dar geriau.

Ir tada nutiko tai, ko Adamas baiminosi jau daugelį dienų. Staiga Lotė paklausė:

– Tiesa, prisiminiau. O kaipgi *mano* sąskaitėlė?

– Ak, taip, – atsiliepė Adamas. – Seniai norėjau jos paprašyti. Liepkite, kad suskaičiuotų ir atsiųstų man, kai galės, gerai?

– Turiu ją čia. Nieko sau, pažiūrėk, kiek išgėrei.

– Iš tiesų daug, ar ne? Bet ar tikrai ne teisėjas išgėrė bent dalį šito šampano?

– Na, gal ir taip, – pripažino Lotė. – Kartais skaičiuodama truputį susipainioju.

– Ką gi, labai ačiū, netrukus atnešiu čekį.

– Ne, brangusis, – paprieštaravo Lotė. – Geriau išrašyk čia pat. Štai parkeris, štai rašalas, o štai tuščia čekių knygelė. (Sąskaitos pas Lotę pateikiamos nedažnai ir nereguliariai, tačiau jas gavus neįmanoma išsisukti nesusimokėjus.) Adamas išrašė čekį: septyniasdešimt aštuoni svarai šešiolika šilingų.

– Ir du pensai už čekį, – pridūrė Lotė.

Ir. du pensai, prirašė Adamas.

– Tai šaunuolis, – pagyrė Lotė, nusausindama čekį ir užrakindama jį stalčiuje, – O, jūs tik pažiūrėkite, kas atėjo. Ogi tas ponas, pamiršau jo pavardę.

Tai buvo Rudis.

– Labas rytas, ponia Kramp, – gana oficialiai pasisveikino jis.

– Prisėsk su mumis, brangusis, išgerkime vyno. Klausyk, aš juk pažįstu tave nuo tų laikų, kai dar gimęs nebuvai.

– Labas, Rudi, – pasisveikino Adamas.

– Paklausyk, Saimsai, – tarė Rudis, nesmagiai žvelgdamas į taurę šampano, kuri buvo įdėta jam į ranką, – man reikia su tavim pasikalbėti. Gal einam kur nors, kur mums niekas netrukdys?

– Kalbėkitės čia, berniukai, aš jums netrukdysiu, – pareiškė Lotė. – Puikiausiai pasikalbėsite. Turiu begalę darbų.

Ji išėjo iš svetainės, ir netrukus jau buvo girdėti, kaip kažkur ūdija italą padavėją.

– Na? – paklausė Adamas.

– Paklausyk, Saimsai, – prakalbo Rudis, – norėjau tau pasakyti, kad tai, ką pasakysiu, tau gal pasirodys velniškai nemalonu, supranti, bet paklausyk manęs, tu gi žinai, po velnių, kad *laimėjo geriausias* – nors, žinoma, nieku gyvų nenorėjau savęs vadinti *geriausiu.* Niekad gyvenime to nepasakyčiau. Be to, Nina vis tiek tūkstantį kartų per gera ir tau, ir man. Tiesiog man labiau pasisekė. Suprantu, tau tai didelė nelaimė ir taip toliau, bet vis dėlto, geriau pagalvojus, paklausyk – na, juk supratai, ką norėjau pasakyti?

– Ne visai, – švelniai atsiliepė Adamas. – Pakartok dar kartą. Tu kalbėjai apie Niną?

– Taip, apie ją, – skubiai atsakė Rudis. – Mudu su Nina susižadėjome ir aš visai nenoriu, kad pradėtum čia kištis, kitaip teks brangiai sumokėti. – Jis nutilo, šiek tiek nustėręs nuo savo paties iškalbos.

– O kodėl manai, kad aš kišuosi?

– O todėl, po šimts, kad vakar ji vakarieniavo su tavim, gal ne? Ir namo grįžo labai vėlai.

– Iš kur tu žinai, kad ji grįžo vėlai?

– Na, tiesą sakant, supranti, man reikėjo ją pamatyti, pasitarti vienu labai svarbiu klausimu, tai porą trejetą kartų paskambinau, bet ji atsiliepė tik po trijų.

– Tikriausiai skambinėjai kas dešimt minučių?

– O ne, po šimts, tikrai ne taip dažnai, – paneigė Rudis. – Ne, ne, ne, ne taip dažnai. Žinau, kad tai nelabai kaip atrodo, ir šiaip, bet supranti, man reikėjo su ja pasikalbėti, be to, kai prisiskambinau, ji tiesiog atsakė, kad skauda galvą ir kalbėti

nenori: *na, gali įsivaizduoti*. Nors galų gale, supranti, nenoriu elgtis kaip koks stuobrys. Bet ir nereikia apsimetinėti, kad judu buvote tiesiog giminės ar seni šeimos draugai, ką? Tai yra juk tu taip pat, galima sakyti, buvai su ja susižadėjęs – anksčiau? Na tai štai, kaip tau būtų patikę, jei aš būčiau pradėjęs lįsti? Pažvelk į viską iš mano pusės, ką, ar supranti, ko klausiu?

– Na, man atrodo, kad būtent taip viskas ir atsitiko.

– Oi ne, paklausyk, Saimsai, tai yra, po velnių – negalima taip kalbėti. Ar žinai, kad visą laiką, kol buvau Rytuose, laikiau virš lovos pasikabinęs Ninos nuotrauką, rimtai sakau? Tau turbūt tai atrodo sentimentalu ir panašiai, bet ką noriu pasakyti: nė minutės nebuvau tos merginos pamiršęs, kad ir kaip toli keliavau. Nieko nesakau, ten buvo daugybė puikiausių merginų, ir nesakau, kad su kai kuriomis iš jų nesu artimiau draugavęs – na, pats žinai, teniso pažaisti, pajodinėti ir panašiai, paskui vakare pašokti – bet niekada neįkliuvau. Nina buvo vienintelė, apie kurią rimtai galvojau ir net buvau, galima sakyti, nusprendęs, kad grįžęs susirasiu ją, ir jei ji neprieštaraus... ar supratai, ką noriu pasakyti? Žodžiu, matai, kokia man pasirodė nesėkmė, kad kažkas čia pradėjo kištis. Juk tu puikiausiai supranti, ar ne?

– Taip, – atsakė Adamas.

– Ir dar štai ką pasakysiu, bičiuli, pamiršęs visokius sentimentus. Supranti, Nina iš tų merginų, kurioms patinka gražiai rengtis, visko turėti, na, supranti – patogiai gyventi. Tai aš ir sakau, jos tėvukas, aišku, yra fantastiškas senis, geresnių nebūna, bet su pinigais elgiasi kaip tikras asilas, turbūt supranti, ką noriu pasakyti. Žodžiu, matai kaip, Ninos laukia tikras skurdas ir panašiai, o tu, klausyk, juk tu beveik neturi pinigų, ar tiesa?

– Visiškai neturiu.

– Na, supranti, štai apie tai aš ir kalbu. *Tau baisiai nepasisekė*. Niekas tavęs, aišku, dėl to nekaltina ir niekas nemano, kad tai trūkumas – na, supranti, pačiam užsidirbti pragyvenimui ir visa kita. Šiais laikais pilna vyrukų, kurie neturi nė grašio. Galėčiau išvardyti dešimtis puikiausių vyrukų, aukščiausios rūšies, tačiau neturinčių nė skatiko. Ne, bet, tiesą sakant, pradėjus kalbėti apie santuoką, tai pasidaro svarbu, gal ne?

– Iš tiesų visu tuo nori pasakyti, kad šiek tiek abejoji Nina?

– O, paistalai, bičiuli, gryniausi niekai. Po velnių, aš tiesiog visiškai pasitikiu Nina, eičiau paskui ją kur nori užmerktomis akimis. Klausyk, kaip galima būti įsimylėjus žmogų, jei juo nepasitiki?

„Iš tiesų, kaip?" – pamanė Adamas ir tarė:

– Nagi, Rudi, pasakyk pagaliau tiesą. Kiek duotum už Niną?

– Viešpatie Dieve, koks keistas klausimas – atiduočiau viską pasaulyje, nė neabejodamas. Dėl tos merginos eičiau į ugnį ir į vandenį.

– Gerai, tai aš tau ją parduosiu.

– Ne, kaip čia dabar, palauk, Viešpatie Dieve, po šimts, paklausyk...

– Parduosiu savo akcijas už šimtą svarų.

– Apsimetinėji, kad Nina tau rūpi, o pats taip apie ją kalbi! Paklausyk, po paraliais, tai net nepadoru. Be to, šimtas svarų – tai velniškai daug. Juk žinai, kad vedybos yra baisiai brangus reikalas, supranti. O aš dar ką tik užsakiau iš Airijos atgabenti porą ponių polo žaidimui. Viskas velniškai daug atsieis, kai paskaičiuoji.

– Šimtas tuoj pat į rankas ir aš palieku Niną tau. Man atrodo, tai nebrangu.

– Penkiasdešimt.

– Šimtas.

– Septyniasdešimt penki.

– Šimtas.

– Po šimts, neketinu mokėti daugiau negu septyniasdešimt penkis.

– Gerai, tegu bus septyniasdešimt aštuoni svarai, šešiolika šilingų ir du pensai. Mažiau nuleisti neketinu.

– Sutinku, tegu bus tiek. *Bet tu tikrai pasitrauksi?*

– Pasistengsiu, Rudi. Išgerkim.

– Ne, ačiū... dabar aiškiai matau, ko Ninai pavyko išvengti... vargšė mergaitė.

– Sudie, Rudi.

– Sudie, Saimsai.

– Jaunasis ponas išeina, nebepamenu pavardės? – paklausė Lotė, pasirodžiusi tarpduryje. – O aš kaip tik norėjau pasiūlyti šiek tiek išgerti.

Adamas nuėjo prie telefono kabinos.

– Alio, čia Nina?

– Pasisakykite, kas skambina? Atrodo, panelės Blaunt nėra namie.

– Fenvikas-Saimsas.

– O, Adamai. Bijojau, kad čia Rudis. Atsibudau ir suvokiau, kad visiškai negaliu jo matyti. Jis vakar paskambino, vos man parėjus.

– Žinau. Nina, brangioji, nutiko baisus dalykas.

– Koks?

– Lotė man pateikė sąskaitą.

– Brangusis, ir ką tu *darei?*

– Na, pasielgiau labai nepaprastai... Brangioji, aš pardaviau *tave*.

– Brangusis... *o kam?*

– Rudžiui. Už tave davė septyniasdešimt aštuonis svarus, šešiolika šilingų ir du pensus.

– *Na?*

– Ir dabar aš daugiau niekada tavęs nebematysiu.

– O, Adamai, man atrodo, pasielgei kaip kiaulė – visai nenoriu, kad mes daugiau niekada nebesimatytume.

– Labai atsiprašau... Sudie, Nina, sudie, brangioji.

– Sudie, mielas Adamai. Bet vis tiek manau, kad tu pašlemėkas.

Rytojaus dieną Lotė paklausė Adamo:

– Pameni, sakiau apie tokį vyriškį, kuris buvo atėjęs tavęs ieškoti?

– Antstolį?

– Na, tai buvo ne antstolis. Ką tik prisiminiau. Tas vyrukas anksčiau dažnai čia užeidavo, kol nesusiriejo su kanadiečiu. Jis buvo pas mane tą naktį, kai paikšelė Flosė žuvo ant sietyno.

– Nejaugi girtas majoras?

– Vakar jis nebuvo girtas. Na, bent ne toks girtas, kad kristų į akis. Raudonveidis tipas su monokliu. Brangusis, turėtum jį prisiminti. Tai jis paėmė iš tavęs pinigų, kad pastatytų už žirgą lapkričio handikapo lenktynėse.

– Bet man reikia kuo greičiau jį susirasti. Kuo jis vardu?

– O, šito tai nepasakysiu. *Anksčiau* žinojau, bet kažkaip išslydo iš atminties. Jis išvažiavo į Mančesterį tavęs ieškoti. Gaila, kad prasilenkėte.

Tada Adamas paskambino Ninai.

– Klausyk, – tarė jis. – Nedaryk jokių skubių sprendimų, susijusių su Rudžiu. Gal man pavyks tave atpirkti. Girtas majoras vėl pasirodė.

– Brangusis, bet jau vėlu. Mudu su Rudžiu šį rytą susituokėme. Dabar kraunuosi daiktus medaus mėnesio kelionei. Skrisime aeroplanu.

– Rudis neleido laiko veltui, ar ne? Brangioji, nevažiuok.

– Negaliu. Rudis sakė žinąs „aukščiausios klasės vietelę netoli Monte Karlo su labai padoriu devynių duobučių golfo lauku".

– *Na?*

– *Taip, aš pati žinau...* bet mūsų nebus vos kelias dienas. Kalėdoms grįžtame pas tėtį. Gal pavyks ką nors sutarti, kai parvyksim. Labai tikiuosi.

– Viso.

– Viso.

Rudis pažvelgė iš aeroplano žemyn.

– Klausyk, Nina, – suriko jis, – ar tau, kai buvai jauna, reikėjo atmintinai mokytis tokį eilėraštį iš poezijos knygelės: *Šita sala, valdovų sosto žemė...*[21] Tu supranti, apie ką kalbu? *Ši tėviškė laimingosios genties, šis deimantas, žėrįs sidabro jūroj...*

...Ši Anglija, palaimintasis kraštas,
Lopšys ir auklė prakilnių karalių,
Garsių kilme, bauginančių vardu...

Pamiršau, kas ten toliau. Kažkas apie atkaklų žydą.

– Tai ištrauka iš pjesės.

– Ne, iš tokios mėlynos eilėraščių knygutės.

– Aš joje vaidinau.

– Na, tai turbūt sudėjo eiles į dramą. Anksčiau jie buvo mėlynoje eilėraščių knygutėje. Na, nesvarbu, vis tiek supratai, apie ką kalbu?

– Taip, o ką?

– Na, norėjau pasakyti, ar tau kartais taip nebūna, kai pakyli labai aukštai į orą, žvelgi žemyn ir matai viską, kas

plyti apačioje. Klausyk, ar tavęs neapima kažkoks panašus jausmas į tą, apie kurį ten rašo, supranti, apie ką kalbu?

Nina pažvelgė žemyn ir pamatė keistu kampu pasvirusį plačiai išplitusių raudonos spalvos priemiesčių horizontą, arterijas primenančius kelius su automobilių dėmelėmis, fabrikus – vienus veikiančius, kitus tuščius ir griūvančius, apleistą kanalą, tolimas kalvas, nusėtas vienaaukščiais namukais, telegrafo stulpus ir nutiestus elektros laidus; vyrai ir moterys iš taip aukštai priminė tik mažyčius taškučius – jie tuokėsi, pirko daiktus, pelnė pinigus, augino vaikus. Vaizdas susiūbavo ir vėl pasviro, aeroplanui patekus į oro srovę.

– Atrodo, tuoj vemsiu, – ištarė Nina.

– Vargšė mergaitė, – atsiliepė Rudis. – Tam ir skirti popieriniai maišeliai.

Išsyk prieš akis driekėsi ne daugiau kaip ketvirtis mylios juodo kelio. Jis vyniojosi nelyginant kino juosta. Šalikeles gaubė nežinia, pro šalį skriejo rūkas. „Greičiau, greičiau“, – aidėjo pro variklio gausmą. Kelias staiga pakilo, baltas automobilis nė kiek nemažindamas greičio užskriejo į stačią kalvą. Kalvos viršūnėje buvo posūkis. Iš abiejų pusių išniro po automobilį ir vis labiau artėdami ėmė spausti.

– Greičiau, – sušuko panelė Ransibl, – greičiau.

– Tyliau, tyliau, brangute. Visus pažadinsi. Reikia ramiai pagulėti, kitaip niekada nepasveiksi. Viskas gerai. Nėra ko jaudintis. Viskas gerai.

Ją mėgino paguldyti ant nugaros. Kaip galima normaliai vairuoti, gulint lovoje?

Dar vienas šiurpus posūkis. Greičio traukiamas išorėn automobilis pasviro ant dviejų ratų – jis slydo keliu, kol iki šalikelės beliko vos keli coliai. Posūkiuose reikėtų sumažinti greitį, bet šitaip gulint ant nugaros jų nematyti. Važiuojant

tokiu greičiu, galiniai ratai neilgai išsilaikys ant kelio. Štai, slydinėja į visas puses.

– *Greičiau. Greičiau.*

Švirkšto adatos dūris.

– Nėra ko jaudintis, brangute... viskas gerai... *nėra ko* jaudintis.

Tryliktas skyrius

Filmavimas baigėsi, visi išsiskirstė – Veslis ir Vaitfildas, vyskupas Filpotsas ir panelė Latuš, ponas Aizeksas ir jo mokiniai iš Nacionalinės kinematografijos meno akademijos. Parką storai apsnigo – jis virto švaria, balta plyne, nedarkoma jokių šešėlių nei dėmių, išskyrus mažytes plačiai išskėstas strėlytes, alkanų paukščių pėdsakus. Varpininkai susirinko repeticijai ir oras judėte judėjo nuo varpų gausmo.

Valgomajame Florinas, ponia Florin ir Ada, penkiolikmetė kambarinė, puošė šeimos portretų rėmus bugienio šakelėmis. Florinas laikė krepšį, ponia Florin prilaikė kopėčias, o Ada dėliojo ir tvirtino šakeles. Pulkininkas Blauntas viršuje prigulė nusnūsti po pietų.

Florinas turėjo paslaptį. Tai buvo plati senos baltos drobės juosta, ant kurios raudonu kaspinėliu buvo išsiūti žodžiai „SVEIKI SUGRĮŽĘ NAMO“. Jis seniai žinojo, kur juosta laikoma ir kur ją rasti – tolimajame palėpės kampe, už dviejų sėdimųjų vonių ir violončelės dėklo, pačiame juodo lagamino viršuje.

– Ją pasiuvo pulkininko motina, – paaiškino jis, – jam pirmą kartą išvykus į mokyklą, ir visad kabindavo prieškambaryje, kai juodu su ponaičiu Eriku parvažiuodavo atostogų. Būdavo, vos įėjęs į namus pirmiausia jos pasigesdavo – net kai jau buvo užaugęs ir parvažiuodavo iš kariuomenės. „Kur

mano šūkis?“ – klausdavo. Dabar jį pakabinsime panelei Ninai – tiksliau, reikėtų sakyti, poniai Litldžon.

Ada pasiūlė pastatyti puokštelę bugienio kapitono ir ponios Litldžonų miegamajame.

Ponia Florin paprieštaravo – kur tai girdėta, bugienis miegamajame, be to, prisiekti negalėtų, bet lyg yra girdėjusi, jog nešti bugienį į miegamuosius ir vaikų kambarius išvis blogas ženklas.

Ada pasiūlė:

– Na, tada gal bent šakelę amalo virš lovos?[22]

Ponia Florin atrėmė, kad Ada per jauna galvoti apie tokius dalykus ir kad jai derėtų pasigėdyti.

Florinas paliepė Adai liautis ginčijusis bei atsikalbinėjus ir ateiti į prieškambarį padėti kabinti šūkio. Vieną galą reikia pririšti prie raganosio rago, paaiškino jis, kitą – prie žirafos.

Netrukus pulkininkas Blauntas nulipo žemyn.

– Ar pakurti židinį didžiojoje svetainėje? – paklausė ponia Florin.

– Židinį didžiojoje svetainėje? Ne, o kam gi to reikia, ponia Florin?

– Dėl kapitono ir ponios Litldžon – juk jūs, pone, nepamiršote, kad jie atvažiuoja šiandien popiet, tiesa?

– Koks dar kapitonas ir jo ponia? Niekad negirdėjau tokios pavardės. Norėčiau žinoti, kas juos čia pakvietė? Tik jau ne aš. Neįsivaizduoju, kas jie tokie. Visai jų nelaukiu... Be to, dabar prisiminiau, Nina sakė ketinanti atvažiuoti su savo vyru. Nesiruošiu leisti namų paversti viešbučiu. Jeigu tie žmonės atvažiuos, Florinai, liepkite jiems eiti savo keliais, kad ir kas jie tokie būtų. Supratote? Tikrai jų nepriimsiu, net manau, kad tas, kas juos pakvietė, gerokai peržengė ribas. Niekam nederėtų kviesti čia svečių, nepasitarus su manimi.

– Ar pakurti židinį didžiojoje svetainėje ta proga, kad pas mus atvažiuoja panelė Nina su vyru, pone?

– Taip, taip, be abejo... ir, žinoma, jų miegamajame. Florinai, o jūsų paprašysiu nusileisti su manimi į rūsį paieškoti geresnio portveino... Štai čia turiu raktus... Iš anksto nujaučiu, kad Ninos vyras man patiks, – patikliai kalbėjo jis, lipdamas laiptais į rūsį. – Girdėjau apie jį labai gerai kalbant – padorus, patikimas jaunuolis, ir anaiptol ne skurdžius. Nina rašė, kad vaikystėje jis dažnai čia lankydavosi. Atsimenate jį, Florinai? Aš tai ne... Dar kartą priminkite, kokia jo pavardė?

– Litldžonas, pone.

– Taip. Tikrai, Litldžonas. Vos prieš minutę man ta pavardė sukosi ant liežuvio galo. *Litldžonas*. Reikės prisiminti.

– Jo tėvas gyveno netoliese, Oukšote, pone. Buvo labai turtingas džentelmenas. Man atrodo, jie užsiėmė laivyba. Jaunasis ponaitis Litldžonas jodinėdavo drauge su panele Nina, pone. Vikrus buvo kaip beždžioniukas, pone, rudaplaukis... baisiai nekentė kačių.

– Na, na, tikėsimės, kad tai bus išaugęs. Atsargiai ant šito laiptelio, Florinai, jis visai sugriuvęs. Žibintą aukščiau, žmogau, nejau negali? Nagi, ko mes čia atėjome? Portveino, teisybė, portveino. Nagi, kažkur turėjau 1896 metų derliaus, liko vos keli buteliai. Kas čia parašyta, ant šios dėžės? Neįskaitau. Atnešk arčiau žibintą.

– Paskutinius to derliaus butelius išgėrėme, pone, kai čia buvo ponai iš kino.

– Tikrai, Florinai, visus? Na žinote, nereikėjo to daryti.

– Ponas Aizeksas labai gerai nusimanė apie vynus. Man buvo duoti nurodymai parūpinti jiems viską, ko prašys.

– Na taip, bet 1896 metų portveinas... Na, ką gi. Paimkite du butelius 1904 metų derliaus. Aha, ko čia dar mums

reikėjo? Bordo – taip, *bordo* vyno. Bordo, bordo, bordo, bordo... Kur mes laikome bordo vyną, Florinai?

Pulkininkui Blauntui geriant arbatą – ką tik buvo suvalgęs virtą kiaušinį rudu lukštu ir dabar tepė bandelę medumi – Florinas atidarė bibliotekos duris ir pranešė:

– Kapitonas ir ponia Litldžon, pone.

Įėjo Adamas ir Nina.

Pulkininkas Blauntas padėjo bandelę ir pakilo pasisveikinti.

– Nagi, Nina, jau senokai nebuvai aplankyti savo senio tėvo. Tai čia mano žentas, a? Sveikas, mano berniuk. Įeikit abu, sėskitės. Florinas tuoj atneš puodelius... Na, – ištarė jis, tiriamu žvilgsniu permetęs Adamą, – nepasakysiu, kad būčiau jus atpažinęs. Kitados labai gerai pažinojau jūsų tėvą. Buvo mano kaimynas tame, kaip jis, pamiršau. Jūs tikriausiai tų laikų nė neprisimenate. Būdavo, ateidavote pas mus ir traukdavote jodinėti su Nina. Jums tada buvo ne daugiau kaip dešimt ar vienuolika... Keista, kažkodėl maniau, kad jūs rudaplaukis...

– Turbūt girdėjai, kad jį vadina Rudžiu, – tarė Nina, – tad taip ir pagalvojai.

– Matyt, būta ko nors panašaus... labai keista žmogų vadinti Rudžiu, kai jo paprasti šviesūs plaukai... na, vis tiek labai džiaugiuosi, kad atvažiavote, labai džiaugiuosi. Deja, savaitgalis žada būti nuobodus. Dabar čia mažai kas apsilanko. Florinas sakė pakvietęs į svečius kažkokį kapitoną su ponia – koks įžūlumas, – bet aš atsakiau, jog nenoriu jų matyti. Kodėl turėčiau priiminėti Florino draugus? Tarnai, atrodo, mano, kad jei kelerius metus tau padirbėjo, tai dabar gali daryti viską, ką tik įsigeidžia. Štai vargšė senoji ledi Greibridž – tik po jos mirties paaiškėjo, kad kamerdineris

visą laiką šiauriniame namo gale nuomojo kambarius. Ji niekaip nesuprato, kodėl valgomajame niekada nematyti vaisių iš sodo – ogi kamerdineris su savo nuomininkais juos suvalgydavo tarnų svetainėje. O kai ji susirgo ir nebegalėjo išeiti iš kambario, parke jis įrengė golfo laukus... plaukai šiaušiasi pagalvojus. Abejoju, ar Florinas galėtų taip pasielgti – bet niekuo negali būti tikras. Viskas prasideda nuo smulkmenų, pavyzdžiui, nuo to, kad pradeda kviestis svečių savaitgaliui.

Virtuvėje Florinas tarė:

– *Šis ponas* nėra tas Litldžonas, kurį aš kitados pažinojau.

Ponia Florin pridūrė:

– Tai tas pats jaunuolis, kuris prieš mėnesį buvo atvažiavęs pietauti.

Ada ištarė:

– Jis labai simpatiškas.

Florinas ir ponia Florin vienu balsu sudraudė:

– O tu, Ada, patylėk. Ar jau nunešei jiems į miegamąjį karšto vandens? Užnešei lagaminus? Išpakavai daiktus? Išvalei pulkininko vakarinį kostiumą? Gal manai, kad *visus* darbus namie už tave turi nudirbti ponas Florinas ir ponia Florin? Pažiūrėk, į ką panaši tavo prijuostė, apsileidusi mergiote, šiandien jau antrą suterlioji.

Florinas dar pridūrė:

– Na, bent jau panelė Nina pastebėjo sveikinimą.

Bibliotekoje pulkininkas Blauntas kalbėjo:

– Šį vakarą galiu jums pasiūlyti gerą pramogą. Man ką tik atsiuntė dvi paskutines išryškintas mano filmo juostos rites. Pamaniau, kad šiandien galėsim jas peržiūrėti. Tik reikės nueiti pas pastorių, nes tas, laimingasis, turi įsivedęs elektrą.

Jau įspėjau, kad mūsų lauktų. Neatrodė labai patenkintas. Sakė, kad rytojui turi paruošti tris pamokslus ir dar keltis šeštą valandą ankstyvųjų mišių. Tai čia Kalėdų dvasia? Ir dar nepanoro automobiliu mūsų atsivežti. Juk tik ketvirtis mylios, *jam* tai joks vargas, o kaip mes klamposim per sniegą, ir dar nešini aparatu? Pasakiau jam: „Jei jūs pats elgtumėtės kaip tikras krikščionis, gal mes mieliau užsirašinėtume į jūsų užsienio misijas, skautų būrius ir vargonų taisymo fondus." Čia jį ir pagavau. Po šimts, aš juk pats parūpinau jam šitą vietą: kas, jei ne aš, turi teisę naudotis jo automobiliu.

Užlipus į viršų persirengti prieš vakarienę Nina tarė Adamui:

– Taip ir žinojau, kad tėtis tavęs nepažins.

Adamas atsakė:

– Žiūrėk, kažkas mums virš lovos pakabino amalo.

– Man atrodo, tu gerokai nustebinai Florinus.

– Brangioji, o ką pasakys pastorius? Jis mane vežė į stotį, kai pirmą kartą buvau čia atvykęs. Palaikė mane bepročiu.

– ...vargšas Rudis. Kaip manai, ar mes su juo labai negražiai elgiamės? Bet juk pats likimas panorėjo, kad jį būtent dabar iškviestų į dalinį.

– Aš jam palikau čekį – sumokėjau už tave.

– Brangusis, tu juk žinai, kad jis negalioja.

– Visi čekiai galioja, kol bankas jų neatmetė. Rytoj Kalėdos, tada antra Kalėdų diena, paskui sekmadienis. Čekio nepavyks išgryninti iki pirmadienio, o iki to laiko gali atsitikti kas tik nori. Gal pasirodys girtas majoras. Blogiausiu atveju galėsiu tave grąžinti.

– Tikriausiai taip ir bus... Brangusis, medaus mėnuo buvo tikras pragaras... klaikiai šalta, Rudis atkakliai reikalavo po vakarienės eiti pasivaikščioti į terasą ir grožėtis mėnuliu virš

Viduržemio jūros, kiauras dienas žaidė golfą, susidraugavo su kitais viešbutyje gyvenančiais anglais. Neįmanoma apsakyti, kaip buvo nyku... graudu iki ašarų, kaip sakydavo vargšė Agata.

– Ar jau sakiau, kad dalyvavau jos laidotuvėse? Žmonių beveik nebuvo, tik Čazmai ir keletas tetų. Nuvažiavau su Vanu, buvau įgėręs, visi į mane spoksojo. Manau, nusprendė, kad aš irgi kaltas dėl tos avarijos...

– O kaip Mailsas?

– Jam teko išvykti iš šalies, gal nežinojai?

– Brangusis, aš tik šiandien grįžau po medaus mėnesio. Nieko nežinau... Klausyk, atrodo, daugiau nieko nebeliko, tik mudu abu.

– Ir Rudis.

– Taip, ir Rudis.

Kino filmo peržiūra vakare nebuvo labai sėkminga.

Pastorius atvyko jiems baigiant vakarieniauti; įėjo į valgomąjį purtydamasis sniegą nuo palto pečių.

– Užeikite, pastoriau, užeikite. Ilgai nebetruksime. Imkite taurę portveino ir prisėskite. Jūs pažįstate mano dukterį, tiesa? O štai mano naujasis žentas.

– Man atrodo, su juo irgi jau esu turėjęs malonumą susitikti.

– Nesąmonė, jis pirmą kartą čia atvažiavo nuo tada, kai buvo tokio didumo – jūsų dar tada čia nebuvo.

Pastorius gurkšnojo portveiną ir atkakliai apžiūrinėjo Adamą pro taurės viršų, o Nina tai matydama kikeno. Netrukus Adamas irgi pradėjo kikenti, ir pastorius suprato įtarinėjęs ne tuščiai. Taigi svečiams dar neatvykus į pastoriaus namus santykiai jau buvo įtempti. Tiesa, pulkininkas taip rūpinosi aparato pergabenimu, kad nieko nepastebėjo.

– Jūs pirmą kartą čia lankotės? – paklausė pastorius, važiuodamas per sniegynus.

– Juk žinote, vaikystėje gyvenau netoliese, – atsakė Adamas.

– A... bet neseniai irgi buvote atvykęs, tiesa? Pulkininkas dažnai pamiršta...

– Ne, ne. Nesilankiau čia jau penkiolika metų.

– *Supratau*, – piktdžiugiškai pabrėždamas atsiliepė pastorius ir tyliai sumurmėjo: – Nepaprasta... labai liūdna ir nepaprasta.

Pastoriaus žmona buvo nusiteikusi šventiškai sutikti svečius ir svetainėje buvo patiekusi kavos su šokoladiniais sausainiais, bet pulkininkas netruko padaryti galą linksmybėms, panardindamas visus į tamsą.

Jis išsuko visas elektros lemputes ir įtvirtino savo žibinto jungiklį. Svetainę perkirto ryškus spindulys, primenantis policijos lempas, ir apšvietė pastorių, kuris pašnibždomis žmonai į ausį pasakojo, ką patyręs.

– ...tas pats jaunuolis, apie kurį aš tau pasakojau, – kalbėjo jis. – Visiškai išprotėjęs, vargšelis. Net neatsimena, kad jau buvo čia atvažiavęs. Kai žmogus sulaukia pulkininko metų, tokie dalykai nieko nestebina, bet kai jaunuolis... nieko gero nežada ateities kartoms...

Pulkininkas trumpam liovėsi kuistis.

– Paklausykit, pastoriau, man ką tik atėjo į galvą. Gal būtų gerai, kad ir senis Florinas tai pamatytų? Jis miegojo beveik visą laiką, kol buvo filmuojama. Žinau, kad labai norėtų pažiūrėti. Būkite toks malonus, atvežkite jį savo automobiliu.

– Ne, pulkininke, iš tiesų manau, kad to visai nereikia. Ką tik pastačiau automobilį į garažą.

– Nepradėsiu rodyti, kol jūs negrįšite, jei jums dėl to ne-

ramu. Dar truputį užtruks, kol viską paruošiu. Palauksime jūsų. Tikrai pažadu.

– Mielas pulkininke, dabar baisiai sninga, galima sakyti, pūga. Ar gražu būtų tokiu oru naktį traukti iš lovos seną žmogų vien pažiūrėti filmo, kurį, be jokios abejonės, netrukus rodys visoje šalyje?

– Gerai, pastoriau, kaip jums patinka. Tik pamaniau, kad jei jau Kalėdos... o, prakeikimas, manęs vos nenutrenkė.

Adamas su Nina ir pastorius su žmona kantriai sėdėjo tamsoje. Pagaliau pulkininkas išvyniojo sidabruotą ekraną.

– Gal kas nors man padėtų nurinkti visa tai nuo židinio atbrailos, – tarė jis.

Pastoriaus žmona nuskubėjo gelbėti savo svetainės puošmenų.

– Kaip manote, atlaikys? – paklausė pulkininkas, rizikingai ropšdamasis ant fortepijono ir susijaudinęs demonstruodamas stulbinamą, šiaip snaudžiantį gyvybingumą. – Na, dabar paduokite man ekraną. Puiku. Pastoriau, nesupyksit, jei įsuksiu į sieną keletą varžtelių? Visai nedidelių.

Netrukus ekranas buvo pritvirtintas, o lęšis nutaikytas taip, kad ant jo nušvistų mažas ryškus keturkampis.

Žiūrovai nekantriai susėdo.

– Pradedam, – ištarė pulkininkas ir įjungė aparatą.

Pasigirdo zyzimas ir ekrane staiga pasirodė vaizdas – atbulomis keliu lekiantys keturi uniformuoti raiteliai.

– Aha, – tarė pulkininkas, – kažkas ne taip... keista. Tikriausiai būsiu pamiršęs persukti juostą.

Raiteliai išnyko, vėl pasigirdo zyzimas – juostą persuko ant kitos ritės.

– Nagi, dabar, – pareiškė pulkininkas, ir iš tiesų ekrane pasirodė smulkus, tačiau aiškus užrašas: „DIDŽIOSIOS BRITANIJOS VAIDYBINIŲ FILMŲ BENDROVĖ PRISTATO“. Šis užrašas, smar-

kiai vibruojantis, bet šiaip be jokių permainų, ekrane kybojo gana ilgai („Žinoma, prieš pradedant komercines peržiūras, titrus reikės sutrumpinti“, – paaiškino pulkininkas.), kol galiausiai vietoje jo pasirodė kitas: „PAGRINDINĮ VAIDMENĮ ATLIEKA EFĖ LATUŠ“. Pastarasis švystelėjo labai greitai; tiesą sakant, žiūrovams vos spėjus jį pastebėti, užrašas nuskendo užmarštin. („Po šimts, – suburbėjo pulkininkas, – slystelėjo.“) Paskui vėl stojo ilga pauzė, o tada:

„PAŽENKLINTAS UGNIMI“, FILMAS APIE DŽONO VESLIO GYVENIMĄ

(„Na štai“, – tarė pulkininkas.)

ANGLIJA, XVIII AMŽIUS

Netrukus ekrane pasirodė keturi vyrai su perukais ir maskaradiniais kostiumais, sėdintys prie kortų stalelio. Ant jo stovėjo taurės, žvakės ir gulėjo šūsnys pinigų. Buvo aišku, kad visi karštligiškai lošia ir be saiko geria. („Iš tikrųjų jie dar ir dainuoja, – paaiškino pulkininkas, – tik aš, deja, kol kas neturiu garso aparatūros.“) Paskui pasirodė plėšikas ir karieta, kurią Adamas jau buvo matęs, tada – keletas elgetų, mirštančių iš bado priešais Dautingo bažnyčią, po to kelios menuetą šokančios damos maskarado suknelėmis. Kartais viršutinis kadro rėmas nukirsdavo šokėjų galvas, kartais jos prasmegdavo gilyn, tarsi šoktų liulančiuose smėlynuose, o kartą kadre pasirodė vienmarškinis ponas Aizeksas, raginantis nesustoti. („Šitą iškirpsiu“, – pažadėjo pulkininkas.)

EPVORTO PASTORIAUS NAMAI, LINKOLNŠYRAS (ANGL.)

(„Čia tam atvejui, jei filmą sugalvotų rodyti Valstijose, – paaiškino pulkininkas. – Nemanau, kad pas juos irgi yra Linkolnšyras, bet mandagiau atrodys, jei įrašysim – ką žinai, ko gali pasitaikyti.“)

Pasirodė Dautingo dvaro kampas, pro visus jo langus rūko debesys dūmų. Dvasininkas neapsakomai skubiai perdavinėjo kažkam vieną po kito daugelį vaikų. („Gaisras, suprantate? – aiškino pulkininkas. – Labai paprastai pavyko padaryti, padegėme kažkokią bjaurastį, kurios turėjo atsivežęs Aizeksas. Dvokė kaip reikiant.“)

Nuotykingasis filmas truko gal pusvalandį. Vienas išskirtinių jo bruožų buvo tas, kad vos tik įvykiai pasiekdavo dramatišką ar reikšmingą vietą, juosta, regis, imdavo suktis vis greičiau. Kaimiečiai kuisnojo į bažnyčią tarsi genami elektros srovės, įsimylėjėliai lyg kulkos šokinėjo pro langus, žirgai lėkė pro šalį nelyginant lenktyniniai automobiliai, o maištai kildavo taip sparčiai, kad juos sunku būdavo sužiūrėti. Kita vertus, visos ramios ar mažiau veiksmo turinčios scenos – dviejų dvasininkų pokalbis sode, ponios Vesli malda, mieganti ponia Hantingdon ir panašios – atrodė trunkančios visą amžinybę. Šis netobulumas krito į akį net pulkininkui Blauntui.

– Manau, čia reikės kai ką iškirpti, – nusprendė jis, keturias su puse minutes be pertraukos žiūrėjęs, kaip Veslis rašo religinį traktatą.

Ritei pasibaigus, žiūrovai su palengvėjimu pasirąžė.

– Na, iš tiesų labai įdomu, – tarė pastoriaus žmona, – labai įdomu ir labai pamokoma.

– Priimkite mano sveikinimus, pulkininke. Neapsakomai įdomus kūrinys. Niekad nemaniau, kad Veslio gyvenime buvo tiek nuotykių. Matau, jog reikia dar kartą perskaityti Lekį[23].

– Tiesiog dieviška, tėti.

– Labai ačiū, pone, man be galo patiko.

– Bet palaukit, palaukit, čia juk ne viskas, – atsiliepė pulkininkas. – Dar liko keturios ritės.

– O, kaip gerai... – Tikrai, nuostabu... – Puikumėlis. – A.

Tačiau viso filmo taip ir nepavyko pažiūrėti. Vos prasidėjus antrai serijai – kai Amerikoje atsidūrusį Veslį iš indėnų nagų išgelbėjo kaubojumi persirengusi ponia Hantingdon – nutiko vienas iš tų nesmagumų, nuo kurių neapdrausti net didžiausi, prabangiausi kino teatrai. Staiga kažkas sutraškėjo, šoko ilga žydra kibirkštis ir šviesa užgeso.

– O varge, – tarė pulkininkas, – kažin, kas čia dabar. Kaip tik pasiekėme tokią įdomią vietą. – Jis visomis jėgomis kibo į aparatą, neatsargiai nusidegino pirštus, o žiūrovai tylėdami sėdėjo tamsoje.

Netrukus durys atsidarė ir su žvake rankoje įėjo kambarinė.

– Atsiprašau, ponia, – tarė ji, – bet šviesa dingo visame name.

Pastorius nuskubėjo prie durų ir pamėgino perjungti koridoriuje įtaisytą jungiklį. Kelis kartus jį spragtelėjo, paskui pabarbeno pirštu nelyginant barometrą ir papurtė.

– Atrodo, įvyko trumpasis jungimas, – paaiškino jis.

– Na žinot, pastoriau, tai labai nepatogu, – irzliai atsiliepė pulkininkas. – Be elektros tikrai negalėsiu parodyti filmo. Nejau nieko negalite padaryti?

– Deja, čia prireiks elektriko, o iki pirmadienio vargu ar pavyks jį rasti, – atsakė pastorius anaiptol ne taip romiai, kaip derėtų krikščioniui. – Tiesą sakant, man jau visai aišku, kad mudu su žmona ir visais šeimynykščiais turėsime praleisti Kalėdų savaitgalį tamsoje.

– Na, – atsakė pulkininkas, – tikrai to nesitikėjau. Žinoma, suprantu, kad jums tai ne mažesnis nusivylimas negu man. Ir vis dėlto...

Tarnaitė atnešė dar kelias žvakes ir dviračio žibintą.

– Štai viskas, ką namuose pavyko rasti, – tarė ji, – o parduotuves atidarys tik pirmadienį.

– Nemanau, pulkininke, kad tokiomis aplinkybėmis jums dar prireiktų mano svetingumo. Gal norėtumėte, kad paskambinčiau į Eilsberį ir pakviesčiau jums taksi?

– Ką tokį? *Taksi*? Klausykit, juokinga kviestis taksi iš pat Eilsberio, kad pavažiuotume vos ketvirtį mylios.

– Nemanau, kad ponia Litldžon labai norėtų tokią naktį eiti pėsčiomis.

– Gal taksi ir būtų neblogai, tėti.

– Žinoma, jei norėtumėte prisiglausti čia... gal vėliau prasigiedrys. Tik jums, manau, bus labai nejauku sėdėti tamsoje?

– Ne, ne, žinoma, iškvieskite taksi, – patvirtino pulkininkas.

Pakeliui namo jis pareiškė:

– Jau beveik ketinau jam savaitgaliui paskolinti keletą savo žibintų. Bet dabar tikrai to nedarysiu. Įsivaizduokite – užsakyti taksi už septynių mylių, kad pavežtų mus kelis šimtus jardų. Ir dar Kūčių vakarą. Jei tie krikščionys taip supranta artimo meilę ir pagalbą, tai nė kiek nesistebiu, kad jų bažnyčios stovi tuščios. O aš tempiausi iš tokios tolybės savo filmą, norėdamas jiems parodyti...

Kitą rytą Adamas su Nina pabudo po Ados pakabintu amalu ir išgirdo, kaip snieguotais laukais aidi Kalėdų varpai. „Gerieji žmonės, į bažnyčią; bažnyčion rinkitės visi." Abu buvo išvakarėse pakabinę kojines, Adamas į Ninos kojinę įdėjo buteliuką kvepalų ir purškiklį, o ji dovanojo jam du

kaklaraiščius ir naujos mados saugų skustuvą. Ada atnešė arbatos ir pasveikino su Kalėdomis. Nina nepamiršo nupirkti dovanų abiem Florinams, bet apie Adą nepagalvojo, tad atidavė jai kvepalus.

– Brangioji, – priminė jai Adamas, – *Asprey* jie kainavo dvidešimt penkis šilingus iš Arčio Šverto sąskaitos.

Vėliau jie pabėrė ant palangės trupinių, likusių nuo sumuštinių, ir jų lesti atskrido sniegena. Tokia buvo ir visa diena.

Adamas su Nina vieni pusryčiavo valgomajame. Ant spirito lempų šiltai stovėjo sidabro indai, kuriuose buvo omleto, aštriai paruoštų putpelių, žuvies su ryžiais, inkstų, jūrų liežuvio bei raguolių; dar buvo patiekta kumpio, liežuvio, kiaulės galvos slėgtainio ir sūdytos silkės. Nina suvalgė obuolį, Adamas – porą skrebučių.

Vienuoliktą valandą nusileido pulkininkas Blauntas, apsivilkęs pilką fraką. Jis palinkėjo svečiams labo ryto, visi apsikeitė dovanomis. Adamas jam dovanojo dėžę cigarų, Nina – didelę iliustruotą knygą apie šiuolaikinę kinematografiją; jis dovanojo Ninai upės perlų segę, kitados priklausiusią jos motinai, o Adamui – spalvotą kalendorių, ant kurio viršelio buvo spalvotas pypkę rūkančio buldogo paveikslėlis, o prie kiekvienos metų dienos – Longfelou citata.

Pusę dvyliktos visi išėjo į bažnyčią rytinių pamaldų.

– Tegu jam tai bus tikro krikščioniško atlaidumo pamoka, – pasakė pulkininkas (ir vis dėlto visą pamokslą pabrėžtinai skaitė Bibliją).

Po mišių jie aplankė porą trejetą kaimo namelių. Florinas jau buvo juos apėjęs ir išdalijęs ryšelius su maistu. Visiems buvo labai džiugu ir smalsu pamatyti panelės Ninos vyrą. Daug kas jį prisiminė dar mažą vaiką ir kalbėjo, jog nuo to laiko jis neatpažįstamai pasikeitė. Pasigardžiuodami priminė

Adamui daugel keblių epizodų iš Rudžio vaikystės, daugiausia susijusių su įvairaus pobūdžio žala ir kerštu katėms.

Po pietų visi nulipo žemyn pažiūrėti, kaip papuošta tarnų svetainė.

Tai buvo labai senas kasmetinis paprotys, kuriam Florinai pasirengė, ant dujų ragelių prikabinėdami popierinių kaspinų. Ada pietavo pas savo tėvus, kurie gyveno Dautingo kaime tarp degalinių, tad Florinai valgė savo kalakutą ir slyvų pudingą vienu du.

– Dar atsimenu, kaip per Kalėdų pietus prie šio stalo, būdavo, susėda dvidešimt penki žmonės, – kalbėjo Florinas. – Tikrus pobūvius ruošdavo, kai pulkininkas ir ponaitis Erikas dar buvo maži. Statydavo spektaklius, apversdavo visus namus aukštyn kojom, kiekvienas svečias atsigabendavo savo kamerdinerį.

– Aha, – atsiduso ponia Florin.

– Laikai keičiasi, – pareiškė Florinas, krapštydamasis dantis.

– Aha, – pritarė ponia Florin.

Iš valgomojo atėjo šeimininkai.

Pulkininkas pabeldė į duris ir paklausė:

– Ar galime užeiti, ponia Florin?

– Žinoma, galite, pone, labai jūsų laukiame, – atsiliepė ponia Florin.

Adamas, Nina ir pulkininkas pasigėrėjo puošmenomis ir įteikė savo dovanas, susuktas į vyniojamąjį popierių. Tada pulkininkas tarė:

– Manyčiau, reikėtų visiems drauge išgerti po taurę vyno.

Florinas atidarė butelį chereso, kurį buvo rytą atsinešęs iš rūsio, ir pripylė taures; pirmą padavė Ninai, paskui poniai Florin, tada pulkininkui, Adamui ir galiausiai paskutinę – sau.

– Nuoširdžiausi sveikinimai, ponia Florin, – palinkėjo pulkininkas, iškėlęs taurę, – ir jums, Florinai, taip pat. Metai bėga, mes nejaunėjame, tačiau aš tikiu ir viliuosi, kad dar daug kartų visi drauge švęsime Kalėdas. Štai ponia Florin neatrodo nė viena diena vyresnė negu tais laikais, kai tik pradėjo čia dirbti. Geriausi jums linkėjimai, tebus ateinantys metai pilni sveikatos ir laimės.

Ponia Florin atsakė:

– Dėkojame jums, pone, su didžiausia pagarba ir linkime to paties.

Florinas tarė:

– Labai džiaugiamės, vėl matydami panelę Niną gimtuose namuose – turėčiau sakyti, ponią Litldžon, – ir jos vyrą, mudu su ponia Florin linkime jiems daug laimės ir klestėjimo vedybiniame gyvenime; galiu tik tiek pasakyti, kad jei jie bus drauge tokie laimingi kaip mudu su ponia Florin, tai tikriausiai nieko geresnio ir neįmanoma palinkėti.

Tada šeimininkai išėjo ir visi namų gyventojai susirengė pogulio.

Vakare pavalgius Adamas su pulkininku įsipylė į taures portveino ir atgręžė krėslus į židinį. Nina išėjo į svetainę parūkyti.

– Žinot ką, – tarė pulkininkas, koja baksnodamas degančią pliauską, – aš, mano berniuk, labai džiaugiuosi, kad Nina ištekėjo už jūsų. Jūs man iš karto patikote, vos pamačiau. Nina užsispyrusi – tokia jau gimė, bet visad žinojau, kad galų gale pasirinks protingai. Manau, kad jūsų, mieli jaunuoliai, laukia labai malonus bendras gyvenimas.

– Tikiuosi, pone.

– Aš tuo nė kiek neabejoju, mano berniuk. Keletą kartų ji vos nepadarė klaidos. Visai neseniai čia buvo atvažiavęs toks

asilas, norėjo ją vesti. Žurnalistas. Visiškas kvailys. Sakė, kad mano senas draugas kanauninkas Plepys dirba laikraštyje. Na, nenorėjau jam prieštarauti – kas jau kas, o jis turėtų žinoti tokius dalykus, – bet man tai iškart pasirodė keista, o paskui, jam išvažiavus, įsivaizduojat, rankiojau senus popierius ir radau iškirptą straipsnį iš Vusterio „Heraldo“, kuriame aprašytos jo laidotuvės. Mirė 1912 metais. Na, juk tik visiškas iškvėšėlis taip apsiriktų, tiesa?.. Gal dar portveino?

– Ačiū.

– Paskui pasirodė dar vienas. Pardavinėjo dulkių siurblius, ar galit įsivaizduoti, ir paprašė jam duoti tūkstantį svarų! Įžūlus šuniūkštis. Kaipmat pasiunčiau jį kuo toliausiai... Bet jūs, Litldžonai, visai kitoks. Tokį žentą aš ir pats būčiau išsirinkęs. Jūsų santuoka man suteikė daug laimės, mielas berniuk.

Tuo metu įėjo Nina ir pranešė, kad prie svetainės lango stovi giesmininkai.

– Kviesk juos vidun, – paliepė pulkininkas. – Kviesk vidun. Jie kasmet ateina. Ir pasakyk Florinui, kad atneštų punšo.

Florinas atnešė punšo didžiulėje sidabrinėje vazoje, o Nina atvedė giesmininkus. Šie sustojo prie komodos, gniaužydami rankose kepures, mirkčiodami nuo ryškios dujų šviesos, staiga šilumoje ryškiai paraudusiomis nosimis ir skruostais.

O, žinią paguodos ir džiaugsmo, – giedojo jie, – *paguodos ir džiaugsmo,*
O, žinią paguodos ir džiaugsmo.

Paskui jie pagiedojo „Gerąjį karalių Venceslavą“, „Pirmąsias Kalėdas“, *Adeste Fideles* ir „Kai piemenėliai bandą ganė“. Baigus Florinas išpilstė punšą, atidžiai žiūrėdamas, kad jaunimui netektų vyresniesiems skirtų taurių ir sykiu kad kiekvienas

gėrimo gautų truputėlį – bet labai nedaug – daugiau negu įstengia pakelti.

Pulkininkas paragavo punšo ir pareiškė, jog jis esąs neprilygstamas. Tada išklausinėjo giesmininkus, kokie jų vardai ir iš kur atkeliavę, galiausiai padavė vadovui penkis šilingus ir išsiuntė atgal į sniegynus.

– Taip būdavo kasmet, kiek mano atmintis siekia, – tarė pulkininkas. – Kai buvom vaikai, per Kalėdas visad rengdavo pobūvį... tokios linksmos būdavo šarados... po pietų visad taurė chereso tarnų svetainėje, o vakare – giesmininkai... Sakykit, – staiga paklausė jis, pakeitęs temą, – ar jums iš tiesų patiko filmas, kurį žiūrėjom vakar?

– Dieviškesnio filmo nesu mačiusi, tėti.

– Man jis nepaprastai patiko, pone, garbės žodis.

– Tikrai? Ar tikrai? Na, tai labai džiaugiuosi. Bet, man atrodo, pastoriui jis nepatiko – na, nelabai patiko. Aišku, labai gaila, kad matėt tik gabaliuką. Tada nenorėjau nieko sakyti, bet pats sau pamaniau, kad pastorius labai neatsakingai prižiūri savo elektros įrangą – neatlaikė nė vieno vakaro. Jam visiškai nerūpi, kad žmogus norės parodyti filmą. Bet filmas puikus, ką? Tikrai taip manote?

– Prisiekiu, dar niekad nemačiau tokio gero filmo.

– Jis ženklina lemiamą Britanijos filmų pramonės raidos poslinkį, – svajingai patvirtino pulkininkas. – Tai pats svarbiausias garsinis specialios religinės tematikos filmas, sukurtas tik šioje šalyje – dalyvaujant tik britų aktoriams ir vadybininkams, finansuojamas tik britų kapitalo. Jį režisuojant negailėta nei pastangų, nei lėšų, o pastatymą prižiūrėjo istorijos bei teologijos ekspertai. Negailėta pastangų, siekiant kuo kruopščiausiai atkurti kiekvieną istorinę smulkmeną. Didžiojo visuomenės ir religijos reformatoriaus Džono Veslio gyvenimas, kupinas žmogiškų aistrų ir tragizmo, pirmą kartą

pateikiamas vertinti britų žiūrovams... Džiaugiuosi, mielas berniuk, kad jūs tai supratote, nes aš, atvirai sakant, turiu pasiūlymą. Pats senstu, nebegaliu visko aprėpti, todėl manau, kad ateityje vertėtų atsisakyti komercinės veiklos ir pasitenkinti aktoriaus bei prodiuserio duona. Komercijai reikia jauno žmogaus. Tad ir pamaniau – gal norėtumėte tapti mano verslo partneriu? Aš nusipirkau viską iš Aizekso, o kadangi jūs esate šeimos narys, tai mielai parduočiau jūsų dalį už kokius du tūkstančius svarų. Žinau, kad jums tai vieni niekai, ir galiu patikinti, kad po kelių mėnesių pinigus atgausite dvigubai. Ką pasakysite?

– Na... – išsižiojo Adamas.

Tačiau atsakyti taip ir neprireikė, nes tą akimirką atsivėrė svetainės durys ir pasirodė pastorius.

– Sveiki, pastoriau, užeikite. Kaip malonu ir kaimyniška, kad užsukote tokį vėlų vakarą. Linksmų jums Kalėdų.

– Pulkininke Blauntai, atnešiau šiurpią žinią. Negalėjau tuojau pat jums nepranešti...

– Klausykit, man labai gaila. Nejau pas jus nutiko kas nors blogo?

– Blogiau, daug blogiau. Mudu su žmona vakarieniavome prie židinio – nes šviesos dar nėra, – ir įsijungėme radiją. Giedojo labai gražias Kalėdų giesmes. Staiga koncertas buvo nutrauktas specialios žinių laidos... Pulkininke, nutiko baisus ir netikėtas dalykas – *ką tik paskelbtas karas*.

Laiminga pabaiga

Sėdėdamas ant suaižėjusio stuobrio didžiausio mūšio lauke per visą pasaulio istoriją, Adamas skaitė Ninos laišką. Laiškas atėjo vakar, bet kovos veiksmai buvo tokie atkaklūs, kad iki šiol nebuvo nė minutės, kad galėtų jį perskaityti.

Dauting Holas
Eilsberis

Brangiausias Adamai,
Kažin, kaip tau sekasi. Sunku susivokti, kas iš tikrųjų vyksta, nes laikraščiai rašo tokias keistybes. Vanas gavo dievišką darbą – išgalvoja karo naujienas: neseniai sukūrė puikią istoriją, kaip tu išgelbėjai kelių šimtų žmonių gyvybę, dabar kilo masinis sujudimas, žmonės piktinasi, kodėl tavęs dar neapdovanojo Viktorijos kryžiumi, tad veikiausiai netrukus jį gausi, juokinga, ar ne?

Mudviem su Rudžiu sekasi gerai. Rudis įsitaisė dirbti Vaithole, dėvi labai puošnią uniformą, o aš, mielasis, netrukus turėsiu kūdikį, baisu, ar ne, bet Rudis tvirtai įsikalė į galvą, jog kūdikis jo, ir baisiai džiaugiasi, tad veikiausiai viskas bus gerai. Jau atleido tau už anas Kalėdas, sako, kad dabar tu atlieki pareigą tėvynei, o per karą visa kita galima pamiršti.

Ar žinojai, kad Dautinge įrengta ligoninė? Tėtis rodo sužeistiesiems savo filmą, šie negali atsidžiaugti. Buvau

sutikusi poną Benflitą, jis sakė, kad žmogui, kuris visą gyvenimą atidavė kultūrai, tiesiog baisu žiūrėti, kaip griūva ir nyksta viskas, kas jam buvo brangu; tačiau jo išleistą karo poezijos antologiją „Apnuogintas kardas“ labai gerai perka. Vyriausybė neseniai išleido įsaką, kad visi privalo miegoti su dujokaukėmis, nes išlieka bombų pavojus, bet niekas jo neklauso. Arčį pasodino į kalėjimą kaip įtartiną svetimšalį – tai Rudžio darbas, jis tiesiog puikiai gaudo šnipus. Man dažnai būna bloga, tai vis dėl to kūdikio, bet visi sako, kad labai patriotiška susilaukti kūdikio per karą, kaip manai, kodėl?

Myliu tave, angele mano, saugokis.

N.

Jis įdėjo laišką atgal į voką, įsikišo į kišenę prie krūtinės ir užsegė saga. Tada išsitraukė pypkę, prisikimšo ir užsirūkė. Aplink plytėjo nusiaubtis – kiek akys užmato, vien šlapi molynai, viskas sudegę arba sulaužyta. Iš už horizonto aidėjo šūvių papliūpos, kartais virš pilkų debesų pasirodydavo aeroplanai. Adamas buvo nemiegojęs trisdešimt šešias valandas. Temo.

Netrukus jis pamatė artėjančią figūrą, atsargiai mėginančią brautis per spygliuotos vielos kamuolius, kurie nelyginant voratinkliai draikėsi ant žemės: buvo aišku, jog tai kareivis. Jam prisiartinus Adamas pamatė į save nukreiptą liepsnosvaidį. Adamas tvirčiau suspaudė rankoje Haksdeino-Halio bombą[24] (skirtą raupsų užkratui skleisti) ir nepažįstamieji, kupini įtarumo, susitiko. Prieblandoje Adamas vos įžiūrėjo anglų štabo karininko uniformą. Jis įsidėjo bombą atgal į kišenę ir atidavė pagarbą.

Atvykėlis nuleido liepsnosvaidį ir pakėlė ant kaktos dujokaukę.

– Jūs anglas, ar ne? – paklausė jis. – Nė velnio nematau. Po šimts, sudaužiau monoklį.

– Nieko sau, – ištarė Adamas. – Jūs girtas majoras.

– Aš visai negirtas, pone, po velnių, – atsakė girtas majoras, – dar daugiau, esu generolas. Ką, po perkūnais, jūs čia veikiate?

– Na, – atsakė Adamas, – aš pamečiau savo būrį.

– Pametėt savo... Aš, po velnių, pamečiau visą diviziją!

– Ar mūšis jau baigėsi, pone?

– Neturiu supratimo, nė velnio nematau. Kai pastarąjį kartą teiravausi, jis dar vyko. Mano automobilis sulūžo kažkur netoliese. Vairuotojas nuėjo ieškoti pagalbos ir pasiklydo, aš išėjau jo ieškoti, bet irgi pasiklydau ir pamečiau automobilį. Velniškai sunku šitoje šalyje ką nors rasti. Kraštovaizdis visiškai vienodas. Keista, kad čia susitikome. Aš jums skolingas.

– Trisdešimt penkis tūkstančius svarų.

– Trisdešimt penkis tūkstančius ir penkis svarus. Visur jūsų ieškojau, dar iki šitos sumaišties. Jei norite, pinigus galiu atiduoti dabar.

– Svaras šiais laikais nedaug vertas, tiesa?

– Beveik nieko. Na, vis tiek išrašysiu čekį. Galėsit nusipirkti ko nors išgerti ir laikraštį. Beje, kalbant apie gėrimus, automobilyje turiu dėžę burbulų, reikia tik jį surasti. Išgelbėjau iš oro pajėgų valgyklos, kai subombardavo štabą. Kaip norėčiau rasti tą automobilį.

Galiausiai jie jį rado. Tai buvo *Daimler* limuzinas, įklimpęs baloje iki ratų vidurio.

– Lipkit vidun, sėskitės, – svetingai pasiūlė generolas. – Tuoj įjungsiu šviesą.

Adamas įsiropštė vidun ir pamatė, kad automobilis netuščias. Susirietusi į kamuoliuką ir apsiklojusi prancūzų karininko miline kamputyje kietai miegojo mergina.

– O, *labas*, visai buvau jus pamiršęs, – tarė generolas. – Radau šią mergytę šalia kelio. Negaliu jūsų supažindinti, nes nežinau jos vardo. Pabuskit, madmuazele.

Mergina negarsiai šūktelėjo ir atmerkė apstulbusias akis.

– Viskas gerai, panele, nėra ko bijoti – čia visi draugai. *Parlez anglais?*

– Aišku, – atsakė mergina.

– Na, tai gal lašelį? – paklausė generolas, lupdamas foliją nuo šampano butelio kaklelio. – Dėtuvėje rasite taurių.

Kampe susigūžusi pasigailėtina moteriškumo atplaišėlė, pamačiusi vyną, regimai padrąsėjo. Atpažino tarptautinį geros valios ženklą.

– Na, o dabar gal mūsų dailioji viešnia pasisakys savo vardą? – paklausė generolas.

– Nežinau, – atsakė toji.

– Ak, nereikia, mažute, nėra ko drovėtis.

– Tikrai nežinau. Mane visaip vadino. Kadaise buvau vardu Skaistybė. Paskui tokia ledi, kurią sutikau pobūvyje, išsiuntė mane į Buenos Aires, o kai prasidėjo karas, parsigabeno atgal – linksminau kareivius, kurie atliko mokymus Solsberio lygumoje. Buvo puiku. Jie mane vadino Triušiuke – nežinau, kodėl. Paskui mane nusiuntė čia, pas kanadiečius, tie mane vadino negražiai, paskui besitraukdami paliko ir aš susidėjau su kažkokiais užsieniečiais. Jie irgi buvo malonūs, nors, žinoma, visą laiką kariavo prieš Angliją. Paskui pabėgo ir jie, o sunkvežimis, kuriuo važiavau, įstrigo duobėje; susidėjau su kitais užsieniečiais, šitie jau kariavo drauge su anglais, buvo tikri gyvuliai, bet aš sutikau amerikietį gydytoją, jis buvo žilaplaukis ir vadino mane Emile, nes sakė, kad primenu jam namie likusią dukterį; jis nusivežė mane į Paryžių, mes puikiai praleidome savaitę, tada jis susirado kitą

merginą iš naktinio klubo, o kai grįžo į frontą, mane paliko Paryžiuje; neturėjau pinigų, prie manęs pradėjo kabinėtis dėl paso, paskui išvadino *numéro mille soixante dix-huit** ir drauge su būriu merginų išsiuntė į rytus, pas tenykščius kareivius. Tiksliau, taip turėjo būti, bet laivą susprogdino, mane išvadavo, ir prancūzai atsiuntė čia traukiniu su kitomis merginomis, kurios pasirodė visai neinteligentiškos. Gyvenau su tomis merginomis skardos trobelėje, vakar jas aplankė draugai, aš viena išėjau pasivaikščioti, o grįžusi pamačiau, kad trobelės nebėra, merginų irgi nebėra, nieko nebuvo, kol jūs atvažiavote šiuo automobiliu, ir dabar aš jau visai nežinau, kur esu. Viešpatie, koks baisus tas karas.

Generolas atkimšo antrą butelį šampano.

– Na, nieko, panele, dabar jūs visiškai saugi, – pareiškė jis, – nagi, nusišypsokite ir pralinksmėkite. Na, ko gi tokia surūgusi – štai kokios dailios lūpytės. Leiskite nuimti tą storą milinę. Va, apvyniosiu ja jums kelius. Na, dabar geriau?.. O kojytės tai dailios, tvirtos, ką?..

Adamas netrikdė kaimynų. Vynas, minkštos sėdynės ir susikaupęs dviejų mūšio dienų nuovargis leido nuo jų atsiriboti; nekreipdamas dėmesio į greta besiliejančius šiltus jausmus, jis nugrimzdo į snaudulį.

Įklimpusio automobilio langai apšvietė nusiaubtą mūšio lauko plynę. Netrukus generolas užtraukė žaliuzes, uždengdamas liūdną vaizdą.

– Juk taip jaukiau, tiesa? – paklausė jis.

Skaistybė kuo dailiausiai čiupinėjo jo karo apdovanojimus ir susidomėjusi apie juos klausinėjo.

Netrukus tarsi viesulo sūkurys mūšio garsai vėl ėmė artėti.

---

* Tūkstantis septyniasdešimt aštuntu numeriu (*pranc.*).

Paaiškinimai

1 Nilo vanduo (*pranc.*) – XX a. trečiąjį–ketvirtąjį dešimtmetį itin populiari drabužių ir interjero detalių spalva; pilkšvai melsva.
2 Keturi paskutiniai dalykai katalikų teologijoje yra mirtis, paskutinis teismas, dangus ir pragaras (skaistykla nelaikoma paskutiniu dalyku, nes ji laikina).
3 Labai moteriškai besielgiančio homoseksualo apibūdinimas.
4 Romane žodis „aviniškas“ (*sheepish*), vartojamas prasme „puikus“ (ir palyginimas su ožiais (*goatish*), vartojamas prasme „bjaurus“, minimas pirmame skyriuje Auksiniam jaunimui smerkiant policininkų elgesį su panele Ransibl) liudija, kad autorius tesėjo pažadą, duotą bičiulės Nancy Mitford jaunesniajai seseriai, dešimtmetei Jessiccai, kuri labai mylėjo avis ir nemėgo ožkų, įamžinti šį jos pomėgį romane.
5 Kitaip tariant, turtingiems aristokratams žemvaldžiams (žemuogių lapai yra hercogo herbe).
6 Ruritanija – išgalvota šalis, minima labai populiarioje Anthony Hope'o nuotykių knygoje „Zendos kalinys“ (The Prisoner of Zenda).
7 *Bombe* – prancūziško deserto rūšis.
8 Autoriaus užuomina į jo draugus – Guinnessų turtų paveldėtoją Brianą ir tuometinę jo žmoną Dianą, jiems dedikuota ši knyga.
9 Milteliai nuo pagirių.
10 Citata iš krikščioniškos giesmės (muzikos autorius Felixas Mendelssonas), 55 psalmės teksto pagrindu.
11 Rene Laligue – krištolo ir stiklo dirbinių dizaineris, kurio vardas ir bendrovė ypač garsėjo *art deco* laikais, populiari iki šiol.
12 Robertas Eidamas (Adam, 1728–1792) – garsus škotų kilmės architektas, jo sukurti interjerai pasižymėjo puošnumu, gebejimu „įamžinti judesį“ ir skyrėsi nuo anksčiau mėgto griežto, antikai ištikimo stiliaus.
13 Čia pašaipiai aprašomi skirtingi reikalavimai, kurių prašmatniuose namuose turėjo būti laikomasi, priimant įvairiems visuomenės sluoksniams priklausančius asmenis.
14 Oberamergau miestelyje (Bavarija) nuo 1654 m. kas dešimt metų atliekamas religinis Kristaus kančios vaidinimas, kuriuo gyventojai įsipareigojo dėkoti Dievui už tai, kad buvo apsaugoti nuo buboninio maro.

15 Žalias gvazdikas – simboliu tapusi estetų grupuotės, kurios ryškiausias atstovas ir ideologas buvo Oscaras Wilde'as, mėgstama puošmena.
16 Visų Europos aristokratiškų šeimų žinynas.
17 Citata iš šv. Pauliaus laiško filipiečiams (3, 20–21), iš kurios kilęs knygos pavadinimas: „Tuo tarpu mūsų tėvynė danguje, ir iš ten mes laukiame Išgelbėtojo, Viešpaties Jėzaus Kristaus, kuris pakeis mūsų vargingą kūną ir padarys jį panašų į savo garbingąjį kūną ta galia, kuria jis sau visa palenkia."
18 Citata iš garsaus Rudyardo Kiplingo eilėraščio, tiksliai išreiškianti kolonijinės Anglijos nuostatą.
19 Angl. *market cross*, akmeninis kryžius, ženklinantis senojo miestelio turgaus vietą.
20 Toje gatvėje daugiausia dirba gydytojai psichiatrai.
21 William Shakespeare, „Ričardas II", vertė Antanas Danielius.
22 Turimas galvoje angliškas Kalėdų paprotys bučiuoti žmogų, su kuriuo atsiduri po amalo puokštele.
23 William Edward Hartpole Lecky – istorikas, parašęs dviejų tomų veikalą „Anglijos istorija XVIII a.".
24 E. Waugh išgalvotas ginklas.

Waugh, Evelyn
Va379 Vargingi kūnai : romanas / Evelyn Waugh ; iš anglų kalbos vertė Rasa Drazdauskienė. – Vilnius : Tyto alba, 2010. – 238, [1] p. – (Klasika)

ISBN 978-9986-16-785-3

Evelyn Waugh (Ivlinas Vo, 1903–1966) – vienas įtakingiausių, kandžiausių ir keisčiausių XX a. britų rašytojų. „Vargingi kūnai“: Londonas, karta, užaugusi tarp dviejų pasaulinių karų, „prarastosios kartos“ vaikai. Aukštuomenės grietinėlei, pašėlusiam auksiniam jaunimui nerūpi niekas daugiau, išskyrus linksmybes, paskalas ir nuotykius. Kūnas yra mirtingas ir vargingas, todėl reikia stačia galva nerti į vakarėlių šurmulį, taurių skambesį, šampano purslus iš pat ryto ir svaigulingą siautulį. Romanas kaip šokis ant bedugnės krašto: personažai, nesuvokdami savo pačių komiškumo, nesupranta, tik nujaučia, kad viskas trapu ir pasmerkta. Kad jų nerūpestingas gyvenimas tuoj baigsis.

UDK 820-3

EVELYN WAUGH

VARGINGI KŪNAI

Romanas

Iš anglų kalbos vertė *Rasa Drazdauskienė*
Viršelio dailininkė *Ilona Kukenytė*

Tiražas 2 000 egz.
SL 1686. 2010 09 20. 8,57 apsk. l. l.
Išleido „Tyto alba“, J. Jasinskio g. 10, LT-01112 Vilnius,
tel. 2497598, info@tytoalba.lt
Spausdino Standartų spaustuvė, S. Dariaus ir S. Girėno g. 39, LT-02189 Vilnius

– Malonėkite prileisti man vonią, – paprašė Adamas. – Deja, vonioje miega vienas ponas. Pažadinti?

Evelyn Waugh (Ivlinas Vo, 1903–1966) – vienas įtakingiausių, kandžiausių ir keisčiausių XX a. britų rašytojų. Savotiškas legendinio trečiojo XX a. dešimtmečio britų auksinio jaunimo balsas, negailestingas jo kritikas ir drauge – paradoksais žaižaruojantis mąstytojas. Žmogus, atsivertęs į katalikybę, lėmusią jo izoliaciją nuo visuomenės, ekscentriškas ir nesugyvenamas, tačiau pelnęs tarptautinį pripažinimą.

„Vargingi kūnai“: Londonas, karta, užaugusi tarp dviejų pasaulinių karų: „prarastosios kartos“ vaikai. Aukštuomenės grietinėlei, pašėlusiam auksiniam jaunimui nerūpi niekas daugiau, išskyrus linksmybes, paskalas ir nuotykius. Kūnas yra mirtingas ir vargingas, todėl reikia stačia galva nerti į vakarėlių šurmulį, taurių skambesį, šampano purslus iš pat ryto ir svaigulingą siautulį.

Romanas kaip šokis ant bedugnės krašto: personažai, nesuvokdami savo pačių komiškumo, nesupranta, tik nujaučia, kad viskas trapu ir pasmerkta. Kad jų nerūpestingas gyvenimas tuoj baigsis.

Viskas persmelkta nepakartojamu Evelyno Waugh sarkazmu, britiška iki kaulų smegenų ir nepaprastai juokinga.

O ką reiškia „Vargingi kūnai“? Tai, kad šis siautulys kyla iš sutrikimo ir desperacijos. Kūnas vargingas, o garbingas jis taps tik tada, kai bus pakeistas Viešpaties. Taip pavadintas pagal Šv. Rašto citatą, romanas įkūnija ne tik unikalią Evelyno Waugh ironiją, bet ir jo rūpestį tuo, kas gyvenime svarbiausia – kiekvieno iš mūsų siela.

ISBN 978-9986-16-785-3

www.tytoalba.lt